

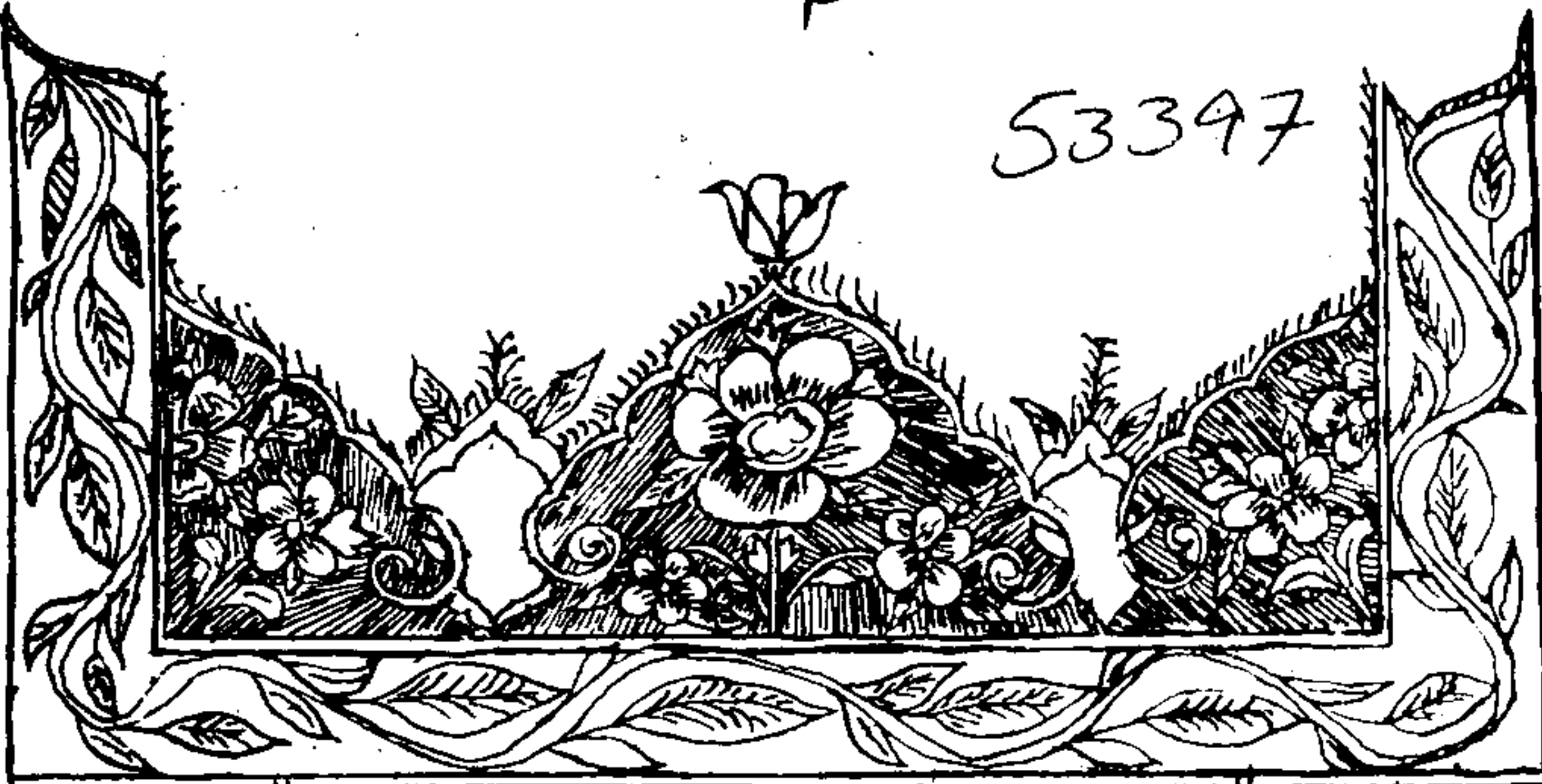
الملك ولي محمد النبي وآله

الحمد لله الذي جعل في ديننا بلفظنا زينة العارفين بالذمى الصالحين في رجاها بحان شرفه

بفرمانش خا پاشای امانت یقین حافظ قطب الدین با تمام حافظ عزیز الدین مالک و متمم

در مطبع مرتضوی بی کوچه چیلان طبع شد

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد للرب العالمین والعاقلۃ المتقین والصلوة والسلام علی رسولہ محمد وآلہ وصحباہ
 اجمعین۔ بعد ازین میگوید فقیر حقیر امام الدین خاکراه در دستدان کہ بعضی از ملفوظات
 از زبان مبارک بارگوسر افشان منبع اسرار سبحانی و مورد الواریزدانی قدوة السالکین و
 شمس العارفین سلطان العاشقین ملک التارکین پیر مرشد حقیقی کعبہ قبلہ تحقیقی حضرت
 خواجہ محمد سلیمان رضی اللہ تعالیٰ عنہ و مدظلہ علی الفارق السرشدین کے یوم الدین
 شہینہ ام و آنرا جمع کردہ و نام او نافع السالکین بناوہ ام کہ ہر کہ این رامطالعہ فرماید
 این گنہگار پر تقصیری بی بیچ را از دعا خیر نحو و منسی تقریبا ئید و من التوفیق و حایہ التکلان
 حضرت بابا گنہگار رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمودہ ہر کہ یک ملفوظ شیخ خود بنویسد حق سبحانہ ثواب
 عبادت ہر ارسال و اعمال او ثبت میفرماید و عاقبت جائی او در اعلیٰ علیین باشد چنانکہ
 در اسرار الاویا آمدہ است چون مرید ہر چہ از پیر بشنود و آنرا بنویسد عدد و ہر حرف
 کہ در قلم آید ثواب و طاعت ہر ارسال بدو دیند و در اعمال نامہ ثبت فرماید و بعد
 از مردن جائے او در علیین باشد و تم محبوب الہی رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمودہ کہ
 حضرت بابا صاحب رضی اللہ تعالیٰ عنہ یک روز مرا فرمود پیر مریدے کہ سخنان از
 زبان پیر خود بگویش ہوش بشنود و آنرا بنویسد او را برکات بیش از پیش از نصیب
 خود بر این میداین چند ملفوظ در قلم آورده تا حق تعالیٰ این بندہ گنہگار پر تقصیر را بہرست
 خواجگان پیر مرشد حقیقی حضرت خواجہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ عشق و محبت خود نصیب کند

اللَّهُمَّ آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ وَقْتِي سَخِنَ وَرَانَ أَوْفَاتَا وَكَهْرَكَ تَرْكُ نِيَا اِخْتِيَارَكَ وَجُوبِ
 وَمَقْبُولِ خَدَائِكَ شَدَّ حَضْرَتِ قَبْلَهُ مِنْ قَدَسِ سِرِّهِ الْعَزِيزِ حَدِيثِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 بِرِزْبَانِ مَبَارَكٍ نَدَّ حَيْثَا لَقِيَكَ دَأَسَ كُلِّ خَطِيئَةٍ وَتَزَكَّ النَّبِيَّاتُ دَأَسَ كُلِّ عِبَادَةٍ
 وَمُنَاسِبِ حِكَايَتِ اِيْنِ فَرَمُودَنْدِ كَيْ بَزْرُكِي بُو دَبَارًا بِرِزْبَانِ اُو اِيْنِ لَقَطَرِ قَتِي وَرِ
 وَبِكِ كُوشْتِ بَايْدِ حَوَاجِ بَاشْدِ يَابَاشْدِ شُوبَايِي زُورِ بَكَارِ نِيَايْدِ رُوزِ مَرِيْدَانِ پَرِسِيْدَنْدِ
 كِهْ غَرِيْبِ لَوَا زُورِ پَنَاهَايِي كِهْ اِيْنِ لَقَطَرِ مَعْنِي دَارِدِ وَ اِيْنِ بَزْرُكِ بِيَانِ فَرَمُودِ
 كِهْ كُوشْتِ عِبَادَتِ اَز تَرْكِ و نِيَا سَتِ و شُورِ بَا كِهْ اَز سِيْرِ و پِيَا ز كُنْدِ اَز اَشُورِ بَا زُورِ
 كُوِيْنْدِ عِيْنِي شُورِ بَايِي وَ رُوحِ چُوْنِ وَ رُودِ سَالِكِ تَرْكِ نِيَا اَمْدَا و رَا نَا زُورِ وَ رُوزِ بَايْدِ وَ دِيْكَرِ
 اُو رَا و بَاشْدِ نَبَاشْدِ حَضْرَتِ قَبْلَهُ مِنْ قَدَسِ سِرِّهِ الْعَزِيزِ بِرِزْبَانِ مَبَارَكِ رَا نَدِ چُوْنِ
 حَقَّقًا جَلِ جَلَالِهِ و عَلَا مَخْلُوقَاتِ رَا بِيَا فَرِيْدِ و كَفْتِ كِهْ مِنْ رِبِّ شَمَا هَسْتُمْ و مَعْبُودِ شَمَا
 مِمَّنْ مَخْلُوقِ اَقْرَارِ كَرْدَنْدِ و كَفْتَنْدِ اَنْتُمْ مَعْبُودُ كُنَّا كِهْ و نِيَا بِحَقَّقًا مَقَابِلَهُ مَمْنُودِ و كَفْتَنْدِ اَنْتُمْ
 اَنْتُمْ وَاَنَا اَنَا اِنْكَ اِيْنِ بِيْتِ شَيْخِ فَرِيْدِ اَلدِيْنِ عَطَا رَضِي اَلدِيْنِ عَنهُ بِرِزْبَانِ وَرِ
 اَفْشَانِ رَا نَدَنْدِ بِيْتِ مَقْبَلِ اِيْنِ مَرُودِ كِهْ شَدَّ زِيْنِ حَفِيَّتِ طَاقِ و پِشْتِ بَرُودِ
 كَرُودِ اَوْشِ سَهْ طَاقِ و رُوزِ وَ رُخْدَمْتِ حَضْرَتِ قَبْلَهُ مِنْ بِيْتِ رَا سَخِ اَلْاَقْتِ
 و وَا زُودِ نِهْرَارِ رُوپِيَهْ نَقْدِ وَ نَظَرِ كُزْ رَا نِيْدَنْدِ وَ دَرِ خَرَجِ كَرْدَنْ اُو بِيَكِ شَبِّ تَوْقِفِ اَوْفَاتَا
 چُوْنِ رُوزِ شَدَّ مَبْلُغِ نَذُورِ اَلْقِسْمِ كَرُودَنْدِ چُنَا سَخِيَهْ نِهْفْتِ نِهْرَارِ رُوپِيَهْ لِبِصَا حَبْرِ اُو كَانِ مَحَاوِي
 اُو لَوَا قَبْلَهُ عَالَمِ رَضِي اَللَّهِ تَعَالَى عَنْهُ عَطَا فَرَمُودَنْدِ بَا قِي رَا بَرِ عَلَمَا و غَرِبَا اَزْ سَتَانِ نَسْتِيْنِ
 و عَلَا و فُقْرَا كِهْ دَرِ شَهْرِ مَلِكِ سَكْتِ سَكُونَتِ وَا سْتَنْدِ خَرَجِ كَرُودَنْدِ چُوْنِ اَزَانِ
 فَا رِغْ شَدَّ نِدْبِرِ زَبَانِ مَبَارَكِ رَا نَدَنْدِ كِهْ دُوشِ مَرَا خَوَابِ نِيَا مَدِ اَز سَبَبِ اِيْنِ حَفِيْمِ
 چُوْنِ اِيْنِ رَا اَزْ خُو و دُورِ كَرُودِ اَمْرُ فَرِحْتِ اَمْدَهْ اَسْتِ اِيْنِ حَدِيْتِ شَرِيْفِ
 بِرِزْبَانِ رَا نَدَنْدِ اَللَّيْلِيْنَ حَقِيْقَةً و كَطَالِيْهَا كِلَا لَيْتِ بَعْدِ اَز اِنِ بِرِزْبَانِ
 مَبَارَكِ رَا نَدَنْدِ كِهْ شَخْصِيَهْ پِشِ مِنْ اَمْدَهْ وَا خَبَارِ كَرُودِ كِهْ مِنْ بِيَكِ تَمَا شَا عَجِيْبِ و بِيْدَهْ اَمْرُ
 بِيَانِ كَرُودِ كِهْ مِنْ خُو رُو بُو و مِ دَرِ شَهْرِ مَشْهُرِ وَ تَهْمِ پِشِ بِيَكِ مَعْلَمِ قُرْآنِ مَجِيْدِ بَخُو اَنْدَمِ
 رُوزِ شَخْصِيَهْ مَرِ دَا اِيْمَانِ مَسْلُوبِ شَدَّ نَزَكَ اُو مَنَادِي كُنْتَانِيْدِ كَيْ كِهْ اِيْمَانِ خُو و رَا اَشُوبِ
 مِنْ دَبْدَا و رَا مَقَابِلَهُ و بِيَكِيَهْ اَرِ رُوپِيَهْ نَقْدِي و سِيْمِ بِيَكِ مَرُودِ اَمْرِ كِهْ اِيْمَانِ خُو و رَا بِيْدِ

من نیز بدین این معامله رفتم مرده آمد ایسان خود را داد و هزار روپیه نقد از زن
سیت گرفت من دیدم که همان ساعت روی او سیاه گردید لغو بماند من فلک
در و مرده روشن شد الحمد للہ علی ذلک حضرت قبلہ من قدس اللہ
سزۃ البزیز میفرمودند دنیا مبعوض اللہ است ازین سبب شیخ نبی و ولی خدا
اورا اختیار نہ کرده است بلکہ بر اوسہ طلاق داده اند و بہ فقر و فاقہ گذرانیدہ اند تا
بحدیکہ بگر سنگی مرده اند چنانچہ صدیقی در حوالے کہ معظمہ زاد اللہ شریفہ
و عترتہ بہ گرسنگی مرده اند و قسٹی میفرمودند کہ شیخ سعدی رحمۃ اللہ تعالیٰ
برای زیارت شیخ فرید الدین عطار رحمۃ اللہ تعالیٰ رفت شیخ عطار اود از
زیارت منع نمود و گفت تو با تو انگران دوستی داری با تو ملاقات نہ کن شیخ
سعدی رحمۃ اللہ تعالیٰ غمناک شد شش ماہ آنجا سکونت ورزید بعد از
شش ماہ شیخ عطار رحمۃ اللہ تعالیٰ شیخ سعدی را طلب نمود و آتین خود را
در از کرد تا حضرت سعدی بر آن بوسہ داد و رفت بعد از ان فرمودند کہ دنیا
داران شخصے را کہ بسیار در و فلو و فریب کنندہ باشند اورا منصوبہ باز و کابل گویند و
ایل اللہ قابل انرا گویند کہ از ہمہ دست افشانند بخدا مشغول باشد سیت ہمہ مشغولی عالم کوست
ترک گوی بخدا مشغولیت بدت اولیا را کار عقی اختیار و جاہلان را کار و نیا جنت
و ہم فرمودند کہ الجنس مع الجنس یقبل چنانچہ حق سبحانہ فرمودہ است
قوله تعالی الجنیات للجنین والطیبات للطیبین شخصی در خدمت
حضرت قبلہ من رضی اللہ تعالیٰ عنہ عرض داشت کہ مولوی علی الدین بھا و لیوری
قاضی احمد پور شدہ حضرت قبلہ من بر زبان مبارک راندند کہ مولوی مذکور پیش ازین
خوش بود اکنون در بلا اوقتا کہ معاملہ قضا اختیار کردہ کہ معاملہ قضا تر و پیران ماہ
منوع است کہ بسام بدین را ازین معاملہ منع کردہ اند چنانچہ در نواید شریف مذکور
است کہ حضرت سلطان الشیخ رضی اللہ تعالیٰ عنہ در زمان اوایل برائی قضای
دہلی شریف از حضرت نجیب الدین مشوکل رضی اللہ تعالیٰ عنہ التماس دعا نمود و ایشان
فرمود تو قاضی مشوچیزی دیگر خواہی و ہم فرمودند کہ عہدہ مسجد گرفتن و نماز سجد
برائے عہدہ این بد است ازین دور باید بود و اگر کسی برائے خدا خدمت مسہر کند

در دین عزت با بدعت من **محمد خاتم** روزی شخصی در خدمت
 حضور عرض داشت که پس خود را حفظ قرآن کتابم یا اورا کتابهای تعلیم کنم حضرت
 بقدری اللہ تعالیٰ عنہ فرمودند کتابها را تعلیم کن **لحقی سخن** در آن اوقات
 که چون حق سبحانه تعالیٰ خواهد ملک ویران کند حاکم ظالم بر آن مسلط کند و این بدعت
 بر زبان مبارک نذند لظلم خو خواهد که ویران عالمی به نص ملک در پرتو ظالمی به
 بقومیکه نیکی پسند و خدای که و بدخسرو عادل نیک امی و هم فرمودند که آمدن باد
 عادل و ظالم عمل مردم است اگر عمل نیک کند با دشمن عادل مسلط شود اگر عمل بد کند
 با دشمن ظالم مسلط شود **الگاہ** این حدیث شریف بر زبان مبارک نذند **عما لکم عاکم**
 و نیز فرمودند که درین زمان چون مسلمانان متابعت نبی صاحب صلے اللہ
 علیہ وسلم گذاشته اند حق سبحانه تعالیٰ کف را برین مسلط کرده است
 مناسب این حکایت فرمودند که چون سگهان بلتان را محاصره کردند بزرگ
 در خدمت رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم عرض داشت کرد که یا رسول اللہ و حق
 مت خود امداد کنید رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم فرمود که امت من متابعت من گذاشته
 اند **وزیر** مولوی غلام حیدر در حضور عرض داشت کرد که غریب بود از جوان بند و قیاسکو
 در شهر پروا کرد یک بند را عت با جهری کاشته بودم آن همه خشک شد حضرت قبله
 قدس سره بر زبان رانند **شام و بخین** یاد و مر تا و یج دھو ڈھی اتی تموم
 یعنی اگر آدمی خواه در شام خواه در روم رود آنچه قسمت اوست از آن بیش و
 کم نخواهد شد آن قدری که حق سبحانه تعالیٰ در ازل برای او مقدر کرده است
 بهر جا که رود برسد **حضرت قبله** من قدس سره الغریزہ **الف** خان را
 رحمت اللہ تعالیٰ که خرید بود یک روپیہ نقد عطا فرمودند بعدہ برادر کلان از او
 بستد اور در گریہ وزاری شد بعد از آن بر زبان مبارک نذند که **جد**
 دنیا و محبت او خراب کننده است مناسب این حکایت فرمودند که از مردم
 شنیدم که یک موش در سوراخ خود چند روپیہ جمع داشت روزی آن مبلغ را از سوراخ
 خود بیرون بناد و بسبی در سوراخ باز رفت شخصی آمد آن مبلغ را برداشت و
 رفت چون موش از سوراخ خود بیرون آمد مبلغ خود را ندید افتان خیزان و مضطرب

و حیران شدہ بر زمین اوقفا دومو لختی سخن دران اوقفا و کہ او صحت و نیادان
 و معاملہ سرکار دور باید بود و فرمودند اگر فرستہ باشد چون در معاملہ سرکار افتد دیو
 شو و مناسب این حکایت فرمودند کہ نوز محمد خان بابر بسیار زاید بود و عابد چنانچہ در
 تمام شب اخیر جہر کر و سچون اورا معاملہ وزارت اسد خان بدست آمد در عین ماہ
 رمضان شریف لوبیان در پیش نشاندے و شراب خواری میکرد و لغو و با لہ من لک
 حکایت دیگر فرمودند کہ شخصی بزدار از مریدان حضرت میان صاحب نوز محمد
 نار و والدہ قدس سرہ العزیز بسیار خدا یاد بود چنانچہ اورا روزے در غار کشتہ
 دیدیم و با ملاقات کردیم و پرسیدیم کہ چند روز است کہ درین جا کشتہ گفت
 سہ روز شدہ است طعام نہ خورودہ است نزد من یک نان باجہری بود نیم باو
 وادم و نیمہ دیگر خوردیم و بجانہ خود آیدیم بعدہ آن شخص مذکور در قوم غلامی رفت
 کہ مشہور اند براہ زلے و با ایشان صحبت گرفت و صحبت ایشان در و تاثیر کرد و مثل
 ایشان رمزن شدہ و این حدیث بر زبان مبارک راند **ذالضحیٰ مؤثرۃ کبریت**
 صحبت صالح ترا صالح کند و صحبت طالح ترا طالح کند **پیرت ہنشین اہل معنی باش تا**
ہم عطا یا بی و ہم ہاشی فنا حکایت چون سلطان محمود اہل معنی بود رحمۃ اللہ
 تعالیٰ ہمہ وزرامی و امرای در صحبت او اہل معنی شدند چنانچہ بعد از مردن ایشان
 نیز روضہا اندگردا کرد و روضہ سلطان محمود رضی اللہ تعالیٰ عنہ منشی نارا خندان باغ
 را خندان کند و صحبت مروان ترا مروان کند یک زمانہ صحبت با اولیاء بہتر
 از صد سال طاعت بی ریاہ بعد از ان فرمودند کہ بسا اہل دنیا مال خود را
 فتنہ سازند و امانت نهند کہ بکار خود آید چون بمیزند ہمہ مال کہ امانت نہادہ باشند
 دیگران بردارند چنانچہ علی محمد خاکوانی امانت بسیار جا نہادہ بود چون
 اورا تیمورشاہ بکشت ہمہ مال را بگذاشت چنانچہ علی اکبر خان مرحوم بسیار جا
 امانت نہادہ بود چون بمرد مال و امانت اورا دیگران بکار خود بردند بعدہ این
 بیت بر زبان مبارک آمد **بیت ناگہان با نگے بر آمد خواجہ مرد و خوردہ خورد**
ماندہ ماند و دادہ بردہ لختی سخن دران اوقفا کہ بعضی یہاں نوازی بسیار
 کنند حضرت قبلہ من فرمودند کہ در کوہستان چین رسم است کہ اگر یہاں

بخانه کسی آید اگر چه یک گوسفند باشد اور فریح کرده پیش مہمان آرد
 وہم فرسوند کہ اگر قدرے طعام باشد مہمان را میدہند خود بفاکہ میگذائند
 و نیز فرسوند کہ مہمان را با دیہ نشینان بسیار عزیز دارند و خدمت کنند بجلالت
 شہریان کہ ایشان مہمان را چندین عزیز دارند انگاہ این حدیث بر زبان
 در افغانان راندند الصیافۃ کمل الوبر لا یأهل المدن یعنی مہمانی با دیہ نشینان
 کنند نہ شہریان و نیز فرسوند اگر کسی بہر حق تعالی توکل کند حق سبحانہ تعالی اورا
 ضایع نکند بعدہ تمثیل فرسوند کہ اگر کسی بخانہ آدمی رود اورا واجب شود خدمت
 کردن و حق سبحانہ کہ اکرم المکررین و ارحم الراحمین است چہر ایندہ خود را
 ضایع کند کہ تکبیر داشته باشد وہم فرسوند کہ توکل رتبہ نبوت و ولایت است
 کہ ہمہ امتبار و اولیا توکل اختیار کرده اند مناسب این حکایت فرسوند کہ یک
 سالک با یکے اہل اللہ صاحب طلب نمود اہل اللہ اورا فرمود کہ ہمہ چیز و اشیاء
 خود را در راہ خدای تعالی بدہ داوہمان وقت در راہ صدیق تعالی صرف کردہ روانہ
 شد چون دوچار قدم رفت اہل اللہ بسومی سالک نظر کردہ گفت چیزی بخود
 داری یا نہ کہ یک دوال بخود دارم کہ بوقت حاجت بکار آید گفت این را ہم بدہ
 دوال را ہم بدہ و روان شدہ و در دل سالک خطرہ رفت کہ اگر دوال من گسستہ شود
 از کجا با ہم اتفاقا دوال فعل گسستہ شد ناگاہ دوال نو دیگر موجود شد قول تعالی
 وَمَنْ يُتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ
 عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بِالْعُمُرِ وَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ عَقْدًا رَاط
 کشتی سخن در آن وقتا و کہ کسی را حق تعالی از زیارت صحبت اولیا محروم کند اگر
 نزدیک باشد او را زیارت نصیب شود مناسب این حکایت زبان مبارک اند کہ
 بگرو زندہ برای زیارت قبلہ عالم رضی اللہ تعالی عنہ میرفتم نزدیک مہار شریف
 پرسیدیم قد یک گروہ پاکم در راہ التباس افتاد کہ این درختان مہار شریف
 است یا دیگر شہر و شخص را دیدیم یک لوجوان بود و دیگر پیر از جوان پرسیدم کہ
 راہ مہاران شریف مرا بنا چون بدست اشارت کرد کہ ہمہ درختان مہار شریف
 است پیر کہ نشسته بود بر پیمان رشتہ میگردانم و از من پرسید کجا سے رومی گفتم

برای زیارت قبله عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ می روم باز از من آن پیر رسید که میان
 باہل کہ در ہزاران میماند نوجوان است یا پیر چون این سخن از ان شنیدیم تعجب کردیم
 کہ سبحان اللہ این مرد پیر شدہ ہنورا اورا زیارت قبلہ عالم نصیب گشتہ و از ہزاران
 گروہ مردمان مے آیند و زیارت مے کنند ولایت حاصل کردہ مے روند و
 این را کہ بقدر نیم گروہ یا کم است زیارت ہم نصیب شدہ و مناسب این پیر فرمودند
 کہ چون رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم در شب معراج از جناب الہی عطا یا حاصل کردہ
 باز آمدند وقت صبح بابو بکر صدیق رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمودند کہ امشب بر آسمان رفتہ و دید
 حق سبحانہ و تعالیٰ دیدم و باز آدم حضرت ابو بکر رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفت انا و صدقنا
 چون ابو جہل را خبر شد بابو بکر رضی اللہ تعالیٰ عنہ ملاقات کردہ گفت شنیدیم کہ یار تو کس را
 رفتہ است آسمان را سوراخ کنی بنیم چون اورا ایمان نبود بر معجزہ رسول کریم اعتراض
 کرد و منکر شد چون مع الخیر سخن با بیچارہ سازند حاضران عرض داشت کردند کہ غریب لغز
 بعضی مردم از ساکنان تو سہ شریعہ از مردمان می پرسند کہ میان صاحب نوجوان
 یا پیر دست حضرت قبلہ من قدس سرہ العیز بر زبان مبارک رانند کہ زیارت
 و صحبت بزرگان بر نصیب ازل موقوف است پیر اسعادت ازلی نصیب است اورا زیارت
 و صحبت اولیا حاصل شود اگر ہ صدقہ از گروہ دور باشد این حدیث بر زبان
 مبارک رانند کہ اَلرُّوحُ جُنُودٌ فَجِنْدَةٌ تَنْتَشِمُ كَمَا تَنْتَشِمُ الْحَيْلُ فَمَا تَعَارَفَتْ
 مِنْهُمَا اِيْتَلَفَ وَصَاتِنَا كَمَا اِخْتَلَفَ یعنی روح ہار مردمان شکر نماند
 گروہ گروہ می آیند و بوی میگیرند چنانچہ اسپان بوی میگیرند و با اسپان می بینند
 بچنان روح مردم با روح اولیا آشنا شدہ دوستی کنند و با یکدیگر الف میگویند و اگر آشنا
 نشدہ انکار کنند و آنرا از زیارت محروم کردہ اند پیر گز اورا زیارت اولیا خدا نشود اگر ہ
 نزدیک باشد بلکہ انکار کند و زیارت دشمنی کند چنانچہ ابو جہل لعین ہمیشہ
 با رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم عداوت میکرد و اورا بسحر منسوب کرد چنانچہ روزی
 چند سنگریزہ در دست داشت رسول خدا صلی اللہ تعالیٰ و علیہ وسلم را گفت در دست من
 چہ چیز است رسول خدا فرمود آنچه در دست تست ہر رسالت من گوای خواہ داد سنگریزہ
 در دست ابو جہل لعین کلمہ شہادت خواندند سنگریزہ از دست خود انداخت و گفت تو عجب

ساحر ہستی چون اور اوزل ایمان نصیب نہ ہو دینی صاحب را صلی اللہ علیہ وسلم
 بسخر منسوب کر دی و ایمان بنیاورد و نمود بالقدم فلک نیز فرمودند کہ چون با برامی آیت
 قبلہ عالم قدس العزیز رفتم قوم ہماران در زیر سایہ سیصون نشسته بودند چون باران آسمانی
 ویدیک گفتند کہ لہو چرا ترا توانی اوفتا وہ است چون ایشان از سعادت نصیب بود قبلہ
 محروم شدند بعد از وصال قبلہ عالم حضرت صاحبزادہ نورالصدر رضی اللہ عنہ شہید کردند
 انہا کہ صاحبزادہ را شہید کرد حق سبحانہ ایشان را خراب پریشان کرد کہ اثر حملہ ایشان
 ماند بیت حب و رویشان کلید جنت آید و شمن ایشان سزای لعنت بدو رویشان
 بحر و راز قوم جعفر وقت نزع نزدیک میان محمد خواہر زادہ حضرت قبلہ من سر اورفت و گفت
 اگر چیزے داری خیرات بکن جعفر مذکور جواب داد کہ من چیزے ندارم چون بحق تسلیم کرد
 بعدہ بیت روپیہ نقد میان عبدالرحمن قوم مذکور بیاورد و گفت کہ این نقد نزد من مانگ
 نہا وہ بود امانت بگیرد و ہمچنین کلام اللہ بگذاشت چون این سخن در سمع حضرت قبلہ من
 رسید بر زبان مبارک نندا کہ اورا نصیب ہو و بدست خود خیرات کر دی بعدہ چون
 خوبستان اورا خبر وفات رسید اورا ز کوشستان آمدند ہمہ اسباب بردند حضرت قبلہ من
 قدس سرہ العزیز میفرمود کہ از حق سبحانہ تعالیٰ فضل طلب کن و از جلال و ترسان و سرسان
 باید بود مناسب این حکایت فرمودند کہ شیخ صنعان رضی اللہ تعالیٰ عنہ صاحب کمال بود
 و پناہ حج بجا آورده بود چہار صد مرید صاحب کمال داشت چون را عقد اوفتا در ہنر ترسیا
 عاشق شد و زنا و گرون انداخت نیز این بیت بر زبان اندید بیت عشق را نازم کہ یوسف
 را بازار آورد و شیخ صنعان اہدی را زیر زنا آورد بعدہ چون حقتعالیٰ فصل خست
 خود کرد و بار و ہلام آمد و جمیع مراتب علیا عطا فرمود مناجاتشوی تالیہ بکن کا تو عالم العزیز
 انتظام از مالکش نذر و نوب دیاکریم العفو ستار العیوب و زیر سنگ بدما را کوب و گرسگ کردیم
 اسے شیر آفرین ہنیر انگار برابر از کمین و نیز فرمودند کہ یوسف علی بنیا و علیہ الصلوٰۃ
 و السلام وہ بازار مصر فروخت بعدہ چون حقتعالیٰ فصل کرد و بادشاہ مصر شد و نیز
 فرمود کہ ہنیر سلیمان علی بنیا علیہ الصلوٰۃ و السلام چند گورہ بر زبان را وسیدہ و
 پو امیدوار رحمت و فضل حقتعالیٰ بود و باز حقتعالیٰ اورا بفضل خود پادشاهی عطا فرمود
 و کی میفرمودند کہ جوانی عجب ہنرست در جوانی بر آریزت حضرت قبلہ عالم رضی اللہ عنہ از

خانه خود که در کوه است و اسم آن کرکوجی است که مسافت آن از تونسہ شریف
 سی گزودہ میشود روانہ شدیم در پنج روز و رخصت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ رسیدیم و تم فرمودند
 کہ روضہ کبریا زیارت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ روانہ شدیم ہمراہ ماسیان غلام حیدر و علیسی
 جعفر پو و پوست از زیر پر و پایی من جدا شد و خون وان پر و ماخن از پر و پا جدا شدند
 چون جوانی بود و قوت در بدن بود منزل بقدر بیت کروه یا زیادہ قطع میکردیم چنانچہ
 روزیکہ از خانہ خود روانہ شدیم از کرکوجی بدائرہ شاہ آرزو آب لہ شب اول منزل کردیم کہ تقریباً
 چهل کروزہ میشود و یکپا لہ و لب مارا در مسجد دادند کہ بخوردیم روز دیگر در مخدوم نوشیدیم
 شب دوم آنجا کردیم و هیچ چیز نہ خوردیم و روز سوم آنجا روانہ شدیم تا در ہما شریف داخل
 شدیم شب سوم بخدست حضرت قبلہ عالم رسیدیم و نیز فرمودند کہ در چو گاہ گاہ سہ گاہ و گاہ
 دو فافہ میشدیم چنان منزل قطع کردیم و نیز این بیت فرمودند بیت جوانی شد و زندگانی نماند
 جہان کج مان چون جوانی بماند وقتی فرمودند کہ میان علی جعفر و غلام حیدر ہمراہ ما بودند
 شب نزدیک سینور شد یک فلوس نژد ما بود بان فلوس نخود خام خریدیم و خوردیم
 علی الصبح از آنجا روانہ شدیم در صالح پور کہ نزد احمد پور بود قدس حضرت قبلہ عالم رضی اللہ عنہ
 حاصل شد قبلہ عالم قدس سرہ رسید کہ دوش چہ خوردی عرض کردیم کہ غریب نواز نخود خام
 تبسم کردہ فرمودند کہ نخود خام چہ خوردی است بعدہ میان مشتاق را فرمودند کہ این علمائے کبار
 گر سنا آندہ آمدہ اند ایشان چیزے بدہ میان غلام حیدر رفت و چیزے بیاورد کہ تناول کردیم
 و نیز میفرمودند کہ شخصی نزد مسجد قبلہ عالم سکونت داشت در ایشان کہ برائے زیارت قبلہ عالم
 می آمدند ایشانرا منع مینمود و شمارا درینجا چہ حاصل میشود کہ می آیند میفرمودند کہ در خدمت حضرت شیخ
 الشیوخ شیخ شہاب الدین بہروردی رضی اللہ تعالیٰ عنہ شخصی بود شیخ بسیار اور خدمت مینمود و دو ماہ
 اورا پنجاہ روپیہ نقد مقرر کردہ بود و در ایشان کہ برک زیارت شیخ عالم آمدند ایشانرا منع مینمود
 کہ شمارا درینجا چہ حاصل میشود میباید بعدہ فرمودند ہمچنین بر دروازہ حقتعا ابلیس نشسته کہ
 مردم را ہرنی مینماید کہ بجناب حق سبحانہ تعالیٰ وصل نشود و ہمچنین دروازہ بزرگان مردم
 بستند کہ در ایشان را ہرنی مینمایند لیکن چون کسی حق سبحانہ تعالیٰ را عیان باریہ تعالیٰ
 خبر و سعید کردہ از ممانعت چنین مردم و ابلیس ملعون از وصال بجناب حق سبحانہ تعالیٰ
 بزرگان زمانہ دو ماہ مصرع شہین کند چو ہر بان باشد دوست درین جا یکایت فرمودند کہ دفتر مکرود

مرد و چون قصد اسلام نمودند مطر و دو عمده او را مانعت نمودند از اسلام آوردن
 برابر اسم صلوات الله على نبينا عليه السلام لیکن چون را عیان ثابتہ اور ایمان نصیب
 یا ابراهیم علیہ السلام ایمان آورد و با و نکاح نمود و از شکم او حق سبحانہ پیغمبران را
 چنانچه اسحق و یعقوب یوسف علی نبینا علیہم السلام و حم و داؤد بر کفر شد بعدہ حق
 جل علائشہ را بر مژ و دو عمده او مسلط گردید پس لشکر او را در دو نیم ساعت یا سه ساعت تاراج
 مسار نمود و پیشہ کہ چشم او کور بود یک پامی رنگ داشت در دماغ مژ و مرد و فرود آمدہ معذب
 میشود تا او را پلاک ساخت و نیز فرمودند کہ فرعون ملعون اشد کافر بود کہ دعویٰ خدائی نمود
 حق سبحانہ او را بمعشر و دریا نیل غرق نمود لیکن چون کبیری کسی رضی اللہ عنہا صاحب
 ولایت بود او را نگاہ داشت قوله تعالی ذلک فضل اللہ یؤتی من یشاء و یمیر مومنین
 و در خبر شعیب علی نبینا علیہ السلام بود پیر و صاحب ولایت بودند و نیز میفرمودند کہ کاؤ
 موسیٰ علی نبینا علیہ السلام صاحب ولایت بود چون فات یافت حق عزوجل بہتر مومنین
 را صلوات اللہ علی نبینا و علیہ خطاب نمود کہ گستاخیاں یک تو بجناب ما ینمود چنانکہ ذکر
 آنها در قرآن مجید چند جا بیان فرمودہ اند چنانچہ در آری انظر الیک و جواب و آمد
 ان ترانی جانی دیگر فرمودہ کہ ان ہی ای کفرتک از حرمت ما در تو غیبتی
 نمودم اکنون گستاخیاں بگذاری و طریقہ ادب پیش آری نیز فرمودہ کہ قدرت حضرت
 است از پیغمبران کافر موجود میشود چنانچہ حضرت آدم علیہ السلام پیغمبر صغریٰ التذکیر
 کافر شد ہمہ کافران از اولاد او هستند و نیز نوح علیہ السلام پیغمبر اولو العزم بود یک
 پسر او زن او پر و کافر بودند نوح بالذکر من ذلک چنانچہ حق سبحانہ در کلام خودی
 فرماید کال ینوح انہ لیس من اهلک انہ کمل غیر صالح و جانی دیگر میفرماید
 ضرب اللہ مثلا للذین کفروا امراة لؤح وامرؤة لوط کانتا تحت عبدین
 من عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغنیا من اللہ شیئا یعنی بیان کرد خدا شکی
 برای آنها نگردیدند و آن مثل زن نوح است کہ واعل نام داشت وزن لوط کہ او
 میگفتند بودند آن دو زن زیر حکم دو بندگان شائستگان من پس خایت کردند بان
 بنده برگزیدہ بنفاق و مخالفت زن نوح علیہ السلام قوم را گفت کہ این دیوانہ است
 وزن لوط علیہ السلام قوم را از مہمان لوط علیہ السلام خبر داد کہ ای پس فرم کردند این پیغمبران از

این فصل فضیلت است
 است میباید اورا
 در هر کس بخواند
 معنی از درگاه
 حق سبحانہ
 شود تا جگر
 بسوی حق
 بر زمین
 افتد
 و در آیت
 انظر الیک
 جواب و آمد
 ان ترانی
 جانی دیگر
 فرمودہ کہ
 ان ہی ای
 کفرتک از
 حرمت ما
 در تو غیبتی
 نمودم
 اکنون
 گستاخیاں
 بگذاری
 و طریقہ
 ادب پیش
 آری نیز
 فرمودہ
 کہ قدرت
 حضرت
 است از
 پیغمبران
 کافر
 موجود
 میشود
 چنانچہ
 حضرت
 آدم علیہ
 السلام
 پیغمبر
 صغریٰ
 التذکیر
 کافر
 شد ہمہ
 کافران
 از اولاد
 او
 هستند
 و نیز
 نوح علیہ
 السلام
 پیغمبر
 اولو
 العزم
 بود یک
 پسر
 او
 زن
 او
 پر
 و
 کافر
 بودند
 نوح
 بالذکر
 من
 ذلک
 چنانچہ
 حق
 سبحانہ
 در
 کلام
 خودی
 فرماید
 کال
 ینوح
 انہ
 لیس
 من
 اهلک
 انہ
 کمل
 غیر
 صالح
 و
 جانی
 دیگر
 میفرماید
 ضرب
 اللہ
 مثلا
 للذین
 کفروا
 امراة
 لؤح
 وامرؤة
 لوط
 کانتا
 تحت
 عبدین
 من
 عبادنا
 صالحین
 فخانتاهما
 فلم
 یغنیا
 من
 اللہ
 شیئا
 یعنی
 بیان
 کرد
 خدا
 شکی
 برای
 آنها
 نگردیدند
 و
 آن
 مثل
 زن
 نوح
 است
 کہ
 واعل
 نام
 داشت
 وزن
 لوط
 کہ
 او
 میگفتند
 بودند
 آن
 دو
 زن
 زیر
 حکم
 دو
 بندگان
 شائستگان
 من
 پس
 خایت
 کردند
 بان
 بنده
 برگزیدہ
 بنفاق
 و
 مخالفت
 زن
 نوح
 علیہ
 السلام
 قوم
 را
 گفت
 کہ
 این
 دیوانہ
 است
 وزن
 لوط
 علیہ
 السلام
 قوم
 را
 از
 مہمان
 لوط
 علیہ
 السلام
 خبر
 داد
 کہ
 ای
 پس
 فرم
 کردند
 این
 پیغمبران
 از

دوزن از عذاب خدا چیزی را از آن دوزن نزن بوی خنق شد بطوفان بر سر زن
 بوط سنگ باید و گفته خواهد شد در وزقیاست و امله و اعلا را آنکه در آید به دوزخ بایندگان
 دیگر از کافران حاصل این مثل آنست که کفار معاقب میشوند و نسبتی که میان معمران
 با وجود کفر هیچ فایده نمیدهد و نیز فرمودند که نون خون شومنه بود و از فرعون عمل و
 پیروی نمود چنانچه حق سبحانه و تعالی در قرآن مجید میفرماید وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ
 آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بِمَثَلِي خَيْرًا مِمَّنْ فِرْعَوْنُ وَ
 عَمَلُهُ وَابْنِ مِنَ الظَّالِمِينَ یعنی بیان کرد خدا مثلی بر آنکه گوید و دیده اند
 و آن مثل زن فرعون است یعنی آنکه پس از احم چون گفت ای مردگار من بنا کن برای
 من یک خانه در بهشت یعنی در مقام قرب خود مرا جامی ده آورده اند که چون نیلیمان آورد
 فرعون گفت تا او را چهار بیخ کرده در آفتاب بیفکنند حق سبحانه تعالی بگوید که هر که
 در آمده به بالها خود ستایه کردند فرعون امر کرد تا سنگی بزرگ بر او نهد و حکم کرد که بر سینه او نهد آتشی
 دعا کرد و بار خدا را مرا خانه ده و حجت و برهان مرا از نفس ضییت فرعون کردار او یعنی از خدا
 که مرا میکنند و نجات ده مرا ز گروه ظالمان قطعیان تا بعد از فرعون باشند حق سبحانه دعا
 او مستجاب کرد حجاب از پیش او برداشت و خانه او در حجت بود و حاصل این مثل
 آنست که با وجود ایمان اتصال و باطن کفر او را هیچ ضرر نکرد حضرت قبله من قدس سره
 میفرمودند که حقیقتاً در قرآن مجید میفرماید وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِي یعنی میداند که
 من باین آدمیان بگریه عبادت خود و معرفت خود میت زندگی آدمی ببندهگی
 زندگی بی بندگی شرمندگی و نیز میفرمودند اگر چیزی از مال نقصان و یا چیزی از
 ازاله بپیر و چنانچه گاو یا اسب و غیره غم نباید خورد که صدقه و بدله سرشود چنانچه در حدیث
 شریف آمده تَلَفَ الْمَالِ خَلْفَ الرَّأْسِ یعنی بلاک شدن مال صدقه صاحب این میشود و نیز
 میفرمودند که میدو و اصل جمیع معصیای و بلیای حُب دنیا است ما دلم در دل سالک حُب دنیا
 باشد اینی نباشد شاخها او نیز تازه هستند چون بیخ وخت خشک میشود شاخها نیز خشک
 شوند همچنین چون دل سالک حُب دنیا بریده شود از جمیع بلیای در آمان شود و بحق سبحانه
 وصل گردد حضرت قبله من قدس سره العزیز میفرمود که کار ابلیس علی الدوام رضی است
 بسبب عداوت باوم علی بنییا و علیه السلام میپارد و بی آدم را ز کار نیک میدارد و درین باب

حکایت فرمودند که مردی باروت از خانه خود بسوی بزرگی روانه شد چون ویکند
 رسید پیش او طایفه لولیان دید که بازی می نمودند منکر شده باز در خانه خود آمد بسیار بزرگ بود
 از او پرسید که در خدمت فلان بزرگ فته بودی برای ارادت چه حالست که از خدمت ایشان
 باز آمدی جواب که چون من نزد یک آن بزرگ سیدم پیش شمع روشن شده و لولیان بازی
 می نمودند اتفاقاً شده باز آمدم چون این قصه باز نمود بزرگ که همسایه او بود تاسف
 بخورد و فرمود که در اینجا لولیان و ند بلکه ابلیس بود که ترا از سجاده ارادت آن بزرگ محروم
 ساخته شد این حکایت دیگر فرمودند که شخصی سپهر خود را بسیار بدست او فرمود و در
 محکم سبق گیر حکم والد برای گرفتن سبق روانه شد در راهی میرفت ناگاه ابلیس خود را
 بشکل زن خویر و گریه پیش آن سپهر باز آمد و فریاد برداشت که این سپهر با من بد مغلی
 پیمان مردمان شهر از هر طرف بیرون آمدند پس شرمسار شده باز در خانه خود آمد و خواهد
 راترک نمود و ابلیس ملعون شادی میکرد میان شیاطین و میگفت من سپهر را از علم خواندن
 با و دادم و نیز فرمودند که وقت شام جمیع شیاطین پیش آن می آیند از هر یک پرسد که شما امروز
 چه کار کردید یکی گوید که زدی کنانیدم دیگر گوید خمر خورانیدم دیگری گوید لواطت
 کنانیدم و هر یک معصیتی که بر آن مستعد میکنند بیان کند چون یکی از آنها گوید که طفله را
 من از علم خواندن باز دادم و این خوش شده و در کنار خود میگیرم که تو خوب کار کرده که او را
 از علم خواندن محروم ساختی و نیز فرمودند که چون ابلیس از سجده نمودن حضرت
 آدم صغی التذابا آورده حق تعالی فرمود که **إِنَّ عَلَيْكَ لعنتی الی یوم الدین** ابلیس لعین عرض نمود
 که مرا مهلت ده تا روز قیامت زنده باشم حق تعالی عرض فرمود **تُرَاهُ** مهلت دادیم باز ابلیس
 گستاخی نموده گفت که من لا و آدم را گمراه خواهم نمود حق سبحانه فرمود از تو و تابعان تو جهنم
 پر خواهم نمود حضرت قبله من میفرمودند که سالک بیاید که همیشه بر حجت پروردگار امید
 بوده باشد از آنکه او رحم الرحیم است و او تعالی شانه خود فرموده است **سَبَقَتْ رَحْمَتی**
علی غضبی باید که از رحمت او تعالی شانه یا بوس امید نیا شد زیرا که فرموده است **لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللّهِ** ان الله یغفر الذنوب کما یشاء
 ان الله یشاء ان یرزق من یشاء ان الله یشاء ان یرزق من یشاء ان الله یشاء ان یرزق من یشاء
 الطاف که بی پایان بوده تا امید از رحمت شیطان بوده و نیز میفرمودند
 که سالک باید که هر کاری مرضی حق تعالی کند یعنی مقتضای شریعت شریف که مقصد او این

مندرج است چنانکه شیخ سعدی قدس سره فرموده است **بیت** درین راه بحر مرو
 سحر از آن گم آن شد که دنبال اسخی زلفت محالست سگد که راه خدا توان رفت جز درین
 سحر و جادو فرموده است که اهل اللہ صرف فی اللہ است هر کاریکه مرضی حقاً بوده باشد آن کس
 از سحر و جادو بی بیست سحر است حاصل کرده از دنیا برده اند و این بیت خوانند **مَنْ یَمِیدی**
اللَّهِ فَاکَ مُضِلٌّ لَهُ وَذَکَ فَضْلُ اللَّهِ یُؤْتِیهِ مَنْ یَشَاءُ و اهل دنیا که
 سحر و جادو فی نفس با هر کاریکه وارد و مرضی نفس باشند آن کسند و این بیت خوانند **وَمَنْ یُضِلِّهِ**
فَاکَ هَادِیً لَهٗ و نیز میفرمودند که در اول شب ماه محرم و آن آغاز میزدیم صد سحری
 بود شیخ من حضرت قبله عالم بهادری ضی اللہ تعالی سجده نموده شدند که هرگز از طعام کت
 تناول نفرمودند کسی عرض داشت کرد که موجب حسدین اندوه چیست در جوابش فرمودند که
 این شب ز من بیرون صید شده است درین میان بسیار جواوت و طرق باطله خوانند شد و اکثر
 مردمان حجاب و پلاک شوند مگر آنکه دامن رنگان گیرند و در صحبت ایشان باشند و در و مبارک بسیار
 خوانند و نیز میفرمودند که سالک باید که از صحبت بد مذمیان حج در آورده و اگر چه از صحبت
 ایشان بفریب دنیاوی موجود شوند هرگز اختیار نکند بلکه بر سنگی و بر سنگی گذاردن بهتر است
 از نعیم بد کیشان و ز می شخصی در حضور و قبله من گذارش نمود که مولوی عثمان سکنه
 سنگه در شهر صیور تعلیم سپران مرد حکیم شیعه مشغول است و در جواب فرمودند ازین امر
 خوف بسیار است که صحبت بد کیشان بهم صحبتیان تاثیر میکند و نیز یک و از حضرت قبله
 غلام سرد خان خاکوانی را گفتم که شما چون بر برادران خود از سبب علاقه نوکری صحبت
 میبرید که شیعه اند همیشه باید که پر حذر بوده باشید و چون خان کور و دیگر افغانان نوکری
 میبرند که کرده بجهت یارت باز در حضور پر نور شرف پانچوس بیفتند حضرت قبله ایشان فرمود
 بر سنگی مردن که در صحبت بد مذمیان نعیم یافتن که در چنین صحبت سوال ایمان باشد مولوی
 صاحب لوی محمد حیات دهلوی ضی اللہ تعالی عنه خاطر بحضور عرض داشت کرد که بسیار مسلمانان را
 فرنگیان دین محمدی برگردانیده از ایمان خارج کرده اند که ایشان دین سیم از جهت صحبت اختیار
 اند نمود با آنکه حضرت قبله من فرموده است سالک باید که ادب هر کس پیشه خود کرده اند
 که ادب بدان شیخ خود بسیار نگاه دارد و بعد فرمودند که شرف پانچوس حضرت حافظ صفا محمد جمال
 ملتان قدس سره در فریب حاصل نمودم حضرت من ادب بدان شیخ خود بجا آورده چنانکه این شیخ

و این چنین دولت کم کسی پیشتر باشد که این نمره کمال عشق شیخ است و نیز فرمود که شش روز
و حضرت حافظ جمال صاحب یکجا هم منزل بودیم و علی الصباح طرف وضه مطهره شیخ خود روانه
گشتیم و یکین من پیش از حافظ صاحب زیارت حضور مشرف شدم این بیت خواندند سیرت
ما و مجنون هم سبق بودند و دیوان عشق به او راجع است و او را در وقت من که چه گردانم هنوز و میفرمودند
که سالک باید که همیشه از عبادت حتماً خالی نباشد زیرا که هر که درین زبان این چنین عبادت کند
زود بمقصود خود رسد که او را و چندان اجراء سابق میدهند و میفرمودند که مقصود دین دنیا
آنجا حاصل کرده اند که الله گفته و موطبت نموده اند و این بیت خواندند سیرت که کس کف
زمانه و ریاسفی به و ایشان ده کف که حسنا الله و کفی به و نیز میفرمودند که سالک باید که
همیشه از خطر نفس شیطان خوف باشد و این زبان نباید بود زیرا که خدا از خطر ایشان نجات
باقیت بعد فرمود که شیخ صنعا با وجود چندین کمال و راعقده اوقتا و ورقید بلای محبت ترسا
بچه گرفتار گشت و ز نار و گردن کرد چنانچه قصه او در منطقی الطیر مفصلاً مذکور است و این زبان
بخواندند سیرت نفس شیطان میزند از راه تیرا تا نیندازند از چاه تیرا دستگیری کن مرا
دستگیر و نیست که راجع تو دیگر دستگیر تا که هر کس گویدت ای سنگیر کس گشته از در تو
نا امید ای امید و امید و امید و نیز قبله من فرموده است سالک باید که از هر چیز
خود را دور دارد بکے حکم قضا کردن دوم ضامن کسی شدن سیوم امانت کسی نزد خود
نگاه داشتن از آنکه این نصیحت از پیران ما بمریدان جاری شده آمده است و هم فرمودند چنانکه
حضرت فرید الدین گنجشکر به شیخ نظام الدین دهلوی رضی الله تعالی عنهما وصیت فرموده است
چون بهمانان مسافران بر تو آیند و ترفا قه باشد شکر خدای تعالی بجا آری که این نصیحت
بس عظیم و فرمودند که این چنین شیخ برید کمال میفرماید و نیز میفرمود که هر گاه این فقیر در
حضور حضرت قبله عالم مشرف شد در خانه خود دیگر قراری نماند چنانچه یک ماه در حضور
می بودم و چند روز در خانه برین نظم میگذشت تا اوصال مبارک حضرت قبله عالم قدس سره
مالی صاحب مرحوم فقیر گفتمی که پس مرا خیال شده است که در خانه خود آرام می گیرم از علما
و فقرا چندان تعویذ ما گرفته که آوند پر ساخته بودند چنانکه فقیر از کمال جذبه حضرت عشق
مستولی شده بود لاچار بقراری حاصل بود و سیرت محبتی است که دل را نمی دید آرام و در زکیت
که آسودگی نمی خواهد نقل سیر حضرت من اظهر من الشمس که دو گروه را در صحنه چهار روز فرمود

این قدر بزبان مبارک حضور شیخ خود بسبح فقیرم رسیده که تمامی پوست زیرین پر و پیا
 من از پاشنه تا سرناخن جداگشتی و بیفتادی و از میان غلام حیدر که اکثر اوقات در سیر مسرت
 شیخ خود قبله عالم بهاروی با همراهی قبله من منسلک بودی نقل رسیده که من بارها معاینه نمودم
 که کفش ایشان از خون پاپرشد و قطرات از آن برمی آمد و ایشان از خود همچنان بی خبر قدم مبارک
 مردانه در سیر مثل معتادی نهادند و هرگز از جریان خون و زخمی شدن یا خبرنداشتند من بعد
 عرضداشت نمودم که درین جای نشینم سرگز اختیار کن و ند چون ربله ملتان رسیدیم نظن این کفش
 تنگ است لهذا پائی ایشان را مروح کرده است کفش دیگر فرسخ خریدنایم چون بغیر یک چادر
 نو قسمت دیگر موجود نبود خواستم که آنرا فروخته قیمت کفش آوانمایم هر چند سعی نمودم جایز نشدند
 و بعد از گفتگوی بسیار فرمودند که ما از خود هیچ خبر نیست غم مدار که در قطع مثل تفاوت نخواهد
 شد و هم فرمودند که بگیرند درین ملک حادثه لشکر طیور شاه بادشاه خراسان که بر قلعه راول
 بجوش تمام تاخت آورد و محصور کرده مسخر نمود واقع بود این فقیر را شوق زیارت اقدام بوسی
 حضور قبله عالم قدس سره دامنگیر شد و در اثنا طریق از سبب ویرانی ملک تمام خطر و واقع شده
 چون این فقیر از دریا بسنده عبور نمود میان حاجی جان محمد فرستاده حضرت میان صاحب
 نار و واله قدس سره العیز همراه باگشت چون در آبادی رفتم نزد فقیر یک تنگی نو موجود بود
 آنرا فروخته برای خرج راه برنج خریده همراه خود نمودیم و تنگ در شهر کرم پور رسیدیم آنجا
 به تهمت جاسوسی بدست مردم سنگهان سیر و نظر بند گردیم اتفاقاً در آن شب باران نازل
 شد و ما در زیر مکانی حقیف که باران را مانع نبود و به سرگین خر پُر بود همه شب آب نخن استاده
 ماندیم علی الصبح جمعی از لشکر سنگهان آمده غذا خواست و آرد و روغن زرد و شکر بر کمان
 داد مردان را گفت که این سوا جاسوسان نیست و به زبانی لاپوری گفت که سائین لوک همین
 یعنی مردان طال خدا اند به چیره دیگر غرض ندارند و رخصت داد و وقت رخصت از کیفیت
 فواج از فقیر استفسار کرد که چگونه اند گفتم آنچه مردان اند که اکثر هزار سوار یکدله در آن زیر حکم
 این فقیر کنند امید که سنگهان از لاپور بیرون خواهیم کرد و جماعه دارو مذکور بخندید و بسیاران
 که سائین لوک یعنی فقیر راست میگویند القصه روانه شدیم چون قریب مکان حضرت قبله
 عالم رسیدیم دروان مارا دید تاخت آوردند و لیکن نیامین وادی پرآب بود ایشان قصد مار
 از آب مگر در دمایر در آن طرف متوجه گشتیم و قتیکه در آثار آب طرفین ملاقی گشتیم حاجی مذکور با

گفت آیا نزد شما پاره پاره نان باشد که مرا بپسید که تمام گرسنگی مرا گرفته است بجز و نشنیدن
این سخن از مار و گردان شده یکطرف روانه شدند هنگامیکه بشرف پاموس حضرت فکرمه عالم قدس
سره العزیز بهره اندوز گردیدیم که مبارک است فقیر کرد و قدر تبسم نموده فرمودند موت را
ببخوانید ولیکن او نمی آید و نیز حضرت قبله من قدس سره العزیز فرموده است که اگر درین زمان
صحاب بنی صلی الله تعالی علیه و سلم با فرض موجود بودند مخلوق این زمان را کافر گفتم
از آنکه مردمان این زمان متابعت شریعت از دست داده اند و مخلوق این زمان ایشان را گفتند
زیرا که اخلاق و افعال ایشان موجب بیت بودند و از عرض نفس فارغ و این بیت فرمودند
بیت یا رب همه خلق را بمن بدخون و ز جمله جهانیان مرا یکسو کن و بیرون
میفرموند که در وطن ما که کوهستان است یک مرد از قوم جعفر عالم علم فقه بود و شخصی برای پرسیدن
مسئله شرعی نزد او آمد و او در کار کلبه ای مشغول بود و کلبه گرفتن از دست و قصد کرد
گفت چرا از من کلبه گیری و برای چه کار نزد من آمدی گفت برای مسئله پرسیدن عالم آن بهیچ
که برای راندن ز گاوان بدست داشت بیدریغ بر و زد و گفت و در نشو و مرار نشووت طوط
مساز بنشین چون ازین کافران شوم تو مسئله شریعت بگویم و نفر فرمودند که شخصی را
از اولاد با صاحب قدس سره در وقت مطالعه کتاب تشکی ثناب آمد نزد او یک وند بر
از روغن سیاه بود و او آنرا آب تصویریده بکار بر وند از کمال اشتغال مطالعه هیچ اختیار
نفرمود و تبسم فرمودند که مردم سابقه را از سبب قرب زمان نبوی صلی الله تعالی علیه و سلم
استعداد کامل بود و اکنون از جهت بعد زمان سرور کائنات علیه الصلوٰة و السلام استعداد مردمان
کم گشته است چنانکه شنیده شد که در وقت حضرت شیخ نظام الدین از یک آبادی قدس سره
یکشت و آنها را خام دادند و در زمان فخر الاولین و الاخرین شیخ محمد فخر الدینا و الدین جهان
آبادی رضی الله تعالی عنه در شب روز یک نان پاره پخته از بازار گرفته میدادند و گاه
آن هم بدین می شد سالکان راه حق و فقر و فاقه صابر شده بکار خود هیچ تفاوت نوز نداشتند
بسیار سالکان بعد از وصال ایشان جائی دیگر نقل نفرمودند بلکه بر آستان مبارک حجت
حق پیوسته اند و در زمان حضرت قبله عالم رضی الله تعالی عنه تان دو وقت سارکار میدادند
بلکه کسی را مرض لاحق شک در دادن او چه چند متوجه نمیشدند و درین زمان این فقیر تان
دو وقتی و جامه با دروغن و او او و پیه با علی حده از زمان مقرر نموده ایم تا که ام کس خاطر جمع

رایا و نمایند و نیز میفرمودند که دکان حضرت قبله عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ بخوی بود و قریب سالی
 نظری داشت اما آنکه از ایشان بحق تعاقب واصل شده اند از احاطه حضرت تجاوزند ولیکن این ایشان
 به بعضی مردمان بود و هم میفرمودند که تاثیر دست مبارک حضرت قبله عالم رضی اللہ عنہ
 بخوی و هر که دست ایشان گرفته از ابتداء تا انتها مشغول بحق گشتی والا در آخر ضرورتاً گشته
 بکار خود تمام مشغول گردید اکنون هیچ از خاصان چنین نیست الحال تمام قحط
 الرجال او قناده است و هم روزی فرمودند نقل دیدم از حضرت ابا بکر صدیق رضی اللہ
 تعالیٰ عنہ میفرمودند وقتیکه آن سالت پناه صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم را در احد شریف فرودم
 بنور چشمها خام که بر احد مبارکند نداشته بودیم احوال سابقه ما از آن آفتاب هدایت
 بر چهره ما محفل نشینان در زمان تغییر گرفت و هم فرمودند که موجب نزول حاوئات حر زمان
 نوشته اند رفیع خوف الحق عن قلوب الخلق و یقوم مقامها خوف الناس
 باید که رجا از خصالی باشد و الناس عن الخلق باشد و هم فرمودند که علم ظاهری شرط هدایت
 نیست لیکن یک سبب اسباب و این مثل خوب شمشیر جوهر دار است که در دست
 باشد اگر دلتش محکم باشد سر دشمن برود و اگر نزول باشد همان شمشیر سرش بر بند پس اگر به
 تحصیل آن هدایت الهی همراه وی شود در حرب نفس و شیطان غالب خواهد آمد والا علم آن
 موجب ضلالت و دیگر خلق شود زیرا که فرق و طرق باطله که غیر اهل سنت جماعت است
 تمامی عالمان اختراع نموده اند ازین جهت فساد العالم فساد العالم که در
 جنت تنها میروند و در دوزخ بلکه بهر دو طرف با جماعت کثیر روانه میشوند و نیز میفرمودند
 که حضرت میان صاحب حاجی پور و والد قدس سره که از اعظم خلفا حضرت قبله عالم است
 از جهت ضعف و باغ موی سر برابرند که گوش میداشتند و گاهی می ستر و بعد از وصال
 ایشان مردمان بلکه عالمان جنوب از اسد تصویریده مگر شعاع خود نموده اند که شناختن آن
 بنظر آن نمیشود و هم فرمودند که روز این فقیر بجز حضرت قبله عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ تنها حاضر بود
 من متوجه گشته فرمودند اما آنکه بر سر خود دارند اما مثل جن بنظری آیند و نیز فرمودند که مطالوگان
 فقرات شریف مورث جذبیت سالک را باید که از مطالوگان آن کتاب و دیگر کتابها سلوک
 خالی نباشد و هم فرمودند که پاس داری شریعت ایشان بجدی بود که روز کدام شخص در مسجد
 یک بیت با وازه بلند میخواند و بسیم مبارک سید فرمودند که ام کس سنت در مسجد غرضه بخورد

پس از اساکت گردانیدند و ہم فرمودند این کہ میگویند کہ موسی سر و آنتن سنت رسول اللہ
 صلے اللہ علیہ وسلم است سنت صرف فعلی است نہ قولی بسا امور مستنون خاصہ سر کائنات
 و دیگر ارباب اقتدا کردن متمتع است و در کتاب این مسئلہ یافتہ نشد حضرت قبلہ فرمودہ
 سالک را باید در کار عشق دلیر و جو افرود بودہ ہا رحمت آن بجان دل بکشد اگر چه از جانب معشوق
 ظاہر کشش اورا معلوم خواہد شد بعدہ فرمودند ہندی مجھ مرگنی حل سکے پنکھی گرا
 گٹھی پیری پریت کی جن جن کا کہ مارہ و سم فرمودند ہندی جیسی پت چکور نہ چاندنی و اپنی
 توڑ بہالی اسکی اہ جانی و ہم فرمودند در جنوب مرد عارف عنایت نام ظاہر و باطن آن
 موجب شریعت بود بعد از وصالش اہل طریقہ اویجدی بدعت اختیار کردہ اند کہ سرکہ در
 وی داخل پیشو و نماز ترک بیناید و پچنین مرد حبیب نام حضرت عثمان فرمود کہ مشہور
 لعنتہا است در خلفا حضرت بہا و الدین ذکر است رضی اللہ تعالی عنہم صاحب شرح
 و درع بودند پس وصال ایشان مردمان اہل طریقہ ایشان موجب ہوا نفس تارک الصلو
 و کاشت عورت شدہ لنگوت می پوشند و رشتہ ہا بر سر میدارند و ترکیب دیگر امور منہیات گشتہ اند
 و این ہمہ امور بدیشان منسوب بینمایند چنانکہ روز سجدت حضرت سید جلال الدین او
 رضی اللہ تعالی عنہ شخص آمد و گفت امروز چہرہ ذات مبارک متعیرست ایشان سنہ بیز
 زوہ بر و مبارک بالیدند پس از وصال ایشان مردمان بدعت اختیار نمودہ اند و خاکستر خود
 بالند و نیز فرمودند کہ حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالی عنہ اگر گاہی موجب عا و آب حب
 داخل مجلس سماع میشدند بر دروازہ آدم پاسبان منسوب میگرددند از رون مجلس سوا محران
 بیچکس بار نیافتی و اکنون تہ چیز نام مشہورہ اند مسئلہ وحدت وجود سماح و سوسر نیز فرمودند
 کہ میان انہما کہ در سیر مصر بود در خدمت جوگی شدہ طلب تعلیم جوگ ساخت آن جوگی
 جواب داد کہ جوگ بسا مشکل امرست پس این ابیات گفت ہند کہ ہا را ہا را ہی کہ جوگ
 و اسکھیارند او تھی کہ نہیں و نہیں چکے ڈو ڈوہ تی ستہ پیرن مزلی مارکے اوک سٹساوند
 نی ہنسین بیان دیان کھاشیجے او تھی کٹکے کلری کہادی پتن چویر کے آرسی نال دیکھن
 او تھی تھی تی روز گہسا و نی کے نہ مراد از جوگی مرشد کامل ست از کم جوگ سلوک و از انہما
 سالک یعنی کشیدگی محن فقر و فاقہ و شداید و ریاقت شاقہ حصول بقصود اعلی مجالست
 و نیز فرمودند سالک باید کہ دست بدان مرشد کامل دہ در صحبت آن ملازمت نماید تا اورا

مرتبه وصول الی اللہ حاصل گردد و آنانکه در ریاضت و زهد و ورع صحبت شیخ کامل شنیده اند
 ایشان اهتمام امر شریعت نماید و این بکمال نقص سنت و تم فرموده اند سالک باید که پس از
 علی الدوام در زهد و تقوی و ورع کوشش بلیغ نماید تا ویرا احتقالی مرتبه بخودی نصیب
 گرداند که هم مطالب چنانکه حضرت با فرید گنجشک قدس سره العزیز فرموده است از خود رستن
 بحق پیوستن بعد فرمودند **سبت** چو بخوگشت حافظ کی شمار و به سیکو باک کاوس کے را **هم فرمودند**
 سالک باید که همه خلق را چه شریف و چه حسین شفقت و رحمت ناظر باشد تا احتقالی بر او رحمت
 کند محبوب جناب خویش گرداند بعد فرمودند عالم را باید که بر علم عمل کردن **کمثل الحمار کحمل**
السفارا باشد بعد از آن فرمودند **یرفع العلم و یرفع العلماء** چنانچه نوشته اند
 بهترین زمان آن است که شخصی قصد نکاح بنت اخ خود یعنی دختر برادر یا خواهر و در باب جواز آن
 مسائل خواهد نمود و سبکس معلوم نباشد تا حکم جواز و عدم جواز نماید براند از صد کرده فتنه این
 مسئله اهل خواهند کرد و هر فرمودند که صحابه را رضی اللہ عنہم دینی علی السلام و امور دنیا
 زیادت و مهارت و درک بود چنانچه خود صحابه را خطاب فرمود **یا ایها الذمیر یا صویر**
الدنیا و هم فرمودند هر گاه که دنیا مثل ریش مشرکان گاه باشد گاه نباشد مدام از اهل دنیا
 غم و ماتم نرو و چنانچه از خانه موران بیرون نشود **سبت** اگر دنیا نباشد در دینیم و اگر باقی بشر
 پای بندم و بفایده نقد عزیز عمر خود را در قید این بیوفای صفت نمایند و با خود نبرند پس باید
 که دوستی آن ذات که علی الدوام باقیست کمیت بسته صرف سازد که نفع داین درین
 متضمن سبت و تم فرمودند که چون نادر شاه از ایران باغدر و فریب بعضی از امیران مملکت **سبت**
 بر دلی طف بر یافته بر تخت محمد شاه بادشاه هند در دلی نشست و شنیده بود که محمد شاه از
 شاعران زمان خودی مثل سبت ویر گفت که شمه از شعر بگوئید محمد شاه فی الفور این سبت گفت **سبت**
 چشم عبرت بر کشا قدرت قادر به بین و شامت اعمال با این صورت تا در گرفت و پسین **سبت**
شخص ایران را از بیرون قلعه شاهی قتل کردند و صورت آن بر و نادر شاه مشاهده گشت هندیان شور
 و شغب کرده گفتند که نادر شاه را قتل کرده بیرون قلعه انداخته اند گمان کمیت بسته ایرانیا را
 مغلوب ساخته قصد اخراج از شهر دلی کردند درین اثنا نادر شاه را اطلاع سازند از قلعه
 بدرآمده معاینه کرد که در زبان خاص و عام حکایت قتل شدن و کبشهرت تمام است پسین **سبت**
 بر پیل سوار شده منادی نمودند اما سو و نداشتند تا یکی از وزرا خود مصلحت کرد و رسید این

سبب او چاره این چیست و زیر گفت معلوم میشود که اسم عظیم از پیشانی شما محو کرده اند چنانچه
 سو آرواگی این موضع نخلصی تصور نخواهد شد بصلاح دید آن از انجا فی الفور روانه شد
 و در ملک خود رسید بعد از انعقاد ایام معدود و از دست خود یکم و از اقر با کشته گشت و فرمود
 که سالک را باید که در حق حاکم وقت و عامی بد نکند خواه مسلمان باشد خواه مشرک خواه
 ظالم باشد خواه عادل بلکه و عا کند تا در حکم آن سستی نباشد زیرا که درستی حکم نقصان
 خلق الله است و در قوت همین مصلحت بنا بر این شیخ سید قدس گفته است حکمت
 محض است اگر طبع جهان زمین و خاص بنده مصلحت عام را چنانچه بعد از مردن رحمت
 دَخَلَ النَّارَ وَالسَّمَاءَ مَعَهُ الْجِدِّ وَالْإِيدِ مُضَعْفٌ حَلْمٌ كَرْدٌ وَبِهَا رَحَلَتْ دَر لَاسُورَتَا رَاجُ
 کشته شده اند پس فرمودند بیت حاکم است و یفعل الله ما یشاء - کور عین رو انگیزد و در
 روزی قاضی نور محمد در حضور عالی ذکر کرد که روز قیامت حقیقتاً امام عظیم امام فاضل
 علیهما الرحمة را پیش خود بر کرسی زرین نشاندند ابلیس حاضر کرده فرمان دهد که چه حکم و سید در حق آن
 که در زمین غیر و ناحق زراعت کشت نماید پس هر دو امام فتوی سخوی خواهند داد که آنکس زمین را
 از زراعت خود فارغ کرده باز باک دید پس حضرت من فرمود رباعی کَلَامٌ فِي الْكُوْنِ لَا يَلِيْسُ
 لَا مَلِكَ سَلِيْمَانَ وَلَا بَلْعِيْسَ فَالْكَلُّ عِبَادَةٌ وَأَنْتَ لِلْعَنِيِّ يَا مَنْ هُوَ لِلْقُلُوْبِ
 مِقْنَاتِيْسٌ وَهَمٌّ فَرَمُوْند که سالک را باید که در بند اظهار کرامت و اجرا سلسله خود بنا
 بلکه در عشق و محبت مولی چنان مستغرق باشد که گاهی بجز یادش هیچ چیز در دل آن نیابد بعد
 این بیت فرمودند بیت احمد تو عاشقی مشیت ترا چه کاره دیوانه باش سلسله شد نشد نشد
 و هم فرمودند سالک باید که در بند خوردن و پوشیدن نباشد بلکه بدان چه حق تعالی ویرا دهد
 قانع باشد بعد از آن این رباعی خواندند رباعی اگر کنی بویا و پوستگی و دلگی پر زور و
 دوستگی این قدر پس بود جمالی را عاشق زنده الا ابالی را و نیز فرمودند سالک را باید
 که لاف عرفان نزنند زیرا که هر که عارف باشد از دعوی مبر باشد و این بیت خواندند بیت
 لاف عرفان میزنی امی عارف لا غر سرفت و نتمه قنوس را با الیک و چک کی کاره و هم فرمودند
 سالک را باید که هر فعل ایزد تعالی را همین حکمت پندارد و اگر چه بر آن طماع نداشته باشد بر و
 اعراض نکند که اعراض کند فرمود و در فی الدارین چنانچه در حدیث وارد است فَعَلِ الْحَكِيْمُ
 كَيِّفَ لَوْ عَمِنَ الْحَكِيْمَةُ وَرَخَلُوْهُ حِكْمَتِمْ هَيْتَ لَازِمٌ اَيْدِ تَعَالَى لِلَّهِ عَنِ ذَالِكَ عَلُوْا الْكِبْرُ

چنانچه در اندک دادن رزق بندگان خود فرموده است وَكَوَلَّيْنَا لِلَّهِ الرَّزْقَ لِمَن يَشَاءُ
 لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ و ہم فرمودند حق تعالی از ظلم پاک است و اگر کسی را بگریزی برسد از
 شومی اعمال خود بپوشد باشد چنانچه فرموده است إِنَّ اللَّهَ لَيَبْغِظُ الْمُنَافِقِينَ و اگر
 کسی او را بظلم و تعدی نسبت کند کافر گردد و نفوذ باند منها و ہم فرمودند که شیخ محمد الدین
 بن عربی قدس سره فرموده است الْوَجْدُ كُلُّهُ خَيْرٌ مِنْ الْعَبْرَةِ بِرَأْسِهَا اعتراف کرده اند که اگر
 ہم وجود است در وجه چیز است جواب داده اند که تعظیم اسلام در وجود کفر است اگر وی
 موجود نشدی تعظیم اسلام محکم است چنانچه گفته اند الْأَشْيَاءُ تَبْلُغُ بِأَصْدَائِهَا
 یعنی مصرع ضد تبیین نشد جز بصدقه و ہم فرمودند سالک باید که در عملیات تفضیح وقت بگذرد
 در بیان مانع راه فقر است و مقصود اصلی یاد کردن حق است وقتی غالی نباشد مطلب بر
 امر مشهور است پس این بیت فرمودند بپشت پس از چهل سال این معنی محقق شد بخاقانی که بگوید
 بگذرد از آن به از ملک سلیمانی و این نیز فرمودند هندی آبی چار یو بل تین اپی لسیر
 و بی کمال تیران میری او گن و بچشم نه بچ و سی پیتی سی دلی یار یار اندی بده مننه پلون دور
 کرطان کر شیخ و ہم فرمودند سالک باید که بجان و دل در یاد و حقیقت سعی نماید تا اول
 لعنت کشد و صفائی باطن دست دهد که عبادت بنیر آن هیچ سود ندارد یعنی تا آنکه مرآب
 دل از رنگ پاک نشود مستحق تاب پر جمال جانان نه گردد و هم سالک باید که عجب و تکبر نوزد
 که ابلیس از ملعون موقوف لعنت در گردن انداخته نشد نفوذ باند من ذلک و هم از عبد المجید
 خان که یکی از مریدان پاک اعتقاد حضرت قبله است بسبع پیوسته که روزی در مجلس حضور
 حاضر بودم و حضرت صاحبزاده میان فرمودند که مسند نشین حضرت قبله رضی الله عنه بودم حاضر
 کتاب و گامی کلام ایشان میفرمودند و در اشارت محاکات فرمودند که شب بجلوت نشسته بودم که
 شخصی حار بدست داشت حاضر شد آن حمار از من و ورسته از راه غیر معتاد آمد پیش من
 بنشست درین امر شگفتناک از وی نام و کار پرسیدم گفت من شیطانم بنا بر صحبت تو آمد
 با من الهی نفتم ما را از شر خود امان خواهی داد گفت ایزد و تعالی در حفظ خود از مکر من اما در وقت
 خاطر میدار بعد از بسیار حکایات فیما بین قرب خود بجناب یزد و متان بر شک تمام بیان
 نمود گفتش اگر بحال بصدق و دل خاک حضرت آدم علی نبینا و علیه السلام سجده بجا آوری بجناب
 حضرت کریم موقوف است که رتبه سابقه عطا خواهد فرمود و در جواب گفت همان وقت امر الهی بجا

نیاوردده لم الحال شرمی می آید پس روانگی کرد گفتمش مرا سپرده گفت بکس را از خود بهتر
 دان کار تو در ترقی همیشه باشد و هم فرمودند سالک باید بچسبند از چشم حقارت نظر نه کند
 چنانچه شاعری گفته بیت خاکساران جهان از اجقارت منگوه شاید آن هم گرسوار باشد
 که مردان خدای تعالی بسا نوع است بعضی آنکس اند که خود را میداند و دیگر بر احوال ایشان اطلاع
 نیست بعضی از آن قبیلند که عند الله رتبه ایشان بسیار است از احوال خود خبر ندارند
 تا خود را از خلق دور دارند و نه خلق را خبر تا از ایشان یاد بکنند و اگر ایشان را از دست کسی
 مگر و بی رسد حق تعالی مخلوق را بجا و نه بتلاگرداند پس مولوی خدا بخش کرد مولوی مرحوم که
 خوانان پاک اعتقاد حضور بود گفت از بهت خود چه حافظ فرموده است بیت حافظ اگر وصل خواهی
 صلح کن با خاص و عام با مسلمان الله الله بایرین رام رام فرمودند همچنین سبب گزینش است
 اگر صد آدم مقرر سازی در و یک صاحب نسبت باشد و اینکه ظاهر ارشاد میفرماید یک قسم
 و نیز فرمودند که حقیقی بدانکه فرموده ای جاعل فی الارض خلیفه از رسوله گفت
 يجعل فیها من یفسد فیها و یفسیک الدماء و نحن نسبح بحمده و نقدر له
 چون حقیقی ای آله الله تعالی فرمود پس تمامی طایفه از جهت نام کلاه سپاه پوشیدند
 پس از سبب طعن کردن خداوند متعالی آدم گشتند و از حیوانات برگزیدم نماز می خواند و او را
 کور و کساخت و از حیوانات بگری می ایستای زبان که وند و بلیس را بسبب کسجده کردن
 گفتن آنها خیر مانده طوق سنت در گردن انداخت زنها خود را از بچسبند بهتر از این نام مجوس
 و مقبول حق تعالی گردی قسم فرمودند چون حقیقی اراده ساخت جسد مبارک خلیفه خود
 حضرت آدم علی نبینا علیه السلام پیدا کرد آسمانها و کرسیها عرضند شمت کردند که از ما جسد شریف
 حضرت باید آفرید فرمود و خاک ساکت ماند پس از خطاب بیرون تعالی شد که تو حیر او درین باب
 عرض کردی گفت آنها که اشرف و اعلی از من بودند استحقاق ساختگی جسد مبارک داشتند و چون
 را از آنها کمتر دانسته ساکت ماند پس حقیقی عجز و فروتنی آن قبول فرمود ببلانکه خطاب فرمود
 که از خاک تشریف نمودند چنانچه شیخ ازین معنی اشعارت فرموده است از تو اضع خاک مردم میشود
 نوزن را از سر کشی کم میشود و چون جسد مبارک نیار نمودند در تفریح روح چهار روز از حکمت بالذات
 خود توقیف فرمودند و آن حکمت اندراج و اندراج اسرار الهی بود و هم حضرت قبله من علی بن
 توحید این باعی بر زبان مبارک را نذر باعی آن توحید که صوفی ام انجیا پیشش

خوانند: اشہی لنا و اعلیٰ من قبلہ الخداراہ حافظ بنحو و پویشید این خرقہ می آلودہ اسے شیخ
 پاکدامن معذور دار ماراہ و ہم فرمودند کہ مردی عصام الدین متقی کہ در بلدہ طمان سکونت
 داشت بر قول حضرت مولوی جامی قدس سرہ مصرع یکبار میر و ہر کسی بیچارہ جامی بار بار
 اعتراض نمود نسبت بدو رخ کرد پس دوران ایام شخصی کہن جامہ قریب آن مسجد کہ در سک
 متقی مذکور نماز میگزارد و دودہ اندختہ بنشت شخصی بہنگام سحر بموجب عادت قدیم از خانہ
 بیرون آمد آنرا دید کہ ہر اعضا او جدا علیحدہ شدہ او قتا و بہت آزار معاینہ کردہ بارگشت
 و مردان را خبر کرد کہ امشب دزدان آن درویش را قتل کردہ عضو عضو نمودہ اند پس بہ ہمراہی
 مردان بر سر آن رسید نگاہ کرد کہ نشستہ است متعجب شدہ از تماش و موجب واقعہ پرسید
 گفت نام فقیر عبد الغفور است و از اونی غلامان حضرت مولانا عبد الرحمن جامی ام کہ فرمود اند
 ہ یکبار میر و ہر کسی الخ پس توجہ طور بان نسبت دروغ میکنی بعدہ نادم گشتہ سعادت
 کرد جامہ نو پیش آورده الحاح بر سکونت چند ایام نمود ولیکن آن غریب در بحر عشق و محبت
 نہ جہا را و نہ سکونت اختیار فرمود فی الحال مردان شد آورده اند کہ حضرت
 مولوی صاحب مولوی محمد علی مرد بود عالی ہمت بکمالات علوم ظاہری و باطنی
 پیراستہ و دور طی کردن منازل در بحر عشق نظیر داشت کہ در آخر عمر خود بحضرت قبلہ من علامت
 فرمود در ایام محدودہ از وضدان کامل گشتہ او از اعظم خلفا حضرت قبلہ من است چند روز
 در مشرف شدن بجناب علی و مکان خود مکہ شریف است توقف نمودہ عریضہ خود مشتہر طلب
 اجازت آمدن بجنور مرسلہ شدت قبلہ من بمقتضی استغنا جلی خویش یک باعی متضمن تحریر
 آن یک باعی تصنیف فرمودہ بطرف آن مرد عاشق صادق ایستادہ بہ باعی صوفی میا
 کہ مشرب زندانت ہبیاء این جاچہ کار داری زندانت ہبیاء ناموس پارسائی
 کردی تو مدتی ہ این جا شراب خواری زندانت ہبیاء حضرت مولوی صاحب اللہ
 تعالیٰ عنہ بعد از مطلع شدن بلا فرصت روانہ شد و در جواب باعی خود تصنیف کردہ بعد از
 مشرف شدن حصو معلی گزارش ساخت و آن این ست رباعی من برک دین فوشی
 سکو تو ہ آدم تا دین دہم بر سو تو ہ نام و ناموسم نماندہ جیتہ ہ تا کہ باعی انداختم در کوی تو ہ
 پس قبلہ من ایسان بکمالات باطنی سرفراز فرمودند کہ زمرہ علمای آن طرف کہ بس
 منکر حال این طایفہ عالیہ بودند ہمہ را در زیر علاقہ غلامی آوردند ایشان اسپر عشق محبت

شیخ خود چنان کشته اند که بعضی ازان بعد از رحلت نمودن آن منظر کمالات و وطن اصلی
 خود گذاشته بر مرقد پاک سکونت ورزیده اند حضرت قبله من فرموده اند که ساکنان باید
 که از صحبت این دنیا دور باشند که چون ایشان در دنیا فانی شوند خوف حق تعالی از اول ایشان
 بالکلیه بریزد چنانچه مورچه که بریدن کسی صعوبت کند آنکس او را از خوف احتمال نشیندن
 از بدن خود دور سازد این قدر ترس خدا ابعالی در دل ایشان باقی و هم فرموده اند که ایشان با
 نصیحت از خدا ابعالی و رسول علیه السلام نباید کرد زیرا که ایشان با نسبت دشمنی حق پیدا شده
 باشد پس سخن پیش دشمن نباید گفت بلکه ایشان را نلافی باید کرد قبله من در روز شنبه مع الخیر بود
 نماز عصر در مسجد مبارک نشسته بودند در خدمت ایشان بسیار علماء و صلحا را اغتیار به طرف نماز
 بودند شخصی شیخ احمد نام که او را زینو گفتند می آوند می پر از آب در خدمت آور و گفت که این
 آب از چاه نواحدت کرده من است تناول فرمایید که چگونه است پس حضرت من قدری
 ازان آب خورده فرمود که آب چاه تو از آب چاه داد و والد بسیار شریف و ترست آن مرد
 در جواب گفت که این از سیاست چرا که اگر ذات گرامی این غلام را مسلح و در پی عطا
 فرمودی آنچه امکان خانگی خود داشته بودم تمامی خرج نموده و انصرافی بجا نرسیده بود پس
 حضرت قبله فرمود این چنین نیست که تو گفتی بلکه دهنده دو مانده اوست من بسیار شیخ از آنچه
 ایفرته نشسته بودم دل گفت مسلح مذکور شیخ زینور او او شوخون مکان بیرون شهر بود
 تا روز توقف نموده شد بعد از صبح صادق شدن نذاعت قدیمانه که مسنون طریقی است
 ختم با آنکه که بعد از نماز فجر ترا طلبیده مبالغ مذکور او انساتم را تم گرفت پس همان وقت
 در خاطر من آمد که این قول حضرت قبله من مثل فرموده مولیناروم قدس سره است پیت
 از پی رویوش جامه مومنان روحی دل گویند این را صوفیان در مقرر است از آنکه
 بگفته دل قرار گرفته اند پس معلوم شد که مراد از وحی دل وحی است مردی واصل نام حافر
 بود گفت که من تا عرب و عجم بسیار سیاحت نمودم مردی مثل فانت مسارک که بخشش اسپان
 و شتران و دیگر جای پایان و جامه ها و تقودا و دانه ها و آرد و نان و ادویه مر لیضایان بنمایند
 مع ذلک گرانان را را او حقتعالی میفرمایند هرگز ندیده ام حضرت قبله من در جواب آن فرمود
 ای میان دلال من گوشه را چون من از وطن خود که کوه در کت بنا بر خواندن مسلم
 درین شهر در مسجد سفید سکونت ورزیدم مرد سفید باف و طیفه با من میداد و برد آن سگ

بودے ومن از ان بسیار تر سناک بودم از سخن سجد که بلند از ان خانه بود نگاه میکردم
 اگر ان سگ بر در ان نبود کی پس زویدہ ان وظیفہ از انجا گرفته میخورم والا ان روز
 بفاقہ میگذشت من ہانم ولیکن ذات حقیقہ کے کرم است پس نگاه باید کرد کہ مردان خدا تکی
 چگونہ با وجود اینکه صاحب سندر فیج باشد چگونہ شکر و تحدیث نعمت حقیقہ عالی مینمایند و در
 کلام و وجود ایشان شائبہ نفسانہ ہرگز صورت نمیند و نہ باشد از انکہ عراقی رحمہ اللہ علیہ فرمود
 است پیت گل توحید زوید زینے کہ در وہ خار شکر کس و کبر و ریا و کین است +
 بلکہ از وجود خود ہی باشد ہم فرمودند وَالْعَفْوُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ مَقْبُولٌ وَبِمَقْبُولٍ
 سالک را باید کہ ہا حذر بخود لازم گیر و قلۃ الطعام و قلۃ الکلام و قلۃ المنام و قلۃ
 الصُّحْبَةِ مَعَ الْأَنْامِ تا کامل شود و ہم فرمودند صُحْبَةُ الْأَغْنِيَاءِ تَمِيتُ الْقُلُوبَ
 فَلَوْ كَانَتْ سَاعَةً وَهَمَّ فَرَمُودٌ بَرَكْتُ تَوَاضَعِ الْإِشَانِ اَعْتَادُوا نَبَادُ كِرْدَانِ كَثْرَةُ
 التَّوَاضَعِ عَلَامَةُ التَّقَلُّقِ است صحبت دنیا سیر بسیر شدن + در پی آن کو سخن چون
 خرف شدن + و ہم فرمودند فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَمُشْرِكِينَ عِبَارَتِ
 از نفس شیطان باشد خواه اہل دنیا بقرینہ قول انبیا کہ صحبت بر این تقدیر مراد از قتل
 دگر از صحبت یعنی ہر جا کہ اہل دنیا یابند و دگر از صحبت ایشان صحبت و ہم فرمودند صُحْبَةُ
 الْأَغْنِيَاءِ سَمٌّ مَاتِلٌ و ہم فرمودند کہ فاعل ہر کار عشق است و در کار دیگر سہل است ہر روز
 عشق سہرا و است و نیز فرمودند ہندی عشق ہورین سکتے آئے ہا میان انجا کہ کن و
 صاحبان لوفن پرنان آئے و ہم فرمودند پیت عشق آتش است پیر جوان را خبر کنید
 من بچیر شدم دگر از خبر کنید عاشقی چیت بر بندہ جانان بودن + دل بدست
 وادون حیران بودن + و حضرت من فرمودہ است سالک باید کہ در اعمال صالح کوشش کند
 فرورد ز قبہ است بہشت را بیوہائی گوناگون جوہا و حور مار و قصور با بیہال صالح پر کند
 و باعمال صالح دوزخ را بہ کژدہک و کارها از آتش پر کنند در آن روز ہر کس را موجب دوزخ
 خواہند و ہم فرمودند بزرگے بہشت و دوزخ را خالی مشاہدہ کردہ بجنابینے و تعالی عرض
 نمود کہ من بخلاف این اقعہ می پنداشتم درین چہ حکمت فرمود ہر کہ نیک باشد بہشت
 اعمال حسنا و باغ و قصور و غیر آن خواہند شد اگر چہ بد باشد بدوزخ در این اعمال سیاہ و مار و کژدم
 تا چہرا آن خواہند شد روز میان محمد با رہنشی در حضور حضرت قبلہ گفت کہ فاعل حقیقی است

حضرت صاحب فرمود سرچا که بنی امی اشریانی اوست و کذا جمیع الصفا و هم فرمودند
 المکنات ما شئت راحته الوجود و هم فرمودند انفعال کما یزید و فرمودند بیست
 حکم است او یفعل بندایشاه کوز عین درواغیز و واده و هم فرمودند بنده فاعل مختار است
 لیکن در مختار بودن اختیار ندارد و تیز فرمودند چون قاضی بر مسند قضا نشیند جنت است او
 در دوزخ پرچب کچون موجب مقدمه الفصال نماید بهشتش شود و ز فرشت میزند و در دوزخ
 گریه شود و اگر بر خلاف آن منفصل سازد و دوزخ در فرح آید بهشت در گریه هم فرمودند سالک باید
 عیب نکند تا هیچکس عیب نکند و هم بر خوش باشد و این فرمودند بیست تو نیک روشن باش تا ترسک
 بقصر تو گفتن نماید مجال و نیز فرموده است هر چه بیت برابر مردمان نازل شود واقع آن و در شرف است
 و آن این است اللهم صل علی محمد و علی آل محمد و بارک و سلم و دیگر
 صدقه و اون علی القدر لا یمکن لان الصدقة یرد البلاء و هم حضرت من فرموده است
 هر که حق تعالی محبوب خود گرداند از وی بغیر افعال مرضیه هرگز صادر نشود و هم فرموده اند
 سالک باید که غم دین خورده که مقصود و این است نظر غم دنیا مخور که بیست بیست بیست در جهان
 نیاسود و غم دین خور که غم دین است همه غمها فرودتر از دین است بدو که میان محمدیار
 نشی پیش حضور تجلی من عرض نمود که بادشاهان دهاوی عمارات عجایب کرده اند حضرت من
 فرمود که بقا ذات الهی راست و دیگر همه چیز افنا پس این بیت بر زبان نازده پنجاهی بلند می
 پستی توئی همه نیستند آنچه هستی توئی و هم فرمودند سالک باید که طالب سالی باشد نه طالب دنیا
 که حب الدنیا را سگ کل خطیبی در خبر واقع است بعد فرمودند شخصی ایمان خود بهر آری
 نقد فروخت بجز در وقتن و می سیاه شد لغو داند و بعد از سه روز مرد پس این بیت
 بر زبان مبارک نندید بیست مباد اول آن فرومایه شاده که از بهر دنیا و دین ساید و هم فرمود
 گرفتن این بیت نهادن و جمع کردن آن است فرمودند سالک باید که هر چه تشنگی او را عطا فرماید بخورد
 و بدو هر چه بنهاده با سفان برست بلکه تبر که از آن سیده و در محشر و این بر زبان مبارک نندید بیست کهان باشد
 برآمد خواجه مرده خورده خورد و بنده ماند و آده برده بیت طبیعی سی پوچهار زینجان علاج اینها
 که با تخم پر دواهی سوره یوسف کا دم کر ناپه یعنی درو عاشق صادق را باید که در طلب و
 عشق مثل جو انقدر بوده باشد تا آنکه بذات مطلق فنا حاصل کند این بیت بر زبان مبارک
 رانند بیست حافظ و عشق بازی کم ترن بند و بهاش که بر اس مرده سوز زنده

جان خویشین را به دستم فرمودند که حضرت محبوب الهی در خدمت حضرت فریدالدین گنجشکر
 رضی الله عنهما بشرف بیعت از دلی آمده بهره مند گردیده باز در دلی رفت نزد تعالی که از او
 قرض برداشته بود و بیشتر در آدای آن نهادن میفرمودند این بار خود بخود فرشته از جمله نصف
 آن خود را اخلاص نموده بقال حیران گشته پرسید چندین روز که کجا بودی فرمودند در احوال
 گفت نعم از جای اسلام آمدی تا این کار کردی پس این بیت فرمودند بیت سالک
 اسلام اگر آسان بدی به کسی چون شبلی و او هم شدی به و نیز فرمودند سالک را باید که احوال
 توحید حالی گوشه و آنرا همیشه از حق طلبد تا او را نصیب گرداند و در توحید سالی که این بند و انرا
 هم باشد چنانچه بیت منشی بهاء النخاع بخد مت حضرت قبله عالم رضی الله تعالی در خط این
 بیت نوشته بود بیت هر جا که نهم گام تو هم گام منی به هر جا که نهم روی تو مشهود منی به این بیت
 برسان بودند از حال چنانچه مولانا محمد الدین عراقی از حال گفته است نه از قال بیت چو
 کردند از خویشتر فاش به عراقی را چه ابد نام کردند در موضع دیگر فرموده بیت عشقم که
 در دو کون و مکاتم پدید نیست به عنقهای مغزیم که نشاتم پدید نیست چنانچه مولانا جامی
 قدس سره معرفت عالی فرموده رباعی گلرخ خویش گفتم ای غنچه دامن به نظرسپوش چهره عشوه گمان
 زو خنده که من بعلین خان به پرده عیان باشم بی پرده نهان به و هم شیخ نظامی از معرفت
 حللی گفته است بیت بنامی بلندی و پستی تویی به پستی تندی آنچه هستی تویی به چنانچه خواج
 حافظ رحمة الله گفته رباعی آن تلخوش که ام الحباشش خواند به شبیه لثا و ا حله من
 العذرا به حافظ بخود بنویسید این خرگوش می آلوده ای شیخ پاک دامن مبد و در مارا به چنانچه
 حضرت محی الدین عربی گفته رباعی لا آدم فی الکون ولا ابلیس به لا ملک سلیمان
 ولا بلقیس به فالکل عبارة وانت المعنی به یا من للقلوب مقناطیس به حضرت من این بیت
 را در مجلس بسیار خواندند و در قاضی نور محمد در حضور حضرت من عرض کرد عاقر بلید که حاکم
 وقت اهل اسلام و عادل بر ما شود از کفار بسیار تنگ آمد به ایم حضرت فرمود حاکم حق تعالی است
 این خوانند کبیر الله یا حکیم الحاکمین به عرض کرد آخر الامر جواب می دهند مشاهد منو به
 که برای پسر بویه زن منادی کرده اند هم فرمودند سالک را باید که همیشه بر مرصعی ختعالی گردن
 نهاده باشد قدم از سر خط آن بیرون نهد که عین خطا و کفر است پس این بیت بر زبان سالک
 بود در افشاندن بیت کار با برخواستن خود ساختن کار خداست به بندگی تو نادان پس خدا

حضرت قبله من فرموده است سالک باید که آنچه او را از فتوح برسد اگر تو اند بدد و الا خود
 در بر آن چه اگر اندک باشد قناعت کند و از کس قرض نشاند از آنکه قرض محبت را همچون مقرض
 منقطع سازد این بیت فرمودند بیت ده شان قرض مستان نیم جنبه به فان القرض مقرض
 الهی حضرت من فرموده قاضی نور محمد را که ذکر کردن دنیا نزد این جانب کفرست چنانچه حضرت
 مخدوم حاجی شریف ندنی قدس سره کسی ذکر دنیا وی کردی او را از مجلس خود بیرون کردی چون خادم
 را عادت حضرت معلوم بود چون کسی زیارت بر زیارت آمدی و اگر گفتی مبادا که ذکر دنیا پیش
 حضرت کنی و قبله من فرموده است سالک باید که گاهی از خلوت بیرون نیاید بجز ضرورت چنانچه
 بر طلب جماعت رفتن بسوی مسجد که نماز بیجا است نزد بعضی فقها جایز است یا برای جنازه که حاضر
 شود یا بر عیادت مریض و هم فرمودند که از صحبت عام خلق پرہیز نماید و صحبت خاص تمام پسندد که
 صحبت ایشان بفضی انانیت و صحبت ایشان بختی سجدوی است و نیستی چنانچه مولینا
 روم گفته است هر ولی را یوح کشتیان شناس به صحبت این خلق را طوفان شناس و هم در
 حدیث است که السلامة فی الواحدة والاوقات بدین الاثنان حضرت من فرموده است
 سالک باید که گاهی از ذکر حق تعالی خالی نباشد و این بیت فرمودند بیت ذکر گو ذکر تا ترا جان
 است و پاکی دل پر ذکر نیروان است و تا تو فانی شوی و ذکر بگذرد ذکر خطیه که گفته اند آنست
 و هم فرموده اند که مداومت ذکر کوشش نماید که او تعالی اجر عابدین را ضائع نکند چنانچه خود فرمود
 است انما لا یضیع اجر من احسن عملاً و هم فرمودند سالک باید که جو صدمه با هر داری
 خلق کند و کسی را رنج نکند بلکه هر کس را خوش دارد که در خوشدلی ایشان نزول محبت چنانچه در
 حدیث آمده است رحموا رحموا و چنانچه شیخ عطار رضی اللہ تعالی عنہ فرموده نظر بر دباری
 و قادی گزین به تا شود اسپ مرادت زیر زین و خاطر کس را مرغان ای پسره ورنه خورد
 زخم بر جان و جگر حضرت من فرموده است سالک باید که از دنیا دور باشد دنیا مثل گلخن
 سف و طالب آن خرنبار است شهدا این بیت بر زبان مبارک نندید بیت چیست دنیا
 سر بسیر بشدن و در پی آن گلخن چون خرسدن و نیز فرمودند اگر چه در دلش را
 از جهت مکاشفه معلوم باشد که این امر بحسب مرضی ناشدنی لیکن از بسبب بیت او را تشایا
 که همواره دعا طلب نماید که کمال فقر دران عبودیت و بجز منصوبت هم مثال امر دست که خود دعا
 امر فرموده است ادعونی است صحبت کلمه و هم فرموده اند سالک باید که همیشه بر کارهای خصلت

رضامند بوده عین صواب و مصاحت پندار و و پس این بیت بزبان مبارک اندیست مصلحت
 آموز نشاند ترا در برانگونه که شاید ترا و هم فرموده اند سالک را باند که همواره بجناب ایزد
 نشان به خشوع و خضوع بوده به گریه و زاری مقصود خود طلب سازد تا بروی ابواب رحمت
 کشاده خواهد شد پس این بیت فرمودند لفظی تا نگرید که در کجای فروش و بحر بخشایش
 کجا آید بگوشش تا نگرید ابرکے خند و چمن تا نگرید طفلکے جوشد لبین و هم فرمودند که پادشاه
 هر دو جهان حقتعالی دوستان خود را نصیب گردانیده است چنانچه پادشاه با دشت شاه خراسانی
 برای جاسوسی شخصی را بطرف هندوستان فرستاد چون آمد در اجیر شریف رسید از تصرف
 حضرت خواجہ سعید الحق والدین رضی اللہ تعالیٰ عنہ حیران شد کہ ایشان عجب حکم میدارند کہ نرخ
 تمامی اشیا هر روز عرض میدارند و دیگر امور ملکی و عارض حاجات خود با الواجب در بار عرض مینمایند
 و فتنیکه نزد شاه مذکور باز رفت از احوال آن پرسید آنچه دیده بود باز گفت و گفت کیے از
 عجایبات هندانست که گوری هست که پادشاهی میکند و نیز فرمودند که سلطان ابراهیم دوم
 بلخی قدس سره قسبی در مسجد مسافر بود صاحب مسجد در واژه آن لبته رفت شیخ را
 قدس سره در آن شب حاجت بشریه گشت برخاسته مسجد را جنبانیدند کشته شد لاجار
 در گوشه مسجد در پاره کرپاس حاجت را دفع کرده در طاق مسجد نهادند علی الصبح صاحب
 در مسجد را کشته و شیخ از مسجد بیرون رفت چون نماز میان بر او ای نماز در مسجد آمد مسجد را بر از
 خوشبو و فائق از مشک و عطر یافتند و از متولی پرسیدند که این خوشبو کی عجب از کجاست
 گفت مرا خبر نیست چون در طاق مسجد دیدند از آنجا برداشته شمیدند و گفتند که مانند این خوشبو
 یافته نخواهد شد و این خبر در تمام شهر پراکنده گشت و پادشاه آن افیم را از نیمه اطلاع طلب
 نمود و در تاج بر سر نهاد و اطراف پادشاهان بهفت کشور پدید فرستاد همه پسند کرده در سر نهادند
 حقتعالی بسوی حضرت شیخ ابراهیم قدسنا اللہ ستره الا قدس الہام فرستاد کہ ترا از سبب ترک دنیا
 اینقدر رتبه دادیم کہ عذره ترا تمامی پادشاهان دنیا در سر میدارند و هم فرموده کہ شبی حضرت سلطان
 ابراهیم قدس سره از خوف برف در غار رفته در چشم مار که بر پشت داشت آرمیده و شب در آنجا
 گذاشت و باز حکم الہی حضرت را هیچ نرنجانید و چون روز شد حضرت از واقعه مطلع شده از غار سلامت
 بیرون رفت حقتعالی باین خطاب سرفراز فرمود و جنتناک عن التلیف بالتلیف و حضرت من
 فرمود است فرق میان عام و خاص همینست کہ هر که بزرگ دادہ خدا تعالی قانع باشد و در

خاطر آن طلب هموس زیادتی نباشد از خاصانست و آنکه بر عکس آن باشد از همان است
روز حضرت من این بیت بر زبان مبارک رانند بلیت آن تلخوش که صوفی ام الحجابیش
خوانده اشهی لنا و اهل من قبله الغدارا حاجی کاتب در خدمت حاضر بود و این فقر نیز در حضور
حاضر بود و از حضور انور سوال کرد یا حضرت این بیت چه معنی دارد در جوابش فرمودند
که چون صوفی بتمام جمع رسد ممکن و واجب در نظرش یکسان شود و تفرقه از نظر او بر خیزد و در راه
حضرت من فرموده است هستی عبارت از فناست و هست عبارت از فانی بده این بیت فرمودند بلیت
مستی بچشم شاید دل بند ما خوشست و زبان رو سپرده اند بستان تمام ما و تفرقه فرمودند بیت
حافظ چو روزه رفت و کل نیز میرود و لا جار باده نوش چو از رفت کار ما روزه عبارت از زهد
و کل عبارت از تجلیات و می عبارت از عشق و هم فرمودند سالک از چند چیز در دنیا چاره نیست
و از صوفیه کرام از دنیا نمی شمارند بلکه از امور دینی انکارند چنانچه قوت ضروری بر امور عبادت
و جامه ضروری برای ستر عورت و آب ضروری بجهت بقا حیات و مسکن ضروری بر اعمال
و علم ضروری بر عمل چنانچه حضرت خواجہ عبید اللہ احرار در کتاب خود فقرات نوشته که از الفاظ
قدسیه بزرگان این است است رضوان اللہ عنہم که جمله دنیا فنیست گریه چیز نماند که سد
ریق کند آنکه تشنگی بر علمی که بر عمل کند مسکنی که در مسکن بود و چنانچه امام محمد غزالی
فرموده هر که همگی خود را بکسب دنیا دهد بختت و هر که مکی خود را بکار آخرت دهد نیکیست است
و هر که بیک وقت بکسب دنیا بر آفت خود و عیال خود و دیگر اوقات در یاد حق تعالی صرف کند نیکیست
است لیکن کامل آنست که تمامی اوقات را در یاد مولی صرف کند و از همگی اسباب قطع نماید و بر
مولی توکل کند که بغیر اوکل مرتبه ولایت حاصل نشود چنانچه مولانا جامی قدس سره گفته است
لظلم قافلہ بے بسبب برده تو در اسباب جهان افسرده ای را اسباب جهان پای تو بند
اندن از راه بدین سلسله چند بگسل از راه خود این سلسله را باشد از پی برسی قافلہ را
عکسب ار نه از طبع دلی به تا از اسباب بهم چند تنی به تا نیفتی از سردار فرو و پیشه کن
کالی پامروده کسب است پست است بزرگ اسباب بلا دستیت و پای بالانه ازین
پانه پست به در تو کلت علی اللہ زن دست به و هم فرمودند نفس آدمی مثل زین عوز
اگر او را اسباب دنیا موجود شود مثل فرعون بلیدها خود ظاهر خواهد کرد چنانچه مولانا
فرموده است همیشه نفس هم کمتر فرعون نیست بلکه فرعون مارا عوز است و نفس

فرعون ستان سپریش کنن و نامتیار و یاد ازان کفر کهن و نفس فرعون در قحط آب چنان
 پیش موسی سر بند لایه کنان و گر بگریه ورنه زار زار و او نخواهد شد مسلمان سوئد ارا
 و هم شیخ عطار قدس سره فرموده است **سپت** نفس بد را هر که سپریش میکند و برگز کردن
 و لیریش میکند نفس را سر کوب و ایم خوار و آتوان دورش از مراد واره نفس شیطان
 سپرند از راه تراه تا میزند از نذر چاه تراه حضرت من فرموده است چون سالک ساعی
 زیارت شیخ خود رود باید که نزد او مقام گیرد که فایده در صحبت است و باید که صحبت بنگارند
 ادب شیخ کند که بغیر رعایت ادب هیچ فایده مرتب نیست و اگر برای زیارت مزار شیخ رود نزد
 مزار شیخ سکونت نماید در شهر سکونت نکند تا بهره یاب شود در سکونت شهر فایده حاصل
 نشود **حضرت من فرموده است** سالک باید که حوصله کند چنانچه رسول اللہ صلی اللہ علیہ
 وسلم در جنگ کفار در شکستگی دندان مبارک حوصله کرده اند و دعای **اللهم اغفر**
واهدی قومی فانهم لا یعلمون یاد فرموده اند و همچنانکه حضرت غوث الاعظم قدس
 سره را مؤذن بزد و بدن مبارک ایشان مجروح گشت چون او را معلوم شد که ایشان
 غوث الاعظم اند معذرت خواست حضرت غوث الاعظم او را عفو کرد و نیز روی نظر کردند
 تا یکی از واصلان حق تعالی و هم چنانچه حضرت خواجہ نصیر الدین چراغ دہلوی قدس سره
 حوصله فرمودند قلندری سفت رخم خنجر او را بزد و از بدن مبارک ایشان خون روان شد
 که از دروازه مبارک بیرون شد و درین اثنا خادمان را خبر شد او را مجسوس کردند
 چون ازین آقعہ حضرت را آگاهی شد فرمودند من او را عفو کردم و آنرا بسیت تنگ داده
 خلاص کردند و هم صاحب هر محکم الدین قدس سره را راه حج مبارک چو بان نادان
 بر سر چاه اعصابا کبیر درشت بر سر مبارک ایشان بزد و سر مبارک ایشان مجروح گشت و
 بیہوش شد چون ایشان آمد چو بان را ملامت کرد و گفت کہ این صاحب پیر است
 چو بان نام شد عذر خواست عفو کردند و هم در روی نظر کردند تا از واصلان گشت پس
 دین باب بیت کریمہ قوله **تعاوی الکاظمین العیظ والعاقین عن الناس واللہ محبت**
الکحسینین شاید آوردند وقتی در بندش باران مردمان پیش آنحضرت الحاج و عرض
 نمودند کہ ای غریب نواز چه سبب است کہ بندش باران شده است حضرت من فرمود در جواب
 فرمود کہ ہنگی کار حق تعالی بغیر حکمت نیست پس شخص در مجلس گفت خداوند شمار معلوم کنانندہ با حرم

من فرمود اگر او تعالی کسی را به فضل خود طالع دهد و بکسش گوید از آن که اینها علیهم السلام اظهار واجب بود و بر او لیا کتمان واجب است پس فرمودند پد غسل و اردو لیکن سپر گرمی دارند چنان که در قرآن مجید است وَكَوَيْسُ اللَّهُ لِلرِّتْقِ لِعِبَادِهِ لَبَعْوَانِي أَكَلَدْرِصٍ وَهَمَّ فَرَمُودُ جُونِ كِه
 آن سرور کائنات علیه السلام التحیات و فضل الصلوة در مرض و فات بصی که فرمودند مَنْ
 بَشَّرَنِي بِمَجْمُوعِ الصَّوْفِ بَشَّرْتَهُ بِدُخُولِ الْجَنَّةِ حضرت من فرموده است بگفته حضرت
 خلیفه ناره و واله قدس سره پس خود را در خدمت حضرت قبله عالم رضی الله عنه کتاب لواحق
 شروع کنانید حضرت مقدس در تعلیم آن در اخفا احتیاط بحدی فرمودند که در حجره مسدود
 یک آدم بنا بر آن زکا داشت هم بر آن مقرر فرمودند الحال علامت قربانیت است که هر کس علانیه
 مسکه وحدت وجود را بر زبانها فاحش همچون علم تحصیل گفتگو بیناید حضرت من فرموده است مرتبه
 انالحن او تعالی شانیه هم ولید الله را که است کرده است و لیکن از جهت پاس شریعت
 انور با ظهار آن نمره و اخته اند اما چون شیخ منصور رضی الله تعالی عنه اظهار ساخت حکما زبان
 بر او نش کشیدند و در آنوقت شیخ شبلی رحمة الله بجناب حقیقی مناجا کرد و عرض کرد که ای خداوند کریم شیخ
 منصور را چه معصیت است که بموجب آن مستحق دار گشته است فرمود هر کس فاش کند
 ستر دوست اینست سترای او سوال شبلی دعا کرد بدرگاه رب کریم منصور را بدچار کرد می حکیم
 جواب منصور بود و واقف اسرار سر دوست هر کس که ستر فاش کند این سترای او است و
 و از رسالت آبی الله تعالی علیه و آله و سلم بعضی احادیث مشعر مسله مذکور چنانچه ان الله
 بَلَاءٌ مِیْمٌ وَاَنَا عَرَبٌ بَلَاءٌ عَیْنٌ هم بوقت خاص صادر شده اند و هم فرموده است که نزد
 محققین مظهر عین ظاهر عین مظهر از آنکه جمیع ممکنات مظاہر ذات مطلق اند مثلا کاف مظهر اسم
 متصلست و مومن مظهر اسم مادی و هرگز هر کس سر از متصرف خود بیرون نخواست ساخت
 چنانچه بالفرض اگر کافر را گویند ترا هزار دینار دهند اقرار بوحث ایزدی در رسالت صطو
 کن هرگز نخواهد کرد بلکه جان و ادن آسمان تر بیناید و از گفتن کلمه توحید و قس علی بنی
 جمیع مظاہرات ممکنات که در حیات اند تابع همانند و گاهی سر از حکم تبعوع خود بیرون نهند
 داشت چنانچه بنی صاحب له الصلوة والسلام ابی طالب گفت در گوشش این کلمه شریف
 بگو ترا در روز قیامت من گاه بسنده ام گفت اظرت النار علی العار بعد آیت که بینه نازل شد
 إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ

است و ہم فرمودند سالک باید کہ بر دنیا نگاہ و تکیہ نہ کند کہ در آمدن و رفتن همچون ریش
 ہند و اعتبار ندارد و شیخ عطار رضی اللہ عنہ گفته است بیت زال دنیا چون عروس راستہ
 در و در و ز شوی دیگر خواستہ است و مقبل آن مرد کہ شد زین جفت طاق بہ پشت برو
 کرد و ادش سہ طلاق بہ پیت مباد اول آن فرومایہ نشا و کہ از بہر دنیا و بہر دین
 بہادہ و مانند آن اہل آن با جفا و بی وفا انداز ایشان است توقع قطع کردہ دور باید بود
 چنانچہ حضرت مولینا روم قدس سرہ فرمودہ است اہل دنیا چون سگ دیوانہ اندہ دور شو
 زیشان کہ بس بیگانہ اندہ چنانچہ شاہ شجاع الملک میر و اعظی پیر خود را با وجود این کہ مرد
 عالم با علم و حاجی الحرمین و شریفین کہ از اہل بیت و واعظ و استاد تمامی خاندان او بود سگیاہ
 پوست از بدن مبارک آن بر آوردہ در بازار انداختہ در آن جا تا سہ روز زندہ ماند بعد جان
 بجان آفرین تسلیم کرد و بر رفت پس اورا حق تعالی ہمیشہ پروردارہ کفار خوار گردید و حضرت قبلہ
 من فرمودہ است سالک باید کہ از عذاب و بی نیازی حق تعالی ترسان باشد و در مثال او
 امر و ترک تو اہی کو نفسش طبع نماید کہ کمال حقیقت انسانی کہ بر رابطہ جہی موقوف است
 بی متابعت رسالت پناہ صلی اللہ تعالی علیہ وسلم نیست چنانچہ حق تعالی در قرآن
 مجید یاد فرمودہ است قُلْ اِنَّكُمْ لَتُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِيْ يٰحَبِيبُ كَمَا اللّٰهُ اِلٰهِيْكُمْ فَمَنْ
 سالک باید کہ در نابودن دنیا خوش باشد چنانچہ در فقرات است سالک آنجا رسد کہ آنجا دیگر
 ست یعنی نابودن دنیا راحت خود و اند چنانچہ مروی حضرت سلطان ہاشم بن اہم البلیخی را از پو
 در ویر سایہ درخت سدرہ در سرمائشہ دید و گفت ترا در گذشتن پادشاهی اختیار کردن این
 چنین سوائی چه حاصل شدہ است فرمودند کہ درین حالت ہستم اگر فقرا و پادشاهی را دنیا
 دہند این لذت ہرگز نفع و شہم نیست گدایان از پادشاهی نفور ہبامید او در گدائی صبور است
 چو بچہ و گشت حافظ کی شمار وہ بیچہ ملک کا و س کے راہ وہم فرمودند اگر کسی خواہد کہ در
 معنوی آن رسالت پناہ علیہ الصلوٰۃ و السلام دریابد باید کہ در متابعت صورتی معنوی در
 آن رسالت مآب حاصل کند کہ بدون متابعت حصول آن از قبیل محالات است بالفرض اگر
 کسی دعوی آن نماید کذاب است اعتبار نیاید کرد چنانچہ شیخ سعدی رضی اللہ عنہ گفته نظم
 درین رہ بجز مرد راعی زلفت ہم گم آن شد کہ دنبال داعی زلفت نہ محالست سعد کہ راہ ضلہ
 تو آن رفت جز در پی مصطفی و حضرت من فرمودہ است سالک باید کہ ہر دم بجز دنیا ز محنات

انسان نماید و در متابعت شریعت هیچ وجه قصور نکند تا او را موجب فرموده خود آفریند
 بعهدی آفریند بعهد کبر محبوب درگاه خود گرداند چنانچه حضرت مولینا روم قدس ستره
 فرموده است نظم گوشن آفریند بعهدی گوشدار تا که آفریند بعهد کم آند زیار به آن گزیده حق که و آن
 بوده اند بر همه اصناف و افزوده اند و هم فرموده اند سالک را باید که نخستین در علم ظاهری
 کوشش کند چون حقیقتی او را علم ظاهری نصیب فرمود در یاد حقیقتی مشغول شود که حصول
 علم باطنی بغیر علم ظاهری از محال است و آنچه بعضی کسبان بغیر علم ظاهری حاصل شده اند این نادان
 است پس فرمودند شیاطین پیش ابلیس آند و فریب خود را پیش او بیان کردند بیکه از ان
 گفتش که من شخصی را بنوعی اذیت کرده ام و دیگری گفت من شخصی قتل بکنیاه کنانیده ام
 و دیگری گفت که من شخصی را که بر خواندن میرفت از ان باز دادم ابلیس برخواست و وارد کنار
 گرفت و گفت از همگان بهتر من کار را تو کردی بعد از این آیت کریمه صَنِّعْدِي اللّٰهُ فَلَا
 صٰضِلَ لَهٗ وَّمَنْ يُّضِلِلْهُ فَلَا هَادِيَ لَهٗ بخوانند درین اشارت است که مدلت و ضلالت
 در دست اوست از آنکه فاعل حقیقی بغیر او نیست مگر حقیقتی ابلیس را مظهر اسم مرضی و جلال کرده است
 و انبیا علیهم السلام و اولیا علیهم الرضوان را مظهر اسم مادی و جمال گردانیده که او تعالی هرگز خواهد
 از ان گمراه نماید و هرگز خواهد از ایشان بدایت میفرماید چنانچه مولینا روم فرموده است بیت بیعیان است
 حق و خاصان حق و اگر ملک باشد نیست استشراق حضرت قبله من فرموده است سالک را باید که اعمال
 صالح کند و از نوای محرز بوده بازیر آنکه هر بلا و مصیبت که مردمان منزل شود از جهت صدق و اعمال
 ناشائستہ باشد چنانچه در حدیث شریف واقعت است اَعْمَالُكُمْ عَمَّا كُمْرُ بَعْنِ كُرْدِ اَمِ شَمَا
 حاکمان شما اند اگر اعمال شما نیک باشند پس حاکم شما اهل اسلام عباد باشند و اگر بالعکس باشند
 پس حاکم شما نیز کافر و جابر باشند و نیز در وقت مسخر کردن لایسور که ترسایان بر سنگها علیه نمودند فرمودند
 اِنَّ اللّٰهَ يَجْعَلُ لِكُلِّ شَيْءٍ مَّجَالًا مَّجْلٰی لَهٗ یعنی کار را مسلمانان در ناشائستگی از حد گذارند که
 ایشان در ملک غلبه کرده اند بعد از این بیت بر زبان مبارک راناند نیست چشم عبرت
 برکتنا و قدرت قادر برین به شامت اعمال ما اینصورت نادر گرفت به حضرت من فرموده است که سالک را
 باید که شب در در محاسبه و مراقبه و زهد و ریاضت و رضا حقیقتی کوشش کند درین امور در خود
 سنگرد تا او را حق سبحانه و تعالی معرفت کامل عطا فرماید چنانچه در حدیث مبارک عَرَفْتُ دَنِيَّ يَوْمَ تَرَى
 اشارت بر معنی واقعت یعنی عارف و معروف و سبب آن ذات مطلقست نه امری دیگر

دیگر از آنکه آن حضرت علیه السلام نسبت عرفان خود کرده است پس هر که دعوی عرفان نسبت
 به نفس خود نماید تام بودن خالی است زیرا آنکه حصول آن بغير متابعت نبی علیه الصلوة و السلام از قبل
 محال است و هم فرمودند که در لنگر حضرت شیخ فرید گنجشکر رضی اللہ تعالی عنہ گل و میوه در خان شکر و شکر
 در ایشان می‌آورد و در لنگر حضرت شیخ نظام الدین زکریا می‌آورد حضرت مولانا فتح الدین رضی
 اللہ تعالی عنہما در ایشان یکشت آنها خام میدادند و در لنگر حضرت مولانا خاندان دهلوی نسبت بزرگ
 نان بازار آورده میدادند و بعضی اوقات یازده پانزده روز هم فاقه می‌آوردند و لیکن سبب آن شد و الحسب طعام اللہ
 انظر عظیمی فی هذا الطريق را بر نسبت العبرین که این چنین بارها فقر و فاقه کشیده بمان سیده اند و نیز فرمودند سالک
 باید که قناعت را پیشه خود کند که القناعة کسر لایقند یعنی قناعت کنجیت که هرگز خرج و صرف نشود چنانچه شیخ
 رضی اللہ تعالی عنہ فرموده است سیرت گفت چشم رنگ نیادار راه با قناعت پر کند یا خاک گور
 و هم فرمودند سالک باید که هرگز پیشه و رسی لطف و احسان و خلق و موافقت ننماید
 که حسد و کینه و جدل از راه اللہ تعالی باردار و از خصال درویشان آن است که از
 اخلاق مذمومه دور باشد که فرموده اند سه درویش در گله می‌خسبند و دو پادشاه در یک
 گنجد مراد از درویش آنست که از خود رفته بی نفس باشد و از پادشاه آنکه خود پرست بی نفس و
 و مراد از نفس باشد و هم درین باب فرمودند که هر دو شخص آمده رضمت حضرت بابا گنجشکر قدس سره
 عرض کردند که ما را با یکدیگر معامله هست کسی را فرمایند که اظهار ما هر دو شنیده با تفصیل آرد پس
 حضرت بابا صاحب شیخ نظام الدین شیخ بدر الدین اسحاق را رضی اللہ تعالی عنہما فرمودند
 که مدعا هر یک از ایشان شنیده است شرع شریف انصرای آن نمایند پس هر دو بزرگوار که از خلفا
 عظام و علمای متجرب و داند بحسب مثال امر شیخ معامله را از هر دو شنیده متعجب شد باز بخت
 شیخ رسیده معروض داشتند که ایشان با یکدیگر نخوی گفتگو کرده اند که استماع آن در رقص و
 گریه آمده ایم پس شیخ قدس سره فرمود که این هر دو فرشته بودند بر ای تعلیم شما آمده بودند
 پس باید که فیما بین خود این چنین لطف و نرمی با وجود نزاع و در مقابل یکدیگر دیده باشید که اصل
 طریق درویشی بن متصویر است و هم فرمودند سالک باید که همیشه در حق خلقت غایب
 باشد و بر مخلوق مشفق بجز ارباب از متعال پستیاز بود باشد و دعای خیر و رحمت غیر اسراع صاحب
 است و هم فرموده است که لباس سوزیانه کند که لباس ایشان تاثیر عظیم دارد و چنانچه در

حدیث آمدہ است من تشبہ بقوم فهو منهم چون قصہ لقال کہ در پیش فرعون بود
 ہتر موسیٰ علی نبینا علیہ السلام پوشیدہ نقل آن حضرت بیکر و مشہورست کہ حق تعالیٰ تمہ قبطیانرا
 در دریا نیل غرق ساخت مگر آن لقال سلامت مذہب ہتر موسیٰ علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ و السلام
 بجناب حق سبحانہ عرض کہ وہ سبب نجات این لقال چیت خطابتہ اورا از حرمت پوشیدہ
 لباس تو بخشیدہ ام حضرت من فرمودہ کہ از ظاہر وجود واجب الوجود مرادست از باطن
 وجود ممکن مرادست کہ صفت در موصوف محفی باشد زیرا کہ ممکن از علم باقیعبارتست
 و از اور اصطلاح صوفیہ کہ ام اعیان ثابتہ نامند حضرت من فرمودہ کہ من غمض بصرہ
 عن المحارم و أمسک نفسہ عن الهوائی و الشهوات و عمر باطنہ بید و امر المؤمنین
 و ظاہرہم بکاتبیۃ السنۃ لم یخطأ فریستہ حضرت من فرمودہ کہ از اخلاق درویشان
 ست اگر کسی را اذیت و در ورسد او رشل او در رسد چنانچہ در رویشی در خدمت سلطان
 المشایخ رضی اللہ تعالیٰ عنہ نشسته بود از خادم ایشان حرکتی صاورشد کہ و نظر سلطان صاحب
 ناپسند آمد بدن او را بسوط مومل کرد پس در ان ساعت آن رویش را مانند آن بر بدن مبارک
 اثر ضرب ظاہر شد پس فرمودند این معنی از مغلبنہ وحدت وجودیہ باشد از انکہ نزد ایشان وجود
 ست و این کثرت وہمی کہ نمودارست از شیونات و صفات آن تصورست ہم فرمودند کہ سالک را
 علم باید کہ بچہل طے این نتوان کرد کل شیء عن شیء و الجہل لیس لیتشی عن ہم
 فرمودند سالک باید از خود کج تر و پیریز کند کہ دعویٰ کرد از من بی خبرست و در دعویٰ خود
 کذابت زیرا کہ اورا فریش نیست نقش از کجا باشد حضرت من فرمودہ کہ وقتیکہ در وہلی رسیدم
 آواز برآمد کہ کوئی شاہ بنا بر تسخر ملک و شہر وہلی شریف می آید از ساکنان از ان جا
 پرسیدم کہ کوئی شاہ کہ امست گفتند شخصی بود کہ یک یک کان از بازاری شہر گدالی میکرد
 الحال اللہ تعالیٰ اورا صاحب کنت گردانیدہ کہ بہ تحمل بست و پنہار سوار عازم تحصیل این
 ملک ست گفتم سبحان اللہ حق تعالیٰ تمامی امور در تحت تصرف خود نہا وہ ست بر کرا خواہد یا شاہ
 و در کرا خواہد کند و تصرف از ملک اردچنانچہ در قرآن مجید خود فرمودہ است تو علی الملک من
 تشاء و تنزع الملک ممن تشاء و تبده فرمودند ہندی سے کہ چہ ہر کے دیونڈہ محمودہ مہین
 وال کون حضرت من فرمودہ کہ شیخ محی الدین بن عربی اسعائین شد کہ بنی
 علیہ السلام کتاب مسمی بقصص الحکم کہ مشتمل بر مسد و حدت وجودست دست مبارک

خود میداشت به شیخ صاحب ده امر میفرمودند که این کتاب باب مسکه و حدیث تصنیف بنا کرد
مطلق و احد است که در لباس تعنیات مختلفه بداب و سما و صفات خود ظهور کرده است پس آن
موجب امتثال مبارک کتاب مذکور تصنیف فرمودند و بیان مسکه مذکور فرمودند و تجده فرمودند که حقیقتا
در انسان کامل جمیع اسما خود ظاهر کرده است چنانچه قرآن مجید فرموده است اِنِّیْ جَاعِلٌ فِی
الْاَرْضِ خَلِیْفَةً وَّعَلَّمَ اَدَمَ الْاَسْمَاءَ كُلَّهَا اِیْ اَطْهَرَ فِی الْاَدَمِ اَسْمَاءَ کُلِّهَا بَعْدَ فِرْعَوْنَ
انسان کامل هر لباس و شکل که خواهد کرده و طرفه العین هر جا که خواهد بیرون نهد من فهم حضرت
فرموده اذات حقیقتا موصوف است و عالم صفات اوست چنانچه در حدیث قدسی آمده است
الْعَالِمُ صِفَاتِیْ وَ الصِّفَاتُ عِیْنُ ذَا لِیْ کَمَا قَالَ الشَّیْخُ الْکَبِیْرُ مُحَمَّدُ بْنُ الدِّیْنَانِ عَرَبِیٌّ رَحِمَهُ
اللّٰهُ عَلَیْهِ فِی نَصُوْصِ الْحُكْمِ وَمَا نَسَمِیْهِ غَايِرَةٌ وَمَا سِوَاهُ لَیْسَ حَالَةً اِلَّا حَالُ الْاَمْوَاجِ
عَلٰی وَجْهِ الْجَبْرِ اَوْ الصِّفَاتِ فِی الْمَوْصُوْفِ اَوْ اِلَّا لَازِمٌ فِی الْمَلْزُوْمِ اَوْ اِلَّا عِنْدَ اِدْرِیْ
الْعَدَدِ حضرت من فرموده است سالک باید که بسبب عیب بینی خویش از عیب خلق چشم پند
که عین سعادت و رضامندی حق سبحانه درین مندرج است چنانچه در حدیث است طوبی لمن
شَغَلَ عَیْنُهُ مِنْ عُیُوبِ النَّاسِ و چنانچه قصه حضرت امیر المومنین علی کرم الله وجهه شهید
ست و آنکه در افتاد عیب مروان گوشه بدعذاب الیم در وارن مبتلا میشود چنانچه آیت کریمه
درین باب روست اِنَّ الَّذِیْنَ یُحِبُّوْنَ اَنْ تَشِیْعَ الْفَلَحِشَّةُ فِی الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا لَهُمْ
عَذَابٌ اَلِیْمٌ فِی الدُّنْیَا وَاٰخِرَتِیْ چنانچه حضرت شیخ شهاب الدین چهل سال چشمان خود پوشیده
داشت تا عیب هیچ نه بیند حضرت من فرموده است سالک را باید در حالت عارضه بدنی
در پیکر علاج و او پدید شود اما کردن آن سنت است و مایوسی از اسباب فرض آنکه موثر و قابل
حقیق است اگر در او پدید شفا منحصر بود هیچ اهل دولت که در حکما در تحت تصرف است اگر
خواهد بر صواب آلا پس مناسب این است فرمودند که حکیم احسن الله از حکما رکن الدین و له باول خان
کلان مرحوم بمن نقل کرده است که بهاول خان مرحوم با چکیان گفته بود که گفتمی و گفتمی بیشتر
از نزع روح بمن اطلاع خواهند داد و بنوبت همگان نبض آن بدیدند و بوضو شستن اتفاقا
تا غسل برد و باز رسید جان بحق تسلیم نمود و بقرب آن سچاس خبر نشد او تعالی کفر دعوی را
و فع فرمود چنانچه حضرت مولینا روم علیه الرحمة درین باب فرموده است میست چون قضا آید
لطیب ابله شود آن را از نفع خود گمراه شود و شربت اسکنجبین صفا فرموده و درین باب هم شکر نموده

وہم فرمودند سالک باید کہ نافع و ضار ذات مطلق تعالیٰ شانہ را داند نہ مظاہر را کہ تکمیل ایمان
 درین تصویرت چنانچہ شیخ سعدی فرمودہ است بیت درین نوعی از شرک پوشیدہ نیست ہ
 کہ زیدم بیازد عمرم بحسب ہ ہم فرمودہ است سالک باید کہ در زہد و ریاضت بسیار کوشد
 تا اورا فنا کلی حاصل شود کہ بغیر حصول این مرتبہ در مشرب صوفیہ کرام اسلام نیست چنانچہ صوفی را
 دختر یانہ گشت پرسیدندش کہ ویر البعد نکاح نمیدہی باعث چیست فرمود کہ مسلمان را
 می طلبم گفتند نہ مسلمان سار اند گفت مسلمان کسی است کہ از خود رفتہ در ذات حق تسک فانی
 شدہ باشد و نزد بعضی صوفیہ عظام فنا شروع در اسلام است بیت سالک اسلام گر اسان بدہ
 ہر کسی چون سبلی اہم شدی بلکہ آدمیت ہمیدین گفتہ بیت آدمی آنست کہ دینی در دست ہ
 محو گمان کردہ یقینی در دست ہ ہم فرمودند و در مسجد بہار ان شریف مطالعہ دیوان خواجہ
 حافظ میگردم کہ ناگہان شیخ من قبلہ عالم قدس سرہ تشریف فرمودہ بر خاستم پرسیدند کہ کدام
 کتاب است عرض نمودم خواجہ حافظ است و گفتہ بیت کما صنع مشاطہ باید ہ کہ روی
 زشت را زیبا نماید ہ در جواب فرمودند بیت بگو کہ پیر شدی تاب عاشقیت نماندہ شراب کینہ
 مستی دگر دارد ہ حضرت من فرمودہ است کہ روز ناگہان دراج پیش مرزن بالا وقتا داورا گرفتہ
 خوج کردم و بر آتش بہاوم ناگہان شیخ من از بالا خانہ کہ در آنجا سکونت با مرشد شیخ مستم آمدہ پرسیدند
 کہ چہ چیز بیان میسازی گفتہ وراج است از بالا پیش مرزن وقتا دہ است شیخ من فرمودہ سبحان اللہ شکا
 کہ بود نصیب شدہ و گفتہ اند حضرت قبلہ من قدس سرہ یکی را از خلفا و وظیفہ فرمودند و اورا
 گفتہ بودند آنچه پیش تو از بالا بیفتد آنرا فوج نمودہ تناول خواہی ساخت کہ درین امر حکمت سر
 متصنن آن ہوشمند بحسب فرمودہ شیخ بان شاغل شدہ و سبحانہ تعالیٰ آن نعمت را نصیب
 ایشان فرمود حضرت من فرمودہ است اصحاب شیخ من سخوی مشغول و مستغنی از یکدیگر
 بودند گوی زہر آلود و مخمور نذوار و وظیفہ اغنیاکلی محترز بودند پس فرمودند من و میان کبر
 برکہا و سخان کلان مرحوم بہار و کالت دعا طلبی نام شخصے باشد از قبلہ عالم باروان طوعا و کرہا
 مجوز نمودہ ہمراہ یکدیگر از حصنہ انور شرف از خیر یافتہ می آیدیم در اثنا راہ میان محمد کہ
 کہ بطرف بہار شریف بہار شرف زیارت سے رفت ملاقی گشتہ و آنرا گفت اگر مرضی تو بود
 باشد قدرے وجہ معاش از سر کار مقرر کردہ تواند شد بالفراغ مشغولی خاطر بحق تعالیٰ
 تواند گشت بجز دشمنیدن این سخن در حالت شد و زانگشت را منصوب کردہ میفرمودند کہ بہا و سخان

را برین میرنم و تو عجب برادر پیرای که ایمان مرا سبب سازی با وجود آنکه معاش وقت آن خوشی
 بود که گاهی اورا کسے وظیفہ دادی و گاهی ریوزہ کردی و ہم فرمودہ اند اینکہ میگویند کہ فلان را
 از فلان نعمت رسیده آن نعمت استغنائی کلی از ماسومی است حضرت من فرمودہ است
 کہ خرق عاوت خاصہ ولایت نیست زیرا کہ او اگر از بنی واقع شود آنرا معجزہ گویند و اگر از ولی
 و منابج شریعت ظہور پذیرد آنرا کرامت نامند و اگر از عام باشد آنرا معونت خوانند و اگر از کافر صادر
 شود آنرا استدراج گویند چنانچہ فرعون نیل را ہر جا کہ حکم کردی جاری شدی حضرت من
 فرمودہ است ہر کہ خواہد مقبول و محبوب حق سبحانہ گردد باید کہ در متابعت شریعت ظاہر و باطناً
 گوشش نماید تا مقبول و محبوب حق سبحانہ گردد چنانچہ نص درین باب واردست قُلْ اِنْ كُنْتُمْ
 تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَرْزُقْكُمْ مِنْ غَدَاةٍ بِذَاتِ غَفْلَةٍ
 بغير آن بیچ مطلوب آن حاصل نتواند گشت چنانچہ دختر نمرود و مطرود کہ اورا حق تعالی بدایت
 از زانی فرمود تا عقب ابراہیم علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ والسلام در نار نمرود و درخت پس اقم
 انبیا گردید و از صحبت و متابعت خلق محترز و دور بود و بلکہ دوری و بدخوی ان جناب
 حق سبحانہ و تعالی ہر دم طلب شعار خود ساز و بپیت یارب ہمہ خلق را بمن بدخو کن
 و ز شتر جہان بیان مرا یکسو کن + روی دل من صرف کن از ہر جہت + در عشق خود ہم یک جہت بگرد کن
 رباعی یارب بر ما نایم ز حرمان چه شود + رہی و ہم بگویم عرفان چه شود + بس گبر کہ از
 کرم مسلمان کردی + یک گبر دگر کنی مسلمان چه شود + در سن الف و اثنا مائت
 واحد وستون امساک و بندش باران واقع شد خلق التدریجاً بحاج جناب حضرت من سعی بلیغ
 نمودند روزی قاضی نور محمد ہم بجنوع و عجز نام عرض کرد پس وے را فرمودند در ویش را
 باید کرد کہ برضا حق تعالی تسلیم نماید کہ تمامی کار نا آن بوحکمت کامل نیست چنانچہ در فتاویٰ شریف
 مکتوبت کہ در ویشی محمد پارسا نام داشت ہرگز از مریدان و نقصان گشت و پیش آن شکایت
 آوردی ہوارہ فرمودی کہ درین امر نفع و خوبی تو بودہ باشد بارے اتفاقاً سگان
 خروسان قیمتی مریدان سو کہ دران شہر سکونت میداشتند ہمگی مردند تمامی اہل آن بلد پیش
 آن نیم عرض نمودند در ویش موجب منمول ایشان را جواب فرمودند گفتند این چه خیر و نفع است
 کہ وجہ مناش با بر تجارت ایشان مقرر بود یک یک سگ قیمت و صد روپیہ بیع و فروخت
 بشمودیم ہنوز درین گفتگو بودند کہ سہ چہار کس در آن آمدند از ایشان باعث آن پرسیدند گفتند

ماور شہر پادشاہ سکونت داریم و شب آن پادشاہ قتل عام و تاراج تمام بر این شہر حکم عام کرده
 بود و بعضی از سگان این موضع بمقربیت داشتند بنا بر تکفین و تدفین آنها رسیدیم اینچہ سبت
 که با حد کس آزار نرسیده است پس آن شیخ فرمود کہ بیرون این شہر بروید کہ این حکایت
 بر صواب است یا بر خطا بعد رفتہ تحقیق نمودند کہ ہمان شب گرد آن شہر فوج شاہی
 گشت ولیکن بہ امر آہی یافتہ نشد از آنکہ نہ سگ نہ خروس ماندہ بود کہ آواز شان انہارا بہری
 خود پس مراجعت کرد بعدہ آن رویش مردان گشت کہ نقصان شامعین مصلحت شما
 گزیدہ است و اگر سگان و خروسان بمانند و شاکستہ شدند پس چہ نفع بشمار سیدے
 و ہم فرمودند اگر تجلات مرضی حق تعالی کار کند نزد اہل تسیم کافرست چنانچہ شیخ و قوتی را
 بہ بعضی از شیخ کنار بجد و جہد تمام ملاقات میسر شد چون در نماز شاغل گشتند کشتی عرق
 شدن گرفت شیخ و قوتی از عرق نجات داد بعد از فراغت عبادت نماز
 بیکدیگر گفتند کہ ام کس این کفر و زید ہمہ گفتند این کار از و قوتی واقع شد ہمارا
 حرم نیست پس جلگی از شیخ مذکور غلبہ گشت شیخ و قوتی حیران شد و تمام عمر از نفعال
 آن در گریہ و زاری بماند ہم فرمودہ است اگر کسی بجناب ایزد تعالی نسبت ظلم نماید
 کافر گرد و نعوذ باللہ منہا ازان کہ خود فرمودہ است اِنَّ اللّٰهَ کَیْسٌ بِظُلْمِ الْاٰلِیْمِیْنَ و ہم
 فرمودند سالک را باید کہ اندون خود را از خلاق و بیمہ پاک سازد پس ہرچہ بر زبان آن
 برود موثر باشد چنانکہ شخصی بر در دزدان براسے استر و اہال مویشی خود در کوہ
 آمدہ بود روزے پیش آمدہ گفت اندووان ہمگی مال خود باز گرفتہ مگر تو و فلان کس
 نزگاؤ ہست منی دہد آن را طلبیدہ بگو کہ عوض آن دو جانور دیگر از من بگیر و دانز
 بن باز دہد پس آن را ہر چند گفتم اختیار نہ کرد و گفت کہ جانوران من ہم گیاہ حرام کاہے
 نخورده است اگر این حکایت من بر صدق است سہ پسر این کس عوفیگن خود کرم و
 بیہرم کہ در دست داشت سہ کرت بر زمین زد و رفت پس در عنقریب ہر سہ پسر آن
 بہ حکم آہی مردند پس فرمود کہ در آن قوم سوک حلال خوری دیگر زید و ریاضت نبود و ہم فرمودند
 عالمی را مرضی نایل شد و بہ بیچ او ویہ بر نشد پس ناچار آشتہ پیش در ویش رفت بہمت خواستہ
 پس آمد رویش الحمد جہر خواندہ بر آب دم کردہ بخوراند اللہ تعالی آن را ہمان ساعت
 شفای کلی بخشید پس آن عالم گفت این ہم حکایت با وجود کہ شما الحمد را تمامی بہ قسم خواندہ اید

و اثر این چنین کرده است بسا عجبت در ویش فرمود ما را اشکی باطن کرده ایم و شمارا
 از این نظر چنانچه قصه نزاع نقشان چینیان و رومیان مشهورست که چینیان به نقشاشی
 مشغول گشتند و ایشان به صفائی چون حجاب برداشته شد هر نقش عین دیگرے نمود
 پس دین باب مولینا رومے فرماید سمیت رومیان این صوفیان انداے پسر و نه نه
 مگر از کتاب و نه ستره و ہم دیگرے گفته سمیت علم باطن همچون سکه علم ظاهر همچون شیر
 کی بود بی شیر سکه کے بود بی پیر پیر حضرت من فرموده است سالک باید که با و هر چه از
 مکروهاست برسد حوصله کند که سه صد پیغمبر یافت گر سنگی مرده اند و در حوالی کعبه مدفون
 گردیده اند که این نعمت بخاصان خود از زانی دارد چنانچه وارد است **أَشَدُّ الْبَلَاءِ**
عَلَى الْإِنْبِيَاءِ ثُمَّ عَلَى الْأَوْلِيَاءِ ثُمَّ عَلَى غَيْرِهِمْ پس باید که هر چه از دوست است نیکو تصور نموده
 برضا و گرون بناده باشد و ہم فرمودند اگر کسی چند ایام با اهل تفرقه و نوکری صحبت پیشه کند
 اغلب آن است که اگر چه ترک داده به اهل جمع پیوندد و صحبت گزیند از نهادن اثر اخلاق و سیمه
 بیرون نشود چنانچه هر جا که آب دریا باشد اگر خشک شود اثر آن باقی ماند و اورا سگے از
 سگان سرکاری گویند و ہم فرموده اند نوکری بنده بسا مذموم است ادا کند هر جا که هزار
 تیر و تفنگ و توپکے زنند اگر سر خود بدان جا بیند از و پس نمک حرام است و مستحق عتاب خطاب
 خواهد شد و نوکری او تعالی شانہ محمود و احسن است از آنچه تکلیف بر اندازد طاقت فرموده است
 چنانچه اگر کسی را سب باشد یا بر آب از عدو و یا درنده یا خوف تلف عضو و نفس سب برت باشد
 اگر جنب است قادر نباشد حکم نیم فرموده است و در مخصوصه اکل میتہ و در سفر تخفیف صلوة
 و تعطیل صیام و غیره احکام مجوز داشته است و ایضا نفس هرگز رواندار و قوله تعالی
لَا يَكُفِّرُ نَفْسًا إِلَّا بِذُنُوبِهَا وَقَوْلُهُ تَعَالَى يَرْيِدُ اللَّهُ بِكُمْ وَالْيُنْسُ وَالْأَيُّدُ بِكُمْ
الْعُسْرَ و این نعمت بخاصان خود عطا فرماید پس باید که بخاصان او سجاد تعالی
 صحبت و متابعت گزیند و از اهل تفرقه گریزان باشد که ایشان اهل وفاند و اینان پیوسته
 و بعد از این آیات فرمودند **لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ لَمَّا يَأْتِيهِمْ عِلْمٌ مِّنْ رَبِّهِمْ يُغَيِّرُ**
مَقَالَهُمْ و این آیه در امر نیست که سوزگه همان خدای گریزه **لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ لَمَّا يَأْتِيهِمْ عِلْمٌ مِّنْ رَبِّهِمْ يُغَيِّرُ**
 دورشوز ایشان که بس بیگانه اند اهل دنیا چه همین و چه همین **لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ لَمَّا يَأْتِيهِمْ عِلْمٌ مِّنْ رَبِّهِمْ يُغَيِّرُ**
 حضرت من فرموده است که حق تعالی ابلیس را بعد از هزار سال میفرمود پس از آنکه تو سجده

خاک حضرت آدم بجاری ترا مثل سابق از مغربین از خود بینام ابلیس لعین میگوید چون که سم
 از اسجده کرده ام اکنون خاک اورا چه طور سجده کنم و نیز فرموده است که حق تعالی انسان را خلیفه
 خود کرده است چنان که در قرآن مجید آمده است قوله تعالی **وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِئِكَتِ إِنِّي
 جَاعِلٌ لِّبَنِي آدَمَ خَلِيفَةً** چونکه خلیفه مقرر شده است بهر سمت که رو آورد کمال گیرد
 و عین آن شود چونکه در وقت ظفر یافتن احمد شاه غازی بر کفار نابکار میراثه سومات
 را خراب نهادم نمود اصنام را به معقان شکسته و کشته کردند مگر در شهر بعضی از مغاب آن جا
 که در شب بی خورد و خواب در شغل کمال بجدی رسانده بودند که شیخ و تیر بر ایشان اثر
 نکرده بلکه همچون ضرب حجر آواز بگردد و هم جلال الدین رومی قدس سره در احوال حضرت
 بایزید قدس سره آورده که هنگام سکون اظهار شطحیات آنچه از شمشیر و کار و بر و میزند
 بر ضارب موثر شده بر حضرت معزی ایبه و هم واقعه حضرت شیخ منصور حضرت من فرموده است
 و این بچه هم حاضر بود که چون علمائی آن زمان در پی تفسیر آن شیخ را جیش بودند محبوس شدند
 و آنچه بروی بزدند الم آن بر زنده ظاهر گردید **أَلْفَقْرُ إِذْ أَمَرَ صَوَّالَهُ وَرِثَانِ**
أَبْلِ اللَّهِ كَفْتَهُ شَدُّ وَتِيكُهُ وَرِثَانِ رَافِنَا حَاصِلٌ شُدُّ وَاقَاتِ تَارِجِ مِشُو وَبَجَايَ اُو وَجُوبِ
أَيْدِیْ عِیْنِ اَوْصَافِ اِمْكَانِیْهِ دُورِ شُونَ دِ اَوْصَافِ اَلْهِنِیْهِ مَتَحَلِّیْ شُونَ لَیْسَ نَاچَارْ كَشْتَهُ وَ اَكْذَابْتَهُ
سَاخْتَنَدُ بَعْدَهُ اَنْ سُرُورْ كَانَاتِ عَلَیْهِ وَ عَلِیْ اَكْمَلِ التَّجَارَاتِ وَ اَفْضَلِ الصَّلَاةِ رَا دَرِ مَوْضِعِ مَسْتَقْفِ
اَرَا سَتَهُ صَدْرِ خَوَاتِمِ كَانِ نَشْتَهُ دِیدِ چُونِ بَجَابِ سَقْفِ نَگَا بَشِشِ اَوْ قَتَا دَكِ مَحَاذِیْ مِ بَرَابَرِ
سَهَاكِ عَلَیْهِ الصَّلَاةِ وَ اِسْلَامِ رَحْنَهُ دِیدِ لَیْسَ اِنْ جَنَابِ سَالَتْ اَبْ عَلَیْهِ اِسْلَامِ مَوْجِبِ اِیْنِ بَرَسِیدِ
دُورِ جَوَابِشِ فَرْمُودَنْدِ كِه اِیْنِ اَنْ نَخْتَهُ اَسْتِ كِه دَرِ شَرِیْعَتِ مَا تَوَا اَنْ اَخْتِیْ لَیْسَ نَا دَمِ شُدِه اَخْتِیَارِ عَزِیزِ
شَرِیْحِ كِه دِرِ حَكْمِ اَنْ نَامَهُ هَمَلِیْ عَلَمَا عَصْرِ مِرْ كِرْدَنْدِ چُونَكِه پِشِ حَضْرَتِ شَیْخِ جَنَیْدِ رَضِیْ اَلْعَمَیْنَةُ اُورْدَنْدَانِ
مَصَلِّیْ فَرْدِ نَشْتِ وَ خَرَقَهُ مَشَا یَخَانَهُ اِزْ اِذْتَنِ دُورِ كِرْدِ مَوْجِبِ پَا سِ شَرِیْعَتِ بَرَا اَنْ حَكْمَا دَهْرِ فَرْمُودِ
پِشِ فَرْمُودَنْدِ كِه حَقِیْقَتِ مَاتَنْدِ چِزِیْ بِنَهَادَه دَرَا دَنْدِ سَتِ وَ شَرِیْعَتِ مَثَلِ سَرُوشِ اَنْ بَا یَدِ كِه دَرِ
دَلِ حَقِیْقَتِ بَاشَدِ یعنی وحدت و در زمان شرع آشنیت که اتم متابعت شریعت برین صورت
و حصول کمال انسانی بغیر متابعت شریعت ظاهری و باطنی از قبیل محالات است و هم فرموده اند
عیاذ باللہ اگر کسی در غفلت کما بیت یا بدین خلق از صحبت آن گمراه دور وادی غفلت
زبون و خوار شود چنانچه معتزله و خوارج و شیعه و وابسته و غیر آن مگر فرقه اهل سنت و

وجماعت که در اصل فرقه ناجیه و اهل هدایت همین است که با کس از صحبت و متابعت ایشان
 در بهشت و وصال این و متعال سیده اند **مثنوی** گفت پیغمبر علی را کار علی و شیخ حقی پیوست
 پیروی و لیکت شیری مکن تو اعتماد به اندر آور سانه نخل امید به علی از جمله طاعات را به بر
 گزین تو سانه مرد اله به در شبر و پوش کرد است آفتاب به فهم کن و الله اعلم بالصواب به
 بهجو موسی زیر حکم خضر رو به چو گوشتی پیر پس تسلیم شو به صبر کن در کار خضر نه نقاق به تا
 نگوید خضر رو نه افراق به و به زحمت تو کینه و رشوی به پس کجایی صیقل آئینه شوی به
 هر کسی که طاعتی پیش آورد به بجز قربت حضرت پیچون و چند به تو تقرب جو سو مرد اله به
 سر بیج از سانه او به چگاه به زانکه او هر خار را گلشن کند به دیده هر کور را روشن کند به
 و نیز فرمودند چون او رنگ زیب با پادشاه دلی به گفته علماء آن زمان حضرت سرمد راضی
 تعالی عنه بر دار کردن حکم ساخت این بیت بر زبان **بازند فرد** چو رفت منصور کهنه گشت
 دار او به سرمد بیا که تازه کنیم این دار را به چونکه شیخ منصور را بر دار کشیدند از آن آواز
 انانجی شنیدند و از شیخ سرمد این بیت شنیدند بلیت سرمد و قدم یار فدا شد چه بجا شد به
 این بارگران بود او داشت چه بجا شد به و او را هر شب زیارت آن سرور کائنات علیه السلام
 میسر میشد **مصرعه** چون قضا آید طیب ابد شود به و هم فرمودند صحبت شیخ با عقیده
 کرد که بی عقیده از صحبت بیج فایده نیست چنانکه در حدیث است **اعتقادکم ینفعکم**
 و اگر این چنین نبودی منافقین را هم هدایت گشتی و ایشان از صحبت آن سرور کائنات علیه و اله
 اکمل التحیات بیچ مکره سو این وعید که ان المنفقین فی الدنیا اسفل من النار
 به برداشته اند تا آنکه صحبت مذکور را بر ذکر حق نوبت داشته اند به با علی صحبت یک ساعت
 با اولیاء به بهتر از صد سال بودن با تقی به سایه رهبر است از ذکر حق به نان خشک او به از
 بود طبق به و هم فرمودند سالک را باید که همواره طالب مولی باشد نه طالب حب و دنیا بخاطر خود
 نهد که طالب دنیا حق مرمان است بجه بر زبان رانند **لا الحکماء کجرتبت الدنیا** و طالب
 مولی اعقل الناس سفت زیرا که در کثرت فقه مسطور است اگر کسی در مرض موت وصیت کند که مال
 من بعد از مرگ من با عقل الناس نه سپید واجب است که مال آنرا به تارک الدنیا داده شود که عقل
 الناس ایشانند و غیر آنان نه پسند و هم فرمودند علم بی عمل و عمل بغیر عقیده صاف که اهل سنت و
 جماعت است فایده نهد از آن که علامه زمخشری صاحب کشف بجدی عالم متجرب بود که در شان کتاب

او گفته شد که لا الکشاف لکان القرآن بکتاباً با وجود چندین علم عمل نصیب او نشد
 یعنی عقیده محترمی داشت غل آتشین در گردن انداخته در دوزخ برند پس باید که از حقیقتی
 علم طلب با عمل کرده شود که نتیجه علم عمل صالح است و هم فرمودند سالک را باید که در عبادت و سستی
 یعنی در اثناء نیت سعی بلیغ نماید از عبادت لازمی یعنی نماز روزه حج و او را و بخوان آن آزان که
 آن فاضلتر است که اگر کسی را مثلاً نان بهر یا و ناموس خود داده باشد هم مقبول است و این
 حدیث فرموده است **حَبِيبُ اللهِ وَكُوْكَانَ فَاسِقًا الْجَحِيْلُ عَدُوٌّ لِلَّهِ وَكُوْكَانَ زَاهِدًا**
سَيِّئٌ خَيْلٌ اِرْبُوْدُ زَهْدٌ وَبِحِرِّ بَهْشْتِيْ نَبَا شَدَّ حَكْمُ خَيْرٍ یعنی سخاوت کند و دست خدایتجارت
 است اگر چه فاسق باشد که رساننده نفع بغیر از نیکو مردانست چنانچه در حدیث است **خَيْرُ النَّاسِ**
مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ و عبادت لازمی بر یا زایل شود **مَنْ كَانَ يَرْجُوَ الْقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ**
عَمَلًا صَالِحًا وَكَانَ لِيَسْرًا لِكِبْرِيَاةِ رَبِّهِ اَحَدًا و هم برای نفس خود کرده باشد نه برای نفع غیر و هم
 غیر از نفس خود بهتر است **سَيِّئٌ** دل بدست او که حج اکبر است باه و هزاران کعبه یکدل بهتر است
 و هم فرموده سالک را باید که خاطر خود را از لوث حب دنیاوی دون بالکلیه پاک سازد که حب دنیا
 سرگروه همه غاصبان است و ترک آن از جمله عبادات بهتر و قدم بدون توجه ذاتی بوجه دوام و
 تخلیه دل از حب دنیا در حرم باز نمواند برداشت چنانچه خوابه حافظ رضی الله تعالی عنه مطالبین
 فرموده است **حَسْبُكَ رِجْسٌ خَوَّاسِيٌّ مَشْغُوْبٌ اَزْ حَافِظَةِ هَمِيٍّ يَأْتِيَنَّ مِنْ سِيِّئِ دَعْوِ الدُّنْيَا وَ اَهْلِهَا**
 یعنی وقتیکه را او ملاقات دوست حقیقی در دل تو پیدا شود و نه باید که او لا ترک دنیا و اهل آن
 خواهی کرد و بعد آن متوجه نام تان جناب بوه باشد که بغیر رفع حجاب تعلق با سستی و حصول
 آن از محالات **مَنْ صَوَّرَ تَلْقَى حِجَابِ سِتِّ وَ بِي حَاصِلِيٍّ هُوَ چو پیوند با بگله و اصلی هم فرموده اند**
شیخ طبرسی الله تعالی عنه روزی زوی را برادر دید مرده پای او را بوسه داده دعا خواست که من
 مثل تو دور کار خود یعنی عشق او سبحانه تعالی همه وقت مستعد بوده جان نثار شوم **سَيِّئٌ حَافِظًا**
 در عشق بازمی کم زدن هند و مباحش با کوب بر کرده سوز زنده جان خویش راه و هم فرموده
 سالک را باید که در سیرت کوشد و در صورت یعنی از ازاله اخلاق ذمیه و عبادت ظاهری که حصول
 مقصد یقین بدون آن میسر نیست چنانچه مولوی جامی قدس سره فرموده **نَظْمٌ اَدْمِيٌّ اَنْ سَتَّ**
 که دینی دوست و محو گمان کرده بلقیه در دست و در بود آن سیکر گل آدمی به زور او دیوانه نه دار
 کمی و هم فرموده که از رنگ آبا و درویشی بود که سچکس با نزد خود آمدن نه وادی و اگر چه

بالقرص عالم وسید و قریشی نزد آمدی گلوخ زوی و اورا معمول این که بعد از نماز ظهر از
 صحرا در بازار آمده بروکان بقالی نشستی روزی اتفاقاً فوج سواران در بازار گذر افتاد نگاه
 آن درویش اهل معنی بر سواری محمد یار نام که سر کرده ایشان بود واقع شد و نظر مبارک او در
 موثر گشت از اسپ فرود آمده لباس امیرانه از تن دور کرده لباس درویشان به پوشید و دیگر
 سواران را پدر و کرد و آن درویش آن از دست گرفته در حجره خود آورد پس خادم اورا ملاقت
 کردن گرفت که با وجود چندین آدمیان از عالمان سادات بر تو گذر کند به هیچ شفقت نه فرمود
 درین چه دیده پس خادم را یک تنگه داد و گفت که کلاه من بر سر کرده در بازار برو چیزی
 گرفته بیار خادم کلاه آن بر سر کرده در بازار رفت و تهدیدست بغیر مطلوب مضطرب و پریشان
 مراجعت نمود آن درویش سبب آن پرسیدش گفت در بازار سوا حیوانات از دام و دوان
 هیچ ندیده ام از ایشان چه طور مطلب بدست آرم باز درویش گفتش چکیس آدمی بنظر تو می آید
 لا اله الا الله و محمد یار خان پس آن فقیر فرمود چونکه امر این نحوست مراد درین معاد و خراج
 داشت بده این بیت فرمودند **بیت** کیوں نہ ہو گا عشق سے آبا و سبب ہنہ وستان ہ جن کے
 وہل کا صوبہ سے محمد یار خان ہ **تکلم** آدمی آنت کہ دینی دروست ہ محو گمان کردہ یقینی ہست
 و ربوہ این پیکر گل آدمی ہ زور و دیوار ندارد کمی ہ ہم فرمودند ساکت باید کہ بہ صحبت اہل دل
 ملازمت نماید و گاہی ازین نعمت بی بہا دور نشود کہ اثر می عظیمست و رسیدن مقصود اعلا
 لا مشقت و این ابیات فرمودند **بیت** صحبت صالح تر اصلاح کند ہ ساعتی بودن بصحبت اولیا
 بہتر از صد سال بودن ہ **تقی** ہ ہنشی اولیا ہ کیماست ہ کیمبا گر نحو و بدین خوبی کیماست
بیت ہر چه در پس عالمست اثر صحبت ہ ورنہ کجا یافت بید پہلے نبات ہ کہ در نظر ایشان اثر
 قوی ترست ہ و پس فرمودند **بیت** آنکہ تبریز دید یک نظر از شمس دین ہ طعنہ زند
 بر وہنہ سخنہ کند پر چلہ ہ و نیز در عوارث شریف شیخ الشیوخ العالم شیخ شہاب الدین قدس سرہ
 آورده کہ مار سیت نظر او چنان تاثیر دارد ہ چیزے کہ رسد بالفعل سوخته شود ہ ہر گاہ او سبحانہ
 تعالی در نظر حیوانان این چنین اثر داشته پس در نظر آن کامل کہ اشرف موجودست ہ ہر گونہ نبات
 ہر کہ منکر این است اتم ترین مردمانست بلکہ در نظر او اثر تخلیست ہر کہ انصیب شد کمال یابد
بیت ہوشم نہ نگاہی برد جانانہ چنین باید ہ یک جرعه خرابم کرد پیمانہ چنین باید **بیت** دیدن
 ایشان شما را کیماست ہ چون نظرشان کیماست خود کجا است ہ رہا غمی آمانان کہ خاک ہ

صحبت طاعت

بنظر کیا کنندہ سگ ولی کتد گس را ہا کنندہ آنان کہ چشم را بد و صد جیدہ واکندہ آیا بود کہ
 گوشہ چشمی بجا کنندہ ہم فرمودہ اند سالک را باید کہ طاعت برائی رسانندی او سجاہت کسے
 کردہ باشد و از اسول اللہ طمع کلی برود کہ حضرت بابا صاحب رضی اللہ عنہ بعضے خلفا را
 میں نصیحت کردہ است الطاعة لله والیائس من خلق الله کہ حصول مقصود کلی زمین
 منہج است و ہم فرمودہ کہ از مطالعہ کتب عاشقان و قصہ ایشان ذوق در دل پیدا کند
 ہم فرمودند سالک باید کہ ہر کارے و مشکلی پیش او آید امد او از شیخ خود طلب نماید تا از ان
 صعب امر رہائی یا بد چنانچہ را در اثار راہ دزدان پیش آمدند و بنا بر قتل او قصد
 نمودند گفت یا شیخ حاضر و ناظر باش دزدان تباہ کاران بر مجرد گفتن او سوار بر این معاینہ
 نمودند تا از ہیبت آن پاگریز گشتند و از دشمنان خلاصی یافت و مانند این حکایت خلیفہ صاحب
 میان محمد باران رضی اللہ تعالی عنہ کہ عظیم ترین خلفاء حضرت من بچوے فرمود کہ روزے
 برائے زیارت حضور انور او ام اللہ بر کاتہ از خانہ خودے آدمی در اثناے راہ کان ہمراہ
 باگشتند و با ایشان اسپ پر بار متاع نیز بود ایشان را چندا کہ فہائش نمودم کہ اینجا خطہ دزدان است
 خاموش شوید تا گذر بسلامتی کردہ شود فائدہ نداشت تا آنکہ آن تیرہ رایان حاضر گشتند
 و تمامی چیز و لباس ما غصب و سلب کردند و مایان را مسدود کردہ بجانب ہمیشہ
 متوجہ شدند اتفاقاً درختے پدید آمد دزدان و دیگر رفیقان باز پرسائے آن بنشستند و من در
 تاب پیش آفتاب افتادم ہر گاہ از گرمی زمین و آفتاب عاجز گشتم جناب شیخ خود متوجہ
 گشتہ عرض نمودم تا بکہ این چنین تماشما خواہید دید پس بہ مجرد متوجہ شدن مقتادہ در میان دزدان
 واقع شد و شور و شعب برخواست مردمان از ہر طرف تیغہا در دست علم کردہ دو ان آمدند
 اتفاقاً میان ایشان یکے سید بود ایشانرا از مقتادہ و جنگ منع کرد و گفت کہ اینکس درویش
 ست ازین دست بردارید و الا تمامی شما کشتہ شوید پس بگفتہ او از من بند برداشتند ہمذرت
 نمودند و ان چیز مقصوبہ بجنسی کستم و ساختند و بر اہمانی و شب کردن نزد خود اکیاح بسیار کردند
 قبول نکردم پس بموجب استدعا من با موضع خطرناک ہمراہ ما شدند باز سجانہ خود مراجعت نمودند
 ہم فرمودند سالک را باید کہ ہر وقت از حق سجانہ و تقاہ بہ نیاز تمام ہدایت طلب نماید کہ بغیر
 ہدایت اگرچہ عالم باشد وصول مقصد اعلیٰ و مقصد اقصیٰ نتواند گشت پس در معنی حکایت فرمودند
 کہ شخص گل محمد نام کوئی ہمیشہ منگفت کہ کتابہای نظم و فقہ و غیرہ خواندہ بودم و پیشہ فوکری مے کردم

میگردم در کتاب شرح و تفسیر و دیگر کتابها در سفر و حضر ملازم میباشم مگر معمول من این بود
 که کتابها را بر زمین گذاشته و خود بر چهارپائی خواب می کردم و نماز را هم گاه میگذاردم روز
 برای نماز در مسجد آدم اتفاقاً در ویشی در اینجا نشسته دیدم بعد از فرغت نماز پیش رو
 رفته عرض کردم که مراد عائی خیر همراه کن و کدام وظیفه هم شفقت فرما که او سبحان تعالی است
 نصیب فرماید آن در ویش دعا کرد و در وظیفه هم فرمود و موجب گفته وی آن طبعه با بجا
 آورد چون وقت خواب موجب معمول بر چهارپائی حفتسم در خاطر گذشت که این چینی بی ادبی
 که کتابها را در زیر گذاشته من بر چهارپائی خفته ام سر خود را بر شستم پس نفس آماره در من
 کرد باز حفتسم تا مانند این دو سه مرتبه نمودم هرگز قرار نیابد آخر الامر کتاب بر چهارپائی نهادم و خود
 بر زمین خوابیدم و بر صلوٰه خمسہ مطبعت نموده شد که گاهی بفضل تعالی ترک اوقات نماز بچکانه
 تا حال بوقوع نیاید پس فرمودند که بیان گل محمد مذکور بعد در خدمت حضرت بیان صاحب
 ناره و ال شرف بیعت گشت و صاحب نسبت شد و هم فرمودند در فقرات نوشته است که بنده
 فعل مختار است و بکن در مختار بودن اختیار ندارد و هم فرموده اند در ویشی بود همواره از جناب
 جفتتعالی این دعا طلب کردی که خداوند مرا توبه ده یعنی باید که بنده نسبت افعال بخورد کند
 و خود را در میان نه بیند که فاعل همه افعال اوست ولیکن میباید که در افعال سبیه نسبت بنفس خود
 کند از برای رعایت ادب تا مانند شیطان که نگه داشتن ادب نکند و گفت رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي
 مستحق گشت نشود و حضرت آدم علی نبینا علیه السلام رعایت ادب ملحوظ داشت و گفت
 رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ بخواند مستحق
 مغفرت و عفو اکرام فی الدارین گشت چنانچه درین باب نص صریح وارد است مَا أَصَابَكَ
 مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِن نَّفْسِكَ و مولوی قدس سره در تفسیری شریف فرموده
 نظر گفت آدم ظلمت نفسانه او در فعل خود بند غافل بود و رکنه را از ادب پنهان کرده
 زان گنه بر خود زد و او بر بخورد و بعد توبه گفتش ای آدم که من تو آفریدم در تو آزار
 جرم و محن زدنی که تقدیر قضا من بدان و چون بوقتی عذر کردی آنهان و گفت
 ترسیدم ادب نگذاشتم و گفتم من هم پاس آنت داشتم هر که آرد حرمت حرمت برده هر که
 آرد قند و زینه برده پس باید که ادب تمام گوشه تا مرتبه بلند رسد **بیت** ادب تاجی است
 از فضل الهی و بن بر سر برود هر جا که خواهی در دعوات شریف مذکور است فمن لزم الأذی

يبلغ مبلغ الرجال ومن حرمه الا ذب فهو بعيد ما من حيث انه ليقن القرب وهو مودع
 من حيث انما يزج القبول وهم فرموده است سالک را باید که هر وقت از حق تعالی فضل طلب
 نماید که بغیر فضل او هیچ عبادت و ریاضت و صوم و صلوة بکار نیاید چنانچه مولینا روم قدس سره
 فرموده است **پیت** گزیده فضلت و شکر باشد و آئی بر ما آنکه رسوائی شود و بهم فرموده است
 سالک را باید که علم حسکه توحید خالی و معری نباشد که علم شی از جهل آن بهتر است حدیث
 اکل شیء شیء و البهمل لیس لیس و بهم فرموده که ظهور ذات مطلق در ظاهر چون ظهور
 جبرائیل علیه السلام در صورت و جبهه کلبی رضو در حضور بنی علیة الصلوة و آله و اسلام و ظهور او در
 صورت بشر اسو یا در پیش بی بی مریم رضی اللہ عنہا است و هم فرمودند که ابی سعید خدری فرمود
 که هو المسمی بجمع اسماء المحدثات حتی بابی سعید الخدری بنا بر این حضرت مولوی
 صاحب مولوی خدا بخش ملتان رضی اللہ عنہ فرمود **پیت** خود آمد عیان گزیده فضول و
 نهان چون سکندر بوضع رسول چه گفته **پیت** دوی بد زب عشاق در نیکی خدایکی
 مخیرگی و یاریگی بهم مولوی جامی قدس سره فرموده است **پیت** در دیده مجنون ناظر است
 و در صورت یلی ظاهر است **پیت** در چشم مجنون دیده یلی شده بنموده یلی کجا مجنون کجا
 خود بود و خود بود و روزی غوغا بر خاست که سگ ماده دیوانه گشته است حضرت من استماع
 این شور مردان را بتا کید تمام در پی آن یرائی کشتن سگ مذکور را ندانم و ندانم هر کس که در
 مجلس در رسید از جلال آن پرسید ندی آخر الامر که گفت که آن سگ دیوانه بود و بلکه از
 جهت این که بچکان او پنهان کرده بود و ندانم دیوانگان مضطر و بریشان از هر طرف تگ و یو
 بینود حالا ایشان را حاضر نموده اند خوشدل گشته آدم گرفته است قدس سره دم سرد بر آورده فرمودند
 که حقتای را در ظهور وجود خلق حب تمام است هر چند که ظهور وجود آن بسیار است ظهور او
 سبحان تعالی بیشتر چنانچه گفت **کنزاً مخفیاً فاحببت ان اعرفک فخالقت الخلق**
 برین معنی دلالت صریح ینماید ازین سبب حب و اولاد و دل هر حیوان مستخرج است فرمود که
 بغیر آن بنامی پرورش که محال بودی پس فرمودند جنازه یکے از اصحاب کرام در جنگ مخلوط
 شد پیش سرور کائنات علیه و علی آله الصلوة والسلام گذارش نمود که جنازه فلان که صحابی
 بدست ما منی آید فرمودند بر هر کس که ظن شما غالب شود شکم آن شکافند سببینه نمایند اگر در جگر
 آن و سوراخ باشد یقین است که همان باشد از آن که دو فرزند او را در همین حیات

او جان بحق تسلیم نموده بده باین علامت یافته شد بعد این حکایت فرمودند چون از
 سبب علاقه عطف و شفقت جان صحابه کرام رضی اللہ تعالیٰ عنہم چنینست حالت دیگر گسج باشد
 و فرمودند انسان را امید هست که در حیات خود و بعد از ممات حیرات و کلام تو قمعیدار و و ما
 سوامی انسان را نه در حین حیات و در ممات چشم داری چیزی بوده باشد مع بداحالت ایشان
 نحو نیست که مردی برای شکار بجانب صحرا رفت در آنجا بچه خرگوش دید و بفریب تفنگش بگشت و در آنجا
 پنهان بنشینست چون مادرش بیاید و او را مرده یافت مضطرب شده به طرف نعلب زنان و
 گریزان میگشت آنرا بیچاره از فرقت آن بچه خود را بر سر نیزه که مانند نیزه در آن پیشه ایستاده
 بود زود نوره کشیده در آنجا برود و دیگر حکایت مانند این یاد نموده فرمودند که درین امور
 سر حدیث مسطور ہویدایم گردد و بار آورین باب این مصراع را بر لفظ مبارک می
 رانند **مصحح** در پرده عیان باشم و بپس پرده پنهان و حضرت من فرموده است
 که مردی اهل کمال بود روزی بجهت متشنس پس او بنا بر شفقت امر معنوی را عرض نمود گفت لقبی
 تو نزد ما نداشته اند بعد پس گفت هر جا که باشد اشاره فراگفت در هندوستان امیریت
 که عنقریب در بلقان برسد تا بخدمتش نزوی بدین نعت مشرف خواهی شد موجب مثال
 امر بد بزرگوار خود در خدمت آن امیر وقت رفت ولیکن امکان رسیدگی خود
 نزید ناچار مقدار سه سال متوقف شده باگه بان اسپان آن امیر را بطه متوت
 پیدا نمود پس بر اسطه آن در شکار گاه پایبوسی او ساخته عرض مطلب خود کرد او گاه آن
 در ویش بیگانگی نمود عاقبت الامر بعد از گفتگو چون جوان را در مقصود خود مستعد یافت غیظ
 فرمود گفت برو این را تمام کرد و پیش من خواهی آمد و با حدی کسی این سر را در میان
 من پس آن در ویش در آنجا اندازد و از ده سال طاعت و ریاضت کشیده تا نیا بخدمتش
 مشرف گشت بعد ویرا بجناب سالت آب طیبه و علی آلہ التحیات رسانیده فرمود در مستقبل
 آنچه حاجت در پیش آید بنا بر قضاے آن در حضور آن حضرت علیه السلام عرض خواهی
 کرد پس فرمودند چونکه برای تعزیت والد میان محمد باران علیه الرحمۃ بسمت شهر کلاچی
 اتفاق روانگی ما وقتا و زیارت ایشان نموده شد که مزار آن پیر و پسر پیر و بزرگواران
 در یک روضه واقع است پس فرمودند اکنون مانند پان در ملک هندوستان بسیار
 مردگان در پرده عمارت محقق اند و هم فرمودند که مومنان منظر اسما جمالی اند و کفار منظر اسما جلالی

از منظر محکوم و تابع اسرار الهی است هرگز از حکم آن نخواهد گردانید چنانچه نص شریف
وَمَنْ دَابَّةٍ لَّا هُوَ آخِذٌ بِعَصِيَّتِهَا إِنَّ يَدِي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ وَكُلُّ حَرْبٍ
بِمَا كَذَّبْتُمْ بِخُونٍ وَحَدِيثِ شَرِيفٍ لَّا تَحْرُكُ ذَرَّةً لَّا يَأْذِنُ اللَّهُ وَ
لِلْمَيْكَاتِ مَا شَمَّتْ رَائِحَةُ الْوُجُودِ اشعار بدان است و هم فرمود همه حقایق
مکانات از حقیقت محمدی علیه الصلوة والسلام منتشر و موجود اند چنانچه جمیع اسرار و افعال
از مصدر مشتق اند چنانچه تمامی اعداد از عدد واحد مثل اثنین و ثلثه و اربعة و ماده و الف
الی غیر النہایه و حقیقت محمدی از ذات باری تعالی موجود است چنانچه در حدیث آمده است
أَنَا مِنْ نُورِ اللَّهِ وَالْكَوْنُ مِنْ نُورِي چنانچه شیخ سعدی رحمه الله فرموده
پس تو اصل وجوده آمدی از نخست و در هر چه موجود شد فرع تست و هم فرمودند لیسات
مکانات که نزد صوفیه کرام که عبادت اعیان ثابته اند همه عارض وجود اند و وجود معدوم و
اختلاف و کثرت اعراض یعنی حقایق مکانات در وحدت وجود او تعالی قدح نیکو و چنانچه
کثرت امواج بحر اشعاع البحر بحر علی ما کان فی القدم و اما الحوادث
امواج و اثرها و لا یجذبک اشکال نشا کلها و عمن تشاکل فیها فانما
هی استنار و پست در بحر موج تو بر تو بود و چون نیک بدیدم این همه او بود و هم
فرمودند سالک را باید که همیشه بیاد حق تعالی خود را جمع دارد و گاهی اندیشه غیر او بسجارتکار
بمخاطر خود راه نند که اندیشه غیر او در مذہب اهل جمع تفرقه و وسواس گفته اند چنانچه گفته شد
رباکی مادام که در تفرقه و وسواسی و در مذہب اهل جمع خیر الناسی و اندک که تاس و لے
نشاسی و نشاسی خود را از جهل می نشناسی و مدار همه کار مخلوقات موجب اندیشه است
مثلاً مومن کافر نبود و وجود واحد اند بانیت کفر و کافر گویند و با اعتبار اندیشه ایمان مومن
خوانند و شتی از سبب اندیشه شقاوت و سعید از جهت اندیشه سعادت و اگر نه وجود بر همه
ست پس این رباعی خوانند رباکی لے بر او تو مین اندیشه و باقی دستخوان در نشانه
و رگل ست اندیشه تو گلشنی و در بود خار تو سیمیه گلشنی و هم فرمودند سالک را باید
إِنَّ لَيْسَ إِلَّا نَسَانِ إِلَّا مَا سَعَى وَإِنَّا لَأَلْضَبِيعُ أَجْرٍ مِّنْ أَحْسَنِ الرِّضْبِ الْعَمِيرِ
و انشاء سعی طبع و جد و جهد تمام در طاعت و ریاضت موجب امر و لواهی شرح انکار بکار
مَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَحْمَى تَهْوِي فِي الْأَخْزَرَةِ أَحْمَى وَأَصْلُ سَبِيلِهَا نَهَاتِ

بافته به معرفت ایزدی سر فراز شود بعهده فرمودند نظر بشکند دستی که خم در گردن یاری
 نشده کور به چشمی که لذت گیر دیدارے نشده کار من آخرا شد و آخر ز من کارے نشده
 مشت خاک من غبار کویارے نشده هر بهار آخرا شد و هر گل و فرقی جا گرفت به عنجب
 باغ دل با زیب دستاری نشده و هم فرموده توقع و تکیه غیر حق سبحانه تعالی خوار و زبون
 ساز و سالک را باید که سوای جناب حق عزوجل تکیه گاه خود نمیدیند و نیدیشد پیت آنکه
 شیر اندر وجه نشوند احتیاج خود به پیشش کے برنده و هم فرمودند که همه اشیا را از عرض تا
 عرض تابع حکم الهی است پیت پرستار امرش همه چیز و کس به نی آدم و مرغ و مورگس
 شخص بعد از وصال حضرت صاحبزاده میان گل محمد مرحوم و مغفور عرض کرد و گفت
 پیت ادبیا راست قدرت از آله پیر حبه با زگر و افذر راه به در جواب او فرمودند
 پیت اگر در و بدیک صلاے کرم و عز از یل گوید نصیب برم پیت و گر بر کشید تیغ تمهید
 حکم و بماند که بیان جسم و بکم و هم فرمودند پیت هر چه نصیب بتو میرسد در نه سوس
 بتم میرود پس درین باب حکایت آوردند که در وقت پادشاهی خراسان یک نفر
 خراسانی درین موضع رسید باو کے شترے با پالان کہنہ بود پالان نو سارمان این جا کے
 به جبر و تعدی گرفت و نیزم ہم بر کے زد و آنرا بر شتر نهاد و آن پالان کہنہ خورا
 نزدش گذارفته رفت بعد از چند ایام آنرا بنا بر ساختگی پلان دیگر ہم جدا کرد اتفاقا چند
 ہرهای زرین ازان بدستش اوقفا و خوش دل و شادمان گشته به حراج خود صرف نمود حضرت
 قبل فرمود که علامات قیامت است کہ امراض غریبه در عالم پیدا شود کہ حکماء و طبباء و ان از
 سبب این کہ در کتب سلف یا بندنگاہی در استعمال آنها در آمدہ باشند از تشخیص و علاج
 آنها عاجز و حیران مانند چنانچه پیشتر ازین بعضی مردمان را خون همچون فصد چشم
 جاری شد بعضی را از دندان پسین و آفکہ بہ مرض اول گرفتار گشتی بعضی ازان شعا
 یافتی و اکثر جان بہ جان آفرین سپردندی و آنکہ بہ مرض اخیر مبتلا گردید ہرگز خدا صغی شعا
 نیافتی پس متعجب شدہ بہ طرف مولوی قادر بخش رحمتہ اللہ نوشتہ شد کہ از حکیم احسن اللہ
 معتقد از حکیمان بہا و لخان کلان مرحوم بود ادو بہ این مرض تحقیق نموده ارسال دارد
 پس ازہ شدہ مولوی مرحوم ہویدا گشت کہ از استماع این معنی حکیم مذکور متعجب گردید ابراز
 آورده کہ این مرض از تشخیص علاج ما متجاوزست کہ گاہے در معالجا احدی از حکیمان نیاید

است و نه در کدام کتاب طب نوشته دیدم و دیگر از اهل حکام کار با عجب چه صادر می گردد
 و خلق الله در آن امور حیران و متعجب ماند که گاهی نه دیده باشند نه شنیده پس فرمودند این چنین
 هم نوشته اند اگر پسر با پدر خوشدل شده تکلم نماید آن نژاد کبار و بی نمایند و هم فرمودند که
 ما در صحبت هر جفت معکوس گردد و چنانچه درین زمان است این را هم از علامات قیامت
 شمرده چنانچه حدیث شریف وارد است کُلُّ ذَوْجٍ عَلَى خِلَافٍ إِلَّا الْعُلَّسُ بِشْتَرٍ مِنْهُنَّ
 کما حقه مفهوم می شد اکنون از سبب تامل این زمان هویدا گشته یعنی هر جفت چنانکه
 ولد و والد و شاگرد و استاد و مرید و مرشد و زن و مرد در میان خود دشمنی دارند مگر بعضی
 یعنی در زمان سابق بنی صحبت اونی در پیروی اعلیٰ بود چنانچه پسر و شاگرد و مرید و زن
 پدر و استاد و مرشد و مرکودی اکنون بنامی آن برعکس و خلاف شده است و هم فرمودند
 که نزول قیامت بر اشرار الناس عقیدست که قیامت وقتی قائم شود که بر روی زمین از
 کسی اسم الله شنیده نه شود و در بیت النبوت با بنند و زمان از قبیل او است بجز آن
 و جامه و زیور با پیر استه شده در پیش تن پاک کوبی نمایند بعد از آن فرشتگان با مر
 الهی بیت الله را از زمین برداشته با سمان برند پس نازل قیامت عنقریب شود بعد
 فرمودند و نظر اولیا الله هر ساعت قیامت قائم است پس بخوانند **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**
لِلَّهِ الْوَحْدُ الْقَهَّارُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِإِذْنِهِ یعنی فی الحال ملک است زیرا که
 بهک گفته است تا بر ملک مستقل دلالت کردی و هم فرمودند او سبحانه و تعالی کار هر کس را
 اعتقاد بر آورنده است چنانچه در کوهستان که وطن باست مثلا هر کس عارضه ذات الحجاب را
 شود او را در گرم چنانچه قدسیا و غیره در شیر انداخته جو شده او مینوشند با مر الهی خون از
 بینی اش جاری میشود و شفا مییابد پس به حکیمان که حاضر مجلس بودند خطاب نمودند که همچنین
 در کتب حکمت نوشته باشند گفتند معاذ الله این ادویه موجب آیشان زهر قاتل است
 بعد فرمودند شنیده شد که در ملک ریگستان روی یعنی با دراز بر آ و دفع هر مرض و داغ
 مینماید او تعالی بسبب عقیده آنها در آن امر شفا داشته است پس این قدسی فرمودند
لَا تَعْبُدُوا ظَنِّ عِبْدِي یعنی و هم فرمودند هر کس که بر خالق حقیقی توکل دارد موجب
 اعتقاد آن روزی از غیب گهان رساند که او سبحانه تعالی رزاق مطلق و قیبل و ضامن
 روزی هر سنده است پس این آیت فرمودند **وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ**

رَزَقَهَا مِنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ وَمِثْلَ هَذِهِ رُكْنَانِ هَذَا كِتَابِ
 دیده که حضرت بابا صاحب شیخ فرید الملة والدین رضی اللہ عنہ در اول وقت قبل از
 بیعت که طلب پیر میفرمودند برای ملاقات در ویشی که بر سر کوه بلند مکان خج کرده بود و
 کج گزین بر خلق شده بود رفت بعد از حکایات که فیما بین کردند فرمود که درینجا سبب روزی
 شلم بیعت و بچه وجه میرسد آن در ویش بهم برآمد فرمود که این سنگ را بردار و برد گیر
 بزین حضرت فرموده او بجا آورد و او را زد و بشکست اتفاقاً از میان سنگ کرے بارگ
 گیاه سبز که در ومان داشت برآمد پس گفت درین جا خدا بیخالی این را روزی سے رساند
 و مر آنمیرساند و نیز مانند این از دیگرے که به چشمان خود معاینه نمود و شنیده شد که روزی
 تا به سنگین برای پختن نان بخانه آورد اتفاقاً وقت پختن نان جائے بقدر دریم آتش
 سوخته شد و نان بها بخام محض خام بماند که بعد از مرور ایام آن شکسته شد از آن موضع
 کرے زنده برگ گیاه تله سبز که در وین داشت برآمد گفتم سبحان اللہ چه قادر و خالق مطلق است
 که آنرا درین از شر آتش سو زنده نگاه داشت بقدرت کامله خود تا آنکه او را زنده داشت
 و روزے پیش فرستاد و ہم فرمود هر اهلکار درین زمان که می آمد از سابق بدتر باشد
 و بر حاکم اول سبب رحمت و خوشنودی خلق میگردد و چنانچه مثل مشهور است رَحِمَ اللَّهُ عَلَى
 النَّبَاتِ الْأَوَّلِ وَ هُمُ فَرُودُ الْحَيَاءِ مِنَ الْإِيمَانِ وَمِنْ عَلَامَاتِ الْقِيَامَةِ
 دَفْعُ الْحَيَاءِ مِنَ النِّسَاءِ یعنی حیا از ایمان است و از نشانه قیامت است مرفوع
 شدن حیا از زنان و فرموده است که مرد باید که بر چهار چیز غالب باشد زن و آب
 و نفس و نفس زن در زیر سیاست و نفس را بر قلت طعام شراب و طاعت و
 ریاضت زبون دارد و آب را در زیر سواری و اگر نه سرکشی نماید و کفش را در زیر پاناکم
 پای نهدش نرم باشد و نیز فرموده است سالک را باید که در اعمال صالحه مداومت
 نماید که اعمال صالحه مانند بر و بیج است چنانچه هر شجاری که مردگان باشد سر سبز تازه کشته
 همچنان اعمال صالحه مرد عابد را زنده دل نمایند و از اعمال صالحه یعنی بداحتر از سازد که
 آنها مثل بر و خزان خریف است چنانچه اشجار از باد خزان اگر چه تاز و تازه باشند همچو مردگان
 بے برگ شوند پس او آنها احتراز و دوری واجب آمده است تا بدان مردگان هر دو
 خاطر پیدا شود و چون گفته شد انِّ لِلْقَرَّانِ ظَاهِرٌ وَ بَاطِنٌ از فرمود حضرت معنی پیش

مودا گشت اجتنبوا بزدا الخریف فانه یعمل با بد انکم کما یعمل با شجرکم و یعتنمو
 بزدا الی بیع فانه یعمل با بد انکم کما یعمل با شجرکم چونکہ بہاول خان ثانی
 رحمۃ اللہ برہند سلطنت بجایے پندرہ ہشت ہشت ہزار مبلغ بخدمت حضرت فرزند
 حضرت من آنرا بساکن و تیمان و بیوہ زنان و زمرہ عالمان و مساوات موجب نصیب خود
 و دیگر دور و ز تقسیم فرمود بعضے کسان از حُب و نیا و ون در پے شکایت با یکدیگر شدند
 بوجہ این ذکر در حضور حضرت من اوقتا و پس بہ یک سہلی لشکاہ خطاب فرمودند کہ
 اگر ہنگست آنرا حقتعالی شناس داده است کہ این آہن قابلیت سلاح دارد و ازین
 آہن فلان چیزے ساخته شود و پیمانہ بخار را علم و شناس ہمیرم باشد و ہنگان را شناس
 زمین کہ درین فلان ذراعت کاشتہ شود و فلان زمین کابل این ذراعت است و قس
 علی الباقی اہل خرقة و نر و ما و دکان آدمیان است احوال ہر کس از علم و شناخت من خارج
 نیست اگر ما خواہیم کہ خود مانند آن مجذوبان کہ در مجالس بول سیکند سازم بیتوانم و اگر ہنگ
 آو کسی ازین فقیر پیمانہ نیست خیرت معلوم شد کہ سگ را دیدن سگی دیگر پسند و خوش
 نئے آید پس در خاطر این بے بسیج مفہوم گشت کہ در کلام شیخ دلالت است بر معنی حدیث
 شریف الدنیا حقیقۃ و طالبہا کلابک چنانچہ گفتہ اند بیت نیست کلام ہر سری
 نکتہ رمز عاشقان و شرح و بیان وحدت است و قول مقال احمدی و نیز فرمودہ است
 ہر گاہ وقت طوفان پسر ہتر نوح علی نبینا علیہ السلام غرق شد در جناب حق تعالی
 عرض کرد کہ ای بار خدا یا تو وعدہ فرمودی کہ اہل نرا غرق نخواہم کرد مع ہذا پسر من غرق
 شد و تعالی فرمود انہ لیس من اہلک انہ عمل غیر صالح یعنی از اہل
 تو نبود از انکہ صاحب عمل صالح نبود ازین سبب سید علی ہمدانی درین باب فرمودہ
 رہا گی سید لولاک را دیدم بخواب کہ گفتم لے کان جیار اہل صفارہ سپیدان شعبہ اولاد تو اند
 گفت لا والتد لا والد لہ ہم فرمودہ است حق تعالی بر بندہ خود تکلیف بحسب طاقت آن
 نہادہ است آیت لا یكلف اللہ نفسا الا وسعہا و فرمودند کہ اولیا اللہ عیال حق
 اند چنانچہ واروست الاولیاء عیال اللہ و مولینا روم بموجب ترجمہ این حدیث
 فرمودہ بیت اولیا اطفال حق اند ای پسر و در حضور و غایب از ایشان بر جدر پس
 فرمودند خدمت اہل و عیال خود بر صاحب آن واجب بود از خودی من عیال آن عیال نماید

پس سعی و می برای مہمات خود بیفایندہ است پس سالک را باید کہ ہمگی امور خود را بحق سبحانہ
 لغای مفوض و سپرد نمودہ در عبادت حقیقی تمامی اوقات مصروف سازد و آیت افوض
 امری الی اللہ ان اللہ بصیر یا العباد وہم فرعونند آخر مرتبہ ہر ولی تسلیم خدا
 ست و این بیت فرمودند بیت کشتگان خنجر تسلیم را ہر زمان از عیب جان دیگر
 ست ہ پس بیان محمد مرطل رحمۃ اللہ کہ بیچ از عشاق حضرت من بود عرض کرد
 ہر حاجتمند کہ نزد ایشان بیاید حاجت و بہ چگونہ سرانجامی پیوندد فرمودند چونکہ حق جل و علا
 مے داند کہ این بندہ بہ جناب عرض کنے کند خود بخود حاجت او بر آرد چنانچہ آیت کریمہ
 فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا بر این معنی صحیح دلالت می کند و ہم فرمودند ہر قول و فعل کہ از
 کالیان صادر شود عین شریعت باشد اگرچہ از فہم عوام اناس کنے آید و این بیت فرمودند
 بہ بیت ہر کہ گیرد علقی علت شودہ کفر گیرد کافے ملت شودہ چنانچہ خلیفہ صاحب
 محمد باریان رضی اللہ عنہ روزی بہ این بیچ حکایت فرمودند کہ چون در ابتدا بصحبت
 حضور انور مشرف گردیدم بعضی امور کہ از حضور انور داتم برکاتہ صادر میشد در بادی الرائی
 خلاف شرعی مے نمودند و لیکن در نفس الامر عین شریعت مے بود چنانچہ کیر تہہ برکات حضرت بہ
 سمت زیارت حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہما اتفاق من افتاد روزی بر سر چاہ اتفاق قبول
 شد فقیران جسارت ساختہ زراعت آن چاہ چنانچہ خرپوزہ و منگ و غیرہ بالمشافہ حضرت خوردن
 گرفتند باحد کس منع نظر نمودن ازین معنی نئے ستجب و حیران ماندم و ہنگامے کہ صاحبیان چاہ
 و زراعت آبدہ شرف انعام بوسی حاصل کرد گفت امر دوزر مے سعادت غلام کہ ذات مبارک
 بر سر این چاہ شریف آوردہ اند و زراعت دست کاشت غلام ہسم بکار درویشان آوردہ
 و بر پا کردن این چاہ و کاشتن زراعت موجب سعادت ابدی غلام متصور گشت
 و باقی مزروعات کہ ماندہ بود ہم بخوشدلی حوالہ ایشان کرد پس معلوم شد کہ خوردن
 درویشان و مانع نشدن حضرت بخلاف شریعت نبود از انکہ بہ نفس شریف مثبت سمت
 کہ خوردن مال صدیق بغیر اذن او جائزست و نیز مے فرمودند کہ بر سببہ زیتون
 خواندن سستی و بر سببہ سنگین منغست از انکہ دلرا سخت گرداند و سببہ سلسلہ
 پیچیدن و در گلو انداختن موجب مدبری ست و ہم سر جامہ اسرنگون دوختن از اسباب
 اوبارست کہ از انہا اقرار باندر کرد و شخصے بہ جناب حضرت من بعد از وصال حضرت صاحبزادہ

اکل محمد رضی اللہ عنہ عرض کرد بیست او بیار است قدرت از آله و تیر جسته باز
 اگر اندر راه و چو برای شعا و ترقی حیات او از جناب شانی مطلق طلب نه فرمودند
 از آنکه دعای مقبول را بیز و تعالی قبول فرمایند و در می کنند چنانچه مولوی قدس
 سره فرموده است لفظ آن دعای شیخ نے چون ہر دعاست و فانی سب و دست او دست
 خداست و چون خدا از آخر و سوال کرد کند و پس دعای خویش را چون کند و پس حضرت
 من در جوابش فرمود این امر در پیش از سر و آری باشد دعای خواستگار از بندہ است قبول و
 عدم قبول او در مشیت است و مالک ملک است و ہر چه خواهد کند کسی را امکان ہم زدن
 بجناب او تعالی شاد نیست بوریس ایات پر زبان مبارک را نزد لفظ مالک الملک است
 ملک و رابوہیہ و ماوس را جلم پیش او بنیدہ است سلطان ہر چه خواهد می کند و
 علم را در دے ویران کند و طرفہ العین چنان ہر ہم زندہ کس نمی آید کہ آنجا دم زند
 درین کلام اشارت است ہر کہ صاحب کسبیم است ہر مرضی حق تعالی گردن نہادہ است
 او را بر حلاف رضای او بجانہ قدم نہارن سخن کفرست چنانچہ سابق گذشتہ است چنانچہ حضرت
 فضیل رضی اللہ تعالی عنہ مدت سی سال ہرگز نخزیدہ است چون پس او کہ نوجوان و صالح
 بود و وفات یافت خندان شدند مردمان جوانی نشین متعجب شدہ از سبب آن
 عرض کردند فرمود چونکہ بر مشیت او تعالی راضی شدم و او تعالی قدم مرا بر رضا
 خود بستیم داشته است از نام خندہ ابدہ است و ہم فرمودہ است کہ ساک را باید کہ ہر وقت
 در عز و نیستی متفق باشد کہ حصول مطلب اعلی و مقصد اقصی درین تصور است بیست
 تو باش اصل کمال این است و بس و تو زود گم شود وصال اینست و بس و ہم فرمودند
 ساک را باید کہ خود را ہست نداند کہ این نزد محققان از کبر الاکب است و جود کی
 ذنب کا یقاس بہ ذنب چنانچہ مولینا روم قدس سرہ فرمودند بیست آئینہ ہستی چہ
 باشد نیستی و نیستی بجزیں اگر ابدیسی و نیز میفرمودند ہر کس موجب نصیب ازلی خود در عالم
 ظہور کردہ است چنانچہ حدیث نبوی السَّعِيدُ سَعِيدٌ فِي بَطْنِ امِّهِ وَ الشَّقِيُّ شَقِيٌّ
 فِي بَطْنِ امِّهِ وارد است پس فرمودند آن سرور کائنات علیہ السلام والتَّحِيَّةُ وَالصَّلَاةُ رُكْنَا
 بوقت طفولیت در کہہ میرفت را ہنسی بچہ و دیدن آن حضرت را سجد کرد مردم از سبب
 سجدہ کردن پرسند گفت تمامی ملائک و اشجار و اجار این طفل را سجدہ می آزند چونکہ

حق تعالیٰ ویرا این چنین بزرگی عطا فرمود پس ناچار او را سجدہ کر دم و میان محمد یار
منشی کہ در حضور انور شہتہ بود گفت ابو جہل کہ اسم او ابو لکھم در زبان جاہلیت بود
خستہ ان اعرابی را بزور و تعدی غضبیدہ بود و موجب مصلحت و مشورت در جناب سالک تاب
علیہ اعلیٰ آلہ افضل التحیات و اکمل الصلوٰۃ کہ هنوز طفل بودند بر آن مخلص شتران خود و ساطت طلب
کرد آنحضرت علیہ السلام فرمود کہ بے باین جانب عداوت میدارد چگونه بگفتہ من خلاصی شتران
تو خواهد ساخت پس آن اعرابی الحاج تمام نمود بعد ناچار گشتہ بجانب آن رفتند ابو جہل بجز
دیدن آنسرور علیہ السلام باہر دو پارہ ناست دست بستہ آنجناب معطی عرض کرد کہ دریں جاہ
چوچہ تشریف آورده اند فرمودند کہ بنا بر استخلاف شتران این اعرابی آمدہ ام گفت تا شتران
ویرا خلاص کردند بعد از مراجعت سید المرسلین علیہ الصلوٰۃ و السلام حاضران را از
سوجب اعزاز و تسمیہ متعجب شدہ مسکت نمودند یا آنکہ پیشتر تا باین طفل عداوت بود چه
وہ است کہ امروز چندین تعظیم کردی و منقول و مطیع امر شس شدی گفت چون کہ نزد من
آمدہ است دوشیر برہر دو دوش او دمان کشادہ مرا مینمودند از ایشان مرا ہیبت چنان بستولی
گشت کہ اگر مقدار تار موے در عت و فرمانبرداری ان تصور کردم گردن من شکستہ کردی
بعده فرمودند روزی حضرت بایزید بسطامی قدس اللہ سرہ السامی در صحرای برفت چون
بموضع قریہ خرقان رسید ^{بگیرند} پنجستیس و متوقف گشت و ازان وجہ پرسیدندش گفت
ازینجا شخصی پیدا خواهد شد کہ نام او ابو الحسن خسر قانی باشد بعد از وفات من بہ
چندین سال در سرتربت من آمدہ مستفید خواهد شد چنانچہ مولوی مہنوی گفتہ و
فرمودند کہ میان احمد ملقب بہ دودہ والہ مادر حضرت قبلہ عالم راضی اللہ تعالیٰ عنہ میان
دیگر زنان دید و بطرف ایشان نگر نیستن گرفت زنان گفتندش ای درویش چرا بروے
زنان بیگانہ می بینی این امر بحال درویشان غیر مناسب ترست گفت بدیدن شما
بیچ مطلب نیست و لیکن در شکم این دختر شعلہ نور آہی است کہ بر عرش معلیٰ پر تو آن نور تو تابہ
و تمام عالم بنور او منور گردد و لبوسے آن می بینم حاجی خان کاتب کہ از مریدان راسخ الاعتقاد
حضرت من بود عرض نمود کہ این غلام را از حافظ ناصر الدین کہ از خلفائے و عشاق حضرت قبلہ
عالم بودند باستماع پیوستہ کہ روزی بلے صاحبہ والدہ حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہا
را برای پرسش دوا و معالجہ آن در بر خود گرفته بست کہ ام زن کہ معالجات طفلان بود و برفت

بیتجم

میرفت میان محمد ماہ علیہ الرحمۃ در اثنار راہ بہ ماہ صاحبہ ملاقی گشت گفت ای صاحبہ
 مرا بہ زیارت این طفل مشرف کن چونکہ بزیاارت مشرف شدہ باعث تحمیل آن پر سید
 ماہ صاحبہ وجہ آنرا پیشش ہویا کرد گفت این را بخانہ خود باز بر کہ این طفل اہل شرق و
 مغرب را معالجمہ خواہد ساخت بہ علاج کس این را حاجت نیست پس حضرت من فرمود کہ میان
 متوطن مانسی بود گاہ گاہ برائی زیارت حضرت قبلہ عالم رضی اللہ عنہ در آن ملک آمد اتفاقاً شہر
 در شہر فرید گذاروند پیش ایشان رئیس بلدہ مذکور آمد و برائے پرسیدن ترکیب کیمیا با وی
 بسیار تکلیف رسانید گفت علی الصبح آنچہ بتو رسام خلقت عبرت نیر خواہد شد گفت ما شا
 کان و ما لم یشالم کین و مانند معمول بخیر پریشانی و اضطراب بہ خواب رفت مگر فقیران دیگر
 کہ ہمراہ وی بودند خون تمام لایق گشت و قرار نہ گرفتند چون شب گذشت از غیرت
 الہی میان ایشان فحاصمہ قتال بوقوع آمد حتی کہ بعضی کشتہ شدند و بعضی مجروح چون
 حضرت قبلہ عالم رضی اللہ عنہ آہ از تلفنگہا در ایشان شب شنیدہ بودند با مادان آدم
 خود را بنا بر خبر دریافت نمودن روانہ نمودند در اثنار راہ بمیان موصوف ملاقی گشت
 و اورا گفت کجا میروی و حقیقت باز نمود گفت ہمراہ ما مراجعت کن من پیش
 حضرت ماجرائی ایشان خوب طور بیان خواہم کرد چونکہ بجناب حضرت قبلہ عالم رضی اللہ
 تعالی عنہ آمد گفت غریب نواز آن سگان با یکدیگر مناوعت نمودند ہمون شور و تشعب
 بود بعدہ حضرت من فرمود آزار تو از معاملہ ریاست ایشان کم شد پس محمد یار مذکور گفت
 کہ قاضی نوز احمد در باب عملیات بجد کمال و استمرار داشت شخصی پیش وے آمد و عرض
 کرد کہ نزد من کیمیا ہست باید کہ بہ وقت فراغت آنرا از من آموختن خواہند نمود ہمون وقت
 بہ جانب صحرا روان گردیدند آخر در سایہ درخت کنار نشست و روند اورا گفت کہ بر این درخت
 صنوبر کردہ بجناب تاثرہ خود ریزد بچنان کرد و آنچہ از برگہا رویو ما از ان درخت فرو افتاد
 ہمہ نذر خالص بود پس حضرت من فرمودند این ہمگی رہن طریق حقیقے اند کہ بعیر جستجوے
 حقیقے کو نشن متوان کرد چنانچہ مرد محمود نام صاحب درو کہ در قریہ نوشہرہ سکونت داشت
 خوش گفتم ہست ہندی سبے گلان چہڈ کے ڈیہنڈہ محمودہ مہین وال لزن یعنی
 از تہامی کار ما دامن طلب کوتہ نمودہ ہر چہ تمام تر در جستجوے حقیقے سعی توان نمود زیرا کہ
 شنی و مالک الاہجہ چنانچہ مولوی جامی قدس سترہ السامی فرمودہ ہست رہا سعی اے خواہم

و اگر مال و فرزندست چه پیداست عمر بقائیش چندست چه چیزے کہ بر دگی جدا خواهی شد از ده
 آن به کہ بہ زندگی جدا باشی از دہ رو دل بہ کسی وہ کہ در اطوار وجودہ بودست ہمیشہ یا تو خواہ
 بودہ چون بہا دل خان ثانی مرحوم مسجدی بر موضع مسجد سابقہ کہ آزا میان بر خوردار چاک
 مرحوم ساختہ بود بنا بر تقریب حضرت من تیار کنانید حضرت من برای آدائی صلوہ دران
 مسجد متصدع گشت بعد از مرور دوسہ روز فرمود آن لذت نماز کہ در مسجد سابقہ پیدائش
 دین مسجد منی آید این امر بجا بنہمور پوستہ بعضے کساں گفت بجا ست کہ دین
 عمارت نفوذ از وجہ حرام صرفت گردیدہ است بہ خلاف مسجد سابقہ کہ برومی مبالغ از وجہ
 حلال مصروف شدہ بودند پس حضرت من فرمودند ایچین ست بلکہ بر این مبالغ از وجہ کسب
 خود مصروف اند از آنجا کہ او سبحانہ تعالی بجانب ماہرچہ حرام ست منی فرستد زیرا کہ اگر اصل توکل
 ویران مبالغ باشد او تعالی بہمت متوکل چیزے از وجہ حرام نرساند و در تکلیف شمار مسجد در
 طبع مبارک ملول خاطر شدہ فرمودند این چنین عمارتہا دیشہرہا بیباید و این قریہ است و لشکر با
 عمارتہا قریہا خرابی مینمایند مگر خیریت آنچه خراج میشود بانی را خیریت ست پس فرمودند اگر
 اہل دنیا را لوجہ لہ صرف کند با وجہ آنکہ اورا بادے علاقہ جی بودہ باشد از علو سہتی او
 بخلاف درویش کہ اورا از وجود دنیا بارگران بر خاطر باشد و در ایثار آن فرح ناک
 و خور پذیر گردد بلکہ زموش سمچون دور کردن بجا ست از جامہ پلید مقررست بعدہ این بیت
 فرمودند **بیت** تواضع زگردن فرازان نکوست ہگدا اگر تواضع کند خومی اوست ہ مراد از
 تواضع ایثار دنیا در راہ حق تعالی وائستہ اند و از گردن فرازان دنیا داران و از گدا و دست
 سائیل از باب ایزد تعالی از گدا و رگدا بادشاہ ہمت و نامش گداست مراد وائستہ اند
 یعنی اگر دنیا داران دنیا را در راہ حق سبحانہ و تعالی صرف کنند نیکوست بخلاف درویش
 از آنکہ او را قطع از ماسو او تعالی حاصل ست نہ خاصہ از دنیا کہ نزد او جیفہ مقررست
 از خود دور کردن از خود عادت اوست و ہر گاہ کہ درد و گران خورد و کلان را تمام
 روز در تاب آفتاب و گرمی ہوا در کار مشغول شدہ و در آمد رفت سرعت ایشان را مشاہد
 نمودند میفرسوند کہ این ہمہ قوت از سبب قوت حلال ست کہ او تعالی شانہ قوت وجہ حلال را تا
 برکت و قوت داوہ ہست چنانچہ حضرت سلطان ابراہیم ادہم البلیخی رضی اللہ تعالی عنہ مرورا
 در ریاضت و عبادت زیادہ از خود پیدا و از عدم قبولیت آن شمع گشت از حد ایضاً خیر کردہ شد کہ این اثر

لقمہ حرام قوت پیمانہ عبادت آن نامقبول است کفرہ تعالیٰ اَلَيْسَ لَيُضْعَلَنَّ الْكَلِمَةَ
 الطَّيِّبَةَ وَالْعَمَلُ الْمَصَالِحَ كَرَفَعَهُ اذ کلم طیب اعمال حسنہ و از عمل صالح کہ رافع و عمار
 آنها بجنابہ ایزد تقدس است لقمہ از وجہ حلال مراد داشته اند باینکہ اورا از طعام خود کہ سیرت
 فردوسی است میداده باشی پس حضرت اورا از خوردن طعام سابقہ منع کرد و امثال امر ایزد تعالیٰ
 کرد پس از برکت حلال و ایام معدودہ از واصلان الہی گشت پس فرمودند شیخ مشاطہ
 مریدت یعنی چنانچہ مشاطہ عروس را آرامتہ سزاوار صحبت شوئی خود سازد مانند این
 شیخ ظاہر و باطن مرید را بشریعت پیراستہ مستحق صحبت محبوب حقیقی گرداند پس فرمودند
 چنانچہ پادشاهان دہلی با وجود خشم و شوکت سلطنت دو مطیع پیدا شدند یکی ظاہر کہ در
 طعامہای ہر قسم می چسبند و دیگر مخفی کہ در وی نان و سبزہ کہ مردان از کفش و کلاه درزی
 و زنان ایشان از کتابت کلام تہ بدست می آوردند پخت کرده طعمہ خود
 می کردند از برکت حلال خواری ریاضت و عبادت ایشان مقبول و تمامی از و
 اصلاں حق گشتہ بودند روزی پیش شایہجان سائلی آمد چہری طلب کرد شاہ بر سفرہ
 نشستہ بود اورا یکی نان بروی سبزہ ہنار از پیش خود برداشتہ حوالہ او کرد چون سائل
 آنرا گرفتہ بیرون شد یکی را از امر ابو جہی اطلاع گشت اورا عرض آن نان و سبزہ
 چند ہزار مبالغ نقد داد و آن نان خود گرفت و ہم فرمود اگر برو روزہ ایشان کسی
 سوال کردی اہل پردہ ایشان ہر چند از خوردن سفوات نوشتہ حوالہ او بنمودندی بگرن
 آن مقدار روپیہ با اورا دادہ خرید میکردندی و کلام اللہ کہ ایشان بدست خود نوشتہ و تع
 خانقاہہای مشایخ چست کردہ اند تا ہنوز موجود اند و فرمودند از جہت مبارک ایشان است
 با وجود غلبہ انگریز اولاد آنها خوش معاش و باعزت میگزارند و ہم فرمود آدمی را بیج
 دشمن صعب تر از نفس امارہ نیست از آنکہ ہر خصم بتابعت و تلافی منقاد و مطیع
 گردد بخلاف این دشمن کہ در متابعت و پیروی قوی تر گردد اورا سر مگون و
 عصیان بیندازد و آدمی را چہری از حیات خود عزیز تر نباشد چون علو گیر و حیات خود
 در پیروی آن بربادد چنانچہ قاتل سالون مل ناظم ملتان نفس اورا بران آورد
 کہ دل از حیات خود برکنندہ مرکب آن امر گردید و دیگر وجہ آنکہ دشمن از غیر آن وقتی
 ملاحظہ باشد دون وقت دیگر و از نفس ہر وقت بلکہ تا دم حیات لحاظ و خوف باید داشت

و ہر آن در جنت آدمی موجود است و این کلام حضرت من بر معنی این حدیث
 سَبَّكَ اَعْدَاكَ اَعْدَاكَ نَفْسِكَ اَلَّتِي بَيْنَ جَنْبِكَ دلالت می کند پس فرمودند از آن
 رہزن کسی نجات یافته است کہ بر ظرافت آن گمراه وقت بستہ باشد بیست نفس را
 سرکوب و ایتم خورد و اربابا توانی دورش از مردار دارہ روزی حضرت من پیش علماء
 حواشی نشینان گفت کہ در رویا خود را دیدم کہ در زیر پروپاکی من مصحف حمید قرآن مجید
 ست بروی استاده ام تعبیر این خواب چه باشد ہمگنان در تعبیر این خواب فرمادند
 پس مولوی محمد سوکری علیہ الرحمۃ کہ عالم تبحر و متدین بود طلب نمودند و پیش آن
 اظہار فرمودند مولوی صاحب خدمت بجا آورده گفت بشارت باد زیرا کہ مصحف شریف
 عین شریعت است ہر دو قدم ذات مبارک بر جاوہ شریعت در جمیع از منہ مستحکم اند و
 بودہ باشند پس این تعبیر را در فکر و دانش بر کس پسند آمد حضرت من فرمودہ است
 از اولاد اہل البدہ بہر طور کہ بودہ باشد ادب کردن لازم و واجب است و وقت ملاقات
 آداب و رسوم تعظیم آن نگاہ باید داشت زیرا کہ محابا را با اجداد ہی بجناب آہی تمام
 سعی باشد و ایشان پس پشت اولاد خویش معین و مدد بودہ باشد و مقرر است چون یکے از
 از ایشان بنا بر ملاقات کسی میاید آن مقبول از سببہ مرقد خود برآمدہ مشاہدہ مینماید کہ این
 کس بہر چه طور تعظیم ولد من بجای آر دچنانچہ یکے از سجادہ نشینان حضرت بابا صاحب
 گنجشکر رضی اللہ عنہ باشکوہ و شوکت تمام از قریہ گذرا وقتاد و ران قریہ یکے از اہل
 بمعنی سکونت داشت و او صاحب یک صد و چہل سال عمر بود با تماع این خبر استقبالش
 فرمود بر سر راہ وے متمکن گشت چون او آمد بان حشمت و شکوہ از آنجا گذر نمود
 در ویش وجہ التفات نہ ساخت پس آن فقیر پائے مرکب آنرا بوسیدہ باز مراجعت نمود
 حاضران در ملاقاتش او قنادند گفت ہمگی سجادہ نشینان چشت اہل بہشت کہ اصلا ب این بوند
 انتظار این امر بر بند کہ این شخص چه طور عزت بجا آورد چونکہ من بیچارہ را بان رسانیت نمود
 ناچار شدہ این چنین خدمتے بجا آوردم چون در میان صاحبزادہ بہاوری دام برکاتہم بوجہ
 نزاع واقع شد فرمودند کہ این فقیر را از قاضی صاحب و حافظ صاحب رضی اللہ تعالی عنہما
 آسوخگی شدہ با وجود این کہ از خیر اندیشان از اولاد حضرت عالم رضی اللہ تعالی عنہ بودند
 از ملویش رعایت عیادہ باللہ و مصدق و پاک چون در میان ایشان ہنگام مناہعت

آمدند صاحبزادگان ساکن بہار شریف بہ قاضی صاحب بدو دعا می فرمود و ساکنان
 کبیر حافظ صاحب را بدعا سے شریکو فرمودند چنانچہ در میان خاکواہ اوچ متبرکہ
 خصوصت واقع شد ہر دو فریق بجناب قاضی صاحب رضی اللہ عنہ رجوع بہ عدالت شریعت
 عز نمودند چون یکی از ایشان بموجب شرع کاذب گشت اذان موضع نقل کردہ بر خانقاہ
 متوقف گشت ہر روز بوقت تلاوت و ختم قرآن مجید بدو حاجت ایشان سئلت میکردند
 از آن جهت از در میان آمدن صاحبزادگان خود و دیگر خانوادہا تکم کردہ شد ہم فرمودند
 برای زن نہ پیغمبری و نہ قضا در معاملات و نہ بیعت و نہ سجادہ نشینی ثابت شدہ است
 با وجود این کہ میان حاجی شیخ احمد مرد صالح و مستحق سجادگی بود پادشاہی خراسانی طبع
 دنیا دون کردہ زنے را بر مسند سجادگی حضرت بہاؤ الدین زکریا رضی اللہ تعالیٰ عنہ مقرر
 و مسلط نمود از آن روز باز در حکم پادشاہ مذکور خلل ہویدا شد از آن کہ بعضی از مردمان
 آن حضرت را شاہدہ کردہ کہ از مرقد پاک ناصر بیرون آمدہ می فرمودند کہ این سگان را
 بزیند و برانید و زنان بر مسند سجادگی او شان بہ حکم او شمشتہ بودند و قتیکہ بنا بر تقریب زیارت
 حضرت قبلہ عالم قدس سرہ از سبب در حین آمدن در رفتن در ملتان اتفاق میشد بہر
 استماع زود آدم را پیش من فرستادندے گفتی کہ مایان مذہب شیعہ میداریم در شب ہنگام خواب
 زود چراغ روشن شدہ پس کشتہ می بینم تعبیر این خواب باہین جانب ہویدا روشن
 نمایند دو سہ مرتبہ بعد از وجیلہ دفع کردم ولیکن ایشان گفتا کردہ باز فرستادند پس چا شدہ
 گفتیم این چراغ روشن ایمان شہامت و مرزن آن کہ دیدہ شود علامت سلامت آمنت
 از ناگہ بزبان خود از انحراف مذہب اہل سنت و جماعت و برگزیدن مذہب شیعہ معترن
 شدہ آید و نیز می فرمودند کہ یکے خراسانی در خدمت حضرت من شرف گردیدہ مشغول سیاہ حقیقت
 کشت و اگر زوی کسی پر سیدی کہ مرید کیسی ہوارہ در جواب می گفت کہ من مرید نصرت
 ہوتم روزی گفتش با آنکہ بیعت تو بہ حضرت قبلہ عالم و عالمیان است چرا این جواب میدی
 کہ من مرید نصرت ہوتم گفت من دروغہ شتران تیمور شاہ بودم چون از شہامت اعمال
 خود نصرت مذکور در زیر غضب آہی آمد ویرا بعدہ تبارک با پادشاہ مساکر مانع و کنائیدہ خریب
 ساکن شتران و ربعدہ کابل مجوس فرمود خیمہ ویرا خاوی خیمہ اہل پردہ ان منصوب
 کردند ہر روز ملازمان شاہی آمدہ پردہ ازو خیمہ نصرت مذکور ملت کردہ استہ گویہ کردہ

تمیکر و بعد مرد چند ایام از بیوفائی دنیا نصیحت ما خود اندیشیم کهنه مشغولی با سر دنیا
 و اهل آن شرار خیزان عیث آنچه در خانه خود داشتیم بر عیال و طفلان و فقر و مساکین
 قسمت نموده از همه پدر و در کرده برای طلب خدایتعالی باین طرف از آن روانه گشتیم
 کدام درویش مشرف شده بیاد حق سبحانه و تعالی بوساطت آن بقیه عمر نموده آید
 اکنون نیک اخترم این جا رهبری ساخته تا به مقصود خود پیوستم پس فرموده تا آنکه زنده
 ماند بکار خود مشغول بوده بر آستان مبارک حضرت جان بجان بخش تسلیم کرد فرمودند
 اگر فی الشکل کسی را زنده در گور کنند و در آن جا مقدار دوازده سال موجب اعمال خویش
 از هر قسم انواع عقوبت را مشاهده نمایند پس ویرا بر دنیا بازگردانید بغیر هدایت ایزدی
 ز فرما برداری نفس اماره باز نماند چنانچه نصرت مذکور بعد از چند سال انواع عقوبت
 را معاینه ساخته از اینجا مخلصی یافته در ملک ویرجات که سابقا آسنا ریاست داشت
 از بادشاه سرفراز شده باز مراجعت کرد زیاده از سابق با اعمال ناپسندیده مشغول
 گشت و مواجده آمده و به اینجا بر مرد سپید تو مشو مغرور از حلم خدا ویرگیر سخت گیر و مرزا
 روزی اسلام خان از جانب بهاء و سخنان پیش حضرت من حکایت نقل میکرد و میگوید چونکه از
 شیخ کامل و کامل میداریم و هر کار و عمل که کنیم مزایم نیست که فرمودند میرا سر تمامی پیران مشایخ
 آن سرور کائنات خلاصه موجودات علیه افضل الصلوة و اکمل التحیات باباران میفرمودند که من
 مانند آن کسی بستم که در موضعی در آید و اهل آنرا از دشمنان بیم کند آنکس که او را صادق
 نگا داشت و خبر او معتد گشته بگوشه پاگر بزشده از سر دشمن این گشت و آنکه ویرا کا و بیاد
 برگشته او کار بند نشد از دست خصم خراب و ذلیل گشت و ما علیک ای الا بلایع یعنی
 نیست بر ما الا رسانیدن احکام شرع هویدا انلا امر و لواهی هر که بصدق دل قبول کرد و
 بر آن عمل نمود از شر نفس و شیطان و لیز خرمی و شیطان و عذاب عقبی نجات یافته هر قدر که
 در قبولیت و انقیاد آن تفاوت ورزیده است آنقدر در دست نفس و شیطان سیر و در دنیا
 دو جهان گشته پس چه جای دیگر کس است هر کس را موجب متابعت شریعت بهره مند
 حاصل خواهد شد و بدون آن حصول اولدین از محالات است چون سلسله طبع و ملک
 سنگر آمده بدامن کوه بیضه بنا نهاده رفت بعد از ایام محدود از آنها بجهت ما بیرون
 آمده مزدوعات و گیا بهکا را خودن آغاز کرد مزارع ان تضرع و داری

در این ایام از بیوفائی دنیا نصیحت ما خود اندیشیم کهنه مشغولی با سر دنیا
 و اهل آن شرار خیزان عیث آنچه در خانه خود داشتیم بر عیال و طفلان و فقر و مساکین
 قسمت نموده از همه پدر و در کرده برای طلب خدایتعالی باین طرف از آن روانه گشتیم
 کدام درویش مشرف شده بیاد حق سبحانه و تعالی بوساطت آن بقیه عمر نموده آید
 اکنون نیک اخترم این جا رهبری ساخته تا به مقصود خود پیوستم پس فرموده تا آنکه زنده
 ماند بکار خود مشغول بوده بر آستان مبارک حضرت جان بجان بخش تسلیم کرد فرمودند
 اگر فی الشکل کسی را زنده در گور کنند و در آن جا مقدار دوازده سال موجب اعمال خویش
 از هر قسم انواع عقوبت را مشاهده نمایند پس ویرا بر دنیا بازگردانید بغیر هدایت ایزدی
 ز فرما برداری نفس اماره باز نماند چنانچه نصرت مذکور بعد از چند سال انواع عقوبت
 را معاینه ساخته از اینجا مخلصی یافته در ملک ویرجات که سابقا آسنا ریاست داشت
 از بادشاه سرفراز شده باز مراجعت کرد زیاده از سابق با اعمال ناپسندیده مشغول
 گشت و مواجده آمده و به اینجا بر مرد سپید تو مشو مغرور از حلم خدا ویرگیر سخت گیر و مرزا
 روزی اسلام خان از جانب بهاء و سخنان پیش حضرت من حکایت نقل میکرد و میگوید چونکه از
 شیخ کامل و کامل میداریم و هر کار و عمل که کنیم مزایم نیست که فرمودند میرا سر تمامی پیران مشایخ
 آن سرور کائنات خلاصه موجودات علیه افضل الصلوة و اکمل التحیات باباران میفرمودند که من
 مانند آن کسی بستم که در موضعی در آید و اهل آنرا از دشمنان بیم کند آنکس که او را صادق
 نگا داشت و خبر او معتد گشته بگوشه پاگر بزشده از سر دشمن این گشت و آنکه ویرا کا و بیاد
 برگشته او کار بند نشد از دست خصم خراب و ذلیل گشت و ما علیک ای الا بلایع یعنی
 نیست بر ما الا رسانیدن احکام شرع هویدا انلا امر و لواهی هر که بصدق دل قبول کرد و
 بر آن عمل نمود از شر نفس و شیطان و لیز خرمی و شیطان و عذاب عقبی نجات یافته هر قدر که
 در قبولیت و انقیاد آن تفاوت ورزیده است آنقدر در دست نفس و شیطان سیر و در دنیا
 دو جهان گشته پس چه جای دیگر کس است هر کس را موجب متابعت شریعت بهره مند
 حاصل خواهد شد و بدون آن حصول اولدین از محالات است چون سلسله طبع و ملک
 سنگر آمده بدامن کوه بیضه بنا نهاده رفت بعد از ایام محدود از آنها بجهت ما بیرون
 آمده مزدوعات و گیا بهکا را خودن آغاز کرد مزارع ان تضرع و داری

جناب حضرت من بسیار کردند از آنکه سابقاً گیاه و مزروعات مردمان را تمام تلف کرده رفته بود حضرت من فرمود یک آثار غوزه سر من حصه حضرت قبله عالم رضی اللہ عنہ معین نمایند امید که از برکت شیخ من این حادثه دفع میشود به مزروعات ازان آسیب نرسد حاضران تسلیم کردند و غائبان هر که نزد حضرت من آمده نذر مذکور بر خود مقرر کرده برفت اگر چه در زراعت کسی می آمد بامر الهی نقصان نمیشد بعد ازین بدر رفت و هیچ وجه سواکی خورد گیاه مزروعات را ازان ضرر نرسید و آنکس که خود را مستغنی ساخت کار مزروعات و ارقام کرد روز شیخ من ادام اللہ برکاته از احوال زراعتها استفسار فرمودند گفتند اللہ تعالی از برکت دعائی ذات مبارک و نذر حضرت قبله عالم رضی اللہ تعالی عنہ در ملک سنگه از مزروعات آن کسی که هر که بصدق دل نذر مذکور مقرر نموده بود در حفظ خود مامون داشت مگر در بلاد اطراف آفت مذکور زراعت پنبه و سنگ تلف کرده کسی از میان مجلس امیدست که از حدیث و ایقانظر معین مذکور بوجهی قصور نخواهد شد حضرت شیخ من فرمود که اگر کسی را در ادائیگی آن قصور کرد ایشان را طاقت مجاوله گرفتن هست این مردمان چیز خود را میگذرانند چنانکه سابق ازین مردی تاجر خراسانی که پانزده هزار تنگ و طلا در زمین در اثنار راه گم کرده پیش من آمده دعا طلبی نموده برد مبلغ پانصد روپیه طلا نذر حضرت قبله عالم رضی اللہ تعالی عنہ مستعد کرده رفته بود بعد از سال تمامی مال خود بششش اوقتا و از او نیکو سمیعین مذکور مروض شده به وطن خود مراجعت کرد در اثنار راه ذردان تمامی آن مال و متاع را تاراج کرده او را هم به قتل رسانیدند و چنانچه مردمان کلانان سکنه ملتان که ده هزار روپیه ایشان گم شده بود نزد من آمده طالب گشته پنجمصد روپیه نذر حضرت من مقرر کرده بودند بعد از وجود شرط ایفاء تمام مشروطه کردند پس در عرصه عنقریب اتمام و نشان ایشان نشان همان مال و متاع نصیب دیگر کسان گشت حضرت شیخ من فرموده است که التی و تکیه حضرت حق سبحانه تعالی باید کرد نه اخیراً و زیرا که او تعالی شانه قدیم است و تکیه التی قدیم را و فاقه باشد هر که بروی اعتماد کلی بنهاده است او را گاهی از دست خود نهد و درین اثنار یکی حاضران گفت تکیه التی بخداست ملاحظه حال با بخاصان باید کرد چنانچه ابراهیم خلیل الهی صلی اللہ علیہ و آله و سلم در وقت انداختن آن در ناز حضرت جبرائیل علیه السلام آمده گفت اگر ترا که ام حاجت باشد بگو حضرت فرمود و تو حاجت نداری و با آنکه دارم با و گفتن حاجت نیست که بگفته شود

میدانند ازین سبب حق سبحانه و تعالی را برو رحمت آمد و فرمود یا ناز گوئی بگو خدا و سلاما
 علی براہیم چند چہ ہندو در کوسار صرہ مبلغ در کمر داشت و از طرفی بخانہ خود رفت
 اتفاقاً وزدان اورا گرفتند و از راہ گردانیدہ بصرہ روی آوردہ با یکدیگر گفتند کہ این
 بموضع ناپدید خواہم گشت کہ ہرگز اثرش نماند و از قصاص باز خواہم رست چون ہندو سخن
 ایشان را بگوش بجناب حق تعالی بہ خاطر ملتجی شد و المخلع تمام کرد فی الجملہ برسہ آپ رسید
 بیخ از وزدان از غلبہ نشنگی شمشیر خود بر شکم ہناوہ آب بہ چون جانوران خوردن گوشت نام
 الہی شمشیر از پیام بر آمدہ و از شکم او در گذشت و ہمگی رود ما بیرون بر آمدند آن ہندو نہت
 کہ حق تعالی دعا این عاجز بدرجہ اجانب فرمودہ است اکنون جو امر دبی باید نمودی کی خبر بہت
 آوردہ ذر و دیگر را بزد چون ذر و ببرد شمشیر آن کشتہ بدست آوردہ بخانہ سلامت رسید
 و نکیہ نجر او تعالی حادث است و حادث و باقی با یکدیگر متناقض اند پس تکلیف نشاید و ہرگز نکیہ و
 ستمہ و ملتجی بوی گشت خذلان و نقصان یافتہ است چنانچہ قصہ حضرت یوسف علی نبیا علیہ السلام
 مشہور است چونکہ نکیہ بغير او تعالی کردہ بود از غیرت این صفت سال دیگر حق سبحانہ و تعالی
 اورا در زندان خانہ مقید داشت و مقررت کہ خاصان رانی الفور مواخذہ میفرماید چنانچہ
 حضرت یعقوب علی نبیا و علیہ السلام از جہت فروختن عبد بغير ماوریش و باغ فراق یوسف
 علی نبیا علیہ السلام بر دل وی نہادند همچنان اہل نسبتی را چنانچہ سگے ماوہ در بر گذر اہل
 نسبت کہ از خانہ بجانب مے آمد بچہ با میداشت و خلق را آسیب میزسانید حکم کرد
 تا در آن وقت کہ از بچہ با پہلو تہی گشتہ بنا بر کشت کول میرو و آہنار را بزدانستہ از انجا دور
 انداختند ہر گاہ کہ دور آمدہ در آن موضع بچہ مارا ندید مضطرب گشت بہر جانب فغان کنان
 گردید از انجا کہ او تعالی شانہ عادل و غیر مطلق است در میان عت پسک آن درویش را
 از نظر مردمان گم گردانید ازین معنی درویش بسیار اضطراب و پریشانی بہر سید بجانب
 حق تعالی بنا بر دریافت آن پسک بہ تضرع و زاری بسیار متوجہ گردید لہذا جناب الاعمالش رسید
 کہ چرا پسک کسبہ در مقارنت بچہ ہای وی ترحم نکردی تا باین رحمت گرفتار گشتی پس نام
 گشتہ بچہ ہا را مردوش رسانید و رہبان قت پسراویافتہ شد پس این کلام شیخ من معنی این
 مبارک آرزو ترحیم و دلالت میکند و نیز ہر گاہ کہ مصاحبان و امیران را شفقت
 مراعات بر اہل دنیا اعتماد و باشد اکثر خرابی ایشان از ان اہل دنیا بطوری آید چنانچہ ہما و

کلان را نقل میکنند که وقت شب بر سر کهرام میر و سومر چاچر که هر دو امیر و پهلوانان بودند
 و آتش افروختی و ایشان خواب می نمودند آخر الامر ایشان از سبب اعتماد و غیر حق جل و علا از
 وی خرابی بخوی دیدند که بدت مزید بچوسان مذند بده گشته شدند و در جائی مدفون گشتند که گواشیان
 را معلوم نیست و بعد آن نصیر کور کج که اعلی و عظیم امیران صبا و ق محمد خان بود او را هم تعمیر
 می نمود که آن هم شربت پیشینان از دست خان موصوف نوش کرد و قبرش هم غیر معلوم
 است فرمودند که هنگام شب در در پروردگار مکان بلند در وظیفه نشسته بودم شخصی در زیر
 آن استاده دیدم از نام و نشان وی پرسیدم گفت که غلام شما ام پنداشتم که بهما و لمان
 خودست پس بر جهت اعزاز آن استاده گشتم و در زیر آن موضع رفته پیش وی آدم گفتم
 که آمدن شما به خیر است گفت که در گلو جامه انداخته استاده ام که محمد یعقوب را فرزندیت دعا
 فرماید که حق تعالی جل شانہ او را پسر ارزانی فرماید و خان مذکور همواره میگفت که هنگام مردن
 پدم محمد صادق خان مرحوم در خانه ام زیاده از مبلغ بست رویه موجود نبود و ششستنج و بر
 عیش و عشرت و کامرانی قائم مقام پدر خود بخدائی تعالی و حمایت محمد یعقوب منسوب کردی چونکه
 ما برده را بر محابا و شفقت خان موصوف اعتماد کلی بود عاقبت الامر چند ایام به مصیبت زندان
 گرفتار شده در موضع غیر معلوم مدفون گردید آورده اند که در موضعی که اول مرتبه او را دفن کردند
 چون از آنجا بوقت شب بحسب گفته خان موصوف خارج کرده پیشش آوردند و شناسام
 لقب نمک حرام صرف از سرش نمود و حکم کرد که در موضع مذکور باز دفن کردند و دیگر حکایات مانند
 این ذکر نمودند که بهما و لمان کلان میگفت آنکه گوید که اهل دنیا و عیش و عشرت زندگانی نیابند
 در دنگوست زیرا که هر وقت خائف و ترسان باشند از هر کس چه در خوردن و آشامیدن
 و خفتن و غیر ما بعه فرمودند که این امر بجاست که در بعضی اوقات از خاصان حج و ظهور
 بی وفائی می بینند چنانچه دارا از خاصان خود گشته شد و فرمودید که بهما و لمان کلان
 مرحوم در بعضی معامله جاگیرات حضرت صاحبزادگان مهابادریان بندش نمود و قاضی صاحب
 و حافظ صاحب رضی الله تعالی عنهما باین فقیر گفتند که شما نزد خان مذکور رفته سر اسبابی
 معاملت صاحبزادگان خواهند نمود و کار به تلافی و نرمی خواهند کرد و این فقیر گفت که تلافی
 و تسد ان از من سخن خواهد شد فالاشما خواهید رفت آخر الامر بعد از گفتگو اتفاق روانگی
 فقیر مقرر گشت چونکه خان موصوف از نوشته کارداران خواه از نوشته و نامه نگار
 ...

مطلع شد بسمت ہرکار دار پروانہ بنا بر خدمت گذاری صاورش بعد از طے مراحل چون
بر ہزارہ والہ اتفاق منزل اوقات کار دوران جا و رخصت گاہی حتی الامکان سعی ملیغ نمود
علی الصباح از انجا سواری نمودیم بہان روز خان مذکور از دلاور سواری کرد بنا بر ملاقات
فقیر در احمد پور وار گذشت چون نزد فقیر آمدہ بنگلگیری کرد تپش حرارت بدنی آن با وجود شباب
و جامہ جاہلین بمن محسوس شد و چہرہ او ہم مبدل و بر لبہا و دندان گرد و انگشتہ می نمود
چون بمکان مراجعت نمود از مولوی غوث بخش کہ محرم راز او بود پرسیدیم کہ
ہیکت خان صاحب پیوستہ بدین نمط می باشد یا امروز گفت ہی روز کہ خبر آمدن ذات
سہارک در احمد پور رسیدہ بعد از عشا از انجا سوار گردیدہ برای شرف زیارت
ذات عالی روانہ شدہ است چون پرچاہ مرانہ رسید یک دفعہ کواند ترضمن و انگلی افواج
شاہی از خراسان باین طرف از قاصد در رسید و خان صاحب خاصہ شستہ بود ہمان کو غنہ
مطالعہ ساختہ بعدہ این گونہ تخیر مزاج و ہیبت با ولا حق گشتہ بعدہ فرمودند اگر اہل دنیا
را در ظاہر عیش و عشرت و کامرانی می باشد چون غم و الم مانند کویہ برایشان طاری شود
تمامی لذات را فراموش نمایند و آن عیش و عشرت و جاودانی بی زوال است کہ مرد در شرف
راست پس بار دیگر کہ برای ملاقات این فقیر آمد بعد از مکالمہ و محاکات حکایت عسرت لنگر حضرت
قاضی صاحب رحمۃ اللہ در میان آوردہ گفت کہ نماز غایب بکنید کہ عسرت لنگر ایشان دفع
گردد و در جوابش این بیت گفتم بہریت چہان پر سراج است سنی و شورہ ولیکن چہ بیند
و آئینہ کورہ چون این بیت را از من استماع کرد برخواست و روان شد پس مولوی
غوث بخش را گفت مرا از مزاج جلالت استراج این درویش بسیار ترس و ہیبت آمدہ است
آنچہ مدعا و مقصود است باورسانند کہ بخیرب از بیجا روانہ گرد و پس بحصول تمامی مدعا
برخانقاہ مبارک سیدیم روبروی خان صاحب محجہ بہا و لیلخان نام قبالہ برخانقاہ مبارک حضرت من
قدسنا اللہ جل شانہ لبرہ الاقدس ملاقات نمود و بحصول دولت اقدام بوسی مشرف اورا مرقد
پاک حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالی عنہ بہ ہمراہی شخصی و بردیہ بہ طلب دعوات و اقیات برآید
برآمد حاجات صوری و معنوی و عطار دستار سرفراز ساختند چونکہ نزد صاحبزادگان کہ
در حجرہ حضرت صاحبزادگان میان لوز احمد جیور رضی اللہ تعالی عنہ شستہ بودند آمدہ
شرف اقدام بوسی محصل کردہ بنا بر تعزیت حضرت صاحبزادہ میان غلام نبی مرحوم ادا

نمود و شست حضرت من رو بجانب صاجزادگان کرد و فرمود چونکه چهاران از جهت
 عداوت میان عجد الصمد را شهید نمودند با آنکه لشکر بها و لخان کلان که یکی از مردیان
 حضرت من بود بر عرصه دوسه میل در مبارک پور نشسته بود از اینا چیزی نشد فی الاصل
 تصرف حضرت قبله عالم رض بود و لیکن در سبب ظالم زمره علما که نسبت بسته آن با بکار
 را با وجود این که مقدار دوازده هزار بودند خاصمه و مقاتله نموده از ملک خود بدر کردند
 والا در دل آن خبیان این بود که هیچ صاجزاده را از خورد و کلان نخواهیم گذاشت
 و درین حکایت رمزے بصاجزادگان بود که سابق ازین در کار بار علما قصوری زنده
 بودند بعد روئی مبارک خود را بجانب خان موصوف کرده فرمودند ترا از امری در خاطر
 من قبولیت است از سبب آن هر کار ناشایسته که از تو صادر گردد بر داشت آن
 نموده آیند آئینده هم اسیدوری است که آن قبولیت هرگز نه خواهد رفت و آن این است که
 چون پدر تو صادق محمد خان مرحوم نصیر کوچی امیر خود را با آنکه حضرت قاضی صاحب میان
 محمد عاقل چوپان بر قرآن شریف هر خود کرده از ملک امیران او را آورانیده بودند
 بودند خان مذکور را از کشتن آن ممانعت فرموده بودند پس قاضی صاحب سمدران
 شهر احمد پور نشسته بودند که اورا کشته ساخت و تو که شیخان محمد مقبول نور محمد اساتذ
 از آمدن من کشتی شناید که بعد از رسیدن آنجا اگر ترا ممانعت کرده و از تو این فعل صادر
 شدی اگر آنقدر صبر و حوصله که حضرت قاضی صاحب کرده بود از من بوجود آمدی
 چها والا پس نقصان بجانب من راجع گردیدی چنانکه سابق ازین درین باب بیان کرده
 تا لایق بزور که از خان مذکور صادر شده بود و حوصله کردن حضرت قاضی صاحب توفیق
 بودند بزرگی با یکی از اهل دل علاقه میدی داشت اتفاقا اورا دشمن صعب دین و سب و طفرایت
 و ویرا به کشت پس ملک برو مسلم شد و از گفته کسان غرض گویان بان در ویش بر
 کوچیدن و بدر رفتن از آن ملک حکم صادر گشت پس آن در ویش مجبه و بستگان بجانبی
 روان گردید پس به تقدیر آهی کسی گفتس که این در ویش محل امانت و پیروم شد آن بزرگوار
 امید که بے نفائیس و استعده که نزد او امانت داشته باشد آنها هم بر داشته میرو و این امر
 نیست پس حکم کرد تا فوج از لشکر آن در اثار راه بایشان پیوسته تباخت و تاراج آنها اشتغال
 نمودند پس آن در ویش از سواری فرود آمد و شست پیشه سکوت و صبر پیش گرفت و خسر

فقیر تہ چہار سالہ کہ در پیش او استاده بود چون شخصی از گوش آن گوشوارہ بزرگ خریدار آن
 و خترک لغزہ بے اختیار صادر گشت پس آن درویش بسا کا صبر را در ہم نوردیدہ انگشت سیاہ
 نصیب کرد پس بجز و نصب نمودن آن ثمن آن سواران غام و نہ آن باد شامی نمازد آن درویش
 از مرتبہ سابقہ ازین سبب ساقط شد بعد از چندین مدت بآن رتبہ بازگشت پس فرمودند
 کسی درویش نیست کہ با ایشان دوستی کردہ باشد و ازینہا دست بخوردہ باشد حضرت
 من فرمودہ است ہر کہ قضا اختیار کند او را قضا آمد کہ این امر درین ثمن تمام نقصان
 میدارد پس حکایت فرمودند کہ سابق از آمدن فقیر درین شہر میان محمود نامی عالم بود
 کہ خلق نزو او بر آن حل مقدمات شرعی می آمدند و در شخص او را در خواب آمدہ از قضا
 منع فرمود او ہر خود شکستہ — از قضا توبہ نمود و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند
 کہ در موسم زمستان بسیار امراض پیدا شود چون زکام و نزلہ و صفرا و غیرہ از ان سبب اورا
 ام الامراض گویند و نیز فرمودند کہ در زمستان چارہ پنہ دار بر آن دفع سر با بسیار خوبست
 چنانچہ اطفال و نیم تنہ و لحاف و بعد از ان جامہ پشمینہ و غیرہ نیز فرمودند کہ در زمستان
 آنش بسیار عزیزست و این حدیث شریف بر زبان درافشان را نند انوار فی الشیخ
خَيْرٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ و نیز میفرمودند کہ حق تعالی از قدرت کاملہ خود لیل و نهار
 پیدا کردہ است اگر علی الدوام شب بود مخلوقات عاجز شدی و اگر ہمیشہ روز بودی
 نیز مخلوقات در ماندہ شد در روز مخلوقات بکار مشغول شوند چون شب را آسودہ شوند
وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهَا وَلِتُبْتَغُوا مِنْ
فَضْلِهِ وَتَعْلَمُوا نِعْمَتَهُ تَشْكُرُونَ و حضرت قبلہ من قدس سرہ از میان محمد یار غبار
 پر سید کہ حال پس میان تقی محمد رحمۃ اللہ تعالیٰ چہ طور است نماز روزہ او میکنند
 یا نہ میان مذکور عرض نمود کہ غریب نواز من سلامت او نماز و روزہ را ترک نمودہ
 و در کار معاش مشغول است و نیز برو خترتے بندگ رفتار و بتلاست بعد از اتماع این
 سخن فرمودند سبحان اللہ چہ قدرت کاملہ حق است کہ از کافران پیغمبر پیدا میشوند
 و از پیغمبران کافران میت بر زبان مبارک را نند پیغمبر نوح علیہ السلام بایمان
 ہستست و خاندان نبوتش گم شدہ و نیز فرمودند کہ قصص انبیاء کہ حق تعالی در قرآن
 مجید فرمودہ است چنانچہ قصہ قوم نوح علیہ السلام و الصلوٰۃ کہ بعضی مردم روزانہ با

کہ وہ کان بد فعلی نمودند جمیع قوم راجع سبحانہ ہلاک نمود آل لوط علیہ السلام را امان داد و قصہ نوح
 علیہ السلام کہ ہنصد و پنجاہ سال قوم خود را دعوت نمودی و ہر روز قوم او را
 سنگسار ساختندی و جبرائیل علیہ السلام از زیر سنگ ما بیرون آوردند
 چون دید کہ قوم من دعوت قبول نمی نماید بد و عاف فرمودند حق عزوجل طوفان نازل
 و ہمہ قوم را غرق کرد و بہتر صالح و ہود و قوم خود را نیز منح نمودند از ان کتاب ہی حقین قوم
 ایشان از مناسی باز نماندند حق جل و علا کا فران ہلاک نمود مگر مومنان را در امان بچھو
 داشت ہمیت ہر دو مومنان خطی کشیدہ سر و پیشد با و چون آنجا رسیدہ تا امت
 محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم از ایشان مناسی و از کتاب معاصی دور باشند و امثال ان
 او امر نموده و در متابعت نبی صلی اللہ تعالیٰ علیہ و آلہ وسلم ظاہر آداب طاعت کوشش نمایند
 تا محبوب بارگاہ حق عزوجل باشند چنانچہ قرآن مجید حق سبحانہ میفرماید قُلْ اِنْ كُنْتُمْ
 تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِيْ يَجْعَلْ لَّكُمْ اللّٰهُ رِجْبًا عِندَ الَّذِيْ يَوْمَ تُجْزَوْنَ
 اگر ستید شما کہ دوست میدارید خدا را پس پیروی کنید مرا در اخلاق و آداب عبادت و
 عادات تا دوست دارو شما را اللہ تعالیٰ و نیز فرمودند کہ ہر اشکانی دنیا داران
 اعتماد نباید کرد کہ حادث ست بقا و قرار ندارد چنانچہ کزلی چاہ بی پائی باشد و
 بر زمین قرار نگیرد و نیز میفرمودند کہ اگر دنیا دار نیاید بر پشم بر سرز انگشت باشد
 چنانچہ شیخ سعدی علیہ الرحمۃ در کتاب خود حدیث آورده است اِذَا رَأَيْتَ كَاثِرًا
 بِبَابِ الْفَقِيرِ فَتَعَمَّ الْكَاثِرُ وَ اِذَا رَأَيْتَ الْفَقِيرَ بِبَابِ
 الْكَاثِرِ فَتَبَسَّ الْفَقِيرُ

اگر ستید شما کہ دوست
 میدارید خدا را پس پیروی
 کنید مرا در اخلاق و آداب
 عبادت و عادات تا دوست
 دارو شما را اللہ تعالیٰ و
 نیز فرمودند کہ ہر اشکانی
 دنیا داران اعتماد نباید
 کرد کہ حادث ست بقا و قرار
 ندارد چنانچہ کزلی چاہ بی
 پائی باشد و بر زمین قرار
 نگیرد و نیز میفرمودند کہ
 اگر دنیا دار نیاید بر پشم
 بر سرز انگشت باشد
 چنانچہ شیخ سعدی علیہ
 الرحمۃ در کتاب خود حدیث
 آورده است اِذَا رَأَيْتَ
 كَاثِرًا بِبَابِ الْفَقِيرِ
 فَتَعَمَّ الْكَاثِرُ وَ اِذَا
 رَأَيْتَ الْفَقِيرَ بِبَابِ
 الْكَاثِرِ فَتَبَسَّ الْفَقِيرُ

و نیز میفرمودند کہ خیر محمد خان بجانی حضرت قبلہ عالم بہادر علی جاگیر داده بود بر اخرج کردن ایشان
 بعد بہا و نجات کلان آن جاگیر کرد حضرت قبلہ عالم رحمۃ اللہ علیہ اصلاً در چین جای می جاگیر رفتند بسبب
 بندش جاگیر مذکور بیان فرمودند کہ مولوی سکندر و دیگر علما برائے عقیدہ شریعت
 تہدہا و نجات کلان رفتند خان موصوف ویر نمود برائے انفصال مقدمہ بہ طرف
 حضرت قبلہ عالم رحمۃ تعالیٰ عرضی نوشت کہ مضمون عرضی آن بود کہ بیجے عالم بسو
 من روانہ فرمایند کہ با علما گفتگو نماید و حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ باز جواب
 نوشتند کہ نزد این جانب این چنین عالم نیست کہ علما گفتگو نمایند شمارا امثال شریعت و

ست چنانچہ علمائے شریعت فرمایند برآن عمل نمایند کہ شاہ از اکبر شاہ کلان نیستید کہ اکبر شاہ
 بحکم علمائے شریعت را اقتال نموده بود و ما از منصور بزرگتر قسم کہ اورا نیز امر شریعت
 را اقتال نموده پروار آید و از امر شریعت اعراض نہ فرمایند چون این جواب باز رسید
 خان مذکور جاگیر مذکور را بند نمود و ایشان و کشایش جاگیر مذکور ہرگز پر و اسے
 نداشتند و نیزے فرمودند کہ بعد از وصال قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ صاحبزادگان
 و حضرت حافظ صاحب محمد جمال ملتانی و حضرت قاضی صاحب محمد عاقل رحمۃ اللہ
 علیہما این فقیر را پسے کشایش جاگیر مذکور روانہ نمود چون بہ خان موصوف
 ملاقات نمودم خان موصوف فرمود کہ ما نیز بہ حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ
 ارادت داریم ما در جواب او گفتیم کہ از شما امارت و علامات ارادت نہ بینیم مثل اورا نمودیم کہ
 جائیکہ آتش افروخت کہ دو و بر چیز و نگر شمار ارادت بہ حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ
 بودی علامات آن ظاہر شدی بعدہ خان مذکور جاگیر مذکور را خلاص نمود و نیز
 حضرت قبلہ من میفرمودند کہ چون اہل دنیا را مصیبتی پیش آید پیش پر و فقیر
 بہ تضرع و زاری می آید و الا منی آید از سبب غرور دنیا از رسول کریم صلی اللہ تعالیٰ علیہ
 وآلہ وسلم جدا و بیزار شوند بلکہ در باطن دعوی الوہیت دارند و بیچ کس را مثل
 خود ندانند و نیز میفرمودند کہ بجز رسول خدا صلی اللہ علیہ وآلہ و صحبہ وسلم کہ
 بیچکس از اہل دنیا دعوی الوہیت ظاہر نخواہد نمود و نیز فرمودند کہ اہل دنیا چشم سفید
 دلی و قاباشند و مناسب این حکایت فرمودند کہ پدر میان محمد یار منشی ملازم شو خان
 بود و خان مذکور اورا تعبیر با پس نمودی و چون اورا ہر کسی معاملہ بیرون فرستادی چون ان
 معاملہ سرانجام نمودہ باز آمدی خان مذکور ہفت روز شادی کردی کہ پس من بخیرت باز
 گردیدہ است و خانہ بچنین الطاف و مہربانی نمودے بعد از چند مدت شنیدم
 کہ خان مذکور پدر میان محمد یار منشی را بر در آک خفہ دانیدہ ہلاک ساخت و مے فرمودند
 کہ مولانا روم قدس سرہ البدنیار بہ خوب مباد نمودہ مثنوی اہل دنیا چون سگے دیوانہ اند
 دور شو زیشان کہ بس بگیا زندہ اند ہا ہا دنیا چہ ہمین و چہ کہین + نَعَتْهُ اللّٰهُ عَلَیْہِمْ اَجْمَعِیْنَ +
 چیست دنیا سر بسر بیسر شدن + در حق آن کو سخن چون فر شدن + یعنی دنیا دامن مثل
 خر کہ گلشن را بر پشت برداشتہ میرود ہم چنین اہل دنیا در حقے طلب دنیا کہ مثل

سرگین کھن ست و اما سرگردان و حیران باشند و قناعت نمانند و دنیا را جمع سازند عاقبت الامر
 دنیا را گذاشته تہید ست بیرون روند و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ چیزی کہ کسی را در
 اہل قسمت شدہ است میرسد و اگر قسمت نبود نصیب نشود چنانچہ سلطان سکندر کہ آب حیات
 اور قسمت نبود ہر چند سعی نمود و حضرت علی نبیاً علیہ السلام را رسید ہر چند خضر علیہ السلام نیز سعی بلین نمودند
 و نوشتانیدن آب حیات لکن بیچ سود نکرد زیرا کہ حکم الہی بود کہ سلطان سکندر آب حیات
 نخورد و پیمان خشک لب باز گرد و این بیت را شاید آوردند بیت تہید ستان قسمت
 را چہ سود از تہید کامل کہ خضر از اب حیوان باز می آرد سکندر را نہ مر او از تہید ستان
 قسمت آن کسانی اند کہ در اعیان ثابتہ و رحت ایشان کفر نوشته بود کہ کافر خواہند شد و از
 توحید ایمان و توحید علمی خالی و محروم مانند از دیدن و از صحبت در زمین با انبیاء و اولیاء خدا
 ایشان را بیچ قایدہ و سود نخواہند بلکہ با انبیاء و اولیاء خدا ایشان عداوت نمایند
 چنانچہ ابو جہل با رسول کریم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم عداوت نمود و محروم و دود با ایمان
 علی نبیاً و علیہ السلام عداوت کرد فرعون بے عون باہست سرسخت علی نبیاً و علیہ السلام
 عداوت ظہور آورد عاقبت الامر آن کسانی کہ در دنیا با انبیاء و اولیاء عداوت نمایند
 خراب و ہلاک شوند و در آخرت نیز حسرت و غم خوردند کہ چرا با انبیاء و اولیاء دوستی نکردم
 تا دوستی ایشان را از عذاب و دوزخ نجات و مخلصی و ادبی و قیصر میفرمودند کہ تو کرمی و ملا
 نمودن با اہل دنیا بدست و داخل شدن و معاملہ اہل دنیا ازان بدترست چنانچہ کسی کہ
 حاکم شود از جانب اہل دنیا بر مخلوقات چون بر مخلوقات حکم کند یا سخا طراہد دنیا نماید عاقبت امر
 در سوزند صلی اللہ تعالی علیہ وآلہ وسلم را فراموش کردہ بر خلق اللہ ظلم و تعدی کند و مال
 خلق اللہ را بہ جبر و ظلم بگیرد و پیش اہل دنیا بردتا دنیا دار بر و خوش شود و گوید کہ این کس
 خیر اندیش من است و بسیار قابل چون او بر خلق خداستم بسیار نمود ہمون اہل دنیا را
 حق تعالی بر و مسلط فرماید کہ آزار رسانندہ خراب و سمار سازد این حدیث را شاید
 آوردند من آغان ظالمین فقد سلطہ اللہ تعالی علیہم و بنز فرمودند تو کرمی
 حق تعالی باید کرد یعنی عبادت حق سبحانہ از تہامہ امر بھترست زیرا کہ کسی بسوسے جناب حق
 عزوجل میل کند و بر رفتار میرد و بسوسے او حق جل و علا بہ طرف او دواج آند این حدیث
 قدسی بہ زبان مبارک فرماد من آغانی ہمیشی انبیئہ ہر وہ کہ یعنی حق عزوجل

۹
 چنانچہ
 در حدیث
 آمده است
 کہ

مے فرماید اگر کسی کی بوسوی من بر قناری کی بوسوی اودوان روزے حضرت قبلہ من
 قدس سرہ می فرمودند کہ غیبت از سترت بدست زیر کہ در سترت سارق چیزے
 و زودے میخورد و در غیبت بیج فایده نیست بلکہ اعمال غیبت کنندہ خاک ترشوند چنانکہ
 حق تعالی در قرآن مجید از غیبت کردن منع فرمودہ کہ از غیبت کردن اعمال شما
 خاک تر گردد و قول تعالی وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 أَلَا يَكْفُرُ الْكُفْرُ أَن تَتَّخِذُوا مِمَّن كَفَرُوا كُفْرًا كَبِيرًا یعنی باید کہ غیبت نہ کند بعضے از شما بعضے دیگر
 و غیبت آنست کہ بغائبانہ سخن گوید کہ اگر باطوا جہہ باو گویند آن راستی
 مثل آتش خشم کند پس تمثیل میفرمودند برای زشتی غیبت برین وجہ کہ ایادوست سدا
 یکی از شما آزا کہ بخورد گوشت برادر خود را در حالتیکہ مردہ بود آن برادر بلکہ نفس شما از آن
 تن فرہ نمایند پس کراہیت دارد و آزا نخورد پس چنانچہ اکل گوشت مردہ باکارہ باشد
 باید کہ بغیبت کارہ باشد **قطعه** آنکس کہ بوسوی غیبت افراختہ است بہ او از تن
 مردگان غذا ساختہ است بہ و آنکس کہ بعیب خلق پرواختہ است بہ زانست کہ عیب
 خویش نفاختہ است بہ و نیز فرمودند کار فقر آنست کہ ہمہ کس را نیکو گفتن و دعا کردن
 و میفرمودند کہ ہر کارے کہ حق تعالی کند در و نفع خلق اکثر باشد از نقصان کہ فعل او
 عیب نباشد و حق سبحانہ و تعالی بر خلق رفیق شفیق و ارحم الراحمین است و نیز فرمودند کہ
 قسم قرآن مجید نباید کرد کہ این کار نامردان است و ابہان کنند و حضرت قبلہ من سرہ مے
 فرمودند کہ آدمی انبیا را و اولیا را ند و دیگر چہار پایان بلکہ از ایشان بدتر و این آیت
 خوانند **أُولَئِكَ كَانُوا لَنَا عَدُوًّا وَنَحْنُ فَجْرُهُمْ أَعْلَمُ** و نیز فرمودند خرج کردن بر رویش
 آسان است کہ اورا محبت نہا نباشد بلکہ دنیا داران را خرج کردن دنیا بسیار مشکل است
 کہ محبت دارند و اگر کسی با دنیا محبت دارد و با وجود محبت دنیا را در راه خدا و رسول
 صلی اللہ تعالی علیہ وسلم صرف کند بسیار صاحب ہمت است لگاہ این لفظ پر زبان
 مبارک را ندید بدیت تو اضع زگرون فرازان نکوست ہ گداگر تو اضع کند خوی اوست
 یعنی خرج کردن در راه خدا و فرشتی نمودن و تو اضع با خلق خدا بر رویش صعب نیست
 کہ این خصلت در وجہی است چنانچہ در حدیث شریف است **السَّعِيدُ وَالسَّعِيدُ وَالسَّعِيدُ**
سَعِيدٌ فِي بَطْنِ أُمَّةٍ وَحَضْرَتٌ قَبْلَهُ مِنْ سِيفِ مَوَدَّةٍ كَيْفَ تَعَالَى بِرُؤْيُ شَيْءٍ حَرَامٍ

را نرسند در قرآن مجید است و مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ
 مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَّكِلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ
 أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا چنانچه شیخ عطار فرموده است بیت
 بر تو کل گر بود فیروزیت به حق دهد مانند مرغان روزیت به چنانچه در قرآن مجید مذکور
 است که حضرت زکریا علی نبیا علیه الصلوٰة و السلام نزد بی بی مریم رفت و نزدیک او
 طعام بود و گفت که طعام تو از کجا آمده است بی بی فرمود که حق سبحانه و تعالی فرستاده است
 قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَزْرُقُ مَنْ يَشَاءُ مِنْ فَضْلِهِ وَبِئْسَ الَّذِي يَزِيدُ
 که عشق الله عجب نعمت است هر که انصیب شده دست از هر دو عالم برافشاند چنانچه
 مولوی و م میفرماید ربیاعی عاشقان از اشادمانی و علم اوست به منزله کار و اجرت عینت هم است
 عشق آن شعله است که چون بر فروخت به هر که جز معشوق باقی جمله سعادت و نیز میفرمود
 هندی به پیچ که پیر اندی تول ومانی بینون سته را آنچه و ایهانان و روزه حضرت
 قبله من قدس سره صاحبزاده خیر محمد را دعا کردند که حق تعالی شمار علم با عمل نصیب کند که بغیر
 عمل علم هیچ فایده ندارد و چنانچه در قرآن مجید آمده مثل الَّذِينَ حَسَبُوا التَّوْرَةَ
 ثُمَّ كَذَّبُوا بِهَا كَذِبًا كَبِيرًا أَسْفَارًا و در حدیث آمده که مَنْ
 يَعْلَمُ بِمَا عِلْمُهُ فَهُوَ عَالِمٌ وَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِمَا عِلْمُهُ فَهُوَ جَاهِلٌ و شیخ سعدی
 رحمة الله تعالی خوش گفت بیت علم هر چند بیشتر خوانی به چون عمل در توفیق نماند
 نه محقق بود نه دانشمند چارپائی بر دو کتابی چند روزی سخن در عروسی گفتاده بود
 فرمودند کسیکه عزم کار خیر کند شادان و خندان بود چون نکاح کند بعد از چند روز
 حیران و مضطرب شود شخص در حضور نشسته بود حال او بسیار خوار بود خواه بسوی او
 نظر شفقت کرده فرمودند که این شخص دو ماویان خوار و پریشان کرده است یعنی
 دوزن در نکاح خود کرده است ازین سبب خوار است چنانچه شیخ سعدی رحمة الله تعالی
 فرموده است رباعی غم فرزند و نان و جامه و قوت و بازت آرزو سیرت ملکوت
 شب چو عقد نماز بر بندم چه خور و بامداد فرزندم و ساکت بگرد بودن عنایت بهتر است
 عیال داری که این کار تزویج شکل است چنانچه علی رضی الله تعالی عنه فرموده است بقول صحیح
 النِّكَاحُ سُورٌ شَرٌّ عَمُّهُ دَهْرٌ وَ كَثْرَةُ نَحْوِهِ وَ كَثْرَةُ مَهْرٍ وَ بَئِزْ حَضْرَتِ قَبْلَهُ

فرمودہ ست چون ما از بعد از زیارت حضرت مولینا صاحب قدس سرہ العزیز از طرف
 مراجعت کردیم چون در شہر بہترین داخل شدیم در پنجاعزہ ماہ رمضان شریف ظاہر
 موسم تابستان بود و پیر مردی از اسحاق ہمراہ ما روانہ شد و روزہ داشتن رمضان
 شروع کردہ ہمہ روز باہین جانب منزل قطع کردی و وقت افطار اورا انیم نامی دادی
 و بر وقناعت کردی و نیز حضرت قبلہ من فرمودہ است کہ میان فتح مجدد ہستہ کہ از مریدان
 حضرت میان صاحب نار و والہ قدس سرہ بیوہ ہمہ روز در موسم تابستان کلمہ رانی کردی و روز
 ماہ مبارک رمضان داشتی این بہدایت و فضل حق تعالی حاصل میشود و بر سر کہ حق سبحانہ
 فضل کند از و کار نیک حاصل شود و بر سر کہ تہرا و نازل شود از و فعل بد پیدا میشود چنانچہ
 یکی از پیر ہائیان ما بود و از و سر کہ پرسید کہ تو مرید کیستی او جواب دادی کہ من مرید
 نفرت خان ہوت ہستم اورا گفتند کہ تو مرید حضرت قبلہ عالم رحمۃ اللہ تعالی بیوہی و مرید
 نفرت خان بچہ طور شدی جواب دادی کہ چون نفرت خان را قید کردہ در خراسان آوردند
 و اورا دالخانہ اورا حوالہ سپاہیان کردند و باہل او سپاہیان تمام بی عزتی و محسرتی نمودند
 ما و او غمناک شدیم از بالا خانہ این معاملہ دیدیم از کار دنیا و نوکری توبہ نصوح کردیم پیر
 سبب بدایت من این نفرت خان است ازین سبب خود را مرید نفرت خان میگوئیم و چون نوکری را
 ترک کردیم و زندہ پوشیدیم و از خراسان سفر کردہ در خدمت حضرت قبلہ عالم قدس سرہ رسیدیم
 نعمت بیعت حاصل کردم الحمد للہ علی و لک و نیز میفرمودند کہ یکے از پادشاهان ہندوستان
 در لاہور آمد از مردم پرسید کہ این جاکسی در ویش ہست کہ با او ملاقات کنیم مردم جواب
 دادند کہ وہ ویش ہست ولی در جنگل ماند و در شہر نمی آید بادشاہ در جنگل رفت و یک
 خانہ عملت کرد و بر ویشت و مردمان را گفت کہ جب تو کردہ بیارید مردمان در ویش را بیارند
 و وہم نشاندند و باہین اورا بطرت متقف بالا خانہ بکشیدند و بہدشاہ اورا اطلاع نمود
 گفت خدا بچہ طور یافتی چنانچہ مرا تو یافت و نیز میفرمودند کہ دو کس از ابدال
 بر ہوا طیران کردہ نزد روضہ مطہرہ حضرت غوث الثقلین قدس سرہ العزیز رسیدند
 یکی از ایشان گفت کہ من از روضہ شریف اورا اوب کم جانب دیگر طیران کرد و رفت
 و دیگر بہ بالائی روضہ مطہرہ گذر کردن شروع نمود چون اد بالائی روضہ شریف گذر نمود
 از سبب بی ادبی کردن در صحن مبارک بیفتاد و نیز میفرمودند کہ یکے از ابدال بیکر بہ

جزیرہ دریای عظیم گذر کرد ہمان وقت باران بر آن باریدن گرفت و رویش را بران
 او فتاد کہ اگر باران بر جائے خشک باریدے خوش بودی بجز دین خیال کردن نہ ہوا و
 بغداد شریف بیفتاد و تہ روز در بازار او فتادہ ماند بغداد تہ روز یک شخص صاحب بہت
 بیاد و دید و پشیمان خست کہ این ابدال ست از وہ پرید کہ درین جا بہ چہ تقصیر او فتادہ جواب
 داد کہ روزی بر جزیرہ سمندر گذر کردم باران نازل شد من در خیال کردم کہ اگر بجائی
 خشک باریدی بہتر بودی باین خیال کردن درین جا او فتادم و اکنون در پامن رسن کردہ
 بکش تا تقصیر من عفو شود او چون رسن در پد و پائی او کرد از غیب آواز آمد کہ تقصیر
 او عفو کردیم و ابدال از زمین برخاستہ بر ہوا پرید و نیز خواجہ من قدس سرہ میفرمودند
 کہ حضرت فضیل بن عیاض در اوائل رہنری کوہے بکے زور کاروان گئی قاری بود و
 این آیت میخواندند **الَّذِينَ آمَنُوا ان تَخْشَعُوا قُلُوبًا لِّذِكْرِ**
اللَّهِ و آن خواندن درو تاثیر کرد از رہنری تو بہ کرد و در خدمت شیخ عبد الواحد سحبت کرد
 یکی کا لان و مکلمان شد بہ فضل حق تعالی و نیز خواجہ من میفرمودند کہ حق تعالی گنہگاری از
 از بندگان خود بپند عفو کند و اگر بندہ گناہ در کسی بپند ہما وقت او را خراب و عذاب کند
 و حق سبحانہ و تعالی بہ فضل خود ستاری کند و بہ بخشد حضرت قبلہ من قدس سرہ العزیز فرمودند
 کہ ہجرت از کفار در زمان سابقہ سنت پیوہہ باشد و درین مان ہجرت کردن از کفار فرض است
 کہ از ملک کفار بیرون شود و آنجا کہ اسلام بود ہمان جا ہنشیند زیرا کہ در ملک کفار نقصان
 دین و دنیا پیدا شد بسبب ترک نماز و روزہ و عبادت کہ مردمان سیاہ و سخت دل
 میشوند نقصان دین مے شود و نقصان دنیا آنکہ بسبب بی برکتی آن
 ہمہ چیز کم میشود و مناسب این حکایت فرمودند کہ در احسان پور بودیم
 و تخم خیارین طلب کردیم و نیا قسم ہند و نزد من نشستہ بود اورا گفتم
 کہ تخم خیارین طلب کردم ہمین جا پیدا مے شود ہند و جواب گفت
 کہ چون حکم کفار شدہ است ہمہ چیز کم است و نیز این
 حکایت فرمودند کہ نزدیک شہر لیت یک ہندو بر چاہ زراعت
 بہ وقت اسلام مے کاشتہ و حاصل بسیار داشتہ چون
 حکم کفار رسید آن ہندو ہر چند کہ زراعت مے کاشتہ آن حال

نے برواشت و ہر وقت حیران سے ماند یک روز این اندیشہ نژدہ درویش
 بود کہ سبب ناپیدا شدن این زراعت موجب حکومت کفارست و ہر آن
 وقت کہ اسلام و بانگ و نماز روزہ سے بود از زراعت بسیار حاصل
 می شد همان وقت یک عالم را بر چاہ بنشانند و او را گفت کہ بانگ نماز
 بگو و نماز بخوان و ہر کس کہ ترا منع کند من اورا جواب کنم و محافظت شما
 باشم چون عالم بانگ نماز آغاز کرد ہر زراعت کہ آن میکرد حاصل آن بسیار شد
 چنانچہ بوقت اسلام برواشتی و حضرت خواجہ ^{قدس سرہ} میفرمودند کہ اسلام مثل نورست
 و کفر مثل ظلمت و غیر میفرمودند کہ در خصلت ناشاکری جہلیست و اگر بندہ شاکر و
 صابر باشد نعمت و اجر او زیادہ شود چنانچہ حق تعالی می فرماید **لَا يَسْكُرُونَ**
لَا يَزِيدُ تَكْمًا وَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ حضرت قبلہ من سے فرمودند کہ کیمیاگری کردن
 فریب باطلی خدا کردن است زیرا کہ اگر مس را نقرہ یا ذہب یعنی زر کنند یا سیاب و ارزیزا
 فضہ یا فضہ را ذہب کنند بعد از صد سال بر اصل خود می آیند ولیکن کنندہ این فعل را
 خدای تعالی مسلوب الایمان میکند و در عذاب اندازد و در سفر میکند لغو و ہالند من ہذہ الحرقة
 و میفرمودند کہ ہر کس بجائی خود در کسب خوش باشد و در مذہب خود خوش باشد
 و این آیت خواندند **كُلُّ حُزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ يُجْرُونَ** روزی از حضرت قبلہ من
 قدس سرہ شخصی سوال کرد کہ سماع طلال است یا حرام در جوابش این بیت فرمودند
 مروہ نفس زندہ ولا نزار و است ہر کہ جز این است مرا ورا خطاست و مناسب این حکایت فرمودند
 کہ یکروز از خسر خود شنیدیم کہ پیش ما بیان کرد کہ چون لشکر نادر شاہ قلعه را فتح میکرد
 یکشب نادر شاہ گفت کہ علی الصبح برین قلعه حملہ خواہیم کرد چون صبح صادق و مید لشکر
 کرد و پیش لشکر سماع و سرود عرانی آغاز کرد بہ طرف قلعه پیشدند و ہمہ لشکر بیان شنیدند
 آواز مست شدند و از طرف اندون قلعه کہ تیر و تفنگ و دیگر چیز کور شکر اوقتا و سے
 بعضی سپاہیان را دست بیفتادی و بعضی را پائی و ہمہ لشکر از بر بد شدن اعضاء
 خیز داشتندی از سبب ذوق شنیدن سماع چون قلعه فتح نشد منادی کردند کہ ہمہ
 بس سرود بکنند چون قوالان از سرود کردن خاموش شدند آن لشکر بیان کہ زخمی
 بود بیفتادند و نیز فرمودند کہ خسر ما نیز بیان نمود کہ یک قلعه بود سخت و فتح نشد سے

نادر شاہ حکم کرد کہ بر قلعہ حملہ کنند بعض سپاہیان تیر و تفنگ نداشتند سے پیش
 لشکر روانہ شدند و چون نزدیک قلعہ رسیدند بہ دروازہ بچھاے و سیچھاے و از
 بودند و آن سپاہیان کہ سلاح نداشتند پشت ہائے خود ہر سہنہ کر وہ بر سیچھاے زند
 بعد ازان فیضان دروازہ را شکستہ کردند و قلعہ را فتح کردند من از کہے پر سیدم
 کہ این سپاہیان کہ جان خورا فدا کر وہ بودند چه موجب دارند جواب داد کہ ایشان
 را جاگیر بخش کر وہ است اکنون کہ ایشان مردہ اند اولاد ایشان کہ باقی ماندند
 آن جاگیر ایشان خوردند تا دم حیات بعد ازان فرمودند کہ این ہم خسرو من سے
 گفت کہ روزی در ویشی بر اسپ سوار شدہ در شکر نادر شاہ مناوی میگرد و
 میگفت کہ لے سگان بگریزد یک سپاہی از او پرسید کہ امی در ویشی چه میگویی ویش
 جواب داد کہ امشب در خواب دیدہ ایم کہ دستار از سر نادر شاہ کشیدہ اند موجب او
 آنست کہ یک کار دابر او بر یک پیر مرد مصا در ہناوہ است و آن پیر مرد دختر
 خورا در بازار فروختن برودہ است و یک خریدار آمد و دست خود را سینہ دختر
 ہناوہ میگفت کہ مرا پسند آمدہ است پدر دختر چون این سخن بشنید چشم پر آب
 کرد و گفت اے خداوند ترا ہم پسند آمدہ بعد از سہ روز یکی از اقربا درین مشقت
 نادر شاہ را بہ کشت و بعد از کشتہ شدن نادر شاہ در شکر شور او قتا و دیگر گریہ
 کشتن گرفتند پس انگاہ این دو بیت بر زبان مبارک اندر با عی بہ یک گردش
 چرخ نیلو فری نہ نادر بجا ماندن نادر می بہ مشبانگہ سہ قتل و تاراج داشت
 سہرگہ نہ تن نہ سرتاج داشت بہ و حضرت قبلہ من میفرمودند نعمت کہ میت
 یاد کردن خفتہای ست دیگر کار ہمہ عیث ست و این بیت بر زبان مبارک اندر قطع
 چه خوش ملکی ست در ویشی و در ویشان حقانی کہ ایشانرا نظر نا بد و و صد ملک سلیمانی
 پس از سی سال این معنی محقق شد بہ خاقانی کہ یکدم با خدا بودن بہ از ملک سلیمانی
 و نیز حضرت خواجہ من قدس سرہ سے فرمودند کہ مورچہ یا مور در یک سال
 یکدانہ گندم بخورد و ہمہ روز و شب از سبب حرص سرگردان باشد و آرام نگیرد
 ساکب ما باید کہ قانع و شاکر باشد و همچون مور حرص نباشد چنانچہ شیخ عطار قدس سرہ
 العزیز سے فرماید میت تا یکے چون مور باشی دانہ کش کہ گر تو مردے فاقہ را

مردانہ کش و حضرت قبلہ من فرمود کہ ہمہ کس حرام و حلال و گناہ و صواب میدانند
 لیکن ہر کراہی تعالیٰ ہدایت کند از حرام و از کار گناہ دور باشد و عیاذاً باللہ اگر کسی
 را ہدایت نباشد از حرام و کار گناہ دور نشود بلکہ مصتہر بغیر مشروع باشد و بغیر ہدایت
 حق تعالیٰ مرد کامل نشود و نیز فرمودند کہ ہر چیز با قیمت و قدر علیحدہ حق تعالیٰ
 کردہ است چنانچہ یک شمشیر بہ قیمت پنجر و پتہ فروختہ سے شود و یک شمشیر بہ قیمت ہزار
 سو پتہ فروختہ میشود بعد از ان فرمودند کہ لعل ہم سنگ است و قیمت او بسیارست و دیگر
 سنگ بقدر پیشینے از زر و بچنین در زمرہ آدمیان تفاوت ست و بر زبان مبارک
 رانند کہ چنانچہ میان محمد یار پسر ظریف خوب بسیار خوب آدمی ست کہ خویشان
 و غویان از وہرہ مسند اند و بعد از ان حکایت فرمودند کہ روزی در حضور قبلہ
 عالم صاحب نشستہ بودم کہ یک شخص در آمدہ در حضور قبلہ عالم خبر کرد کہ مودی شہداء ملہ
 است و قبلہ عالم قدس القدر سترہ بر زبان مبارک رانند کہ کدام کس مثل آئہ مل خواهد شد
 و نیز فرمودند کہ بعد از مردن آئہ مل حضرت قبلہ عالم قدس سترہ را خبر کردند کہ میرن شاہ
 از آئہ مل بیست و ہفت روپیہ قرض گرفتہ بود حضرت قبلہ عالم قدس سترہ قرض میر شاہ
 از خود بعد از مردن او ادا کردہ اند و نیز آئہ مل مودی حضرت قبلہ من بوقت ذکر کردن این قصہ
 مذکور نزد حضرت قبلہ من قدس سترہ العزیز حاضر بود و عرض کرد غیب پرور شمائیز این معاملہ
 کردید بعد از مردن علی محمد چچہ کہ از مریدان پاک اعتقاد شما بود بیست روپیہ
 حوالہ من کردید و گفتید کہ برو این مبلغ بقرضہ از ان میان علی محمد مرحوم وہ بعدہ صباح
 مذکورہ را بقرضہ از ان میان علی محمد و آدم بعد از ان قبلہ من بر زبان مبارک رانند کہ کسی
 مثل آئہ مل خواہد شد درین اثنا میان صدیق ملان کہ از مریدان حضرت من بود
 عرض کرد کہ اے حضرت غریب نواز بلخ بسیار آمدہ است زراعت سے خورد جواب گفتند
 کہ بلخ جنود ست بن جنود اللہ بر حکم او میرود و مناسب این حکایت فرمودند کہ یک سال
 در کوہ ڈرک کہ وطن مایانست و در انجا مردم زراعت کاشتند و شہا پیدا شدند وہمہ
 زراعت را خوردند و یکسال و راج بسیار شدند و تخم گندم کہ میکاشتند چیدہ خوردند و تمامہ
 و بعد از ان فرمودند کہ رحمت حق تعالیٰ از نہایت ست و نیز رحمتاے او نے نہایت از رحمت
 او ناامیدی نباشد نمود و این آیت را بخوانند وَلَا تَبْتَئِسُوا مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِنَّهٗ

إِنَّكَ كَائِنٌ مِّنْ رُّوحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ وَبَعْدَ اِزَانِ فَرَمُودند که فرود
 مردود دعویٰ خدای کرده میگفت که من سجد ایستاد جنگ میکنم و تیرے کہ بطرف
 آسمان بزده بکلم خدا بخون آلوده شده باز آمدی و گفתי که من خدا را کشته ام تو بپند
 من ذلک و حق سبحانه پیشہ را حکم کرد تا فرود و اولیبت و لشکر اورا در دو ساعت و بعضی
 گویند در یک ساعت خراب و مسمار کرد و بعد از ان این بیت فرمودند بیت سوئی او خصم
 کہ تیر انداختہ پیشہ کارش کفایت ساختہ ایضا چو برداری از رگ زرد و در راه خود
 پیشہ مغرور و در راه و بعد از ان فرمودند کہ نجاشی شکر را فرستاد و حکم کرد کہ کعبۃ القدر
 زاد ما اللہ شرفاً تعظیماً خراب کنند نحو با تقدیم ذلک حق تعالی بہ قدرت کاملہ خود ابابیل
 فرستاد و حکم کرد تا تمام شکر اورا خراب کردند یکی از شکر باقی مانده بود کہ پیش
 بادشاہ برفت و حقیقت قصہ تمام بیان نمود بادشاہ گفت چہ طور مرغ بودند آن مرد مذکور
 بسوی آسمان نظر کرد و گفت این چنین مرغان بودند کہ جنگ کردند ہمہ شکر را ہلاک
 نمودند بہمان ساعت یک ابابیل کہ در منقار خود یک سنگ مقدار نخ و یاز یا زیادہ داشت
 بر آن مرد پنداخت او پیش بادشاہ ببرد پس این بیت خواندند بیت چو در لشکر دشمن
 آری رجیل بہ مرغان کشی فیل و صاحب فیل و بعد از ان حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ
 بخت نصر دعویٰ خدائی میکرد و قصہ او این چنین بود کہ یکے مجنونہ بود و کسی باو بد فعلی کرد
 و بعد از نہ ماہ از ان مجنونہ طفل تولد شد و مجنونہ ببرد و بعدہ بخت نصر با سچہ سنگ شیر خوردن
 گرفت چون جوان شد گو سالہ مردم پیچہ پندید بعدہ حق تعالی سنجیدہ را کہ در آنوقت بود
 خبر کرد کہ من بخت نصر را بادشاہی تمام مے دهم و او دعویٰ خدای با من بکند و مردمان بی گناہ
 بکشند و شما از و خط نویسانید بدست خود بنہید بعدہ آن پیغمبر پیش نصر بخت برفت
 و گفت چون ترا حق تعالی بادشاہی ہمہ ملک و ہد مرا از کشتن امان دہی و چون از
 چون از پیغمبر خدا این خبر بشنید بخت نصر بخندید و تبسم کردہ گفت کہ اورا دیگرے موجود
 نشو و تا بادشاہی مرا دیدہ انگاہ دستا دیز نوشتہ بہ پیغمبر خدا و او بعد از چند روز بخت نصر
 بادشاہ تہامی ملک شد و دعویٰ خدائی کرد و خلق تمام را بغیر گناہ کشتن گرفت چون پیغمبر
 مذکور رسیدن ستا دیز خود بخت نصر را و او گفت من شمارا امان و اوم بعد از ان حج بران پیغمبر
 شد و خبر کرد کہ حق تعالی میفرماید کہ نصر بے لبر را بگو کہ ترا فلان شب ہلاک خواہم کرد چون

خبر پیغمبر علی نبینا و علیہ السلام باو کرد نصرانی بصریک قلعه مستحکم آراسته کرد چون آن
 شب معین در رسید بخت نصر تمام لشکر بر دروازه نشانزد و گفت که هر که بعد از نیم
 شب این جا بیاید او را بکشید و خود در اندرون قلعه داخل شد چون نیم شب گذشت
 در دل او خیال اوفتاد که من لشکر را به پیغمبر حفته اند یا بیدار چون نزدیک قلعه مذکور
 آمد صوت او بیدل گشت سپاهیان او را بگریفتند هر چند که گفت مرا بکشید که من بخت نصر
 چند آنکه چله کرد نگذاشتند و او را بکشند بعد فرمودند شداو بن غاد دعوی خدای کرد
 بعد سه صد سال بهشت را آراسته کنائید و چون او را خیال آمد که بهشت را به
 نیم بعد از بیت و تمام لشکر برای دیدن بهشت رفتند چون شداو یک قدم اندرون
 دروازه بهشت خود نهاد و یک قدم بیرون بود همان وقت حکم باری تعالی در رسید
 جان او از قالب بیرون رفت و مجرد و بیست و شکر و اهل او همراهی بوی کردند بعد از آن
 فرمودند که چه مردن او این بود که شداو را گفتند که یک پسرای ست و نژاد انگشتری
 و نمیدیدند او را با پیدا و انگشتری از آن پسر غضب کرد پسر گریستن گرفت و از مردمان
 می پرسید که آن خدا کجا است که دعائی من قبول کند گفتند آن خدا هر جا موجود است
 پسر در سجده کرد و زاری کرد و گفت خداوند این انگشتری مرا بسیار عزیز بود
 که شداو از من غضبیده برده این را سزای بده حق تعالی دعای پسر قبول نمود و
 شداو را بجمع جمیع اهلخانه و لشکر خراب و مسمار کرد و تیر حضرت قبله من قدس سره
 میفرمودند که چون فرعون بے عون بادشاه مصر گشت و دعوی نمود و سخنان او را
 گفتند که یک پسرا از اولاد کلسر ائیل پیدا شود در فلان سال و ترا بکشد و
 خراب خواهد کرد چون فرعون این خبر بشنید تیر عقیله کرد و در پهلوانان از اولاد
 بنی اسرائیل بگشت به گمان اینکه شاید همین پسر باشد چون حق تعالی خواست
 که بهتر موسی صلاوة اللہ علی نبینا و علیہ السلام را پیدا کند در نیم شب خاطر مادر موسی
 اوفتاد که نزد شوهر خود روم و به طرف آمد که نام او عمران بود و از چو کیس در آن
 پلنگ فرعون بود نزد بالین فرعون که او حفته بود استاده بود و آن مادر
 بهتر موسی بیاید و با شوهر خود نزدیکی نمود و صحبت کرد باز همان وقت بود که در خانه
 خود آمد که بیچکس را خبر شد چون بهتر موسی متولد گشت و در خانه فرعون پرورش

یافت یروز ہتر موسیٰ یک قبلی را بکشت و بہ طرت مدین بگریخت و در خانہ شعیب
 علی نبینا علیہ السلام نہ سال شبانی کرد و شعیب علی نبینا علیہ السلام یک دختر خود بہ
 ہتر موسیٰ علی نبینا علیہ السلام با عقد نکاح کردہ و اد چون موسیٰ علی نبینا علیہ السلام
 از خانہ حضرت شعیب م رخصت گرفت با اہل خود باو ادی مین رسید اہل خود را در انجا
 بگذاشت و بر ک طلب آتش رفت دید کہ بر درخت آتش است چون نزدیک درخت رسید
 از درخت آواز آمد راتی انا اللہ رب العالمین حق تعالی اورا در انجا نبوت عطا فرمود
 اورا کہ مارون بود ہر دو ابر فرعون فرستاد و دعوت ایمان کردند فرعون قبول
 نہ کرد حق تعالی فرعون و لشکر اورا در دریائی نیل غرق گردانید و بعدہ فرمودند
 التَّقْدِيرُ بِضَمِّكَ عَلَيَّ التَّذْبِيرُ روزی حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند
 یک شخص از افغان نژد من آمد و اظہار ساخت کہ من دو از وہ ہزار روپیہ کم شدہ است و عار
 نمائید کہ باز یام اورا گفتم کہ اگر پانصد روپیہ نذر حضرت قبلہ عالم ہدی انشا اللہ تعالی
 یافتہ خواہد شد افغان مذکور تذرمعین کرد و گفت چون خواہم یافت ادا خواہم ساخت
 ناگاہ مال او یافتہ شد تذرمعین قبلہ عالم ادا نہ کرد و بسوی وطن روانہ شد اورا وزدن
 بگشتند وہمان قدر بردند و نیز میفرمودند کہ باہیں قوم ست در ملتان مال کثیر
 ایشان کم شد تذرمعین کردند اگر مال ادا حاصل شود پانصد روپیہ نذر قبلہ عالم
 ہاوری قدس سرہ ادا خواہیم کرد چون مال خود یافتند نذر او انکروند باز مال
 ایشان تمام خراب شد مناسب این حکایت فرمودند کہ یکے محمد معروف نام ہروی کامل
 از میدان حضرت بہاؤ الدین زکریا رضی اللہ تعالی عنہ در وطن ما کہ کوہ ورک ست
 اورا عادت بود کہ ہمہ روز وقت شام گوسفندان و شیدہ یک سبواز شیر پر کردہ در
 خدمت مخدوم صاحب برک در ملتان باز ہما وقت در خانہ خود آمدے و حضرت قبلہ من
 قدس سرہ الغیر فرمودند کہ میان حسن علی ثب والہ جد میان حسن علی و مرید احمد عمر
 می فرماید ہندی گذرے پیر فقیر حسن بہل خواست نہ کہین و لاسے و نیز این بیت
 فرمودند بیت کار ما بر خویش خود ساختن کارے خداست ہ سند باشی و خدا
 کردی تو ای نادان چراست ہ بعدہ فرمودند کہ این بیت تصنیف کردہ قاضی صاحب
 میلسین والہ است و حضرت من قدس سرہ میفرمودند کہ در ملتان متعلمی بود و در

یک عالم علم تحصیل کرده بود بعد در خدمت یکی بزرگ ارادت آورد بعد از ارادت
 او را در خانه خود آرام نیامد یک روز از آن متعلم اوستا و پرسید که ترا چرا در خانه خود آرام
 نیاید گفت مرا شیخ تلقین اسم الله فرموده از آن سبب در خانه آرام نیامد اوستا و
 گفت من ترا هزار جا اسم الله تعلیم کرده ام شاگرد جواب داد تلقین کردن اسم الله
 ایشان تاثیر دیگر دارد اوستا و گفت من همبراه تو در خدمت ایشان می روم
 اوستا و همراهِ شاگرد آن در خدمت آن بزرگ رفت چون ایشان را دیدند روزی با هم
 همه اسباب ترک کرده باموئے مشغول گشت درین اثنا حکایت فرمودند که در سیر الاولیه
 قاری نوشته دیدم که در ویشی بود صاحب ولایت و مریدان بسیار داشت چون
 وقت نزع او قریب رسید مریدان پیش او عرض کردند که غریب لواژ مردن حق است
 کُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ و اردست کسی مقرر فرمایند که بعد از وصال شما بر مصلی
 شما بنشینند سه بار عرض کردند سیوم بار شیخ جواب فرمود که بر مصلی من دشا بگیرند
 نشست مریدان متحیر ماندند چون شیخ جان بحق تسلیم کردیدیم روز مریدان قل خوانی
 کردند و مریدان در فکر نشسته بودند که کرا بر مصلی شیخ بنشینیم در شهر شور و عوفا و قناد
 از مسجد بیرون آمدند که دشا و گبری آید و پس او کافران شمشیر کشیده می آیند
 چون در مسجد آمد کلمه شریف خواند لا اله الا الله مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللهِ بِرَبِّهِ نَشِئْتُ
 چنانچه طریقی شیخ بود و از قرآن شریف و حدیث مبارک و اجماع است و عطا شروع کرد
 در اثنا و عطا بر سه شخص نظر کرد و بجز و نظر کردن هر سه را مرتبه قطعی نصیب گشت
 و هر سه زیارت گاه هر کس شدند چون زیارت ایشان میروند مراد خود یابند و حضرت
 قبله من قدس سره میفرمودند که هر شیعه را در موسم قدر بسیار باشد چنانچه آب را در
 تابستان قدر بسیار باشد و اگر کیوقت و یاد و وقت طعام موجود نباشد آدمی صبر کند
 و اگر آب موجود نشود همان وقت جان لب رسد از تشنگی صبر نتوان کرد با وجود
 آنکه آب احتیاج بسیارست حق تعالی او را ارزان کرده است اگر به قیمت بود و غریب از
 تشنگی بمرودنی و چنانچه آتش در زمستان قدر بسیار باشد که ساکین بغیر آتش در زمستان
 نتواند گزارد و این حدیث بخوانند النَّارُ فِي الشَّتَاءِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُوْلِهِ
 و نیز فرمودند که یکسال بلخ آمده بود و اسر فرزند خان را گفتیم که بلخ را از من پیغام برسان

کہ ازین ملک بدر شود اگر نہ ترا عتاب خواہیم کرد سر فراز خان ملخ
 را پیغام داد کہ حضرت پیرمین فرمودہ کہ از سجا بدر شود و گرنہ ترا قید خواہم کرد چنان
 ملخ این پیغام شنید بجز دشمنیدن از ملک سنگھ پیرون بطرت دیگر روانہ شد
 و باز در یکسال دیگر در ملک سنگھ پیرون وزارت خلق تلف کردن گرفت خلق الحاج بسیار
 در خدمت حضرت قبلہ من قدس سرہ کردند فرمودند کہ آثار پختہ از سر من مقرر
 کنند برای نذر حضرت قبلہ عالم ہماورمی قدس سرہ حق تعالی امان خواہد داد چون
 معین کردند ملخ زراعت خلق را بیچ زیادے نرساند و آہا کہ نذر معین نکرند زراعت
 ایشان را ملخ تلف کرد و بجزر و حضرت قبلہ من قدس سرہ را دستور یہود کہ اگر کسی را
 مشکلی می آمد اورا فرمودندے کہ گاؤ نذر معین حضرت قبلہ عالم قدس سرہ بکنید
 و اگر گاؤ موجود نباشد بیچ یا شش پیر برای گاؤ بدہید تا از جای دیگر گاؤ خریدہ
 بروفتہ مطہرہ فوج کند و ہر مشکلی کہ بود حل شود چنانچہ یکروز در خدمت حضرت قبلہ من
 قدس سرہ اللہ بسرہ الاقدس و خترک مولوی علی محمد سوکڑی آمدہ گریہ و زاری بسیار کردہ
 عرض نمود کہ پدر مرا وقت آخرت و رفق باقی ست دعا فرمائید کہ حق تعالی اورا
 صحت و حیات بخشد و عاگردند فرمودند کہ یک گاؤ نذر قبلہ عالم خواہی داد کہ حق تعالی
 مولوی محمد علی سوکڑی را شفا خواہد داد چون مولوی مذکور امر آہی شفا یافت
 از آنجا کہ ذات شریف را با طالبہ علما دوستی تمام بود نذر معین از خود داد
 کردند و مولوی مذکور اقرار کرد کہ حیات من آنروز از پاسے تاناف رفتہ بود
 بعد از آن حضرت قبلہ من عالمیان را فرمود کہ چون بیان حاجی خان کاتب
 مریض شد برای معالجہ او حکیم و میان واصل آمدہ در معالجہ او شاغل شدند
 بعد از چند روز پیش ما آمدند و اظہار نمودند کہ حاجی خان را وقت نزع رسیدہ کسی برای معالجت
 اول فرستد کہ اکنون طبعش دوا پذیر نیست بعدہ حق تعالی حاجی خان شفا بخشید کہ ہنوز زندہ است
 و آن حکیمان ہر دو بگردند چنانچہ شیخ سعد رحمۃ اللہ تعالی میفرماید بیت طیب اندران شب شنیدیم
 ہر دو پہل سال زردست گرد و ہر روزے شخص بہ حضرت قبلہ من عرض کرد
 کہ غریب تو از چنان مے گوید کہ اولیاء اللہ حق تعالی را بچشم خود مے بیند شما
 ہم مے بینید فرمودند الحال من می بینم روزے شخصے بخدمت حضرت قبلہ من عرض

کرد غریب نواز سلامت چون بنی صاحب فرموده است کہ من کانی فقد راک الحق
 حال چہ طور باشد باین چارہ زیارت پیغمبر علیہ الصلوٰۃ والسلام کہ ہم فرمودند شما مارا
 ببینید **لحتمی سخن** در مخالفت جنس اجنس اوقات فرمودند کہ در سخن اسرار حکمت
 آره است کہ شبانی بود کہ در رومہ گو سفیدان او دو گرگ آندندے گو سفیدان ہلاک
 کردندے یک روز شبان پیش پدر رفت و گفت دو گرگ مے آیند و گو سفیدان را ہلاک
 کیے بہ صورت گرگ است و دوم گرگ صورت گو سفید دارد اگر دست با ہم کلام را
 بشم پدر گفت آنرا بکش کہ صورت گو سفید دارد بدین وجہ کہ او سخت دشمن است کہ
 صورت گو سفید دارد و صاحبزادہ غلام فرید نیز حضرت قبلہ عالم قدس ہ حاضر بودند این بیت
 بخوانند **بیت** اے بسا ابلیس آدم رو کہ هست پس بہر دستی نباید داد دست ہ
 و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ آدمی کم موجود شوند کہ اکثر صورت آدمی دارند
 و خصال آدمی دارند آدمیت عبارت از خوب خصال حمیدہ افعال است **بیت** مرتد
 نشوی قلندری کار تو نیست ہ کافر نشوی عشق خریدار تو نیست ہ و خوب خصال **حمیدہ**
 افعال بغیر متابعت سول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم حاصل نشود و متابعت عبارت
 از دو چیز است آنچه خدا و رسول امر کرده اند نباید کرد و آنچه منع فرمودہ اند نباید کرد
لحتمی سخن در تاثیر صحبت اوقات حضرت قبلہ من فرمودند کہ در خلافت امیر المومنین
 عمر بن الخطاب رضی اللہ تعالیٰ عنہ یکے بادشاہ را کہ کافر بود اسیر کردہ آورند عمر
 رضی اللہ تعالیٰ عنہ اورا فرمود کہ اسلام اختیار کن گفت اسلام اختیار نخواہم کرد ہر
 چند امیر المومنین عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ سعی نمودند او ہرگز اسلام قبول نکرد بعدہ امیر
 المومنین عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہ فرمود کہ این را بصحبت فلان صحابی ببریہ چون آن
 بادشاہ در صحبت آن صحابی چند روز بماند باز در خدمت حضرت امیر المومنین رضی اللہ تعالیٰ
 عنہ آمد و اسلام قبول کرد و برکت صحبت آن صحابی اورا نعمت ایمان حاصل شد
 بعدہ بفرمودند کہ دو بزرگان نیت سفر کردند چون از خانہ بیرون شدند یکے دیگر را
 گفت کہ تو پیش برو از پس مرو گفت چرا پیش روم گفت از برائے آنکہ نوشیح چند
 قدس سرہ **تراویدہ** و حضرت قبلہ من قدس سرہ بفرمودند کہ ہر چند سالک را صحبت
 دنیا باشد بخدا نرسد و بعدہ فرمودند کہ حق تعالیٰ موجودات را آفرید و گفت

شما خدای تو ام همه موجودات گفت تو خدای هستی مگر که دنیا گفت آنا انکا
 انکت انت به حق تعالی مقابل شد و حضرت قبله من میفرمودند که سه چیز بر زبان
 جایز نیست یکی نبوت و دوم شجاعت سوم قضا زیرا که ناقص العقل اند و ناقص الدین این
 حدیث بر زبان مبارک نازل شد هُنَّ فِصَاتُ الْعُقُلِ وَالِدِينِ و بعد از آن حضرت
 من قدس سره میفرمودند که ما در ملتان شریف داخل شدیم و یکجا دمه نزد من آمد و ظهار کرد
 که مرا استوری از اولاد بهاء الدین زکریا رضی اللہ تعالی عنہ در خدمت شما فرستاده
 برای تعبیر خواب مستور میگویی که به ندیب شیعه شده ام و در خواب بیستم که چراغ روشن
 میشود و بعد کشته شد تعبیر این خواب چیست فرمودند که من دوباره عذر کردم و تعبیر
 خواب نگفتم سیدم بار خاومه آمد باز تعبیر خواب از من پرسید من اورا گفتم که مستور را بگو
 که تو بر زبان خود اقرار میکنی که من شیعه شده ام تعبیر این خواب این است که چراغ ایمان
 و ایمان از تو مسلوب شده از سبب شیعه شدن لغو و بالتدین فلک حدیث **كَلَامُ مَوَدَّ**
مَعْتَابَرَةً بِالْجَوَائِدِ و نیز میفرمودند که در دست مبارک قبله عالم قدس اللہ الا قدس
 عجب تاثیر بود هر که دست ایشان گرفته او را تاثیر شدی بعد از آن فرمودند که گویند بگرد
 والده حضرت قبله عالم هاوری قدس سره در گذر با سه چهار زنان میرفت پیش ایشان
 میان احمد صاحب قدس سره و دوی واله آمد سو ایشان نظر کرد زنان دیگر گفتند
 ای فقیر چه می بینی میان احمد گفت که بسوی این دختر می بینم که از شکم این لوز
 بر عرش معلی بیرون رود بعد از آن فرمودند که قبله عالم قدس سره از صحبت دنیا داران
 بسیار نفرت بود مناسب این حکایت فرمودند که یکسال من در سفر در صحبت قبله
 عالم بودم و چون داخل بهاولپور شدند در نیم شب بهاولخان کلان نزد یک مسیحا محمد بخش
 آمد تنها نشست و میان مذکور را گفت که شنیده ایم که امشب حضرت قبله عالم مجلس خواسته
 کرد مرا خبر کنی که داخل مجلس شوم این گفت و باز رفت میان محمد بخش بحضور قبله عالم
 آمد و خود مع الخیر بر چهار پائی قدم مبارک دراز کرده بودند میان محمد بخش عرض نمود
 که غریب لوز از کنون بهاولخان بطرف آمده گفته است که چون مجلس سماع شود
 ما ضرور بالضرور اطلاع خواهی کرد حضرت قبله عالم میان محمد بخش را گفتند تو کو درستی
 از من حکایت این حال بشنو که چون بلاشاه قدس سره در ملک حاجی انس آمدند و

و او از مریدان حضرت بلا و شاه بود عرض داشت کرد که امشب مجلس کنید و
 در ایشان کافیهائی گویند من هم داخل مجلس شوم حضرت بلا و شاه مجلس کرد حاجی
 مذکور هم داخل مجلس شد در ایشان که صاحب ذوق و شوق بودند در رقص و حالت
 و وجود آمدند چون روز شد حاجی هانس نقالان را طلب نمود و گفت که نقل
 کنید چنانچه در شب در ایشان را حالت شده است بعد بلا و شاه را اطلاع و خبر کردند
 که بر حالت شما حاجی مذکور نقل گردانیده است بلا و شاه بسیار رنجش نمودند
 چنانچه تمام مردان که ملحق حاجی هانس بود خراب و خوار شدند و حضرت قبله عالم فرمودند
 رحمة اللہ تعالیٰ علیہ کہ امشب کسی شخص را از فقر و شریف نگویید کسی گفت ای گفت
 نکردند هر چند که در اینجا بودند و در حدیثها و لپور سماع نکردند و در خدمت حضرت صاحب جزاوه
 غلام فرید از پدر خود صاحب جزاوه لوز احمد رحمة اللہ تعالیٰ علیہ نقل کردند کہ حضرت قبله عالم
 قدس سره میفرمودند کہ میان عبد الخالق و بلا و شاه رحمة اللہ تعالیٰ علیہما عقد اوقاف
 است کہ مسک و حدت وجود از ایشان بظهور میآید اگر در خدمت مولینا صاحب
 قدس رفتند این عقد ایشان حل میشد و نیز صاحب جزاوه نقل فرمود کہ میان
 الیاس خسر صاحب جزاوه لوز احمد چو در خدمت محمد فاضل بار و الیاس در میان
 الیاس توجه دست کردند بعد میان محمد فاضل رحمة اللہ تعالیٰ علیہ فرمودند کہ توجه در
 تاثیر نمیکند گویا تو دست و روان بلا و شاه زدی و حضرت قبله من قدس سره میفرمودند
 کہ فراغت و راحت و عیش در ملک درویش است و هر که دنیا دار است تمام شب و روز
 در اندیشه دنیا خوار است و عیش در ملک درویش بلکه از کوهن مستغنی است و آزاد است
 و این بیت خوانند **بیت** گدایان از پادشاهی نفورند بامید او در گدائی صبورند
 و میان محمد یارسدشی نیز همانوقت این بیت خوانند **بیت** مقام سلطنت درویش درده
 ز صد سلطان فراغت بیش درده و نیز مولوی سہا نوقت این بیت خوانند **بیت**
 فراوان خزینه فراوان غم است ہ کم اندوہ آنرا کہ دنیا کم است ہ و دیگرے این بیت
 خوانند **بیت** نگهبانی ملک دولت بلاست ہ گدایا و شاه ہست نامش گدای است ہ
 در کمالیت انسان اوقاف و حضرت قبله من فرمودند کہ حق تعالیٰ انسان را خلیفہ
 خود گردانیدہ است و این عبادت را بر زبان مبارک فرمودند کہ انسان بہر کہ رو

اردو میں اور دو صورت اوگیر و پیر شکل کہ خواہد نمود کند مناسب این حمایت فرمودند
 کہ در ملک ہندوستان قومی ست مشہور کہ آنرا بہر و پیر خوانند یک روز بہر و پیر خود را
 بصورت وزیر پادشاہ کردہ در حرم خانہ وزیر آمد و با حرم وزیر طعام بخورد و باز
 رفت بعدہ وزیر در خانہ خود آمد و طعام طلب کرد حرم وزیر گفت کہ شما طعام پیش
 ازین بامن بخوروہ وزیر ازین سخن متعجب شد و از خانہ بیرون آمد و تفحص نمود
 کہ بہر و پیر بیاد کہ شکل من کردہ با حرم خانہ من طعام خورہ است وزیر پیش
 پادشاہ این عرض نمود کہ مرا اجازت دہ کہ اورا بکشم چون اورا خبر شد از انجا بگریخت
 و گم شد بعد از چند مدت بہر و پیر مذکور بشکل آن وزیر شد و پیر آن وزیر میران صاحب
 سید بہیکہ بود همان شکل نمودہ ہا ز با درویشان در ملک وزیر آمد چون وزیر را
 خبر شد کہ پیر من آمدہ است برائے استقبال ایشان رفت و نذر پیش نهاد قبول
 نکرد وزیر تمام الحاح کردہ عرض نمود کہ چہ تقصیرست در من کہ نذر من قبول نفرمایند
 جواب داد کہ تو فلان بہر و پیر را از ملک بیرون کردہ اگر تقصیر او عفو کنی من نذر
 تو قبول خواہم کرد وزیر گفت تقصیر او عفو کردم از برائے شما چون وزیر عفو کرد بہر و پیر
 گفت من ہمان بہر و پیر ام بعدہ وزیر گفت چون در صورت پیر من آمدی تقصیر
 تو عفو کردہ ایم اگرچہ سابق عفو نبودی بعدہ در مدح پیر میر سید بہیکہ مبالغہ کرن
 فرمودند کہ یک روز نزد حجرہ میر سید مذکور آواز زن بیگانہ آمد میر سید بہیکہ فرمودند
 کہ عمر من بی یک صد و چہل سال رسیدہ است تا بحال از شر نفس و شیطان از خدا تیرا
 مان میخواہم و درویشاںرا طلب کردہ فرمودند کہ اے سالکان حق کوزمانے خود
 بشنید و مصلحتے خود را بندازید کہ زن بیگانہ درین آمدہ و از صحبت زنان دور
 باشید کہ ایشان رہن راہ حق اند ہر کہ در صحبت زنان افتاد و وصول حق
 دور افتاد و اعوذ ذی اللہ من الشیطن الرجیم من شیاطین الجن و الانس
 و مراد از شیاطین انس زنان اند کہ مردم را در گناہ اندازد و چنانچہ بلعم باعور در
 قرآن شریف مذکورست بلعم باعور مکر و زریب زن بخورد و و خراب شد قولہ تعالی
 مَثَلُهُ مَثَلُ الْكَلْبِ لَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ ذَاكَ الْفِعْلِ بعد از ان فرمودند کہ
 مانند او یا نند سب نرسد یک کہ بود چہار شوہر کردہ ہر چہار شوہر کشت و رفت این دو کمانے از شر زنان و شر

نفس در امان خود نگاہد و که نفس و شیطان هر دو دشمن غالب سخت اند که مروج را در چاه
 ضلالت و فسق و فجور سزنگون کرده بپندازد و سست نفس شیطان کے بر نڈاز راہ ترا
 بپندازند اندر چاہ ترا و نفس شیطان زد کرایا را من رحمتت باید شفا عت خواه من
 و نیز میفرمودند که نفس از همه دشمنان سخت دشمن زیرا کہ بہر دشمن کہ تملطف کنی فرمانبردار
 شود بخلاف نفس کہ ہر چند با او تملطف کنی زیادہ دشمن گردد و چنانچہ سعد گوید سبت
 مراد ہر کہ باری مطیع امر شود و خلاف نفس کہ فرمان دہد چو یافت مرادہ لظہم عثمان باز چنان
 نفس از حرام بی مروجی ز رستم گذشتند سام تو خود بہ کودک ادب کن بہ چوبہ مگر ز
 گران مغز دشمن مکوب و مولینا روم قدس سرہ فرمودہ است **ثنوی**

سست کبھی بیان دہو
 کبھی نفسی تو را
 کبھی نفسی تو را
 کبھی نفسی تو را

کشتن این کار عقل و ہوش نیست	ماند خصمی زو بتر در اندون	ای شہا کشتیم ما خصم و لا
نفس قصد بیرون بیان کند	خصم بیرون قصد جان ما کند	شیر باطن سخرہ خرگوش نیست
تا توانی بر میا و رکام نفس	فرمودہ است ثنوی	و شیخ عطار قدس سرہ
کم بدودہ بہرہ مانے نفس را	بیر پائے آور ہوائے نفس را	تا بنفستی اے پسر در دم نفس
نفس با ترک ہوا مسکین شود	راہ کجا یا بد پر گاہ خدائے	مرد تا نہند بہ فرق نفس پاک
تا بپندازد ترا اندر ضلال	در ریاضت نفس را دہ گوشمال	گوشمال نفس نادان این بود
چون بصبا عت خویش سستی کند	نے کشد باز نہ پرو در ہوا	چون شتر مرغ و شمار این نفس را
نیست در مالش بجز جمع عطر	تا کہ سازی زام اندر طاقش	بیک اندر حصین جستی کند
ہر کہ اورا نفس تو سن نام شد	جنگ بانفسک جہاد اکبرت	کار نفس بد ہمہ شور شرست
و آنکہ از اول سعادت گشت	چونکہ نفس خود ہوا کشتہ	از خردندان نیکو نام شد

اعان اعد و انفسک التي بان جنبتك حديد و بگر جعنا
 من الجهاد الاضغري الى الجهاد الاكبر دع نفسك وتعال حضرت
 قبلہ من میفرمودند کہ در کتب صوفیہ کرام نوشتہ است کہ فلان صوفی چنان زہد کردہ
 و فلان صوفی چندان زہد کردہ ہمہ را خفقائے توفیق دادہ بود کہ قدرت جملہ اعمال حسنہ
 بر توفیق ایزد منان است اگر توفیق نداد از بندہ سچ عمل نیک و وجود نیاید سبت اگر از حق
 توفیق خیرے رسد کہ از بندہ خیرے پیچے رسد حق تعالی در قرآن مجید میفرماید
وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ یعنی بگو اے محمد کہ بر اعمال حسنہ توفیق من از حق تعالی

است و نیز فرمودند که حق تعالیٰ جمیع انبیاء را ولایت و بنوئت بلا کسب و اوه است و بعد
 ازان فرمودند پھر جیسے علی بنینا و علیہ السلام از شکم ماور خود بیرون آمد و گفت کہ
 من نوریت دریا و دارم و حق تعالیٰ مرا امر کرده است تا بگذارم و زکوٰۃ بده و فرمانبردار
 والدہ خود باش و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ من و میان غلام حیدر بر سر
 زیارت حضرت قبلہ عالم قدس سرہ از وطن خود روانہ شدیم در مقامے میان غلام حیدر
 مذکور را گفتیم کہ برو از شہر آرو گزشتہ بیارتا تا نان بچنتہ کنیم میان مذکور رفت و تہمت
 باز آمد و گفت اینجا آرو خوب نیست من امر در طعام نخورم خورد تا نفس من کشند شود
 بین واسطہ آرو خرید نکردم و فرمودند من در بازار رفتم و آرو خرید کرده و نان دو بچنتہ
 کردہ پیش غلام حیدر آوردیم و گفتیم کہ این نان بگیر و بخور میان مذکور گفت امروز
 نخورم کہ امروز نفس را بکشم بعدہ یک نان بخورم و نان دیگر شخصی را کہ در راہ با ملاقی شد
 اورا دادیم و روانہ شدیم چون وقت نزدیک پیشین آمد غلام حیدر مرحوم باز پس ماند دیدم
 کہ آہستہ آہستہ قدم مے آید من گفتم کہ اے میان غلام حیدر قدم تیز کن اگر نہ ترا با این میزیم کہ
 در دست دارم بزخم و اسباب سفر نزد میان مذکور داشتیم و من بر چہ برائے وضو کردن قدم
 چون باز آمد دیدم کہ غلام حیدر مرحوم گرہ پشتارہ کشاودہ مصری تناول میکرد و من بطریق خوشتر
 طبعی گفتم کہ تو نفس خود را میکشی کہ مصری با بخور می بعدہ وقت شام در شہر مے رسیدم شب
 ہما سجا کردیم و چیزے نخوردیم چون وقت صبح شد شخصی نان فطیر آوردہ داد غلام حیدر مرحوم
 گفت کہ روز گذشتہ و شب ہم این دو وقت طعام نخوردیم در ماندہ شدیم و سر خود
 یافتیم اکنون کہ طعام نخوریم زندہ نمایم دور راہ رفتن ماندہ شویم بحال اگر چہ طعام فطیرت نخورم
 روزے مولوی علی محمد جراح در حضرت قبلہ من عرض کرد کہ غریب تو از قضا رزیرہ سمعیان خان
 مراد اوہ اند و روئید من کردہ اند و من ازین امر قضا بسیار خوف میکنم حضرت قبلہ من
 قدس سرہ این مہراج از بہت قصیدہ غوثیہ کہ تصنیف حضرت شیخ فہ القادر جیلانی قدس سرہ
 است بزر زبان مبارک اند **مُریدی لایحَت اللہ دینی بہ بعد ازین فرمودند**
 کہ در راہ وسعی یکی قاضی بود صاحب بسیار علم و زاہد و متقی و خدا ترس و حق پرست بود
 پیش او بقلمے آمد و گفت کہ ای سول اللہ تو قضا میکنی و گاوی و شتم اورا شیر خوردہ است
 انصاف من از ظہیرستان قاضی صاحب بشپندن این تیسیم کردند و گفتند کہ شیر و پیشہ است من

بہ چہ طور عدالت کمزورین گھنگو بودند کہ شبیر ناگاہ پیش قاضی صاحب بیامد و سجدہ کرد و رفت
 بقال قاضی شد بعد از ان فرمودند کہ در زمان سابقہ قاضی صاحب نسبت میبودند و اگر
 قاضی شوت میخورد و نغوہ باللہ منہا حال و چنان است کہ اگر کسی را شب نوبت آید در گوش او
 باید گفت اے تپ ازین شخص فرور شو و اگر نہ ترا در گور قاضی رشوت خوار خواہم داشت
 تپ بجز شنیدن این سخن دور شود و نیز فرمودند قاضی صاحب محمد عاقل کہ خلیفہ حضرت
 قبلہ عالم رحمۃ اللہ تعالیٰ بود مقدمہ قضاء موجب انفصال حق کردند رور و دو مخدوم
 از اوج شریف بر انفصالی مقدمہ آمدند ایشان بموجب حق انفصال کردند کی مخدوم
 خاطر رنجہ شد اوج کوچین و ربلوٹ مقام ساخت ہر روز علی الصبح قاضی صاحب دعا
 میکرد و قضا کردن اگر چہ جائز است لیکن در خاطر مردم رنجہ و ترک اولی و احسن است
 کہ در حدیث مدہ قلوب المؤمنین عرش اللہ تعالیٰ یلبت خاطر کس را مرخیان
 اے پسرہ ورنہ خوردی زخم بر جان و جگرہ ایضا ذل بدست آور کہ حج اکبر ست ہا
 روز ہزاران کعبہ یکدل بہتر ست و نیز میفرمودند کہ قاضی احمد علی و میان عبدالزاق
 شکستہ کنانیدہ در چاہ اند ختم و ہم فرمودند کہ جد ہر گوارا و ستا ذیم میان حسن علی رحمۃ اللہ
 تعالیٰ عنہما قاضی بود اورا زیارت خضر علیہ السلام شد از قضا رتوبہ کرد و صاحب نسبت شد و نیز
 فرمودند کہ یکے ہند و با من آشنائی داشت ہر روز آمدے بوقت رفتن گفتے کہ آشنائی مردن
 بکار آید و چون مرگ او نزدیک سید مسلمان شد بمزد اورا در خواب دیدیم کہ کمر بستہ
 از جانب مغرب مے آید من اورا گفتم کہ اے دین محمد از کجای آئی گفت زیارت سو لحد
 کردہ باز آیدیم و نیز فرمودند کہ ما در خواب ہم کہ ہر دو قدم من بر قرآن مجید ست
 چون از خواب بیدار شدیم سولوی محمد عابد سو کڑی رحمۃ اللہ تعالیٰ را طلب کردیم و تعبیر خواب
 از او پرسیدیم سولوی صاحب گفت شما ہر چیز را بہتر میدانید لیکن تعبیر خواب خاطر من
 این چنین ست کہ خداے تعالیٰ شما را متابعت سو لحد علیہ اکمل الصلوٰۃ و افضل التحیت ظاہر و
 باطن کمال نصیب کردہ ست کہ کہ تفاوت نیت اللہم ارزقنا متابعتہ النبی صلی اللہ علیہ وسلم و متابعتہ
 الشیخ رحمۃ اللہ تعالیٰ بفضیکہ بارحم الراحمین و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ در زمان
 سابق ساکنان استعداد بسیار بود کہ ہمیشہ صائم الدہر میبودند و اکنون سالک با یکہ طعام
 خورد و روز و شب در مجاہدہ باشد تا باو در جہ مشاہدہ حاصل شود و روزہ ندارد و ایچا کہ در روز

خشکی شود بعبه سوا پیدا شود و از نماز و روزه رمضان شریف و از جمیع احکام شریعت
 بازماند که عقل مسلوب شد و از سبب خشکی و باغ و مناسب این حکایت فرمودند که در روایتی بود خدا
 و روزه و ایم شروع کرد بغیر اجازت بابت از چند روز او را سودا پیدا شد و او و یازده حکیمان
 گمانیدم به نشد بعد او را در بند کردیم هیچ سود نکرد و از نماز و روزه رمضان مبارک و از
 جمیع احکام شریعت بازماند و درین زمان استعدا و کم است بموجب بیعت کار با بید کرد بعد
 از آن فرمودند که حضرت گنجشکر رضی اللہ تعالیٰ عنہ در آخر عمر فرمودند که اگر قلت طعام سیار نه
 کرده خوب بهتر بود که از سبب قلت طعام مراضعت سیده است که در عبادت قوت
 استادن نمانده است حضرت قبله من فرمودند که اگر شخصی سید نباشد و گوید که من
 سیدم مسلمانان را ادب کردن واجب است بابت او ب تا جاست از لطف الهی و بنابر
 سبر و هر جا که خواهی مناسب این حکایت فرمودند یکی سید بود مشهور و دیگر سید می آمد
 و او را میگفت تو سید نیستی بزرگے دیگر که حضور بنی صاحب صلوات اللہ علیہ وسلم ہمراہی
 آن سید دیگر کرد و گفت که تو سید نیستی بعد او را زیارت بنی صاحب صلوات اللہ علیہ وسلم
 موقوف شد آن بزرگت چنان شد و پریشان و مضطرب ماند و بسیار گریه زاری میکرد و بعد او را
 زیارت رسول خدا صلوات اللہ علیہ وسلم حاصل شد رسول کریم بزرگ فرمودند اگر چه او سید نبود ترا ادب کردن
 واجب بود که نام من بر سر خود نهداده بود و حضرت قبله من قدس سره میفرمودند که در حدیث است
 الحق مراد یعنی کلمه حق گفتن تلخ است کسی نباید گفتن مگر کسی را که معتقد باشد او را هم کنایت
 باید گفت نه صراحت و نه امر باید کرد و اگر امر کردن با میکند گناه کار شود و کنایت ابلغ است
 از صریح از فقیران بگردن شخصی در خدمت حضرت قبله من عالمیان قدس سره عرض نمود که از سبب قافه
 بسیار فقیران میروند و حضرت فرمودند اگر فقیران میروند مرا غم نباشد بعد فرمودند که پسران
 ما فرمودند در ویش را شب فاقه نعمت و بیار عمیت باشد که لیلۃ الفاقۃ للفقیر کلیلۃ المعراج
 شکر باید کرد و حتی سخن در وفاداری اهل اللہ و یوفائی دنیا داران و فتاد حضرت قبله من
 قدس سره فرمودند که دوستی اهل اللہ در هر دو جهان بکار آید و دوستی دنیا داران اختیار نیست
 بعد مناسب این حکایت فرمودند که در لیت بزرگے بود محمد نام از قوم آهنگران پسران چهار بودند
 بعد از وفات او به حسن خان حکمانی یک پسر او آشنائی بگرفت و معتبر او شد روزی حسن خان مذکور
 بزرگزاده را بگشت و او را در ناله که نزدیک لیت بود پیداخت و نیز فرمودند که بها و نخان کو چاک

در گردن خود و اس انداخته عرض کرد که عاقر با بند که حقتعالی محمد یعقوب را پسری و بدبند باو
 چنان معامله کرد که قبر او هم معلوم نیست و نیز میفرمودند که بنده از بنده عیب با تقصیر بیند او را خراب
 کند حقتعالی نیز تقصیرات و گناہان از بنده خود بیند از توبه نمودن بختند چنانچه کفر اگر الکبایرت اگر کافر
 یکبار گوید لا اله الا الله محمد رسول الله همه گناہان او صغیرہ و کبیرہ حقتعالی بمرکت کلمہ شریف پیامزد
 شیخ سیدی حمہ اللہ تعالیٰ گوید **سپت** بجد اللہ آن کس مسلمان شد اگر چه گدا بود سلطان شد
 و نیز میفرمودند که دور بودن از صحبت دنیا داران سلامی است و در قرب ایشان ملاکت حاجت
 و این مصراع نیز میفرمودند **قرب سلطان آتش سوزان بود و ہم فرمودند** **هدایت جبین حاکم آویسند**
و ساه نگین گدا و حضرت قبلہ من قدس سرہ العزیز میفرمودند **هدایت سستی** چنی نہ چربی چنی چربی
 مول ز مورتے - یعنی در راہ خدام را نباید تا درنگ در فرمان خدا و رسول خدا حکم باید بود و از
 نفس و شیطان دور باید بود که دشمن اند شرا کہ بخوبی می آید و حضرت قبلہ من قدس سرہ العزیز
 میفرمودند کہ بزرگے بود کامل او را خبر کرد کہ یکے از میدان شکار در فساد و فساد و ارتکاب مناسی نمود
 چون ربرے زیارت مدشج اورا گفت ہر چه کنی در حجرہ مایان کن کہ در ویش رصفت ستاری
 پرده پوشی باشد و حاضران مجلس را گفت فاتحہ بخوانید کہ در ما تقصیر است کہ این یار ما در فساد
 افتاده است و ہم فرمودند عالمی مدرس بود چون سبق شاگرد او مانعہ کردی اورا گفت کہ از ما چه تقصیر
 واقع است کہ سبق مانعہ کردی **سپت** آخر کم از انکہ گاہ گاہے آئی با کنی لگا ہے و نیز
 میفرمودند کہ شخصی در حوالے سیتپور میبودیر گاؤ خود ظلم کرد گاؤ بزبان فصیح گفت کہ حق تعالی را
 ظلم نیا فریدہ است بلکہ برائے عباد خود موجود کرده است چون آن شخص این سخن گاؤ خود
 بشنید از مال و سباب ترک کردہ را ہدایت پیش گرفت و نیز فرمودند ہر کسے کہ گادان و
 اسپان و دیگر حیوانات دار و باید کہ در دادن آب و کاه کافی نکند کہ روز قیامت پرسیدہ شود
 از خدمت ایشان این حدیث را شاہد آوردن **کلکم راع و کلکم مسؤول عن رعیتہ یعنی**
ہر یک شای نگہبان است بر عیال و مواشی خود از خدمت آب کاه پریدہ شود و نیز فرمودند
کہ یکے حاکم بود در اوج مبارک شخصی را قدرے مبلغ دادہ بخدست حضرت بابا صا قدس سرہ
روانہ کرد آن شخص چون نزدیک بابا صاحب رسید تذر والہ را قسمت کرد نصف نزد خود
نہاد و نصف دیگر پیش بابا صاحب برد بابا صاحب اورا دید تبسم کردہ فرمود کہ خوب قسمت کردی و آن
فخر مند شد و باقی مبلغ آوردہ پیش بابا صاحب نہاد و توبہ کردہ مریدانش و مجاہدہ پیش گرفت چون عقیدہ او

صاف دیدند حضرت بابا صاحب اور اطفال و ادوہ روانہ بسوسے سیتان کروند الحمد للہ علی ذلک
 و حضرت قبلہ من میفرمودند کہ خاتقاہ حضرت ازنگ آبادی قس سرہ راوہ دیو لو تندرود و در تہ سگان
 نشستہ بودند ہر حاجت مند کے آمد اور ہر حاجت کی بود نوشتہ بدوے و نیز فرمودند کہ ہر مبارک
 حضرت اورنگ آبادی دو عدد بود ہر یکے ہر این سبج مبارک بود (ذکر مولیٰ از سہ اولی) و ہر دیگر
 دیگر ہر مبارک این سبج بود (ای نظام در رعایت دلہا بکوشش دین را بدینا مفروش) چنانچہ محبوب
 الہی قدس سرہ میفرماید کہ مراد واقعہ این بیت و ادید بیت میکوش کہ راستہ بجانی برسدہ
 یا دست شکستہ بنالی برسدہ دیگرے خوش گفته بیت دل بدست آور کہ حج اکبرست
 و زہرا ان کعبہ یکدل بہترست ہر حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ مریدان حضرت قبلہ عالم
 قدس سرہ العزیز را عجیب ترک دنیا بود و از صحبت دنیا داران کام لغت داشتند ہی مناسب این حکایت فرمودند
 کہ یکی از مریدان حضرت قبلہ عالم قدس سرہ در حوالی احمد پور میبود عالم مدرس عیال دار و گذران او عمر بود روزے
 حضرت قبلہ عالم قدس سرہ در خانہ او نشریف آوردند و اورا فرمودند کہ ترا از ہا و لسان روزینہ میں کنا تم عالم
 جواب داد کہ انہ قبلہ عالم من از ہما کہ روزینہ ماسین کنا نیدیر کہ فقیرا بر دور و ازہ تو انگر رفتن دولت
 است چنانچہ در حدیث واردست اذ آیت الامیر بباب الفقیر فنع الامیر
 و اذ آیت الفقیر بباب الامیر فینس الفقیر اللهم ارزقنا غنا القلب از حضرت
 قبلہ عالم و عالیان میفرمودند کہ دنیا داران گنہ اند سیر نشود و مناسب حکایت فرمودند کہ پیوسلطان غیری
 از خزائنہ پریافت چہل روز آن خزائنہ را بر گاوان اشتران آوردند کہ گفتش کہ خون بہ بسیار یافتہ پیو
 سلطان جواب داد کہ گفت کہ این خزائنہ کمست این سخن ولایت بر حرص کند نہ بر قناعت چنانچہ
 شیخ سعد رحمہ اللہ تعالیٰ گفته است بیت گدارا کند یدرم سیم سیرہ فریدون بہ ملک ہم نیم سیرہ
 بیت چشم تنگ دنیا و را چہ یا قناعت پر کند یا خاک : و حضرت قبلہ ام قدس سرہ میفرمودند
 کہ سیرا فرود شدہ کہ گفته است اللہ بس و ماسوی اللہ بس و بعدہ این بیت خوانند بیت ہر یک
 زکف زمانہ دریا شقی : و ایشان زدہ کف کہ حسبنا اللہ کفی الحمد للہ رب العالمین لکنی سخن
 و خدمت سجد و فتا و حضرت من قدس سرہ فرمود کہ شخصی مضطرب پریشان تمام غریب بود و ہر روز
 و سجد سبوتا پر کردہ مناوی داد بعد از چند مدت حفاکار و زنی فرج کرد چنانچہ سنا ملک و مالک شد
 و نیز فرمودند کہ شخصی در دو گریہ بود وزن او ہم پر بود وزن ہر روز دو سبوت در سبوت کردہ ہماہ
 برین نیت کہ متعسا اورا اولاد بدید از چند مدت اورا و پسر داد یک نام عیسے دوم را موسی

بود و نیز فرمودند کہ زنی ہند و ہروز در مسجد علی الصبح جا رہ کر کے برین نیت کہ
 پروردگار و دختر مرثیہ دہد کہ دختر اورا پای شیل بود بعد از چند ایام خداے تعالیٰ دختر اورا
 شفا داد و صاحب اولاد شد و نیز حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ مارچیلہ اعمال بر نیت
 نیک ست مناسب این حکایت فرمودند کہ ہندو بود از یکی مسلمان قرض خود طلب کرد
 مسلمان منکر شد و گفت بر تقویم من بدست خود خط بکش مسلمان بدست خود تقویم بکشید این بیانہ
 بود بوقت ظہر کہ جناب در مسجد سفید کہ در شہر تونہ مقدسہ بود بخدمت میان صاحب اوستا ندیم میان
 حسن علی قرآن میخواندیم و این معاملہ دیدیم چون وقت شام رسیدہ آن شخص کو ربک سپر
 داشت پس اورا گاؤں شاخ زد و شکم او دریدہ شد بعد و نیز قبلہ من میفرمودند کہ ایکٹ و
 نہ روپیہ مسلمان یافتی داشت ہترہ روپیہ بہ فریب دروغ بگرفت بعد از چند روز
 نگاوان آن ہندو و زردان بردند گویند ہر یک گاہ بقیمت بیست روپیہ خواہد بود بیا
 رفت و ہندو اقرار کرد کہ شامت آن نہ روپیہ است کہ بدعا بازی گرفتہ ام و ہم قبلہ من
 قدس سرہ میفرمودند کہ ہندیان ہمہ ہستی بودند اگر ایشان از فریب کفر نبوک و افغانان ہمہ ہستی بودند
 اگر ایشان را ضد بود و روز بعضی مردمان کشتگو کردندہ شخصے در حضور آمد گفت کہ مردمان کشتگو
 نالایق میکنند خود فرمودند کہ بیفایدہ سر میخورند کہ بغیر ذکر خدا و رسول ہمہ سرور و است چنانچہ
 قرآن شریف قل اللہ ثم ذکر ہم فی خود ہم یلعبون چنانچہ قصہ حضرت ابوسعید
 کہ چون آیت مذکور میخواند اورا جذب پیدا میشد و اوستا اورا گفت کہ ازان کلمہ بیرون آید
 باین کلمات کہ مشغولی کند و مراد ازان کلمہ اللہ است مراد ازان کلمات علم تفسیر حدیث و دیگر علوم مظاہرہ
 است و نیز فرمودند ہندی موڑ نہ سگہیان موڑ لکھیا لوح قلم و این نیز این فرمودند ہست
 دارم نظاما کروی چو جرمی بلی کریمی و آمرزگاری۔ و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ دنیا
 داران در ماہ رمضان شریف وزہ نذرند گویند کہ مارا خشکی میشود و نیز میفرمودند کہ این سخن از گمراہی
 نفس و شیطان است و اگر نہ دنیا داران ہمہ چیز موجود میشود اگر تابستان زمستان کنند و ز زمستان تابستان
 کنند این چنین رت دارند بعدہ میان عثمان فقیر و حضرت عرض کرد کہ غریب نواز زندہ ہر وقت
 کہ از حد راول تا اینجائی تونہ شریفہ رسیدیم سچاس ندیدیم کہ روزہ ماہ مبارک رمضان رو توراہ
 گذارند ہا شد بجز اینجائی کہ از بکرت شہار و ایشان وزہ میدارند و تراویح میگذارند حضرت
 قبلہ من قدس سرہ در جواب لفرمودند کہ چون مسلمانان اعمال حسہ را ترک کردہ اند حصصا بر ایشان

کافر از تسلط کرده است و نیز عثمان مذکور عرض داشت کرد که غریب تو از من چون بنده در کشتی سواره
 شده و در کشتی صدیا زیاد مردمان بودند هیچکس روزه دارنده ندیدم مگر یک طالب العلم
 روزه دار بود و نیز در احمد پور بسیار مردمان روزه میبدارند و محاسب امر معروف و نهی منکر میکنند
 که در آنجا بکرت اسلام است و حضرت قبله من قدس میفرمودند الصَّوْمُ مَرْسِيَةٌ النَّفْسِ
 یعنی روزه داشتن تیغ تیز است که نفس را میکشد و هم حضرت قبله من قدس سره میفرمودند که دین
 زمان مردمان در گوشت و پوست یکدیگر افتاده اند و یکدیگر میکشند و از صحبت این چنین
 مردمان گوشه باید گرفت که در صحبت ایشان فساد میشود نه صلاح و نیز فرمودند که قطع الطريق
 آنکسانند که بخدا رسیدن نمیدهند و با هوا و هوس و شهوت تزلزلند و مبتلا کنند و راه دین
 تقاطع میکنند چنانچه در حدیث آمده است اِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا أَبْصَرَ لِعُيُوبِ النَّفْسِ
 حدیث دیگر آنکه وَصْحَبَةُ الْأَغْنِيَاءِ حَدِيثٌ يَكْفِرُ مِنْهُمْ كَمَا تَفْرُونَ
 مِنَ الْأَسَدِ و حضرت قبله من قدس سره فرمودند که بد بخت آن آدمی است که خود را از همه
 نیک بخت داند و بهتر آنست که خود را از همه بد و گناه کار شمارد و مناسب این حکایت فرمودند که در زمان
 حضرت بائید بسطامی رحمة اللہ تعالیٰ کندش باران شد و مردمان بر آفتاب استسقا در صحرا رفتند و نماز بخوانند
 و باران نیاید مردمان گفتند که از شامت مردم بد باران نیاید حضرت سلطان العارفين بائید
 بسطامی رحمة اللہ تعالیٰ گفت که بدترین مردمان من هستم از اینجا میروم خلق در پای ایشان قنایند
 و گفتند که بغیر شما چگونه باشیم و نیز میفرمودند که هر که خود را از همه کس کم داند او محبوب
 و مقبول حق تعالی باشد **سپس** خود شنائی پیشه شیطان بود هر که خود را کم زند مرد آن بود
کشتی سخن در آن اوقات که نصیب هر کس در ازل شده است و حضرت قبله من قدس سره العزیز
 میفرمودند که عورتی نزد من آمد و گفت که من سیوم رود خواهم مردم را مویر منقعی بدیدم که وقت آن
 خواهم خور و بعده حال او پرسیدم همچنان پرسید که آن گفته بود و هم فرمودند که میان ابراهیم
 بر واپدید روز محمد کهانی بطرف من آمده و بوقت رفتن از بازگردد من آمد و رخصت میکرد من او را
 گفتم که ای ابراهیم امروز چیست ترا که باز باز رخصت میکنی گفت ندانم که بار دیگر نصیب شود
 یا نه همچنان شد که او در خانه خود رفت و بمرد و نیز فرمودند که پدر که ابراهیم است آبخنان بود و پس او
 که نور محمدی رمزی میکند و مال مردم میخورد و هم فرمودند که دیگر شخصی از قوم بزوار بود که
 پیش من آمد و گفت که من امروز خواهم مرد ملا دعبیه که وقت مردن باید خواند تلقین کنند من

اور اکلہ شہادت تلقین کردم ہا زوزمیر و گفست و در خاتہ خود و قریب مندرانی کہ نزد کوه
 است رسیدہ بود کہ جان سلیم بحق نمود بعدہ این آیت بر زبان مبارک اندکہ **ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ**
يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ و سختی سخن در دنیا اوقتا و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند دنیا سخت
 و دشمن است از دور و دور باید بود و نیز فرمودند کہ بیچ نفس تو ای خدائی تکررہ است ہر کہ دعوی
 خدائی کرد از غرور دنیا کردہ است چنانچہ غور شد او بخت نصر و دیگر فرعون این ہمہ بغرور دنیا
 دعوی خدائی کرد بحق تعالی ایشانرا خراب کرد چنانچہ در قرآن شریف مذکور است و نیز فرمودند
 معجزہ نبی صاحب صلی اللہ علیہ وسلم کہ بعد از وصال ایشان سچس دعوی خدائی کنند لیکن دین
 زمان یعنی دعوی کنندہ علامتہ حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند اگر کسی چیزی سوال کند و نسبت
 صوفیہ کرام حرام است و صاحبزادہ بیان خیر محمد جیاتہ العلم و العمل الصالح عرضداشت کرد کہ غریب
 لوازم بر اسپ ماویانہ سواری کنید فرمودند کہ بروی سواری نکنیم زیرا کہ چیزے کہ بسوال حاصل شود
 نزد من حرام است **لَا تَسْخَنُ** در نیکبید مردم اوقتا و حضرت قبلہ من قدس سرہ العزیز فرمودند
 کہ بعضے مردم منظر خیر اند از ایشان ہمہ چیز خیر ظاہر میشود و بعضے منظر شر اند از ایشان ہمہ شر
 ظہورے آید مناسب این آیت فرمودند کہ یک سید بود نام او رحیم شاہ و مقام او در کوه است
 و منظر خیر بود چون در میان مردم جنگ فتادی و سید مذکور را خبر شد در میان آمدہ صلح کردے
 و نیز فرمودند سید مذکور منظر شر بود کہ در میان مردم جنگ و صل پیدا کردے و ہر جا کہ فتی از منظر ظاہر شد
 نہ خیر و ہم فرمودند چنانچہ فتی خان توانہ منظر شر است و این بیت فرمودند **بیت ناسنرائی را**
چو بینی بختیارہ عاقلان سلیم کردند اختیارہ و فرمودند در مصراع اول لفظ تسلیم مخذون است
 یعنی چون ناسنرائی را بختیار بینی تسلیم کن زیرا کہ عاقلان از تسلیم کردند **بیت سخن** در ان اوقتا
 کہ چون کسی در معاملہ دنیا روت از سچس ملاحظہ نمیکند و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند
 شخصے بود منصف در لواحق ویرہ غازی خان مرحوم خویشا از نزد خود طلب کردہ گفت کہ از من
 رخصت شوید کہ فردا علی الصبح نابینا شوم و سچس کس نشناسم خویشان باو گفتند کہ چہ سبب آید
 کہ مرا فردا علی الصبح رقم حکومت میدہند چون من حاکم شوم و ز سچس ملاحظہ کنیم و ہم فرمودند کہ
 در ویرہ مذکور شخصے بود منصف او گفتی کہ چون دنیا داران را غرور و نیا شود بحق تعالی رایش و
 سبت نمیکند و نعوذ باللہ من ذلک و ہم شخص مذکور گفتی کہ چون خصما بر خدائی خویش
 آید ایشانرا چنان مسار و خراب کند کہ از ایشان اثر نماند چنانچہ مولینا روم قدس سرہ العزیز فرمودند **بیت**

نقش با نقاش پنجه میزنند سبقتان فریش خود بر میکنند روزی شخصی در خدمت حضرت قبله من لدین
 آمد و عرض داشت که در غریب نواز مرعیال و اطفال دشنام میدهند و خدمت نمیکند بلفظ و زبان
 رانند که تکیه حق بکار آید و تکیه غیر بکار نیاید و اگر کسی تکیه بر اعیال و اطفال کند که مرا خدمت کنند
 بیج فایده نمیدهد و مناسبت اینجکایت فرمودند که در کوه درک شخصی بود از قوم جعفریه سیرستان و هر یک
 پسر اینصفت هزار روپیه نقد و دیگر اسوال اسباب تمامی قسمت کرده بداد برین امید که خدمت من
 کنند بجهه او را دیدیم که تمام خسته و لاغر به لباس کهنه چنانچه پا جامه او رفته بر رفته و دخته بود و
 یک جامه پشمین که او را در سندی کھتی گویند داشت چون لباس چپین بود از احوال خوراک پریم
 آنزد گفت که نان جواری و یک آوند پرا از آب پیش نهند نان آب آمیخته کرده میخورم و بعد از آن
 فرمودند که مسو خان مرحوم صاحب ملک سنگه بود وقت مرگ اطفال خود صدر روپیه طلب کرد
 ایشان جواب دادند که نزد میان چیزی نیست که بدیم و مسو خان حکمائی کرده بود بعضی گویند که بر
 قبر علی اکبر خان مرحوم ولد مسو خان بیچ پا و نقد بردند آن هم آوردند و خرج نه که دند شیخ سعدی
 رحمه الله علیه میفرماید بیست برگ عیشی بگور خویش فرستد کس نیارد ز پس پیش فرستد و هم
 فرمودند که چون وقت وصال شیخ الشیوخ العالم شیخ شهاب الدین سهروردی رضی الله تعالی عنه
 نزدیک سیدیک پسر ایشان کلید توشه خانه از لانگری طلب کرد و توشه خانه بکشاد و در توشه خانه
 بنفشه پنجه روپیه بیچ موجود نبود آن پنجه روپیه بر تنه میزدند بعد از آن فرمودند آن پسر
 که کلید طلب کرده بود اولاد او بعسرت باشد و آن پسر که آن کلید طلب کرد به فرحت حال باشد
 سخن در آن وقت و بهر جا که بدعت و بازی باشد خلق بسیار جمع شود و هر جا که کار نیافت خلق کم رود
 خواجه ذکره الله بالخیر فرمودند که در کار خیر نفس و شیطان مخالف باشند از برای آن خلق در کائنات
 کم جمع شود چنانچه در زمانه نبی صاحب صلی الله علیه و سلم صحاب کم بودند و کفار بسیار و در بدعت نفس و شیطان
 موافق باشند از برای آن خلق در کابعدت و باز بسیار جمع شود چنانچه بر سید که کار بدعت و ناحق
 میکرد بانگت چند لکھه مردم جمع شدند و او دعوت نبوت کرده بعهده او را حضرت ابابکر صدیق رضی الله
 تعالی عنه قتل کنانید و ملک تراز بگردند که ملک مبداء فساد است چنانچه در حدیث وارد است
 انجد قهر ن کمن قهرن الشیطین و نیز فرمودند مذہب و مایه هم از نجد پیدا شده است
 و هم فرمودند که علمای خراسان فتوی داده اند هر که مذہب و مایه اختیار کند کافر شد لغوی باشد
 من ذلک از صحبت ایشان دور باید بود که حدیث است الصلحہ تا اثر وقت و نیز فرمودند که

وصحبت نیکان نجات داین است و وصحبت بران خرابی داین است **صحت** صحیح تر اصاح کند
 صحبت طالع نرا طالع کند **قطع** پسر نوح بابدان نبشت به فاندان نبوتش گم شده سنگ حساب
 هفت روزی چند پی نیکان گفت مردم شد روز این بنده در خدمت حضرت قبله
 عالم قدس سره عرض داشت کرد که حق تعالی محبت خود نصیب کند فرمودند چنان شود انشاء الله تعالی
 من این حدیث خواندم که **اَلْکَرِیْمُ اِذَا وَعَدَ وَفَا** . خواهی من این بیت بر زبان مبارک
 راند **صحت** این سی سال این معنی محقق شد بخاتانی - که یکدم با خدا بودن به از ملک سلیمانی -
کتاب سخن در ان وقتا که حضاب کردن پیش اسود نیست حضرت قبله من قدس سره العزیز
 فرمودند که چون مادر دلی شریف داخل شدیم بر دروازه یک مسجد این بیت نوشته هفتاد و پنج آگهین او کی
 کون به کیسین لایون کون به اول آخر نما - موند که لاکهان کرنا و روز حضرت قبله من قدس
 سره مولوی صاحب کتاب محمد منانی کتاب صحیح بخاری بیاور و خواهی من فرمود که فهم حدیث لغیر
 مجتهد که این نیست تا اعلان بر قول مجتهد است **صحت** حدیث **کتاب سخن در ان وقتا** که دنیا داران وقت
 و نزاع و جدال میباشند حضرت قبله فرمودند که دنیا مثل حقیقه است چنانچه بر مردار سنگان شفق لان نزاع
 میکند همچنین طالبان دنیا بر حساب دنیا نزاع میکنند و یکدیگر میکشند عاقبت دنیا را همه گنشته میروند
 و مناسب این بیت فرمودند که چون وقت وفات سلطان سکندر رحمة الله نزدیک رسید اقارب و وزیران
 و امرا را طلب کرده وصیت کرد که دست پا من کفن بر منته خواهد داشت حضرت قبله من قدس
 سره العزیز میفرمودند که در بر منته کردن دست و پا اشارت آنست که سلطان سکندر پادشاه
 دنیا بود هیچ چیز از دنیا بخود نبرد دست و پا بر منته برقت چون سلطان سکندر بر دست و صیت و بجا آوردند
 ازین جا بر دست که دست و پا پادشاهان کفن بیرون کنند و نیز قبله من قدس سره میفرمودند که ناز و
 روزه هر کس تواند کرد اما از شهوات بر خاستن و ترک لذات گرفتن کاری دیگر است و ازین باز
 آمدن شکل رباعی ترا شهوات و کین حرص چند چون در رگانه جان در حسد و رضا و ورع
 نیکنامان حر - هوا و هوس بر زبان کیسه بره روز در خدمت حضرت قبله من قدس سره مولوی
 محمد حسن پسر مولوی عثمان امان الله دایره دین پناه رحمة الله والی عرض داشت کرد که غریب نواز است
 بعضی مردمان در حق صحاب کرام سخنان بد و ناسزا گویند و باینز مخالفت دارند فرمودند که اکنون وقت
 سکوت و صبر کردن است که هر طرف حکم حضرت کسی بگیرد عرض داشت که بد مذمبها نرا خدا تعالی
 عرق کند حضرت من قدس سره فرمودند ایشانرا حق تعالی هدایت کند و نیز فرمودند که فاعل حقیقی

دیر کار خفتن است لیکن این است که کار نیک بحقیقے حوالہ کنند و کار بد را بہ نفس و شیطان
 نہ بحقیقے از برای ادب و این بیت بخوانند رَبَّنَا ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَارِثًا لَّهَا تَعْتَبِرْ لَنَا
 وَتَرْحَمْنَا لَنَا كُوْنَنَّ مِنَ الْخَيْرِيْنَ و مولانا روم قدس سرہ فرماید طشوی
 از خدا خواهیم توفیق لب بولی ادب محروم ماند از لطف رب بولی ادب تنہایہ خود را دادا بد
 بلکہ آتش در ہرہ آفاق زدہ از ادب معصوم پاک آمد ملک بہ از ادب پر نور کشتہ این فلک
 کجی سخن در ان افتاد کہ ہر کس مقام و وطن خود را عزیز دارد و حضرت من بر زبان مبارک را نیند
 کہ حُبِّ الْوَطَنِ مِنَ الْاِيْمَانِ و وطن دوست و فرعی و اصلی فرعی است کہ آدمی در انجا متولد
 شدہ و اصلی است کہ جمیع خلائق دنیا را ترک کردہ در ذات حق محو گردد ہمیت ہر کس در ماند از
 اصل خویش بہ باز جوید روزگار وصل خویش و نیز فرمودند اثر و ناپا و شاہ باشندگان خشکی ننگ در آب
 افتد ہمیرند و ہمچنین حیوانات آبی کہ اگر در خشکی افتند ہلاک شود ہمیت اگر چہ در خشکی نزارن رنگہا
 سب بہ ماہیاز ایاہوست جنگہاست بہ و نیز فرمودند کہ باو نیشیان اگر در شہر در آید حیرت و اگر
 شہری در بادیہ رود حیران باند و دیگر بار این بیت فرمود ہمیت پو عشق کہ بہ مصر پادشاہی میکرد
 میگفت گد بودن کنگان خوشتر بہ روز شخصی از اجیر شریف آمد در حضرت قبلہ من عرض داشت
 کرد کہ غریب نواز بندہ در خدمت خواجہ معین الدین قدس سرہ ہفت روز حاجت خود را عرض
 کردم بعد از ہفت روز فرمودند کہ حاجت تو در سنگ شریف بخد مت خواجہ محمد سلیمان کہ ان
 حاجت من این است کہ قرض من و ختہ گرد و دمر ابیت گنبد حضرت قبلہ من را بیعت کردند
 و سہ بار سورہ منزل بعد از نماز عشاء دو مت کن حق تعالی قرض شما را ادا کند انشاء اللہ تعالی
 یر و طرف خانہ خود روزی میان علی محمد سپاہی خدمت حضرت قبلہ من آمدہ اورا
 فرمودند کہ از لشکر بزداران بچہ طور رستی میان مذکور عرض داشت کہ غریب نواز چون لشکر بزدلان
 بر من شمشیر کشیدند صورت شما حاضر کردم دست مبارک شما ظاہر شد و مرا امان داد
 حضرت من در جواب فرمودند کہ مرید را چنین باید در ہر حالت حاضر داند و مدوا و طلب این بیت
 فرمودند ریاضی ناصیہ پیر نہ تنہا ضیاست بہ بلکہ یکے از صفت کبریاست چہ ہر کہ بل
 دامن پیران گفت کہ کج بقا ازین جہ ویران گشت بہ و حضرت من قدس سرہ میفرمودند
 کہ ہر غم و الم کہ بر آدمیان نازل شود از شامت اعمال بدت کہ از صاور شود و اگر نہ حصعاً ظالم
 نیست معاداً باللہ اگر کسی حق تعالی را ظالم گوید کافر گردد و ظالم است کہ در ملک غیر تصرف کند

و حقیقتی مالک همه شایسته هر چه خواهد آن کند و نیز فرمودند لا تحترک ذرّة الا باذن الله
کتابی سخن در آن وقتا و کسے را که فرمود فوت شود اورا بسیار سخت مرت مناسب این
 حکایت فرمودند که روزی در غزای کفار اصحاب بسیار شهید شدند و میت یک صحابی
 یافته نشد رسول خدا صلی الله تعالی علیه وسلم حکم کرد که بیتان را شکم چاک کنید و در جگر ایشان نظر
 کنید متنی که در جگر و سوراخ باشد اورا بیاورید کعبانه رضوان الله علیهم همچنان کردند یک میت را
 بهمان صفت یافتند و خدمت رسول خدا صلی الله علیه وسلم آوردند اصحاب عرض کردند
 یا رسول الله صلی الله علیه وسلم از چه سبب در جگر این صحابی دو سوراخ است نبی صاحب علیه السلام
 جواب داد که این دو سپر فوت شده است از غم ایشان در جگر این دو سوراخ شده و هم فرمودند
 که آزار دور و فرس کثرت کسی ندکد که اورا گزیده باشد و هم نبی صاحب بعد از فوت شدن سپر
 خود که نام او حضرت ابراهیم رضی الله عنده بود از چشم مبارک رسول خدا صلی الله تعالی علیه وسلم اشک جاری
 شد و این عبارت عربی بر زبان مبارک نازل گردید **تَدَاعَى الْعَيْنُ وَ تَدَاعَى الْقَلْبُ بِحِرْقِ فِرَاقِكَ**
یا ابراهیم و چشم اشک میریزد و دل میزد و جدا می آید ای ابراهیم صحابه عرض کردند یا رسول الله صلی الله علیه وسلم تو مارا
 منع کردی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند منع لونه کردن گریه نمودن کرم بداجحه الله علی قلب ایشان
 و هم فرمود مرتبه یک اصحابی از صفای و ولی زیاده است و هم در حدیث آمده است **اصحابی کالنجوم**
بأبصارهم اقتدوا بکرمهم اهتدوا بکرمهم یعنی سخن در آن وقتا که هر کس که مصیبت رسد
 ضمیر کند و جزع و فرزع کند و اگر نه لغد بر حق تعالی گوید ترا به بلالی دیگر مبتلا کنم که مصیبت اول از
 تو فراموش شود و حضرت قبله من قدس سره بر مناسب این حکایت فرمودند که زنی بود بعد از فوت
 شدن پسر خود هر روز جزع و فرزع و نوحه کرد و ما اورا منع کردیم که هر روز نوحه و جزع مکن صبر کن
 جواب داد که یک پسر داشتم که حقیقتاً از من بستند اکنون چه جدار چند مدت به بلا عظیم گرفتار
 شد و هر روز نوحه کرد که از مردن پسر بیچاره مانده و هم فرمودند که یک نوحه چو دهمان بود که پسر او
 فوت شد و هر روز نوحه کرد و صبر نکرد بعد از چند روز دیگر مصیبت دیگر گرفتار شد که برادر او
 فوت شد و نیز فرمودند هر که صبر نکند اورا مصیبت بر مصیبت برسد هر که صبر کند از مصیبت نجات یابد
 حقیقتی و را اجر عظیم و بد خود و فرمایان **اللهم مع الصابیرین** **کتابی سخن در آن وقتا** که در
 حق جل و علا در ایشان کامل عجب سر خود نیاورد است و حضرت قبله من فرمودند که در حدیث
 قدسی آمده است که **لنسان یترحمنا فی شکره** و فرمودند **لو کانت کما خلقت لآفلأک**

کتابی سخن در آن وقتا

دیگر بار این بیت فرمودند **سپت** گریبوی ذات حق اندر وجوده آب و
گل ای ملک دی سجوده و نیز فرمودند فی تقریر القرآن بركة و فی الحركة بركة و فی
الخیرات بركة و فی التحلیل بركة و هم فرمودند هر که حرام
خورد رزق او تنگ شود و عاثر باشد چنانچه در زمان همیشه خوار باشد و حضرت قبله من قدس الله
سره العیز از شخصی پرسید چه قدر علم خواندی او جواب داد که طب خواندم حضرت قبله این بیت
خواندند **سپت** طب زنی جوئی که طب النبوی و سازوت از جمله علل اجنبی **سپت** سخن در آن
اوقات که بسیار در ویش اند که لباس محفوظ اند حضرت قبله من لفظ مبارک اند که هر سبب
لباس جوگی و غیره دارد الکار نباید کرد که بسیار صاحب معنی اند که خود را از خلق پوشانیده
دارند بلکه هر کس خدمت و تعظیم باید کرد که در حدیث است **من خدام خدام** و حضرت
قبله من میفرمودند که از علامات قیامت است که پسر با پدر در جنگ نزاع باشد چنانچه در فرمان
پدر باشد ایشان را مبارکبادی کنند که شمار اخلاف نیست پس این بیت خوانند **سپت** ختم ترا
همه جنگ و جدل با ما دره پدر ترا همه بدخواه پسر من بنیم و حضرت قبله من قدس سره میفرمودند
هر که شکر حق تعالی کند نعمت بر او زیاد گردد و چنانچه خود فرموده است **و لکن شکرتم**
لا ید نکم و اگر ناشاکری کنی از اسباب او تمام خراب شود و مناسب اینجکایت
فرمودند که در کوه درکات بودند و بسیار مال اسباب داشتند و زکوٰۃ ندادند یکبار
وزوان آمد ایشان را شهید کرده مال اسباب ایشان تاراج کرده بردند چنانچه نصرت خراب کردند
دیگر گاو آن بسیار بردند چنانچه یک دزد و صد بیت گاو حصه آمد و بیت ده آنجا قیمت
شده نوزده روپی میفروشد و هم فرمودند یک پسر احوال میسج کرد و گفت که این پسر ما را
قرآن شریف ختم بکنانید و تعلیم کنید چون معلم پسر سید کور را کلام الله ختم کنانید او شکر
یکت و این تمام لاغر که آن بزد در راه بگرد و در خانه او ستاد نرسید **سپت** سخن در آن وقت
که او بسیار قدرت است چیزیکه از حصص خوانند یا بند و حضرت قبله من قدس سره مناسب اینجکایت
فرمود که سالی بندش باران در کوهستان شد خلق الله پیش صاحب آمده عرض داشت کردند
که مال ما از سبب گرنگی و عدم گیاه که باران بخار و میرود و بی خدا جواب داد که مقصود شما بدان
ست یا گیاه سبز گفتند مقصود ما گیاه سبز و لی خدا دعا کرد که حق سبحانه قدرت که بغیر باران
گیاه سبز رویاند چون علی الصبح مردم از خواب بیدار شدند دیدند که برهنه شست و کوه گیاه سبز

روئیده از آن روز آن ولی را لقب عرفین نهادند و در زبان افغانی غرکوه را گویند و شین گیاه سبز را گویند و نیز اولاد آن ولی همین لقب مشهورست و هم فرمودند که هر چه اهل بتد بامر حق سبحانه و تعالی کنند عامه در فهم نیاید چنانچه فعل حضرت علی نبیا و علی له و علیه الصلوٰة و السلام هر چه کرد بامر حق تعالی کرد و هم موسی علی نبینا و علیه السلام با وجود مرتبه نبوت ازان بیخبر بود چنانچه مولینا روم قدس سره میفرمودند **فلنومی** آن پس از آن حضرت سب پرید خلق چه سر آرد و نیاید عامه خلق چه آنچه از حق یافته وحی و خطاب چه هر چه فرماید بود عین صواب چه آنکه جان بخشد اگر بکشد روست و نیابت است و دست او دست خداست و فهم موسی با همه نور و منتر شد ازان محبوبی پر سپرد بنده جامع لفظ و در خدمت حضرت قبله عالم خود قاری کتاب تفسیری شریف بود چون قصه بادشاه پیود و فریب وزیر و به قوم انصاری شروع شد فرمودند که نفس سخت دشمنی ست که وزیر و فریب نفس خود را هم خراب کرد و قوم انصاری نیز فریب او خراب شدند تا کمال خرابی در ایشان باقیست بعده این بیت فرمودند **نفس سرکوبم خوار** دانه اتوانی دوش از مردار داره بعده فرمودند که وزیر پادشاه را گفت که دست و گوش مرا بر بینی مرا بشکاف بادشاه همچنان که بعده وزیر را در قوم انصاری فرستاد و فریب نفس و شیطان همه قوم انصاری را خراب ساخت **نَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ شَرِّ نَفْسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِنَا** و حضرت قبله من قدس سره فرمودند که وزیر فریب نفس شیطان ست و گوشش برانید و بر و چنانچه شخصی **دیوان** سلطان مل که ناظم ملتان بود و تفنگچه زد و کشت آنرا هم بکشتند و هم فرمودند چنانچه شخصی علامه مصطفی خان ملتان را شمشیر زد و او را حق تعالی امان داد و شمشیر زنده را بکشتند و هم فرمودند حیات خود را هر کس دوست میدارد ولیکن چون نفس غالب شد بر فریب خود را بکشتند چنانچه میان علی محمد احمدانی که عالم بود در شکم خود کار دزد و برد و نیز فرمودند بسیار زمان چاه و یاد در گلوئی خود رسن اندخته بمیرند

نفس و شیطان مستند از راه ترا	رحمتت باید شفاعت خواه من	نفس شیطان زد کرمی راه من
قد قدا ملکنا من طغیانہ	استعین الله من شیطانہ	تا بیند از نذر چاه ترا
یادده مارا سخنها دقیق	دستگیر و جرم مار اور گذار	ای خدای پاک بے انباز یار
ایمنی از تو محابت هم ز تو	هم دعا از تو اجابت هم ز تو	که ترا رحم آورد آن کز رفیق
کیسار داره تو بدش کنی	مصلحتی تو ای تو سلطان سخن	گر خطا گفتم اصلاحش تو کن

<p>این چنین کسیرا اسرار است نبتش داوی چفت و خان عم زین غم و شادی شادی ده هر چه محبوب است او رو میکند حق تعالی همیشه دیگر همه</p>	<p>این چنین مینا گریها کار است ز آب و گل نقش تن او کم زوی باز بعضی را رمائی داده کرده در شپم او هر خوب و زشت لحنتی سخن در آن افتاد و گرفتار</p>	<p>گر چه جوی خون تو نیلش کنی آب با هم خاک را بر هم زوی باینرا اندیشه شادی و غم پرده از خویش پیروز و شرت و آنچه ناپید است مست میکند</p>
--	---	--

چیز افتاد حضرت قبله من قدس سره بر زبان رانند که چندین کسان صاحب علم و حیا که
ما رفتند چنانچه میان سرای که او را دوم با شاه گفتندی و مسو خان مرحوم و دیگر حسن خان
جسکانی و حیات خان جسکانی و دیگر بسیار کس رفته نگاه این آیت بخوانند که کل شیء عیالک
الا وجهه و هم فرمودند که کار ما به بدان نیکی کردن است چنانچه در حدیث آمده است
لَا حَسِينَ إِلَّا مَنْ كَسَا بَيْتَ بَدِي رَابِدِي سَهْلٍ يَشُدُّ حَمْلَهُ أَوْ مَرُومِي أَخِيْنَ إِلَى مَنْ آتَا
و حضرت قبله من قدس سره را شمع هر مبارک این بود جمع سلیمان سرفراز ز نور
محمدت و دیگر دعائی که حضرت قبله من قدس سره بعد از نماز فرض تبار دست بر خفته
این عایشه خوانند اللهم افقه لنا بالخیر و اخذنا بالخیر و اجعل عواقب امورنا
بالخیر دوست مبارک هر سه بار بر رو مبارک میگردانید لیکن بعد از الحمد و خلاص دعا
مذکور میخوانند و حضرت قبله من قدس سره فرمودند که در شرح اگر عین نباشد شریست و نیز
فرمودند **لَا مَلِكَ إِلَّا اللَّهُ تَوَكَّلْ عَلَى الْمَلِكِ مَنْ تَشَاءُ وَ تَنْزِعُ الْمَلِكَ مَنْ تَشَاءُ وَ تَعِزُّ**
مَنْ تَشَاءُ وَ تُكَلِّفُ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
و نیز فرمودند که حضرت ابراهیم تکبیه بر حق تعالی کرد بر و نار باغ شد و حضرت دیوسف
اعتماد بر غیر کرد چند سال در زندان بماند و حضرت سلطان الشایخ فرمودند که شیخ الشیوخ العالم
فرید الحق والدین قدس سره را مرض حادث شد خواست که گامی چند برود و عضا بگرفت روان
شد چند گام برنت حصار از دست پیداخت چنانچه اثر غم بر پیشانی مبارک ایشان معاینه شد
پرسیدند که چه بود که عضا از دست بنداخت فرمودند که ما را احتلاب کردند که تکبیر بر ما کردی
و نیز فرمودند که **حَسَنَاتُ الْأَبْرَارِ سَبْتَاتٌ لِلْقِيَامَةِ يَوْمَئِذٍ وَ حَسَنَاتُ قَبْلِهِ مِنْ قَدَسِ سِرِّهِ**
میفرمودند که خدا رازق مطلق است که سیم رخ را چهل فیل هر روز روزی دهد در کوه
تافت چنانچه شیخ سعدی قدس سره **سبوت** چنان بهن خوان کریم گسترده که سیم رخ در تافت

روزی خورد و میفرمودند و گفتند که گشتا پتی آدم و نیز فرمودند شخصی ابلیس را دید و گفت که
 مردمان را خراب کنی ابلیس گفت من مردمان را خراب نکنم بلکه مردمان زنانه خوار کنند که
 بروی ایشان بوسه دهند و بسبب خیال بد مردم بگردیدگشتند من کجا باشم بعد از آن این
 بیت فرمودند **سیت** اگر نیک بودی همه فعل زن و زنان را من نام بودی نه زن و نیز
 فرمودند **سیت** در رفع حجب کوش نه در جمع کتب و از جمع کتب نشود رفع حجب به
 میان غلام رسول نبیه میان صاحب نوز محمد ناره و اله قدس سره و حضور عرض کرد که رفع حجب
 پیر کند یانه حضرت قبله قدس سره فرمودند که رفع حجب حق تعالی کند بامداد پیر و این بیت
 در زبان مبارک اند **سیت** آنکه تیریز و دید یک نظر از شمش دین به طعنه زنده بر دهنه سخن کند
 بر چله و نیز فرمودند که حضرت امیر خسرو گفته **سیت** چون مرا پر گشت یار به نیست مراجعت
 پروردگار و حضرت قبله من قدس سره فرمودند که اولیاء عین ذلت حق اند و بدایت در
 و امن ایشان بسته است و توجیه ایشان توجیه ذات حق است و نیز فرمودند که اللہ اللہ هر کس
 گوید لیکن گفتن اولیاء تاثیر دارد **سیت** عام میگویند مردم نام پاک و این اثر نکند چو نبوه
 عشق پاک و نیز فرمودند که حضرت صم قدس سره چهره خوانده بود لیکن مریدان این دو
 جزو صیبت کردی الطاعة لله والیاس عن خلق الله و نیز فرمودند که اولیاء عین حق
قطعه آنکه بنظر خاک کیمیا کنند سنگ ولی کنند گس را سما کنند آنها که چشم را
 بدو صد حبله و آلت به آیا بود که گوشه چشمی پاکند و نیز فرمودند در حدیث
 شریف **مدہ تاکی زمان یقرعون القرآن ویصلون الصلوة و لیس فی قلوبهم**
 ایجابی زبان خواننده خواننده ناز و نباد دل ایشان ^{ایان} درین وقت اگر گوشه گیر و از خلق سلامت ماند چنانچه در زمان
 سابقه نیک مردم از خلق گریخته در غارها گوشه گرفته بودند و نیز فرمودند که درین وقت اگر خانه کس را
 آتش بسوزد و هر کس گشتن هرگز نیاید رفت که صاحب خانه دعوی کند که این شخص خانه مرا آتش
 زده و بگردد فرمودند که در فهرست نفحات اللانس هم شش صد مرد و دوازده زن آورده هم
 کامل کامل اند مگر یک مرد اسم او از دیوان فقر کرده که با تا یک محدثانی دشت و حضرت خواجہ
 فرمودند که از مریدان مولینا صاحب س سره بیکی از تو اگران آشنائی داشت روزی که بیاید
 مولینا صاحب آمد مولینا صاحب فرمودند که این مردم کدام است خادم گفت فلان مرید است
 مولینا فرمودند این پیش ازین آدم بود اکنون بی آدم شده است بعد حضرت قبله من عالیان قدس سره

این بیت فرمودند **بیت** هر چه درین عالم است از اثر صحبت به ورنه کجای است بید بگنات
 و نیز فرمودند که طریقه خاصان آنست که خود را از خلق گناهگارتر و اندو نیز فرمودند که نیک آدمی
 آنست که خود را از گناهکار زیاده داند و بد آدمی آنست که خود را از همه بهتر داند روزی حضرت
 قبله من قدس بنده را در خلوت پیش خود طلبید و فرمودند باید که حوصله کنی و بیوست مشغول بطن
 و عبادت حق تعالی باشی و بعد از این آیت بر زبان مبارک ایشان **انا لاصنیع اجرامن احسن**
عملاً و نیز تشریف بجا آوردت خاص مشرف گردانید الحمد للرب العالمین در فواید شریف
 آورده اکرم علی سنجری رحمة الله تعالی که بنده را محبوب الهی قدس سره پیش طلبید فرمود که پیوسته
 بطاعت و عبادت مشغول باش و باور او و ادعیه بطلعه کتب مشغول باشی بیکار نباشی نگاه
 به تشریف خاص مشرف گروا بید کلاه و ورع خلعت عطا فرمودند الحمد للرب العالمین نیز سلطان
 المشایخ قدس سره این بیت فرمودند **بیت** با عاشقان نشین همه عاشقی گزین با سر که نیست عاشق
 کم شوی آن قرین و حضرت قبله من این بیت را بسیار بر زبان مبارک اندازی **بیت** این رسال
 این یعنی محقق شد بجاقانی که یکدم با خدا بود حق ز ملک سلیمانی و نیز فرمودند که حضرت قبله
 هماوری رضی الله تعالی عنه در اوایل یک چهری نی داشتند دور و عبادت میکردند دیگر
 بیچخانه نداشتند چنانچه در سیر الاولیا آورده است که مولینا حسام الدین ملتانی ظلیفه سلطان المشایخ
 یک چهری نیم کهنه مختصر درویشانه داشت چنانچه خواجه حکیم سنائی رحمة الله تعالی گوید **لظلم**
 داشت لقمان سه گز سپنج و تنگ
 چیت اینجانه شش دست و سر
 چون گلوگاه نانی سینه تنگ
 بادل سر و گفت چشم گریان پر
 ابوالفضولی سوال در آرد
 گفت ندانم کس کثیر

و نیز فرمودند که حضرت نوح علیه السلام در عمر خویش یکی بنده استاده کردی تا گرمی خورشید
 نزد چنانچه در کیمیا سعادت مذکورست حضرت نوح علیه السلام یک خانه تیدج داشت شخصی گفت
 حضرت نوح را که دیگر خانه بنا کنی حضرت نوح علیه السلام چو ایداد آنکس را که باید مردن این قبر است
 و نیز فرمودند که مقصود از علم عمل و هدایت و محبت باری تعالی حاصل کردست چنانچه در سیر اولیا
 آورده که وقتی که از بعضی یاران او ده اتفاق کردند که اجازت تلم و بحث کردن از سلطان
 المشایخ بستاند بخدمت حضرت سلطان المشایخ عرض کردند سلطان المشایخ فرمودند
 که چه کنم مرا از ایشان مطلوبی و بجز است و ایشان همچون پیاز پوست در پوست اند کاتب
 حروف از جواب سلطان المشایخ استنباطی کرده است یعنی مغز ندارند آن مقدار علم که بر

این کار که در آن شروع کرده اند حاجت باشد حاصل کرده اند و مطلوب از آن علم عمل است
 و محبت باری تعالی که بنزله مغرست و آنچه جز آنست بمنزله پوست است مراد از کارند کور عکس
 و محبت باری تعالی چنانچه مولینا جامی قدس سره فرماید رباعی ^{طلب کمال} **ایدل کمال** و در مدینه چند
 تکمیل اصول حکمت و هندسه چند به هر فکر بجز ذکر خدا و سوسه ^{در سر} از خدا بدار این دستور چند
بیت مژگن تو شد صفت اصول فروع هیچ نیفتا و باصلت رجوع به روزی بنده در خدمت
 قبله خود عرض داشت کرد که قرآن مجید را یا و کم حضرت قبله من قدس سره منع کردند از حفظ
 قرآن مجید و نیز فرمودند که پیران مریدان را از همه وظایف منع فرمایند جز یک طیفه دیگر نگویند
 چنانچه حضرت قبله من رضی اللہ تعالی عنہ این بنده را در پیداری خواب گفته اند که ذکر جانی بسید
 کن که سیر لقا اثر است و نیز چنانچه سلطان المشایخ مولانا شمس الدین فرمودند که لب به بندگی
 و در بندگی و نیز فرمودند که **القضاة یفتون علی الکتب** و نیز فرمودند **المؤمنون اخوة**
^{در کتب} سخن در استعداد و توکل باوقاد حضرت قبله من قدس سره بر
 نطق مبارک اند که تعلیمی بود در لاهور سعد اللہ نام پیش عالمی تعلم کردی بعد از چند روز آن سعد اللہ
 وزیر پادشاه شد روز سعد اللہ مذکور بر زیارت استاد چند مبلغ پیش او نذر گذرانید
 استاد گفت تو کیسی گفت من سعد اللہ شاگرد شام ام استاد فرمود این مبلغ آورده خود بردار
 که این حرام است بعد از آن فرمودند که زهی استعداد مردان زمان سابقه که به بیچسب تقاضات
 نکرند بجز اعتماد حق تعالی و در خدمت حضرت قبله من قدس سره وقت قیلولة میان احمد خوال در
 جوگ این کافی شروع کرد **مندی** کرین سیالین دوپیر و پنجه بادی به سکه تا گنی ماهی
 دی ذکر دوپیر و جو که کیتیا انهمان اکیان و پنجه بادی به کرین سیالین دوپیر و پنجه بادی
 و حضرت قبله من بر زبان مبارک **اندند نه کوئی آوے نه کوئی جاوے** رنج کیشی طبره
 پنجه بادی و کرین سیالین دوپیر و الخ و راگنی جوگ وقت قیلولة دست میباشند
 و نیز این ابیات مطلع الانوار میخوانند **بیت** اگر همه عالم بهم آیند تنگ به به نشود پائے
 یکے مور تنگ به جمله جهان عاجز یک پائے مور به وائے که بر قاور عالم چه زوز به خروان
 در امر نیست خیزه سوی نقیهان خدای گریزه و نیز فرمودند **مصرعه** بنان کے ماند آن بازی
 کز سازند مغلها رید و حضرت قبله من قدس سره العیز فرمودند که روزی پیش قبله عالم
 هواوری رضی اللہ تعالی عنہ این بیت خواند **بیت** کمال صنعت مشاطه شاید که روزی زشت

رازیا ناپیدہ بعدہ قبلہ عالم فرمودند کہ از من ہم بیت لبسید پیت مگو کہ پیر شدی تاب
 عاشقیست نماند شراب کهنہ ماستی دگر دارد و حضرت قبلہ من قدس سرہ بر لفظ مبارک
 راند کہ دو شخص در خدمت بابا صاحب قدس سرہ عرض نمود کہ غریب نواز در میان منازعت
 مقدمہ فیصل کنی حضرت بابا صاحب قدس سرہ خواجہ پیر الدین اسحاق و حضرت نظام الدین
 اولیاء را رحمۃ اللہ تعالیٰ عنہما فرمودند کہ شما بروید مقدمہ ایشان فیصل کنی حضرت پیر الدین اسحاق
 فرمودند کہ چون آن دو شخص گفتگو شروع نمودند از لطافت تقریر و شیرین کلام ایشان مارا گریہ
 آمد پیش حضرت بابا صاحب آمد عرض کردیم کہ اسے غریب نواز ایشان چنان گفتگو کردہ اند
 کہ مارا حالت گریہ آمد حضرت گنجشکر فرمودند کہ ایشان ملائکہ بودند کہ برای تعلیم شما آمدہ بودند حضرت
 قبلہ من بزرگان مبارک راند اند کہ بلکہ شاہ علیہ رحمۃ اللہ چہ خوش فرمودند ہستادی مابیل
 قابیل آدم کے جائے آدم کس کا جایا پو و نیز فرمودند پیت نفس را سر کوب و ایم خوار و آتا
 توانی دورش از مردار داری و نیز فرمودند چنانچہ حضرت سلطان الشایخ قدس سرہ فرمودند کہ
 کہ مردے نفس را دید بر صورت خود بر مصلے خود در خانہ خویش نشست متعجب شد کہ بر شکل من
 کیس کہ در خانہ من بر مصلے من چہ کند از او پرسید تو کیستی جواب داد من نفس تو ام باز پرسید
 کہ ایجا چہ کنی گفت بیخ بودہ ام گفت ترا بخو ہم زدو گفت زون این چنین نباشد زون من عطا
 من باشد این گفت و ناپیدا شد و حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند کہ سلامتی در ملک
 درویش است دیگر ہمہ ملک زوال و خرابی است حضرت خواجہ حافظ شیرازی خوش گفت رحمۃ اللہ علیہ
 دولتی را کہ نباشد غم از آسب زوال و دولتی ہست کہ در صحبت زویشان است بہ و نیز فرمودند کہ چون
 کے از اولاد بزرگان بے ملاقات بیاید لازم است کہ اورا تعظیم بسیار یاید کرد و پیش او ستادہ نشود
 و تواضع و تعظیم نماید زیرا کہ ابا و اجداد او از قیر خود تا کمر بیرون آمدہ بہ بیند اگر کسی ایشانرا تواضع کند
 خود دل شوند و مناسب این حکایت فرمودند کہ سجادہ نشین بابا صاحب رحمۃ اللہ تعالیٰ عنہ را بزرگے
 بر قدم سواری و بوسہ داد کسی آزا گفت کہ چرا چنین کردی جواب داد کہ ہمہ بزرگان در پشت و پناہ ہولاد
 خود آیند مرا واجب بود تعظیم کردن آزا و نیز قبلہ من قدس سرہ بخدست صابیزا وہ خواجہ محمود صاحب
 رحمۃ اللہ علیہ عرض نمودند کہ نگویہ ایمان و دین و دنیا و دوجہان من حضرت قبلہ عالم و شہا ہستید
 و عاقبت فاتیحہ فرمایند کہ حق تعالیٰ این فلام را شفا کاملہ نصیب کند و نیز در خدمت حضرت قبلہ عالم فرقتہ
 دعا طلبے کنی کہ بکرم و فضل خود نظر کنند نہ بر اعمال ما کہ این بندہ را تکبہ در دوجہان بر ذات شماست

نیز دیگری بعد از این بیت بر زبان مبارک نذیر بیت هر قوم راست ای سخی و قبله گاهی من
 قبله راست کردم بر سمت کجکلاهی و نیز فرمودند که اگر غلامی با عارضه پیری شود مثل مرغان برده
 زیارت حضرت قبله عالم و شما کردمی چکنم که غلام را طاقت در بدن نماند که ضعف کمال است این بیت
 فرمودند **بیت** جوانی شد و زندگانی بماند جهان کومان چون جوانی بماند جوانی بود خوبی آدمی
 چون خوبی رود کی بود خرمی و حضرت قبله من بر زبان مبارک نذیر **بیت** و لرهندی پهبون تونس
 انون تو بهن طاهر تو بهن باطن تو بهن فی السماء والارض الچه چنانچه در قرآن مجید آمده **لَسَوْ
 لَآ اَسْأَلُكَ وَالْآخِرَةَ وَالْظَّاهِرَةَ وَالْبَاطِنَ** و نیز مولینا جامی قدس سره فرمودند که همه قوی نمیشی
 و حضرت قبله من قدس سره این بیت بر زبان مبارک نذیر **بیت** بنده پیر خراباتم که لطفش
 دام است و زانکه لطف شیخ و زاهد گاه است گاه نیست و روزی در مجلس حضرت قبله صاحب
 سره پیش قوال که صاحب دست و سوز بوی این کافی شروع کرد و **دو سره** کرین سیالین و پهبیر بجهت
 ما میا به ناکونی آوی تا کوی جا و میرا بجهن لانی ذریه عشق را بجهن و کهایل کیتی میان سکه
 گسی و که سیره حضرت قبله قدس سره را گریه چنان غلبه کرد که مر و آید اشک از چشم مبارک بر
 درگان غنچه که میگشت و شبنم دار بر گل زخسار میرخیت حضرت من اشک و بسر و مال گرفت
 و باقی درویشان صاحب ورد که در حضور حاضر بودند گریه بسیار کردند و حضرت قبله من فرمودند که
 افعال بیک حق تعالی است افعال بید از نفس شیطان است و نیز روزی در مجلس حضرت قبله
 سره حاضر بودم که مولوی سرفراز ذریه شمالی و شخصی در حضور فرستاد و عرض داشت کرد که دو
 شخص نزد مولوی موصوف امانت نهاده بودند اکنون مولوی را مدعیان مواخذه کرده
 اند و عا فر باید که حقتعالی و را از شر ایشان امان دهد حضرت قبله من فرمودند که حضرت بابا صاحب
 قدس سره فرموده کسیکه امانت قبول کند او از مردمان ماننا شد امانت را نزد خود نباید نهاد که در
 امانت خوف است و حضرت قبله من فرمودند که یک خدائی است که بغیر خداست دیگر نیست
 اگر دیگر بودی باور نیاوردی خلق و لیکن خداست بیچ نیست بجز خدائی مطلق عزوجل
 امید است که رحمت کند بر بندگان خود که ارحم الراحمین و اگر من است بلکه زماور و پدر شفیق
 تر است روزی در مجلس مجلس من قدس سره شخصی در حضور عرض کرد که حقتعالی شمارا با مدد
 حضرت قبله عالم رحمة اللہ تعالی علیہ شفا کا مل نصیب کند حضرت قبله قدس سره فرمودند که تکبیه گاه
 دو جهان ذات حضرت عالم است رحمة اللہ تعالی علیہ نگاه این بیت بر زبان مبارک نذیر **بیت**

سہرا کہ استغانت بدرویش برودہ اگر بر فریدون زو او پیش برودہ روزے در مجلس حضرت قبلہ من
 قدس سرہ پیر بخش قوال این بیت گفت **سپت** در چشم مجنون بودہ کیلی شدہ بنودہ کیلی کجا
 مجنون کجا خود بودہ خود بودہ و نیز این غزل گفت **عزل** دل داغ ترا بجان گرفته ہنہ آن درد
 تو جاودان گرفتہ ہنہ حال دل تا توان چہ پرسی چہ حیرت زوہ را زبان گرفتہ ہنہ بر تن چہ زنی
 کلاب کا فورہ کین شعلہ در استخوان گرفتہ ہنہ روزے در مجلس جمعہ در حضور قبلہ من میان
 حسین و بر خور دار خان این مولود شریف را خواند **مولو** و مر جاسید کی و مدنی العری

<p>دل و جان باوقدایت عجب چہ خوش لقبی شب معراج عروج تو دافلاک گذشت فہم رازش حکیم من عجبی او عمری نسبت خود بہ سگت کردم و بس منتعلم زان شدہ شہوہ آفاق بشیرین طبی</p>	<p>من بیدین مجال تو عجب حیرانم بمقامیکہ رسید ز رسیدیج بنی نسبتے نیست تو بنی آدم را زانکہ نسبت بہ سگ کی تو شدی از سیدانت جیبی طیب قلبی</p>	<p>اللہ اللہ چہ حالت بلوغی لا عشق نہ نہ من جنتی او توشی زانکہ از آدم عالم تو چہ عالی نسبی نخلستان مینہ ز تو سبز بادام آمدہ سو تو قدسی بی دربان</p>
---	---	--

و نیز در مجلس حضرت قبلہ من قدس سرہ بیک روز نصیر خان بزوار قدوسی کردہ نشست بعض حاضر
 مجلس مدح آغاز کردند حضرت قبلہ من قدس سرہ بلفظ مبارک اند کہ در ہر عامی خاصی مسہت
 بعدہ نصیر عرض کرد کہ وزوان در خانہ آمدہ بودند کور شدہ بازگشتند بامداد شاہ و نیز فرمودند کہ
 دست مبارک حضرت قبلہ عالم عجب تاثیر بود و این بیت بخواند **بیت** گرفتہم ساغری از دست
 مستی ہا تعالی البتہ دستی طہستی - حضرت قبلہ من قدس سرہ این بیت فرمودند **بیت** مصلحت آموزت نشاید
 تر از ہوار بدانگونہ کہ شاید تراہ و نیز فرمودند کہ شیخ سعدی حمۃ اللہ تعالیٰ فرماید **بیت** اگر دنیا نماند
 در دمنیم ہنہ و گر پائے بہر ش پاسے بندیم ہنہ و در بودن دنیا ہزاران بلاست و در نبودن عاقبت
 و این است و نیز فرمودند کہ اگر دنیا بہتر بودی اورا انبیا اولیا قبول میکردند و حال آنکہ سچینی ولی
 اورا قبول نکرده بلکہ طلاق دادہ اند چنانکہ شیخ عطار قدس سرہ فرمودہ **بیت** مقبل آن
 مروی کہ شد زین جفت طاق ہنہ پشت بروے کرد و ادش سے طلاق ہنہ و نیز فرمودند کہ اگر فرشتہ
 باشد چون در معاملہ سرکار داخل شود شیطان گردد و خواجہ ذکر اللہ بالجہ فرمودند کہ ہر بار
 جانوران نازل شود از شامت گناہان آدمیان نازل شود زیرا کہ جانوران غیر مکلف اند چنانکہ شیخ
 سعدی حمۃ اللہ فرمودہ **بیت** شنیدم کہ بر مرغ و مور دوان ہنہ شود تنگ زوزنی فعل بدان ہنہ
 و نیز فرمودند کہ سبب ہجرت از ملک کفار آنست کہ دل سیاہ میشود از پراگندہ چون بادشاہ کافر بود

دل بسوی او باطل شو و چنانچه در حدیث شریف آمده که الناس علی دین ملوکهم یروون
 در حضور قیامه من ابراهیم خان سرود کرد و گفت ہندی جگ سارے کو روشن کیتا ہک ہل
 سنہاری ہ آتین آسمان دی نوز محمد کہن ہلایک سارے نہ نایں منگ کہ پیر یا ندی تا میں ہیر
 سیال دی مٹی ہ ذات صفات اسی ل ہی میں چاک پینال چکٹی ہ شکران و نڈندے
 پیران نون سر بندی گھر آیا محرم یا رہ کھڑیالی دیوونکال نی اج بی گھر آیا ہ اچھے پہیل
 پینگھان بیان ہ بیان سل مل جھوٹن گیان ہ جھوٹے ہیر سیال نی اج بی گھر آیا ہ ہندی
 باغ بھاران تے گلزاران دسن مانگون خاران ہ با جھون پاران ہ جس گھر دے وچہ پانڈے
 آگ لگے گھر پاران مال ہزاران ہ بعد دین غزل شروع کرد غزل بی حجابانہ کا اور کاشانہ

کہ کسی نہایت بجزور و درخانہ ما	شکر لند کہ ہر دیم و رسیدیم بدوست	آفرین باد ہرین بہت مردانہ
گر نیکر آید و منکر کہ خداوند تو کیت	گویم آنکس کہ ربودہ دل دیوانہ	و نیسیر این مولود

شہریت خواند در مجاہدین فقیر موجود بود مولود عرش ست کین پایہ زیوان محمد	جبریل امین خادم دربان محمد	یوسف کہ خریدت زلیخا تمنا
از بہ شفاعت چہ اول العزم چہ مرسل	در شہر زنت دست بدان محمد	دوست غلامی ز غذا مان محمد
شد محو بہ یک نقطہ فرقان محمد	آذات خداوند کہ مخفی ست لعالم	توریت بر سوع انجیل عیسے
یک جان چکند سر سی مسکن صبدان	سازیم فداے سگد بان محمد	پید الوعیان پچشان محمد
	و نیز خواجہ من فرمودند	

کہ وحی جبرائیل علیہ السلام نازل شد در ملک با یک پسر حکیم ملاقی شد
 از او پرسید جبرائیل کجاست پسر تامل کرد و گفت نہ بر آسمان نہ بر زمین یا تو ہستی یا
 من و یقین ست من جبرائیل ہستم و بیشک تو جبرائیل ہستی پس سوال کرد این جانیہ کار
 آمدہ جبرائیل گفت بر اعزق کردن این شہر آمدہ ام پس گفت توقف کن کہ من او ستاد او شیک
 عقلی گرداگرد شہر نختہ ہاے اگلی نہ آویزان کرد خفتعالی خرالہ بارانید و ہمہ ملک یوتان غرق گم دیند
 بعد از من فرمودند کہ حکما را این چنین صفائی دل بود کہ شاگرد در مشرق بودے و استاد در
 مغرب و استاد شاگرد را تعلیم کردے با این مسافت لیکن چون ایمان بر پیغمبران نیاوردہ بودند
 این صفائی هیچ فایده نہ کرد صفائی کہ بغیر اتباع شریعت حاصل شود استدرج ست کہ کافر
 را بود کمال بندہ آنست کہ بر شریعت محکم بود و از افعال غیر مشروع دور باشد کہ یک فعل غیر مشروع
 بندہ را از مرتبہ ولایت بیگند چنانچہ بر صیصا نام بزرگے کامل بود از و یک فعل غیر مشروع عباد

یک فعل غیر مشروع صادر شد از مرتبه ولایت بیقتا و آخر الامر ایمان او سلب نفوذ بالقد
 من فلک خواجہ پیر زبان مبارک اند کہ خارق عادت در چهار نوع است معجزه کرامت و معونت
 و استدراج معجزه از انبیاء علیہم السلام کہ ایشان را علم و عمل کامل باشد و ایشان کمال اند
 و آنچه انظار کنند آن معجزه باشد اما کرامت آنست کہ اولیاء را باشد و ایشان را نیز علم
 و عمل کامل باشد فرق همین است کہ ایشان مغلوب باشند آنچه از ایشان بظہور آید کرامت باشد
 اما معونت آنست کہ بعضی محاسن را باشد کہ ایشان نہ علم باشند نہ عمل الگاہ از ایشان چیزی بر
 خارق عادت معاینہ افتد آن را معونت گویند اما استدراج آنست کہ طایفه را باشد کہ ایشان را
 اصلاً ایمان نباشد چنانچہ ال سحر و غیرہ و چیزے کہ از ایشان دیدہ شود استدراج گویند شخصی و حصو
 حضرت قبلہ من قدس سرہ عرض کرد بینائی از چشمان من گم شد خواجہ ذکرہ اللہ بالخبیر
 فرمودند کہ درود شریف را بسیار بخوان کہ برکت درود شریف حق تعالی ترا بینائی دهد
 مناسب این حکایت فرمودند کہ قبول نام یکی از شنایان این فقیر بود و روشنی از چشمان
 او گم شد میان قبول درود شریف را خواندن شروع کرد و لک درود تمام کرد حق تعالی چشمان او را
 بینائی داد و ہم فرمودند کہ یکی از اقر بار صاحبزادہ میان فر احمد جیو نیز معذور شدہ بود اور ہم
 برکت خواندن درود مبارک بینائی حاصل شد و حضرت خواجہ قدس سرہ فرمودند چون کمال
 پذیر بہر صورت کہ ظہور کند تواند و کمال روح موقوف است بر متابعت رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم و
 اجتناب تنہائی امتثال و امر تا صفائی از سیاهی نفس و قلب بروج را حاصل شود بعدہ
 روح بہر صورت کہ خواهد ظہور کند حضرت خواجہ قدس سرہ کہ یکی از مریدان خواجہ محمد پیر
 قدس سرہ لو کہ پادشاہی شد اور اوروغہ سگان مقرر کردہ بود روزے پادشاہ یک
 سگ حالہ او کردان سگ از شہر محمد پیرسا آن شخص اورا رہا کردہ در شہر مرخو درسانند
 پادشاہ را خبر شد حکم کرد کہ اورا چہا میخ کردہ بزیند ہر کہ بر آ زدن او دست برداشتی ہمان دست
 او خشک شدی باو شاہ خود برائے زدن او آمد چون دست برداشت دست او ہما سجا خشک ماند
 بعدہ پادشاہ تو بہ کردہ مرید او شد قطعاًے مرید محمد پیرسا را کہ ادب سگ کوئی او کرد
 ہمہ مراتب ولایت اورا نصیب ہو لینا روم فرمودہ **مثنوی** از خدا خواہیم توفیق ادب بہی ادب
 محروم ماند از لطف سبحانی اوست تنہا نہ خود را داشت بدہ بلکہ آتش دہمہ آفاق زدہ از ادب
 مصوم و پاک مد لک از ادب پر نور گشتہ این فلک و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ نفس

و شیطان هر دو دشمن سخت اند حق تعالی از شر ایشان نگاهدارد که مردم را خوار میکند چنانچه در تفسیر
 شریف الدین رتبه که حافظ کلام الله بود و مجرب قرآن خواندی یکروز او را دیدم که از گرسنگی
 بنایت لاغر شده رگهای او از بدن بیرون میزد و او را یک آتار پخته آرد و تنگه لومیه از بهاول خان
 کنایه دویم بعد از او چند روز شوهر او گم شد و دیگر شوهر گرفت همان بمرود هم فرمودند کیزن ابینا پاپا
 سپاره قرآن مجید حفظ داشت نفس شیطان اغوا او با یک مرد نابینا نکاح کرد بعد از چند روز
 او را دیدیم که یک طفل در کنار او داشت و گدائی میکرد ما گفتیم که سبحان الله نفس اماره این هم خوار کرد
 و هم فرمودند هر که فعل نیک کند بروحمت و جمال حق تعالی باشد و هر که افعال بد کند بروقبر و
 جلال حق تعالی باشد و هم فرمودند که محمد بخش پیر بهائی با بود بسیار او را فاقه بود حضرت قبله عالم
 رضی الله عنه بسفارش مولوی سلطان محمود کوریجه محمد بخش را فرمود که بخوان بعد از چند روز
 نجده الله خان شد بنگ و شراب خوردن گرفت یکروز در حالت سکر شخصی بیگناه را
 کشت محمد بخش را هم بقصاص او کشتند و هم فرمودند که سیری مردم را خوار کند که در سیری نفس شیطان
 غلبه کند چنانچه شیخ عطار قدس سر گفته **تثبوتی** نفس بد را هر که پیش میکند برگزیده کردن
 و پیش میکند به نفس سرکوب و ایم خوار دارد تا توانی دورش از مراد دارد از حضرت قبله
 قدس سره میفرمودند که حق تعالی احتیاجی بسوی خلق نندد که او را احتیاجی خلقت خواری است
 بنده را هم نوکری حق تعالی باید کرد و نوکری خلق که نوکری خلقت خواری است در هیچ فایده
 نیست چنانچه حضرت شیخ سعدی قدس سره العزیز فرمودند که با میدانان در فکر جان او تان
 کار خردندان نیست دور نوکری حق تعالی هزاران فایده دینی و دنیاوی هستند نوکری حق تعالی
 عبادت است از بجا آوردن او امر و از دور بودن از مناسی او و ایم بودن در عبادت چون
 حق تعالی از بنده عبادت قبول کند همه اولاد او تا از قیامت در خوشی و عیش باشد بهر حال که
 باشند خواه نیک خواه دیگر حال حق سبحانه اولاد ولی را ضایع نکند چنانچه حق سبحانه فرموده
 در قرآن مجید و کان ابوهما صا کجا **مهتر** خضر علی نبینا و علیه السلام را بر عمارت
 کردن دیوار کهنه فرستاده بودند هر که محابه آن ولی بعد از گذشتن مدت نصبت پشت این
 معامله واقع شد روزی در مجلس حضرت قبله که فقیرم حاضر بود حضرت من فرمود چون نفس و
 شیطان بر آدمی غلبه کند خوف حق تعالی در رسول از دل آدمی میرود و بر ارتکاب گناه مستعد
 شود و نه با الله من شرور انفسنا و من سیات اعمالنا مناسب این حکایت فرمودند که در شجاع با شخص غلبه

نفس و شیطان زن بیکانه را بزور گرفت زن فریاد برداشت مردمان خبر شدند آن مرد را گرفتند پیش
 شجاع خان بروند شجاع خان آن مرد را بگفت که از من ترس نداشتی آن مرد جواب داد که آن وقت آن
 چنان نفس و شیطان غلبه کردند که خوف خدا و رسول از دل من برفت خوف تو کجا باشد
 و نیز فرمودند من عجزاً لِحَافِ نَفْسِي وَمِنْ آسَاءِ فَعَلِيهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ
 لِلْعَبِيدِ **بیت چنان** سکندر بود تاج و تخت و زوارانیا بد بخیر کار سخت و قهر و دنگ
 باطن باید از اعمال زوید و اخلاق و میمه نه ظاهر بلباس گوناگون آراسته کردن که روز
 قیامت اعمال حسنه و اخلاق حمیده به بکار آید نه صورت ظاهری انگار این بیت فرمودند **بیت**
 طاووس را بنفش و نگاری که هست خلق به تحسین کنند او جمل از پائی زشت خویش بد و نیز فرمودند
 مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا كُنَّا نَكْرَهُ كُنَّا نَكْرَهُ حَضْرَتِ خَوَاجِهٍ مِّنْ قَدْسِ سِرِّهِ فَمُرُوْا نَدْبَهُ كَمَا كُنَّا نَكْرَهُ
 بد خود کرده باشد مثال آنست شیخ سعدی رحمه الله علیه فرمود **نظم** کمی بر سر شاخ وین میرید خداوند
 بستان نگه کرد و دید بگفتا که این مرد بد میکند نه با من که با نفس خود میکند و هم فرمودند هر چیزی که
 بغیر سوال باطن حاصل میشود در آن چیز بسیار فایده باشد که حق تعالی بکرم و فضل خود فرستاده
 چنانچه سلطان المشایخ فرموده که هر دور باطن بهتر است از هر دور ظاهر و هر دور باطن آنست
 که ظاهر از سوال کردن عار دار و و خیال کند که کسی مرا چیزی دهد این بهتر است از سوال ظاهر
 و حضرت شیخ من قدس سره فرمودند که دنیا داران مال خود را در راه ولع صرف میسازند بعضی مردم
 خواجہ مرا باعث شدند که چند مبلغ به پدید که نهالها بخیریم و باغچه سازیم حضرت شیخ من بزبان مبارک
 اند که این کار در ایشان نیست هر گاه حق تعالی مرا چیزی بیدد علما و فقرا را میبیم تا علم خوانند
 و خدا تعالی را یاد کنند بفرغند دل و باغچه ساختن کار تو آنست که مال خود را فصول خرج سازند
 بر بی نفس خود چنانچه هزاران دپیه به گنجینهها و خریدن طیور چنانچه بازو شکره و باشه و غیره صرف
 سازند این همه کارها ولع است در ویش راهمه باغچه در دل شکفته که استقامت شریعت
 کند که مقصود دارین در استقامت شریعت است هر که استقامت شریعت کرد او را تبه طریقت
 حاصل شود در حدیث شریف **أَقْوَالُ وَالطَّرِيقَةُ أَعْمَالُ وَالْحَقِيقَةُ**
أَحْوَالُ و حضرت شیخ من قدس سره فرمودند که در هر کلمه **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** ^{و حقیقت} از همه بزرگتر
 و وظایف بهتر است چنانچه در حدیث شریف داروست **أَفْضَلُ الذِّكْرِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**
 روزی و اصل منشی در خدمت عرض داشت کرد که اے غریب نواز مولوی غلام رسول

بہا و لپوری عالم و مدرس ست و بسیار تنگ معاش می باشد به کسی تعلق ندارد و حضرت خواجہ قدس

سرہ فرمودند کہ او متعلق واجب تعالی ست و تعلق ممکن اعتبار ندارد کہ حادث ست گاہ باشد

و گاہ نہ باشد و تکیہ رزق و معاش خود بر حق تعالی بیا یگر در کہ ہمیشہ باقی ست و ضامن رزق

تہیج مخلوقات ست چنانچہ در قرآن مجید خود میفرماید وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ

رِزْقًا **و در حدیث آمدہ کہ حق تعالی بجزت و دستان خود رزق میدہد و باران بارد**

و حدیث این ست بِسْمِ يٰرِزْقُونَ وَ بِسْمِ يٰمَطْرُونَ چنانچہ مولینا روم می فرماید

مصرعہ کف تلقی الرزق ان کم یرزقون یعنی چگونہ ملا

شوی بہ روزی خود اگر انبیاء و اولیاء خدا روزی ندہند ترا باد او لیاء خدا روزی مییاب

کہ انبیاء و اولیاء رحمتہ العالمین اند حضرت قبلہ من قدس سرہ میفرمودند **ہمندی یکے**

کسی نخسی بہ یعنی پادشاہی درویشان بی زوال ست کہ ہرگز زوال نہ پذیرد **کشتی سخن**

در ان افتاد کہ اگر وقت خرابی کسے نزدیک آئی از و فعل غیر مشروع و نا شایستہ صادر شود

حضرت قبلہ من قدس سرہ بر زبان مبارک یادند کہ لکھپورہ شہر والہ بسیار ظالم بودند سالی

در شہر ایشان حضرت محمد ماہ صاحب رحمۃ اللہ تعالی تشریف آوردند ایشان حضرت محمد ماہ

را گفتند کہ کیمیا گر هستی ما کیمیا بیاموز محمد ماہ گفت کہ ما دروشیم کیمیا را چہ وانیم بسیار تنگ

کردند محمد ماہ صاحب رحمۃ اللہ تعالی را دستور بود کہ دہ دوازہ یا پانزودہ درویش سمراہ ایشان

بی بودند درویشان را طعام و پوشاک دادی و از مردم ہرچ چیز نگرفتے بعد از ان فرمودند کہ قبلہ عالم

رحمتہ اللہ تعالی علیہ می فرمودند کہ اگر درویش کامل را حق سبحانہ روزی بغیر اسباب

میدہد عوام الناس می گویند کہ این عامل ست یا کیمیا گر بعد از ان فرمودند کہ تکیہ بر حق تعالی

باید کرد نہ بر غیر او شخصے و رخصت عرضداشتن کرد کہ تکیہ بر حق سبحانہ باید کرد یا بر اولیاء او حضرت

قبلہ من قدس سرہ بر لفظ مبارک یادند کہ چون عشق و محبت معشوق بر غالب شد عاشق بغیر

معشوق دیگر بر قبول نکند مناسب این حکایت فرمودند کہ زنے در شہر درک کہ وطن مایان ست

بر مردی عاشق شد کہ نام او دلہ بود روزے بعضے کسان آن زن را گفتند کہ تو چرا شوہر نگیری

آن زن جواب داد کہ اگر دلہ را نہ دیدمی شوہر دیگر اختیار کردمی اکنون بغیر دلہ میخائس قبول

نسیکنم چنانچہ مولوی جامی فرماید **سپت چو دل باد لبری رام گیردہ بوصل دگرے کے کام گیردہ**

و شیخ سعدی فرماید **سپت افسوس بر آن دیدہ کہ روئے تو ندیدہ یا دیدہ بغیر از تو بغیرے گریدہ**

روزے صاحبزادہ خواجہ محمود رضی اللہ تعالیٰ عنہ در خدمت خواجہ من قدس سرہ عرضداشت
 کرد کہ غیب نواز از حق تعالی عمر شها دارا ز گردانا دو فیض اتم حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ
 وایما بر شتابا و حضرت من قدس سرہ بر زبان مبارک اندر بیت اللہ کہ میگردد باز است
 زانروز کہ مراد در آن روز نیاز است یعنی ہر گاہ کہ در مراد خدمت حضرت قبلہ عالم رضی اللہ
 تعالیٰ نیاز بسیار است وایما فیض اتم نصیب و حضرت قبلہ من بعد از نماز شام و نماز عید
 و امن ننگی یا دیگر جامہ در گردن خود انداختہ و سر بر پنے کردہ و دست بستہ ایستادہ بجانب قبلہ عالم
 رضی اللہ تعالیٰ عنہ بہ نیاز تمام مد و مطہید نہ بقدر سہ ساعت یا چہار ساعت یکصد بار یا شیخ حضرت
 خواجہ نور محمد و یکصد بار یا مولینا حضرت خواجہ نور محمد و چند بار کن ^{قولی} ^{مددک} یا شیخ میگفتند
 بعدہ در او را مشغول میشدند و در خدمت حضرت قبلہ من قدس سرہ عرضداشت کرد کہ
 غیب نواز یک مرد را دیدم کہ بر یک تن عاشق و مبتلاست شب و روز گریہ زاری میباید و مردمان با
 اہتراز میکنند خواجہ من رضی اللہ تعالیٰ عنہ بر زبان مبارک اند کہ جمال لیلی چشم مجنون باید دید
 و نیز فرمودند بحدیث حسن بیست کجا دانند اخوانش و زینجا بہ پرس از وی کہ صد شرح
 و بیان دارد و نیز فرمودند ہندی عشق ہویرن میرے تین آئے پوتا میان رانجھے
 کن پڑوئے صاحبان کون پرناون آئے پسر مرزید اماریا ہے و حضرت من فرمودند کہ در میان
 عالم و جاہل بسیار فرق است چنانچہ در میان زر و ارزیز و علم از جمیع صفات محمودہ اعلیٰ است
 و جاہل از تمام صفات مذمومہ بدتر و نیز فرمودند کل شاعری و شاعری و الجمال کیسلی شی و حضرت
 من فرمودند کہ حق تعالی ہدایت بدست خود ہنارہ است و مناسب این حکایت فرمودند کہ
 حضرت امام غزالی در تفسیر نقرہ کار نقل کردہ کہ روزی در خدمت رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 اعرابی آمد تمام خوشی رقص کردہ و بعدہ در گریہ شد رسول علیہ السلام از سبب شعی گریہ پرسید او در
 خدمت رسول علیہ السلام عرض نمود کہ یا رسول اللہ من شبانم روزے از مردے شتر سوار
 نام تو شنیدم مسلمان شدم و از مقام تو پرسیدم او بدست خود اشارت کردت من ہما وقت
 مال خود را گذارتم روانہ اینجانب شدم در ہر منزل طعم و شام خداوند مرا از غیب آب طعام میداد
 ہر روز کہ پیش آمدے مرا سجدہ کردے و رفتے حق سبحانہ مراد بایت کردہ تا بزایت شام شرف
 شدم نہ شام پر اے من تا صد فرستادہ ازین سبب خوش بودم رقص شدم و سبب گریہ است کہ قبیلہ
 قریش ترا دشمن دارند و از سبب است شام در روز میروند از لایالی حق میرسم و میگویم ہیت گے

یا چنان گوهر خانہ خیزد چو بطلبے را کنی سنگ زبده حضرت قبلہ من قدس سرہ در سیکلہ شریف لکھتے
 بود کہ میان ابراهیم خان آمدہ سرد و دکر اول این مولود شروع کرد مولود و دشمن بقرآن صفت رود

والیل سواد رقم موسے محمد	گل پر توان جسم لطیف ست گلشن	سنبل بہ چین ملیہ گیسو محمد
از پانگند سرو مقیم اب جورا	چون جلوہ کند قاست د کج محمد	دایم ز پئے روشنی چشم بصیرت
چون سر بر کشم خاک کج محمد	بعد از ان بن غزل گفت غزل	بے حجابانہ در آرزو در کشتانہ ما
کہ کسی نیست بخرد و تو در خانہ ما	شکر کند کہ نزدیم نور سید محمد	آفرین باد برین بہت مردانہ ما
گر کبر آید و پرسد کہ خداوند تو کیت	گویم آکس کہ ربودہ دل دیوانہ ما	و حضرت قبلہ من قدس

سرہ فرمودند کہ در اوایل والدہ شریفہ مارا مالعت نمودے از رفتن
 در خدمت قبلہ عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ یک شب میان باران کہ از قوم جعفر بود
 برین پاسبان گماشتند چون دیدم کہ اورا خواب غلبہ کردہ است از خواب گاہ برخاستم
 و بر دیوار حصار آمدہ از انجا جستہ و خارج گئی لگتا دم کہ بگر و حصار بود پا جامہ در پیدہ شد و سرد
 پائے بزخم خار مجروح شد و خون روان شد منزل اول ڈیرہ آئند آب گرم و منزل دوم
 مخدوم و منزل سیوم در بہار شریف رسیدم و بخدمت حضرت قبلہ عالم شرف شدم بہت
 بہر خست میرشت من خاکدست بہشت من + عشق سر نوشت من جوہر جفا راحت من
 بعدہ فرمودند کہ از صحبت مردم بد پرہیز باید کرد کہ صحبت بد خرابک مناسبت این حکایت فرمودند
 یعقوب صاحب بہا و نغان نیکم بود کہ بہ شب جہر کردے بعدہ با سیاہ محمد شاہ صحبت فرزید او
 شیعہ بود صحبت بد در تاثیر کرد بندہ شیبہ آخر الامر خرابک نحوذ بانند من ذلک و بہا و نغان حکم کرد
 تا سپاہیان اول اورا بستند و آخر اورا کشتند و صاحبزادہ خواجہ محمود رضی اللہ تعالیٰ عنہ
 بنہ قبلہ عالم در خدمت حضرت قبلہ من عرض کرد کہ غریب لوازدوران ایام کہ یعقوب خرابی پیش بود
 شخصے در خواب دید کہ یک قبہ در باغ مست و دوران قبہ رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم نشستہ مرد
 ہند و ستانی دون قبہ میرود و پیغام بہرساند و آفریند و ستانی خواجہ قطب رحمتہ اللہ علیہ خواب بیندہ
 در خدمت خواجہ قطب الدین عرض کرد کہ مرا ہم زیارت رسول خدا کنانید خواجہ در خدمت رسول خدا صلی
 اللہ تعالیٰ علیہ وسلم عرض داشت کہ فرمودند کہ تو اولیت آن نداری کہ مرا بہ بینی بعدہ آن خواب بیندہ گفت
 کہ من یعقوب را دیدم کہ خست کردند از سبب شومی شیعہ شدن خرابک شست بہت
 صحبت صالح ترا صالح کند + صحبت طالح ترا طالح کند بعدہ حضرت قبلہ من فرمودند کہ بہر بہا و نغان

بر هیچ تو آنکه نظر نکرد بعد صاجزاده خواجہ محمود عرض کرد کہ غریب لا از روزی قبلہ عالم میان
 محمد معروف جہانگی والدہ را فرمود کہ از برائے تو از بہا و لٹخان کلان چیرے مقرر کنانید میان محمد مذکور
 گفت غریب تو از مرا حوالہ بخداوند تعالیٰ کنید بعدہ حضرت حضرت من فرمود زہی قناعت و صبر
 بر بہا بیان را بود و نیز فرمود کہ بر بہا بیان با چنان عشق حق مست بود و پیچ و چنانچہ مار گزیدہ از
 زہر مار بشعور و پیچ بود **اللهم انزل قناغنا القلب والعشق** و نیز فرمودند از مال
 لا ولد و از مال مرده و از طعام بحیل زہر باید کرد کہ مال و اسباب این سرسختی است دور
 باید بود بعدہ حدیث شریف فرمودند **طعام الجحیل سقم و داء و طعام السخی شفاء و مناس**
 این حکایت فرمودند کہ ما در قریہ لانکہ علم پیچانیم روزی زنی پیر طعام آورد و او بحیل و طالب العلم
 طعام زنگہ بحیل بود بخوردند بعضی بجز خوردن بگردند و بعضی شل شدند و نیز بجز خوردن قے
 آمد و نیز فرمودند کہ از بحیل دوازده کردہ دوریاید بود و بر خوردن طعام سخی دوازده کردہ راہ
 قطع باید کرد حضرت من فرمودند کہ در کتاب نوشتہ دیدیم کسیکہ اغما دکن کہ بار البغیر زوی وزی
 ترسد اورا بغیر زوی روزی نرسد و اگر اغما دکن کہ مرا حقتغالی وزی حلال ^{حقیقا} اورا روزی
 حلال و بد این حدیث قدسی بخوانند **انما عند ظن عبدی حیستے و مولوی شہسوار عند**
 حضرت قبلہ من عرض کرد کہ حکما در علم خود احوال از افلاک و ستارگان بیان کنند حضرت
 قبلہ من قدس سرہ در جواب فرمودند کہ علم فقہ و تفسیر ضروریہ بلکہ دانستن فرض و واجب سنت
 و مستحرام و مکروہ بر علم فقہ است و باقی ہمہ علوم ہر روز بست حضرت علم معاشق و دیگر علوم سلوک و بند
 را بسیار تعلیم نمودند تا بہ جان حق تسلیم نمودند حضرت من فرمودند قدس سرہ کیساں در قریہ مارا پوالہ
 در خدمت حضرت قبلہ عالم قدم بوششم کعبہ از چند روز از خدمت مرخص شدم و وقت خصت شد
 قبلہ عالم رضی اللہ ہر دو دست بر کتف من نهادہ بچنانید این بیت در خدمت کردم
 بلیت ہر دو عالم قیمت خود کردہ پونہ پنج بالا کن کہ از زانی ہنوز بہ نیز حضرت من این باعی
 را بسیار خواندی **رباعی** **آدم فی الکون ولا ابلیس ولا صلیک سلیمان ولا بلقیس**
فوالکل عبادہ و انت معنی **یا من هو للقلوب مقناطیس**
 بیت آدم در جہان **یت سلیمان** **و بلقیس**
 بنام قبادند **و بلقیس**
 نمودند کہ ذات صرف بحث است و رہر لباس ظہور کردہ چنانکہ مولینا محضر الدین عراقی رحمتہ
 میفرماید **بیت** کہ در آید آید بہ کسوت آدم کہ در آید بصورت حواہ و مولینا روم فرماید **بیت**
 گاہ نقش دیو گاہ آدم کندہ گاہ نقش شادی و گہ عم کندہ و نیز فرمودند **حقتغالی و قرآن**

مجید فرموده **وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَدًّا فَعَنْهُ كَذِبٌ أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْجَحِيمَ خَالِدًا فِيهَا** و نیز در حدیث مذکور
 آمده است که لا تخرجوا من راسی ^{عده} ^{پس جز او} ^{دوخت همیشه باشد} ^{در آن} ^{مقام حیرت است که درین} ^{مقلم} ^{سکوت باید کرد و قدم بر شریعت} و متابعت رسول خدا صلی الله علیه وسلم استوار باید کرد که بی متابعت
 رسول خدا صلی الله علیه وسلم هیچکس را مرتبه ولایت حاصل نشود **مصرعه** گم آن شد که دنیا
 داعی زلفت به چنانچه شیخ محی الدین عربی قدس سره در فتوحات مکی آورده است هر که بصر
 سمع وید ورجل و لطن و فرج و لسان خود را از حرام دور ندارد و هرگز او را چیزی از اسرار
 الهی حاصل نشود و از خوان مجید در مغز او بوی نرسد این هفت اعضا مذکور در امر مشروع
 صرف باید رفتا دل سالک روشن شود و اگر عیاذ بالله در غیر مشروع صرف کند دل سالک
 شود **اللهم اهدنا الصراط المستقیم صراط مستقیم عبرت از راه شریعت** و نیز در فتوحات مکی
 فرموده سالک واجب است که این چیز را اختیار کند تا کامل شود **الجوع و التهم و الصمت**
و العزلة و الصدق و التوکل و الصبر و العزیمه و الیقین تسعة آیهات
النجاة و نیز شیخ شهاب الدین سهروردی قدس سره در عوارف شریف
 فرموده است که سالک واجب است که شش چیز اختیار کند تا او را رتبه ابدالان حاصل شود
 اول بیان بالله و رسول و الثانی بکفة تصبوحا و الثالث الزهد فی الدنیا و الرابع
 تحقیق مقام العبودیة بدوام العمل لله تعالی ظاهرا و باطنا و الخامس قلة
 الكلام و التیادس قله الطعام و السیاح و قلة المنام و الثامن المزله من
 الامکان و حضرت قبله من قدس سره فرمودند قناعت خاصه او بیا خداست
 و دیگر مخلوقات همه رخص باشد و این بود **میت** گفت چشم تنگ دنیا و ارابه یا قناعت پر کند
 یا خاک گور و القناعت الاکتفاء بالموجود چنانکه شیخ عطار فرموده **میت** اکتفا بر روز
 هر روزه کن به ورنه داری از خدا در یوزه کن به روزی بر اهیم خان قناعت و رخصت
 حضرت قبله من سرود کرد و این مثنوی بخواند **میت** کی چون نطفه هستی و او بر باد و اثر
 از قید عنها گشت آزاده و کس فتند در آرام گامش به بر سپید پداز و س رسم در پیش به
 کی گفتا ایانت کدام است به بگفتا آنچه او را عشق نام است به و گر گفتا که من ربک تعالی
 ز دل آس کشید و گفتی بی چون مجنون شد بدو عشق بیمار به بر آمد جان لب از شوق و پیدار
 بر آور و از دل بسوز فریاده در آن لبی گفت جاندا و به چو زنت ازین کاشانه خاک

نذا آمد پرواز ایزد پاک بر آماز دل مجنون بیک آه نذا آمد که دست از وی بداید غزل بک لبری پائنده باشی کرم کردی آهی زنده باشی برندی و بشوخی همچو خسرو	که اسے مجنون چه آوردی بدرگاہ کہ یارب سوز نیلی در دلم بود سر شوریدہ باناخن مخاریدہ بخوبی همچو مہ تابندہ باشی ز غمہای جهان آزاد باشم ہزارین خانمان بر کندہ باشی	کجا پرواہ دیگر و تنہم بود و این غزل امیر خسرو نیز گفت من رویش کشتی غمخیز اگر تو ہمتشمن بندہ باشی حضرت قبلہ من
---	--	---

قدس سرہ فرمودند کہ چون بر اسے زیارت حضرت مولینا فخر الدین رضی اللہ تعالیٰ عنہ روئی
شریف داخل شدیم و آستان بوسی حضرت خواجہ قطب الدین و مولینا فخر الدین رضی اللہ
عنا کردہ آستان بوسی حضرت سلطان المشایخ و حضرت امیر خسرو و قدس سرہ سر ہما کردہ سکونت
ورزیدیم عجبت رعشق امیر خسرو بود چون مردم برای زیارت آمدندی اول زیارت سلطان المشایخ
کردہ از انجا سلامت بیرون آمدندی بعدہ چون بر آ زیارت امیر خسرو نزدیک روضہ
مبارک ایشان آمدن کے بی اختیار حالت گریہ و رقص در گرفتہ چنانچہ یک سپاہی آمد چون نزد
روضہ امیر خسرو رسید ستار از سر انداختہ و گریہ شد بعدہ یک طائفہ لویان آمد زیارت
سلطان المشایخ نمودہ از انجا سلامت بیرون آمدند چون نزدیک روضہ امیر خسرو رسیدند سر
خود بر نہہ کردہ زلفہا رامی کندیدند و بیکر بستند بیت عشق را تا زم کہ یوسف را بازار آورد
شیخ صنعان زاہد کے را زیر زنا آوردہ و نیز فرمودند کہ از تربت احمد جام رضی اللہ
تعالیٰ عنہ نیز شعلہ عشق سیخ زدہ ہر کہ ہر کے زیارت ایشان میروئی اختیار در گریہ
و رقص مے آید و نیز فرمودند کہ محمد رضا خان مرحوم پیش ما قصہ بیان کرد کہ چون شنیدیم کہ تربت احمد
جام رضی اللہ تعالیٰ عنہ میروا و را بی اختیار حالت می آید من ازین معاملہ متعجب ہوں
روز کے اتفاق زیارت ایشان اوقاف چون نزدیک تربت رسیدم بے اختیار دستار
از سر من برفیا و حالت گریہ بر من غالب ہوتی احمد تو عاشقی و بہ مشیخت ترا چہ کار بود و پوانہ
باش سلسلہ شد شد نشد نشد و نیز فرمودند کہ چند درویش بر تربت مبارک فضا صاحب تہیز
قدس سرہ نشستہ اندست و بچو بہ بچکس التفات ندارند و یکدیگر نیز مصاحبہ و مکالمہ
کنند مستغرق در عشق الہی چنانچہ پیر ہایان ما مستغرق در عشق حق چنانکہ ابھیچکس التفات نہ از بدو
این بیت فرمودند بیت گرفتہ ساغرے او دست مستی بہ تعالیٰ اللہ چہ دستی و چہ مستی بہ حضرت قبلہ

قدس سره میفرمودند که رسیدن به حق تعالی بنبایت اوست که حضرت فضیل بن عیاض
 قدس سره در اول زمان رمزی کرد و بیک روز دزدی کرده در مغاره نشسته بود و
 ناگاه قافایه در میان ایشان قاری بود این آیت میخواند و امن و امان فی الارض الاعلی اللہ
 رزقها چون حضرت فضیل شنید از رهنری تو به کرد و بحق سبحانه رسید روزی میان حاجی کاتب
 و خدمت حضرت قبله من عرض کرد که غریب نواز من از رعیت کاری تو به میکنم قبله من چون بدو
 که انقطاع کردن از معامله دنیا بسیار مشکل است و موقوف بر حق تعالی است کسی را میخواهد بسوی خود
 و میان حاجی این بیت عرض کرد و بیت رستن ازین پرده که بر جان تست به بے مد و پیر
 نه امکان تست به و حضرت من این بیت فرمودند **بیت** اگر ژاله هر قطره در مژده
 بازار از او پیر شده و نیز حضرت من قدس سره میفرمودند چون وقت هدایت میرسد بعضی
 را از طیور و بعضی را از جانوران بعضی از دو خان آوازی آید که دنیا و اهل دنیا را بگذارد
 چون این آواز شنوند همه تکیه میکنند بحق سبحانه میوندند قوله تعالی **اللَّهُ يَجْتَبِي**
الْيَهُ مِنْ شَاءَ وَيَهْدِي الْيَهُ مَنِ يَشَاءُ و نیز فرمودند که حق تبارک و تعالی
 بر همه مخلوقات بنظر رحمت می نگرد و مناسب این حکایت فرمودند که در زمانه مهتر موسی علیه السلام
 بندش باران شد خلق در خدمت ایشان الحاح و عجز تمام کردند مهتر موسی علیه السلام در جنت حق تعالی
 سناجات کرد و وحی آمد که زنگه پیر و عاجز در فلان جاسکوت دارد و وحی بستا و گفته شده اگر باران
 می آید آن صعیفه خراب و عاجز میشود از آن سبب بندش باران کردیم چون مهتر موسی
 این سخا می شنید چند کس را فرستاد تا بیست بستی ای آن صعیفه نو آراسته کردند بجه حق تعالی باران
 فرستاد روزی میان گرم خاوم حضور بخدمت عرض کرد که غریب نواز چند روز است که یک
 بازو میان غلام رسول بر او میان خدابخش لاگری شکسته شده عاجز و قریه طباقاده
 هرگز زن و فرزند او را خبر نگرفتند حضرت قبله من قدس سره این بار بلفظ مبارک فرمودند
 که در ویشے بود در وطن ما کوستان هر وقت بر زبان او این لفظ رفتے هدی مالک
 جوئے ستم مارا و انکارا پیاپین نه کوی ساتھی ہمارا یعنی هیچکس بخیر حق سبحانه رفیق و شفیق
 و یاریست و بر حق سبحانه تکیه باید کرد و نبرزن و فرزند که تکیه حق سبحانه از بلیات نگاهدارد
 در دو جهان و حضرت ابراهیم علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ والسلام تکیه بر حق تعالی کرد برد
 ندر باغ کرد حضرت یوسف علی نبینا علیہ الصلوٰۃ والسلام تکیه بر غیر کرد هفت سال در

زندان بماند چنانچه قصه هر دو در قرآن شریف است حضرت قبله من قدس سر العزیز میفرمودند
 که حق سبحانه اولاد نیک همسایه نیک رفیق نیک بدد که در اولاد بد بسیار عم و الم حاصل شود
 اگر همسایه و رفیق بد باشند بسیار خوف زوال ایمان درین است و حضرت قبله من قدس
 سره فرمودند که یک سال چهار یار بودیم یکے میان غلام حیدر و سه دیگر برائے زیارت
 قبله عالم روانه شدیم چون نزدیک دریائے کماره رسیدیم بسیار طغیالی آب بود مقدار پنج شش
 کرده این دو طرف دریائے بود و گذر کردن از دریا بر کشتی مشکل بود حیران نشسته بودیم بر کنار دریا
 ناگاه شخصی وقت غروب آفتاب بر زورقی سوار شده آمد و ما را سوار کتانیده روانه شد چون
 از شب سه پاس یا زیادہ بگذشت ما را از کشتی فرود آورد بر کنارہ زمین خشک و کشتی خود را
 باز برد چون روز شد ما را اختلاف افتاد که صاحب کشتی پر چه حیثیت بود یکے گفت بی ریش بود
 دیگر گفت که سفید ریش بود دیگرے گفت ریش مبارک سیاه بود چون حضرت
 قبله من این حکایت تمام فرمود شاد خان بلوچ و خدمت عرض داشت که غریب نواز
 شجاع فرمودید در وقت اختلاف صاحب کشتی حضرت قبله من تبسم کرده فرمود که هیچ گفتیم
 و نیز فرمودند که چون قدوسی حضرت قبله عالم کریم رضی اللہ تعالی عنہ میان غلام رسول لانگر
 به حضور قبله عالم عرض کرد برائے صحبت میان صاحب سنگھ والہ فلانہ حجرہ
 تیار کرده ام آرام کنند حضرت قبله عالم قدس سره بر لفظ مبارک راند کہ علی غلام رسول
 ایشانرا پیش مرا بگذار کہ بنشیند کہ حجرہ بسیار خالی خواهند شد چون میان غلام رسول باز رفت
 حضرت نظر بسوی من کرده فرمودند کہ نزدیک بیانزدیکت م باز فرمودند نزدیک بیانزدیک
 شد م تاروے من نزدیک بروئی مبارک قبله عالم شد رحمة اللہ تعالی علیہ الخ
 این بیت زبان مبارک اندیلیت آنکہ تیزیز و دیدیک نظر از شمس دین پس سخر کند
 بر دہ طعنہ نند بر چلہ بعدہ زیارت کرده به حجرہ آمدیم قبله عالم رضی اللہ تعالی عنہ سه روز
 زیستند بعدہ وصال کردند روزے میان عبداللہ بن زوار کہ یک از مریدان حافظ محمد جمال
 صاحب بود رحمة اللہ تعالی پیش من اظهار کرد کہ یکروز پیرین حضرت حافظ محمد جمال
 رحمة اللہ تعالی علیہ بیان عمر خان جیروال را فرمودند کہ مرید را اعتقاد پیر باید کرد ^{مقصود}
 دین و دنیاوی حاصل شود در ہر شکل از پیر خود امداد طلب کند تا مشکل و حل کند
 چنانکہ روزی ما برائے زیارت قبله عالم رضی اللہ تعالی عنہ روانه شدیم چون بر کنار دریا

رسیدیم کشتی موجود نبود چیران شده نشسته بودیم ناگاه طفلی از کنار دریا ظاهر شده نزد
 من آمد مصحف مرا بر سر خود نهاد مرا گفت بر کتف من بنه تا از دریا گذر کنیم من همچنان کردم
 چون در نصف دریا آمدیم از طفل پرسیدیم که غریب لواز اسم شما چیست جواب دادند اسم ما
 بابل است چون مرا از دریا گذرگذاشته غایب شد بابل نام حضرت قبله عالم است رحمة اللہ علیہ
 بشرت ارادت مشرف شدند مولینا صاحب نام ایشان نور محمد نهادند و
 بشرت اجازت خود مشرف گردانیده روانه بوطن خود کردند تا خلق عرب و عجم از نور
 ایشان منور گردید حضرت قبله من قدس سره فرمودند که ما را صحبت ظاهری حضرت
 قبله عالم شش سال کم بود لیکن از روح مبارک ایشان فیض روز بروز با از حد زیاد است که
 روح بنیاد هر دم بر آستانه مبارک ایشان بالیم و هر یک از ایشان هر کار دینی دنیاوی امداد
 مطیسم **هدایای** پیر می یار و کم کچه پیر می یار کون آن بن بنده ماوی و هم پیر می یار
 بیست چونکه ذات پیر را کردی قبول به هم خداورد ذاتش آدم رسول به گرد اینی جز
 تو خواجه را چه گم کنی هم متن دهم و با جبه را به دو کسین و مدان و مخوان به خواجه را و خواجه
 خود محدودان به روزی در خدمت قبله من قدس سره میان محب اللہ مند و ستانی عرض داشت
 کرد که غریب لواز بر او رس گفتم بود چون در خدمت حضرت قبله و جهان مشرف شوی از بر
 من ورد پرسیده بیاری که حق سبحانه مرا محبت خود نصیب کند حضرت من فرمودند که بعد از ما
 نماز کنیز بار اللہ القہد بخواند محبت حق تعالی نصیب شود و نیز فرمودند درجه فنا نزد بعضی
 اهل اللہ شروع در سلامت و در درجه تسلیم سالک مسلمان حقیقی شود و نهایت درجه تسلیم
 از همه درجات اعلی مقام نزد اهل اللہ مقام تسلیم است اگر کسی اهل اللہ حفرق عادت کند
 کافر گردد و مناسب این حکایت فرمودند که شیخ و قوتی رحمة اللہ تعالی بر کناره و بیاضت
 که در آنجا هفت اوپار سکونت داشتند با ایشان ملاقات کرد و وقت ملاقات شیخ قوتی را امام
 کردند ناگاه در دریا کشتی غرق شدن گرفت اهل کشتی فریاد و زاری کردند حضرت شیخ را
 و ایشان نماز توجه کرد کشتی از غرق در امان شد اهل کشتی بسلاست از دریا بیرون آمدند
 چون شیخ قوتی از نماز بیرون آمد اوپار که با او افتاد کرده بودند فرمودند که این کار
 کدام کافر کرده این گفتند و غایب شد بعد شیخ و قوتی همه عمر خود در گریه و زاری بود
 که از صحبت ایشان جدا شدند اهل تسلیم همه کار به حق سبحانه سپارند و خود هیچ نصرت نکنند

که حق تعالی مالک است در همه اشیا هر چه مرضی او باشد بکند بجهت بیان محمد یا منشی و خدمت
 عرض داشت کرد که غریب نواز که شما مشرف اهل تسلیم دارید جواب فرمودند که ما بهر دو فرقه
 نمیرسیم این سخن حضرت قبله من از کسر نفسی است و گرنه مشرب ایشان تسلیم بود چنانچه
 اکثر اوقات این لفظ بر زبان مبارک ایشان میرفت **هندی** کوئی مرے کوئی
 جیوی شہرہ جھول پتاسی پیوے وہ یعنی باراضی رضائی خدای تعالی ہستیم ہر چه مرضی او باشد
 بکند بزنده شدن و مردہ شدن کسی کار ندریم مالک حقیقی اوست دیگر کسی نیست قدرت
 دار و چنانچہ مولینار و مقدس سرہ میفرمودند **پیت** مالک الملک اوست ملک اورا دیدہ
 ماورن جملہ پیش او ہنیدہ شیخ عطار فرماید **پیت** اوست سلطان ہر چه خواهد او کند عالمی را
 درومی ویران کند نیست سلطانی مسلم و راہ نیست کس را نہرہ چون چراہ طرفہ العین
 جہان برہم زندہ کس نے آرد کہ آنجا دم زندہ روزی مولوی شہسوار و خدمت حضرت قبلہ
 من قدس سرہ عرض داشت کرد کہ غریب نواز شخصی پیر زگر پز پیش من آمدہ اظہار کرد کہ
 من شیخ شازا در ملتان زہر داوہ بودم بگفتہ مخدوم حسن شاہ کہ زہر ز شیر آہینتہ بود من
 نوکر شاہ حسن بودم حق سبحانہ پیر شازا در امان خود نگاہ داشت نہرہ شیخ تاثیر نہ کرد
 این معاملہ زہر داوہ لچراز دوادہ سال اظہار کردم مصرعہ دشمن پہ کند چو نہرہ بان باشد
 دوست بہ و حضرت قبلہ من پرسید کہ شیخ حسن شاہ کد امست مولوی مذکور عرض کرد کہ
 غریب نواز مخدوم حسن قریشی بود بر سجادہ مخدوم بہاؤ الدین زکریا ملتانی رحمۃ اللہ علیہ
 بہ تغلب نشستہ بود الحال دوسہ سال گذشتہ کہ مردہ شد حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند
 کہ حق تعالی بروحمت کند و نیز فرمودند کہ ما گاہی بر مقام او نہ رفتہ بودیم این معاملہ چہ کرد
 مولوی مذکور عرض کرد کہ غریب نواز زہر شازا از غیرت و حسد دانیدہ بود چنانچہ یہودان
 رسول خدا صلے اللہ علیہ وسلم را زہر داوہ بودند از غیرت و حسد و حضرت حق سبحانہ رسول کریم را
 صلے اللہ علیہ وسلم در امان خود نگاہ داشت نہرہ شیخ تاثیر نہ کرد و نیز مولوی مذکور عرض نمود
 کہ غریب نواز مر زگر پز مذکور گفت کہ در خدمت پیر خود عرض کن کہ تقصیر من عفو کنند حضرت من
 فرمود خدای تعالی تقصیر او عفو کند **پیت** ہر کرا باشد سعادت و ستیاریہ در جہان باشد شہنشاہ
پیت آسایش و گیتی تفسیر این **پیت** با دوستان مردت با دشمنان ہزارہ
 روزے حضرت قبلہ من قدس سرہ بیان محمد یا را بن طرفہ خوبہ را فرمودند کہ ترا

یکینم کثیره بدسیم دعاکن که حق تعالی باران رحمت بار و بارے دیگر عرض کرد که غریب از
 این اندک است بسیار بدید حضرت قبله من قدس سره فرمودند که در بر آمدن حاجات این یکینم
 کثیره کافی است مناسب این حکایت فرمودند که چون ما برای زیارت خواجہ خواجگان معین الحق
 والدین قدس سره در اجبیر شریف رفتیم و آستان بوسی حضرت خواجہ کریم در آنجا چند روز
 اقامت ورزیدیم روزے انقافا بر مزار مبارک بزرگے رفتیم بر مزار او مردمان آمدند شش
 کنجک نذر معین میکردند هر حاجت که ایشان را بودی حاصل میشد شخصی آمد شش نذر معین
 کرد و دوران چندان سعی کرد مراد حاصل نشد باز آمد پیش صاحب نذرت عرض کرد که
 بزرگ خدا من شش روپیہ نذر معین کرده بودم حاجت من روان نشد بزرگ جواب داد
 که مرا شش کنجک در کار است زیاده مطلوب نیست و حضرت من قدس سره فرمودند که زنی بود
 که شوهر برائے او نخلین به قیمت لکھ روپیہ خریدہ بود بر نخلین مر و اید مر صغ کرده بودند بعدہ
 شنیدیم کہ آن زن کہ برای قوت خود آرد جواری می بخت و عاجز تمام شد سبب آن بود کہ
 شوهر آن زن بسیار بخیل بود و بیچ رویش و مسکین برای عند اللہ یک آثار آرد و خیرات نداد
 و نیز فرمودند کہ افغانان ملتانی بسیار بخیل بودند کہ بیچ رویش را از دور ایشان حافظ محمد جمال
 و حضرت مولوی خدائش رحمۃ اللہ تعالیٰ گاہی آثار آرد ندادند چون سنگھان
 ملتان رافع کردند افغانان ملتانی را از شهر بدر کردند از هر دروازه دو از وہ من
 در سنگھان در قبض و تصرف خود آوردند و مالک شدند و نیز فرمودند کہ در سرکار
 سندھیان یعنی بھار انخان بسیار فیض است کہ ہمہ سادات و علما و فقرا و غربا از برات خوانند
 چنانچہ بعضی را جاگیر داده و بعضی را چاہ انعام کرده و بعضی را روزینہ مقرر کرده از ان سبب
 حق سبحانہ ملک بر ایشان مسلم دست سہ چہار شپت شدہ کہ زوال نگرفتہ دیگر صاحبان
 چنانچہ سرسایان و ملتانیان و بلوچان ہمہ خراب شدند از سبب بخیل کہ بیچ رویش را روزینہ
 نکرده بودند حدیث البخیل عدو اللہ و لوگان زاهدان و نیز فرمودند
 کہ السخی حبیب اللہ و لوگان فاسقا و حضرت قبلہ من قدس سره فرمودند کہ
 کہ در اول ایام در توتہ شریفہ پیش میان حسن علی قرآن مجید میخواندیم روزے مرا یک
 فلوس بدست آمدہ بود تا اورا خرج نکردم مرا آرام نیامد ما بزوز آن فلوس خرج کردیم تا مارا
 آرام آمد و شریف بر زبان مبارک نند کہ ترک اللہ نیار اس کل عبادۃ و

حُبُّ الدُّنْيَا دَامَتْ كُلُّ حَبِيْبَةٍ وَنِيْزُ فَرَمُوْنَدَ كِهْ حَضْرَتِ حَمِيْدِ الدِّيْنِ نَا كُوْرِي حَمْدَةَ اللّٰهِ
 پادشاه تارکین ست چون بقصد زیارت ایشان گویم کجک یک کثیره بدامن خج و بستم
 چون آستان بوسی ایشان گویم کجکان کثیره در داغ و شج بنو و گفتم سبحان الله
 سلطان اتارکین کجکان کثیره قبول نکرده دنیا در نظر ایشان بسیار قبیح است چنانچه
 در حدیث شریف آمده است **الدُّنْيَا حَيْفَةٌ وَطَالِيَهَا كِلَابُ الْاَلْمَدَارِ وَرَفْنَا حَيْفَكَ**
وَحُبُّ مَنْ لَحَبَكَ اَمِيْنُ يَارِبِ الْعَالَمِيْنَ و نیز فرمودند که در قوم لوط علیه السلام بعضی
 مردم مرتکب کبیره بودند چون جلال الهی آمد هلاک کرد و بیعت آن خداوندی
 که هنگام سحر کرد قوم لوط را زیر زیره و همچنین در قوم هود و صالح و شعیب علی نبیاء علیهم الصلوٰة
 والسلام بعضی مردم معصیت نمودند چون غضب الهی آمد همه را هلاک ساخت چنانچه حق سبحانہ
 در قرآن مجید ذکر فرموده لیکن در امت بنی صاحب صلی الله علیه وسلم اگر کسی مرتکب
 کبیره شود یک مواخذہ کند لغو باسد من ذلک دیگران را بیعت رسول کریم امان دهد
 و نه هلاک ساد و این آیت را شاہد فرمودند **وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰی** یعنی نہ
 برادر و بیچ بر دارنده و گناہ دیگرے را یعنی حق سبحانہ تعالیٰ در امت رسول کریم رحمت
 کرده است کہ ہمون عاصی ہلاک سازد و دیگران را در حفظ خود نگاہ دارد و حضرت قبلہ من فرمودند
 کہ ہنتر موسیٰ علیہ السلام گفت رَبِّ اَرِنِي الْاَنْظُرَ الْكَبِيْرَ و از حق سبحانہ در جواب کہ نَنْزِلُ اَنْیْ وَاقِعٌ
 شد عتاب بنو بلکہ ناز بود تا شوق او زیادہ شود چنانچہ معشوقان ست ناز کنند تا شوق
 و نیاز عاشقان باوہ گردد **وَسِيْرَتٌ نَّازِيَةٌ** آنگاہ نازی چہ گویم چہ مائیم نیازی
 و نیازی و چہ گویم چہ و نیز فرمودند کہ دو دختر ہنتر شعیب علی نبیاء علیہم السلام بودند و ہر دو را منہ
 ولایت نصیب بود و نیز فرمودند کہ ولایت و نبوت ارث کسی نیست مگر از حق تعالیٰ
 بیخاہد میدہد انکا این بیت را بر زبان مبارک ناند **وَسِيْرَتٌ نَّازِيَةٌ** حق بشبان تاج نبوت و ہدایت
 و رزق نبوت چہ شناسد شبان بہ حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ بادشاہ حقیقی رود ہما
 حق سبحانہ و تعالیٰ ست و این آیت را شاہد آورند و ہر وقت
يَسْجُدْنَ لِلسَّلْمٰنِ الْمَلِكِ الْيَوْمِ اللّٰهُ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ
 پیش بعضی بادشاہان این آیت را بخوانند ہر روز در خدمت حضرت
 قبلہ من قدس سرہ مردمان الحاح کردند کہ غریب نواز دعا فرماید کہ حق تعالیٰ تقصیر با عفو کند حضرت

قبله من این مناجات را بر زبان مبارک مناجات

<p>تست ما را جز تو گویند تدبیر ما ما ز خبثی کار خود کردیم خام شیر انگار بر ما از کین لفس و شیطان میرند از راه ما زانکه ما نیست جز تو دستگیر کس نگشته از دور تو نا امید حفظ ختم کن ز شیطان رحیم</p>	<p>مقتضی طبیعت حاجت تو ز قدسی کار خود را کن تمام واحدی وحدت هر شی کو اه تا بیند از نذر چاه ما دشگیری کن چنانکه دشگیر ای و امید و امید</p>	<p>یا الہی عفو کن تقصیر ما مقتضی طبیعت تو چیت قدر گر سگی کردیم اے شیر آفرین زانکه جز واحد نباید راست راه دشگیری کن مرا اے دشگیر تا کہ هر کس گویت واه دستگیر چون سلیمانم بگردی اے کریم</p>
<p>آمین یا رب العالمین و حضرت قبله من قدس سره فرمودند</p>		

در کتاب دیدیم چون مادر موسی علی نبینا و علیہ السلام وفات یافت وحی آمد که اے مهتر موسی گستاخها که تو کرده بود از حرمت ما و تو عفو کردیم اکنون از گستاخها دور باش و طریقه ادب و زبرد گستاخها مهتر موسی است که حق تعالی در قرآن مجید ذکر کرده است چون مهتر موسی بر کوه طور رفت قوم او گو سال پرستی کردند از کوه طور باز آمد قوم خود را دید گو سال پرستی میکنند گفت الہی ان ہی الایفنتک یعنی نیست این بایش از تو و دیگر گفت دَبِّ اِدْنِی اَلنَّظْرُ اَلْبَیْکَ اے بار خدا یا چهره خود مرا بنما تا ببینم انگاه این غزل مولینا روم فرموده موسی نیم که ترسم از لن ترانی به اے بخبر چه دانی راز نیست صد نهالی بنماز و نیاز موسی اسی ولن ترانی به روزی بعضی مردم در خدمت حضرت قبله از عرض کردند که غریب لواز از ظلم ظالمان بسیار تنگ آمده ایم غور فرما عید حضرت قبله من این هندی فرمود هندی جسی چو پیران متہ سائیر اتا وے چور متھے یعنی اگر کسی بدی کند چنانچه در قرآن شریف آورده است مَنْ عَمِلْ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ اَسَاءَ فَعَلِیْهَا وَاگر نیک کار کرده باشد بر اے خود کرده و اگر کسی کار بد کند بر اے خود کرده باشد روز جزا در خان بلوچ در خدمت حضرت عرض کرد که غریب لواز یک خروس شاہ صاحب ہ دین پناہ علیہ رحمتہ کسان بد زوی خورده بودند خروس در شکم شان جواب ایشان تا دم شد چند مدت شده است کہ کوزن شما حاکم وقت کشته است و خورده هیچ اثر نشد جواب فرمودند کہ حضرت شاہ صاحب نر بودند و ما خصی ہسیم و این سخن حضرت از کمال تسلیم و کسر نفسی است بعد از چند ایام حاکم مذکور از خون شکر اگر پزیرد بخت بہ ڈیرہ غار بجان رفت و در آنجا کشته شد

و نیز در خدمت حضرت من بعضی از مردمان عرض کردند که قبله جهان ما معلوم کردیم که مودمی آیات و دیگر برادران
 او مال شمار اتراب میکنند که از شما صد هزار روپیہ با نقد بگیرند و غلہ گندم و جوار و باجره کہند در لنگر شریف
 میدهند حضرت قبله من این لفظ ہندی بر لفظ مبارک راند ہندی دودہ کا دودہ پانی کا پانی ہا کچے
 بیج کے کھوتانے یعنی اگر کسی بدگیری و غابازی کند عاقبت اور از بیان رسد چنانچہ شیخ سعدی در کتاب
 حقیقت الطریقین حکایت آورده کہ شخصی در شیرگو سفندان آب را ایچتہ بفرودختی چند مدت بدین مدامت
 کرد و گوزگو سفندان خود را برای چراندن بدامن کوه بردہ بود ناگاہ از درون کوه سیلاب بیرون آمد و گو سپندان
 تمام او در سیلاب غرق شدند گریہ و زاری آغاز نہاد و تلف آواز داد کہ این بہان آب است کہ در شیر امینتہ بودی
 اکنون آن آب را حق سبحانہ فرستادہ کہ مال تو صہ ہلاک شد و نیز روزی سپہ قاضی حسن علی تب والہ اظہار کرد
 کہ در دل من خیال افتاد کہ حضرت صاحب قبلہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ از ما غریبان خبر ندارد درین اندیشہ خواب فتم
 حضرت قبلہ من در خواب فرمایند یک دندان از دندان تو می چند من خبر دارم چون بیدار شدم بچمان بود کہ
 فرمودہ بودند خیال فاسد از دل من دور شد و نیز یک کویستمانی در خدمت حضرت من عرض کرد کہ غیب
 نواز شما از حال ما خبر ندارد فرمودند کہ ما خبر دارم مستقیم از شما در بہر معاملہ از خبر داری خود نشان میدہم کہ بگردن تو
 بازن در فلان غار خستہ بودی وزن خود را گفتمی کہ سرسوی خود را پوش کہ درینجا خوف پلنگ است چون آن کویستمان
 این خبر از حضرت من بشنید شاہان شد گفت راست فرمودی بچمان است اما وصا تمام است او یا
 طفل حق اندای سپہ در حضور و غیبت از تو با خبر ہا نیز حضرت قبلہ من در بند کشاد و علمائے سنگیر والہ
 کہ ایشان مجوس بودند در ڈیرہ غاریجان رفتہ چند روز اقامت نمودند نواب ڈیرہ ہرگز التفات نہ نمود
 بعدہ نواب نام شدہ پیش حضرت من آمدہ عدو و معذرت بسیار نمود و علمائے خلاص نمود و چیز اشیا ایشان
 باز داد چون از ڈیرہ روانہ شدند نیز در خانقاہ شریف شاہ آمدند از چاندن کہ ہر کہہ سبب ستانہ بدست خود
 گرفتہ سہ بازگیر خواندند و شمشیر بر زمین زدند و او را باز دادند بعدہ فرمودند کہ ای کہو کہہ سبب تو بیچ بادشاہ
 خراسان بہرید بچمان شد کہ فرمودند کہ بیچ اثر بادشاہی نامد بہت گفتمہ او گفتمہ اللہ بود ہا گردیدہ اظہار
 عبد اللہ بود ہا و حضرت قبلہ من قدس سترہ اکثر خدا و مان حق را از کار تزویج منع می فرمودند کہ شجرید
 بہتر است سالک اچنانچہ در عوارف المعارف آمدہ و حضرت قبلہ من قدس سترہ بر خوردار ہندی والہ را
 فرمودند کہ امروز وقت قیلولہ و شخص پیش آمدہ این مولود شریف را **س** چشم بخت بکشاسوی
 من انداز نظر ہا اسی قریشی نسبی ہاشمی و مطلبی ہا ماہمہ نشہ لبانیم و تو کی اتجیات ہا لطف فرما کہ زند
 میگردد و نشہ لبی ہا بخواند ما از ایشان نام پرسیدیم کہ شما کہ نام کسانید بہر جواب دادند خبر خوردار

عالمات

مذکور چون این سخن را از قبله دو جهان شنید مولود مذکور بحضور پر نور شروع نمود و یکبار تمام کرد و دوم بار بخواند
 و نیز فرمودند چون وقت عشا حضرت قبله عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ قدر از نمودندی یک سطر بی سپر مرد آید کلیها
 مرزا خواندی و حضرت قبله عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ سماع نمود و بعضی از یاران هم موجود بودند و حضرت
 قبله من رضی اللہ تعالیٰ عنہ الحمد للہ فرمودند که غزلبا و یولان این زمین یاد کن بوقت تجویز یا دیگر وقت سماع
 خواهم نمود که تاثیر بسیار دارند و نیز حضرت قبله من قدس سره سماع را بعد از نماز تہجد بسیار عزیز داشتندی روز
 در خدمت حضرت قبله من عرض داشت کردند که قبله دو جهان در و در شریف بقدر دو کور و در شانزده لک تمام
 کردیم و غافرمانند که حق سبحانه و تعالیٰ تقصیرات ما عفو فرماید و باران خیر بار در فرمودند که در خدمت صاحب رو و لیون
 نبی صاحب علی السدی و سلم عرض نمودیم غور خواند فرمود و نیز در خدمت حضرت من و عالمیان نواب دیر
 اسمعیل خان و آل عمرنی نوشت که قبله دو جهان بعضی از دشمنان از دشمنی از من ملک ڈیره مذکور میگردد
 غور فرمائید که وقت یاری و جنگیری سبت عاقبت باخیز شود حضرت قبله من قدس سره در جواب فرمودند
 که یک لکھ سورت فاتحہ و سہ لکھ در و در بخوانید لیکن خوانندگان سورت فاتحہ در و در شریف در ایشان نیک
 بخت باشد امید است که دشمن بر تو ظفر نچو اهد بانفت از هر وجه خاطر جمعا درید و شیخ سعدی علیہ الرحمۃ فرماید
 بیت بر آنکه استعانت بدرویش برد اگر بر فریون زد و پیش برد و نیز یاران کہری بختیار خان و آل
 عرض داشت کردند که قبله دو جهان مردم از رحمت و باہلاک شوند غور فرمائید که حق سبحانه این بار و فرسازد
 حضرت قبله من در جواب فرمودند کہ یک لکھ سورت فاتحہ بخوانید امید است کہ حق سبحانه این بار از شما دور
 سازد چون یاران مذکور یک لکھ سورت فاتحہ تمام نمودند حق سبحانه و بار و فرساخت مردمان را سبحان حاصل
 ست **حیث** دست شیخ از غائبان کوتاہ نیست + دست او جز قضیہ اللہ نیست + و حضرت قبله
 من قدس سره بر لفظ مبارک را مذکور مصنف کتاب کشف عالم کلان بود و در حکما طابہر مسنا و شکر
 بعلامہ بود چون اورا ہدایت نصیب نبود معتزلی شد وقت مردن از دہن غدارہ بیرون آمد نفوذ باللہ منہا
 علم بغیر ہدایت بکار نیاید **نظم** علم چون برتن زندباری بود + علم چون بر دل زندباری بود + علم ہا اہل حق
 احوال شان + علم ہا اہل دل احوال شان + و نیز فرمودند کہ حکما را کشف و صفای بود چنانچہ حکیم جالینوس و بقراط را
 دستور بود کہ بر دروازہ خود نقارہ بناوہ بودند ہر مرضی کہ بر در آمدے چوب بر کوس دی حکیم مذکور مجرب شنیدن
 آواز کوس مرض را معلوم نمودی و در اندرون جمع خانہ نوشتہ بیرون فرستادی حکما اشرقیون را دستور بود
 کہ شاگرد بشرق بود و شاگرد مغرب بصفا و کشف شاگرد اسبق کتاب از اسحاق تعلیم نمودی با وجود کشف کافر بودند و
 اسلام اختیار کردند ہمہ فی ایمان رفتند نفوذ باللہ من ذلک مگر لقمان حکیم رضی اللہ تعالیٰ عنہ صاحب ایمان بود

چنانچه حق سبحانه تعالی در حق او میفرماید **وَإِذْ قَالَ لِقَامٌ لِأَبْنِهِ قُمْ بِعِظَةِ يَا بَنِيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ**
 و احدت در اصطلاح صوفیه کرام عبارت از آنست که اشیا را عین حقیقت تعالی دانستن و اشیا عبارت
 از صور علمیه است حق سبحانه را عشق بود که جمال خود را در آئینه با مختلف بنید خلق را پیدا نمود چنانچه در حدیث
 قدسی آمده **كَثُرَتْ كُنُوزًا مَخْفِيَةً فَاحْبَبْتُ أَنْ أَعْرِفَ فَخَلَقْتُ الْخَلْقَ** آسمان بود مختلف خواستیم که اثر
 آسمان ظاهر شود و ظاهر مختلف پیدا نمود صوفیه کرام چون لفظ عشق ذکر نمایند گاهی از او مراد ذات بخت
 دارند و گاهی مراد از او محبت پیمیل بحمیل البصیر الی الجمال مثنوی شاد باش ای عشق پر سوادے ما با اے
 طیب جله علتها می با اے ای قلاطون و جالینوس ما اے ای دوائی سخوت و ناموس ما اے صار و گامنه و نشق
 اجمیل اے ایل رایتیم من جبل رقص اجمیل اے عشق آن شعله است چون کن بر فروخت اے هر چه جز معشوق
 باقی جله سوخت اے اللهم از قناعت شک و عشق حبیبک صلی اللہ تعالی علیہ و علی آلہ و صحابہ اجمعین امین یارب العلمین
 و حضرت قبله من قدس سمره فرمودند که هر کس بنده بود و اگر چه باطل باشد مستقیم باشد و از نذیب باطل الحرف
 نماید چنانچه کافران جان خود را در نذیب خود فدا سازند و اسلام هرگز قبول نکنند بلکه میگویند که نذیب ما حقست
 چنانچه میان حاجی شانه گریش اظهار نمود که من در ملک فتم که چون کسی از ایشان شیطان در خواب
 آمده محکم ساختی همه مردم پیش او رفته مبارکباد کردند که ترا زیارت ابلیس شده است مبارکباد و نیز فرمودند
 که بعد از هزار سال حقیقت ابلیس ملعون احکم کند که قبر حضرت آدم و اصلوات اللہ علی نبینا و علیہ السلام سجده کن
 تا ترا مقبول با نگاه خود سازم ابلیس بخت میگوید که چون در عین حیات او را سجده ننمودم اکنون
 حیا می آید که تربت او را سجده کنم همچنان در انکار کسی حضرت آدم صلی اللہ تعالی علیه و آله و سلم است
 او مشغول تار و زقیامت خواهد شد حقیقت تعالی از شتر این دشمن ملعون در امان خود نگاهدار و اللهم امین
 یارب العلمین و حضرت قبله من قدس سمره فرمودند که فرشته دو پر دار و یک پر جمالی و دیگر جلالی در
 جایکه پر جمالی میزند شکر افشود و در ملک فرخی واردانی باشد از آن سبب دل مردمان قوی با و نیرات کنند
 و آنجا که پر جلالی میزند شکر را شکست شود و در ملک گرانی و قحط سالی گردد از آن سبب دل مردم
 ضعیف شود و بیچکس را طعام ندهند چنانچه پس از پذیر خود و پدر از پس خود و طعام مخفی کرده میخورند
 بیت چنان قحط ساسته اندر دشت اے که یاران فراموش کرد عشق اے اگر کسی در خدمت حضرت
 قبله من عرض نمودی که بدست خویش بقعه نوشته بد مید این عبارت نوشته بخدا و اهل کفر فرمودند
 غریب نواز مهربان من موجب نوشته من بعمل آرنند زیاده و اسلام و حضرت قبله من میفرمودند که تعلق
 زن و فرزند و دیگر اسباب دنیا را هر زن حق اند و این سخن بنده می را بر زبان مبارک اند دهند

گامین بلابین تے مال حجال + فرزند تے زال بھی بہی وبال + جو کوئی رہو انہاں تہین دور ہو سی اوہ
 خوشحال ضرور + چنانچہ شیخ سعدی علیہ الرحمۃ میفرماید بیت تعلق حجابت بیجاصلی + چو پونڈنا
 کبھی اصلی + مولانا بامی علیہ الرحمۃ میفرماید مقنوی ایجابہ الرمال وگر فرزندت + پیداست
 کہ مدت بقا باش چندست + چیزیکہ بردگی جدا خواہی ازو + آن بہ کہ بزندگی جدا باشی ازو + چیزیکہ
 نہ در روی بقا باشی ازو + آخر ہفت تیر بلا باشی ازو + بیت درین رہ حاصلی چیزیکہ تے نیست
 دو دل بودن بجز تے حاصلی نیست + روزے حضرت قبلہ من قدس سرہ میان تقی محمد باغبان را
 پرسیدند کہ شنیدہ ایم کہ یک جنت از گاون شما کم شدہ است میان محمد تقی عرض کرد کہ غریب نواز
 بادادو مہربانی شما بازو در خانہ آ رہ اند حضرت قبلہ فرمودند کہ مہربانی ما انست کہ ہمہ اسباب دنیا از تو کم
 شود و بفرات دل در یاد حق سبحانہ مشغول باشی چنانچہ روزے شخصی از انسی در حضرت گنجشکر رضی اللہ
 تعالی عنہ آمد پرسیدند کہ جمال با چگونہ است عرض نمود کہ مخدوم از ان روزی کہ سخت پیوند کردہ است
 مواضع و اسباب و مشغول زراعت کلی ترک دادہ است و گر سنگیہا و بناہی کش حضرت گنجشکر
 رضی اللہ تعالی عنہ خوشحال شد و گفت آمدت خوش شد و نیز فرمودند کہ پیرن با میدان و صحبت
 میکنند کہ مسافران بتوانند و در ان شب فاقہ باشند این نعمت بس عظیمست و ازین کار شکر خدا
 بجا آری و نیز حدیث شریف است ان عیسی علیہ السلام کان یجمل من الشجر و یلبس من الشجر
 و یبیت حیث اتمسی و کم یکن کہ و لک تموت و لا بیت یحرب و لا یجی لغد و حضرت قبلہ من قدس سرہ
 این بیت فرمودند بیت بہر کہ آمد عمارت نو ساخت + رفت منزل بدگیری پرداخت + بعدہ
 بیان فرمودند کہ از ہمہ عمارات عمارت دل از یادگیری حق سبحانہ بہترست دیگر ہمہ عمارات زوال پذیرند
 مگر عمارت دل ہمیشہ باقی ست بیت پس از سی سال این معنی محقق شد بخاقانی + کہ یکدم باخار بودن بہ
 از تخت سلیمانی + چنانچہ مولانا جامی سپر خود را وصیت کردہ نظر علم کشید آمدہ عمرت قصیر ہر چہ ضرورت
 بدان مشغول گیر + اچہ ضرورت چون حاصل کنی + بہ کہ عمارتگرے دل کن + است عمارتگری دل +
 و کشی از کشمکش اب و گل + پرورشستن از خواب خورش لباس وغیرہ تعلق کہ امکان بر بدن
 وارد بگذاری و خلوت گزین باشی و جان را بہ یاد حق مشغول داری ہر چہ بجز یاد حق سفت فراموش کنی
 و اصلا با سواد ہوش را نہ ہی چنانچہ پیر مرید را وصیت کرد کہ چیزے کہ در دو جہان بکار آید
 یاد کرون حق تعالی ست دیگر ہمہ عبث ست حکایت مریدے در مجلس ہر آید و یک لحظہ نشست
 زود برخواست پیر پرسید چرا زودش دیو از جہنم پیکر زیمی مرید عرض نمود کہ چیزے من در

فراموش شد در جستجوی او میروم پیر غصه کرده فرمود چیزیکه در دو جهان است آن لایق فراموشی نیست
 فقط و آن چیز عبارت از یاد حق تعالی است حکایت سیر موشیاریا بر مدیه فراموشکار
 ساوه مرید ز جهان شست دست * آمده در صحت پیرے نشست * گرم نکرده زمین جان بنو
 خاست از آن انجمن دل فروز * پیر بر آشت که تجیل صیت * نفرت دیو از دم جبرین صیت
 گفت مقنا پرده کیش هوش گشت * نادره چیزیم فراموش گشت * میردم این بطنه بر راه کو
 تا کنم آن گم شده راجتجو * پیر خروشید که ای بوالهوس * در دو جهان است یکے چیزیں
 کان نہ سزوار فراموشیت * قبلہ گو بائی خاموشیت * گرمہ آفاق در آغوش تو *
 باشد و آن چیز فراموش تو * غایت آگاہی تو غافلیت * حاصل اوقات تو بیجا صلی است *
 در بود آن چیز فریاد تو * شاد کند خاطر ناشاد تو * گو دو جهان گشته فراموش بلش
 لب ز سخن نشان شده خاموش باش * جامی ازین مشعل خاموش کن * هر چه در آن چیز فراموش کن
 زانکه سر انجام تو خاموشیت * آخر کار تو فراموشیت * یعنی که خاموشی و فراموشی
 ماسوی اللہ وقت مرگ حاصل آید پس آنچه عاقبت کار است بآن کار بند و عمل آرو
 نیز فرمودند که گم نام شدن بهتر از شتر است رباعی گز شتر شوی بشتر شتر نشاشی *
 در گوشه نشین سوی همه و سواسی * به زان نبود که خضر و گریبایسی * کس نشناسد ترا تو کمر
 نشاسی * ایضا اشتر خلق بند محکم است * بند مواز بند آهن کے کم است * آن قبول
 خلق سجده اژدهاست * مال بار آمد که در ویس رہنماست * چنانچه حضرت بابا صاحب
 محبوب الہی رارضی اللہ عنہما وصیت کرده اند کن فی الذنی کانک غریباً از کعب سئل
 وَعَدَّ نَفْسَهُ خُورًا اَصْحَابِ الْقُبُورِ قَبْلَ ذَٰلِكَ وَحَضَرَتْ قَبْلَهُ مِنْ قَدَسٍ سَرَّهٖ فَرَمُوۡدُ
 و بشمار نفس خود را از اصحاب قبور ^{پس آواز دهد شمار از} ^{دنیای} ^{که گویا تو میت نری یا آنرا کند بپوشد}
 که خدمت و فرمانبرداری والدین از اول و جان باید کرد که در حدیث آمده که والدین مثل
 کہتہ اللہ اند و نیز فرمودند کہ اگر کسی را والدین رو کنند ہرگز مقبول نشود و اگر حق تعالی رو
 کند باز مقبول شود و حق والدین مقبول نشود لغو ذالک من ذالک و نیز فرمودند کہ او
 و خدمت کند مقبول شود مناسب این حکایت فرمودند کہ بریزبانے بسیار شوخ و شنگ بود
 زن خود را گفت کہ برو آب بیار وقت نمیشب بود و سرما سخت بود و باران سے بارید با دختر
 وزمین گرفت زن قح آب پر کرده بیاورد باوب تمام بر سر شوہر خود اکثر شب استاؤ
 ماند چون زن ادب شوہر و خدمت او بجا آورد حق سبحانہ و تعالیٰ چهار روہ طہق اورا

عطا فرمود انکه این بتی فرمودند سبت هر که خدمت کرد او میخردم شد هر که خود را دید او میخردم شد
و نیز فرمودند که کار اهل الله از عقل قیاس بیرونست مناسب این حکایت فرمودند که هر یک شیخ خود را
در طواف کعبه الله را و الله تعالی شرفاً و تعظیماً قدم بر قدم شیخ نهاد شیخ سوئے مرید نظر کرده فرمود
تا سببت این بکن که من هر روز مقصد ختم کلام الله میکنم مرید پرسید معنی یا لفظاً و پیر فرمودند که در شب
در مسجد آمد وقت شب مردم او اطعام و آب دادند چون مردم از مسجد بیرون شدند در طواف مسجد
کتابها ننشاده بودند آن درویش مذکور اکثر کتابها را مع جلد تناول نمود و وقت صبح چون در مسجد آمد
حیران شدند و نیز فرمودند که حضرت حسن افغان از مریدان مخدوم به او والدین ذکر یا ملتانی رضی الله
عنها بود و محض ناخوانده بود و بعد که قرآن مجید نیز نه خوانده بود و مردم عام از بر آستان چند
سطور از قرآن شریف و چند سطور از کتابها بر کاغذ نوشته پیش او نهادند پرسیدند از ایشان که سطور
قرآن شریفی کدام است حسن مذکور بنور معرفت انگشت خود بر سطور قرآن شریف نهاد و مردم
حیران شده پرسیدند که تو هیچ نخوانده بچه طور معلوم کنی جواب دادی که نور حروف قرآن شریف بر
عرش معلی میرود و نیز فرمودند که روز قیامت حق سبحانه حضرت به او والدین فرماید که برکت ما چه
تغفه آوردی حضرت به او والدین عرض کند که حسن افغان یا چنانچه محبوب الهی فرموده که هر کس
که بخیرت فخر کند بر روز قیامت من فخر به بنور سینه ترک یعنی ای خسر و خواهم نمود - و نیز حضرت من
قدس سره صاحبزاده اله بخش بزیبایاته را وصیت فرموده که احسان کن بخلق الله که همه با تو دوست
خواهند شد چنانچه عدوی رحمت فرماید سبت بنده حلقه گبوش از نوازی برود و لطف کن بطف
که بیگانه شود و حلقه گبوش قطع کس نبیند که تشنگان حجاز برب آب شور گرد آید x هر کجا چشمه
بود شیرین x مردم مرغ و مور گرد آید x و نیز فرمودند که هر که اخلق نیک حاصل است مر او را مرتبه
ولایت حاصل است و بغیر خلق نیک هیچ سوئیت x چنانچه در وصف رسول الله صلی الله علیه و سلم وارد
قوله تع و انک لعلی خلق عظیم مکان انرف الناس و از که هو نفسا کان اجنبهم خلقا قال
فجاءه انک لعلی خلق عظیم ای علی بن عظیم و الدین مجموع الاعمال الصالحة و الاحلاق
الحسنة و قال ابو سقفی الخلق العظیم ان لا یخافهم و لا یخافونهم و قال الحسن لاله له
نعش نیک جفاء الخاق یعنی مطالعه الحق و قیل الخلق العظیم لیاس الثعوی
و الخلق با خلاق الله اذ المریق بالاعراض عبده خطر و قال الجنید رحم اجمع
بها ان نعه اشياء الخواء و الالفه و البصیفة و الشقیفة یارت و در خدمت حضرت

قبله من عرض کرد که غریب نواز بغیر محلہ ذات شریف بیچکس روزہ ماه رمضان نذر و حضرت قبله من
 فرمودند کہ الحمد للہ کہ حق سبحانہ ما را توفیق داد اگر دن قرض خود داده اہل شہر را نیز دعا فرمایند کہ حق تعالی ایشان را
 بدامت فرماید تا قرض خدا او فرماید و نیز فرمودند کہ شخصی کہ نامم در نواجہ لیہ بود زوی کردی بر چاہ آمد
 صاحب چاہ گاؤ خور گفت کہ ای زرگا و بسیار است شو و اگر ترا عذاب خواہم کرد چون کہون این سخن شنید
 از زوی توبہ کرد کہون کامل شد و یکے از واصلان حق گشت چنانچہ مالک دینار رضی اللہ عنہ در اول
 زمان تہنوبرنواختی شبے خفتہ بود از تہنوبر خود او از شنید یا مالک آن تہنوبر الی اللہ این سخن از
 تہنوبر در سمع ایشان رسید از خواب برخاست تہنوبر و ہمہ مال را خرچ نموده راہ بیابان گرفت
 و یکے از واصلان حق گشت اللہم ارزقنا ہدایۃ کالبۃ امین یا رب العالمین و حضرت من قدس سرہ
 بر زبان مبارک داند کہ اعمال حسنہ چنانچہ نماز روزہ و غیرہ بیاری حق سبحانہ صادر شود و الحی سیدی
 ذلک و اعمال بد چنانچہ زنا و شراب خواری و غیبت و مردم ازاری و غیرہ این کردار ما از بندہ بیارک
 نفس و شیطان صادر میشود و نمودن ما بد من ذلک نگاہ این بیت بر زبان گوہر نشان داند
 قطعہ نفس و شیطان زد کریمارہ من در رحمت باشد شفاعت خواہ من نفس و شیطان
 میبندد از راہ ترا تا بندد از نذر چاہ ترا شبے نخ الدین ہندوستانی در خدمت حضرت قبله من
 قدس سرہ عرض نمود کہ ای قبلہ من ما عشق مرا گزیدہ است اگر وصال معشوق مرا کنایند بہر گونہ جان
 خود را ببرد و ازہ انصاحب فد خواہم کرد سلطان العاشقین حضرت قبلہ من این باہمی را بر زبان
 مبارک داند شعر لَقَدْ لَسْتُ حَيَّةً اَبْوَسَ كَبِدِي ۛ فَلَا طَبِيبَ لَهَا وَلَا رَاقٍ ۛ اِلَّا الْحَبِيبُ
 الَّذِي شَفَقْتُ بِہ ۛ فَعَدَّةٌ رَقِيَّتِي وَ تَرِيَّا قِي ۛ مولانا جامی رحمہ اللہ تعالی در ترجمہ ان رباعی
 تصنیف فرمودہ رباعی بگزید ما عشقت جگر کباب ما را نہ طبیب می شناسد نہ فسوگر این
 دو را بہ مگر ان حبیب فلکش رہ بود دل زدستم ۛ بفسوگری در آید بکنند علاج ما را ۛ و نیز
 فرمودند کہ عشق بلا سے سخت عظیم است طرفین میسوزد و مناسب این حکایت فرمودند کہ میان
 حسن علی تب و آلہ قصہ جام خبیر و لیدمان ذکر کردہ کہ ہر دو عاشق و معشوق بودند بقدر الہی
 از سبب جمیل در میان ایشان مفاقت او فدا و چون بعد از مدت ایشان ملاقات حاصل شد بہر دو
 دیدن ہر دو جان فدا بحق تسلیم نمودند و این بیت بر زبان مبارک داند بدیت عشق را نازم
 کہ پوست را با زار آورد ۛ شیخ صنعان بادی را زیر زار آورد ۛ و نیز فرمودند ہندھی
 ایہو عشق کیسا چنید سے مال آسا و امہما ۛ و نیز فرمودند کہ دو زنان بودند با یکدیگر آشنائی داشتند

یکے زدیگری پر سب کے عشق چه طور حاصل شود جواب دار اگر تو طالب بودی با من مشورت کردی
و ہم فرمودند کہ سائنک باید کہ بیچکس سبجہ نشود بلکه با ہمہ مخلوق صلح کند انگاه این بیت فرمودند
بیت حافظ اگر وصل خواہی صلح کن با خاص و عام با مسلمان استادت با برہمن رام رام
یاری دیگر گفت کہ غیب نواز از ما بنیر اید و شما هیچ کار دین و دنیا حاصل نشود و عافراستند کہ حق سبحانہ
توفیق عمل نیک اہد کہ مقصود داریں دین امر متصور است حضرت قبلہ من قدس سرہ جواب فرمودند
کہ لعلی الدوام برے شما دعای نمایم کہ حق سبحانہ جمیع آشنایان ما را ہدایت کاملہ نصیب کند کہ
بنیر ہدایت ہیج مقصود نیست اللہم اصدنا القراط المستقیم آمین یارب العالمین و نیز فرمودند
کہ از امر غیر مشروع دور باشد و مثالی زدند کہ فقیر مثل چادرست چنانچہ در چار و سفید و اغ زشت است
بچنین از فقیر اگر عیاز ابا اللہ امر بد واقع شد زشت تر باشد بعضی مردم عرض نمودند کہ غیب نواز
معاش ما بر اسباب ظاہر است زراعت کاشتہ بودیم بحال از سبب بندش باران خشک شد حضرت
قبلہ من در جواب فرمودند کہ اکثر مخلوقات نظر بر اسباب دارند مگر یک کس از ہزاران مخلوق نظر
بر سبب حقیقی داشتہ ترک اسباب کند و نیز فرمودند کہ این مرتبہ ترک اسباب ہر کس حاصل
نشود انگاه این بیت فرمودند یلیت اگر زالہ ہر قطرہ و ر شدی + چو زہرہ ہ ہ بازار زو پر شدی
ایضا کسب اسباب بہت پستی است + ترک اسباب بہ بالا دستی است + و نیز فرمودند کہ چون کسی
را حق سبحانہ از درگاہ میراند و مردود سازد نفس و شیطان بر آن غالب شوند و از کتاب منافی
کند چنانچہ شراب خواری و بہنگ و گو کنا نوشیدن و دیگر امور غیر مشروع از و صادر شود و نعوذ با
اللہ من ذلک چون کسی محبوب درگاہ خود سازد از وہمہ امور نیک صاوری شوند و غیر شرع از و
ہرگز صادر نشود و نفس و شیطان بر و ہرگز غالب نشوند قولہ تعالی من بہدہ اللہ فلا مضل لہ
و من یصلیہ فلا ہادی لہ نعوذ بانسہ من شرور أنفسنا و من سببات أعمالنا یکسال در خدمت
حضرت من قدس سرہ صاحبزادہ نور احمد رضی اللہ تعالی عنہ عرض کردند کہ غیب نواز با ہمراہ
شدہ ملاقات صادق خان کنید حضرت من فرمودند کہ بر پاسخاطر انصاحب ملاقات صادق خان
کنیم و اگر نہ ما حاجت ملاقات نیست زیرا کہ یکسال در چین حیات قبلہ عالم رضی اللہ عنہ
برائے زیارت قبلہ عالم در راہ میرفتیم ناگاہ شخصی در راہ پیدا آمد بر من سلام داد جواب سلام دادم
و یکبار و بیچ التفات نمودم و روانہ شدم باز مرا آن شخص گفت کہ من جنہم و با من بیچ التفات
نمودی من جواب دادم کہ چون پیچود را دیدم مرا حاجت خضر نازہ بدیت خضر چو گویم

کہ چو حضرت ہزارہ بود سر چشمہ او جرمہ توارہ نیزہ اجزادہ مذکور فرمودند کہ گذران ما بغیر آمد و رفت نمی
 باشد حضرت قبلہ من در جواب فرمودند کہ غریب نواز اگر شما در خانہ خود سکون و آرام وزریدند سے
 جمیع مخلوقات بر دروازہ شما سجدہ کردند و نیز حضرت صاحبزادہ مذکور را فرمودند کہ قبایع عالم بر با
 بسیار لطف و عنایات و احسان نمودند کہ پادشاهی کونین عطا فرمودند و دیگر خویشان با بر آفت و سجا
 ہمینم زیتون بریدہ میفرود شد تا گذران معاش ایشان شود روزی کہ شخصی عرض نمود کہ در اینجا بعضی مردم
 نیک و بعضی بد اند و جویش فرمودند ہمہ نیک اند هیچ کس بد نیست نظم در رہ نیک بد افکن خورد
 سر نہ اینجا کہ ہمہ پانہند و مردم کشن ہنر عاریت + پشت خم خاصیت پر بار بیت + شاخ دیوہ
 کشد سر بقیام + شاخ پر پیوہ شود خم بسلام + روزی صیب اللہ خان ملتانی در خدمت حضرت
 قبلہ من قدس سرہ ستہ بالین از پیوہ پر کردہ بیار و در عرض نمود کہ یک بالین بر آگاہی پشت مبارک نہ
 بالین دیگر بر آگاہی ہر روز از مبارک نیک سنور بی نیز از پیوہ پر کردہ بیار و حضرت من ہرگز نہ ہر چیز را
 منظر نمودند مگر یک سوزنی از پیوہ خالی بود منظور کردند کہ بران جلو جس نمودند از ان سبب کہ ہر
 دو پا سے از کمال عشق عبادت و زہد و ریاضت خستہ شدہ میبودند بر بویا از سبب درد ماضی
 توانستند نشست و لیکن وقت فراغ و سپن و نوافل سوزنے مذکور را دور داشتندی چون
 از خواندن نماز فارغ شدند ہر باز و روز انوشدندی لطم عشق نے کار جهان ساختن ست + بل ہمہ
 نقد جهان باختن ست + عشق بی دلی بقاد و ختن بست + بلکہ با داغ فنا سوختن ست +
 عاشق آن دان کہ نہ خود باز رہد + نغمہ ترک خودی سازد ہر نہ رہد دولت دنیا سپرد + نہ سوی
 نعمت عقبی نگرد + قبلہ حاجت او دوست بود + ہر چہ جز دوست ہمہ پوست بود + حضرت قبلہ
 من قدس سرہ ستہ بالین و سوزنے را قبول نمودند از ان سبب کہ جمیع درویشان امر ضروری را اختیار
 نمودہ اند چنانچہ در عوارف شریف آمدہ کہ مات ابو یزید رحمۃ اللہ تعالی رقتہ و سعۃ و کم ترک التمس
 الذی کان علیہ و کان عاریۃ فودو الی صاحبہ و کان شیخ حماد رحمۃ اللہ تعالی لایلیس الشوب الی
 مستغارا حتی لایلیس علی ملک نفسہ شیئا و قبل ات ابن کرنی و کان اسناد جنید و علیہ مرقۃ و کان
 وزن کم واحد مع رضایرہ ثلثہ عشر طلا و کان ابو حفص الحداد رحمۃ اللہ تعالی علیہ لباس الثائم و لبیت
 فریض علیہ الرل لعلہ کان نیام علیہ بلا و طایر و قد کان قوم عن اصحاب الصدقہ کرمون ان یجلبوا ہنم
 و میں التراب جانکاو قدود من ترک ثوبا جالما و ہو قاور علی لبسہ البسہ اللہ تعالی جعل المحبۃ و قیر ہاتھ
 ابو دراضی اللہ تعالی و جد فی ثوبہ اربعون رقتہ و کان عطائہ اربعۃ آت و قدر وی عربی سلم

صلی اللہ علیہ وسلم قال نزلوا قلوبکم بلباس اللصوف لانه منزلة فی الدنیا و نور فی الآخرة و ایامکم از
 تفسد و ادینکم بحمد الناس و متناہم و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمود ساک را باید کہ نزد خود نیاراجع
 نکند زیرا کہ اگر یک روپہ نیز خود دارد و او را در راه خدا صرف نکند روپہ وزن یک توله است بیت
 توله از دین او کم شود نمودن باسد من ذلک این چنین دشمن را از خود دور باید کرد و روز شنبه در نظر حضرت
 قبلہ من پانزده عدد روپہ گذرانید حضرت قبلہ من قدس سرہ همانوقت مبالغہ مذکورہ را بر علماء و فقرا
 و بیوه زنان و یتیمان و مسکینان عطا نمودند مگر یک روپہ در کیسه حضرت قبلہ من قدس سرہ فراموش
 مانده شد چون وقت صبح شد خادم اکرم را طلب فرمودند کہ مارا امشب خواب نیامد کہ یک روپہ
 در کیسه من مانده بود روپہ را از کیسه بر آورده حوالہ خادم مذکور کردند و نیز بیچ چیز از میوه کا
 گوناگون و کشیما رنگارنگ کہ در نزد حضرت قبلہ من فرودم گذرانیدند و تناول نمودندی بلکه
 صاحبزادگان مہاروی از اہم اہل شرفا و خزا و دیگر مخلوقات را عطا فرمودند و خود ر شہود حال
 الہی مستغرق بودند چنانچہ در تعداد رکعت در روز جمعہ از خادم معلوم می نمودند و حضرت قبلہ من
 رضی اللہ تعالی عنہ فرمودند کہ اگر کسی سوداگرے و اندک اندک کند برین نیت کہ غلظہ قیمت گران خاجم
 فروخت این امر در شریعت ممنوع است بکہ ہر کس نیت کند عاقبت لامر خوار شدہ بمیرد نمودن بہ
 من ذلک ازین کار دور باید بود کہ در شریعت منع است نیز فرمودند کہ حقیقت آدمی بخر معاملہ
 معلوم نمیشود کہ نیک است یا بد و این حدیث شریف شاہد اورزند المرء لیرف بالمعاملۃ قطعہ
 اتوان شلتخت بیک وز از شمال مرد کہ تا کجاش بمیدست پالگاہی علوم و دلی باطنش امن بہا شود
 غرہ میشود کہ خبت نفس مگر دو بسا لہا معلوم و نیز فرمودند کہ بخار را ماہیت ہمزم وقت تراشید
 معلوم میشود کہ اندرون پرست یا خالی بغیر تراشیدن ہرگز معلوم نشود و همچنین ماہیت آدمی بخر
 معاملہ کسی را معلوم نمیشود کہ کامل است یا ناقص نیز میفرمودند کہ اگر کسی گوید کہ برای معاملہ من
 گواہ شو ہرگز منظور نباید کرد کہ در ان امر خوار نیست دور باید بود کہ سلامتی دارین ضرور بودن
 از معاملہ دنیاوی است کہ در معاملہ دنیاوی سر اسر نقصان دین است ازین سبب اہل اللہ معاملہ
 دنیاوی ترک نموده کار دین اختیار کرده اند و در متابعت نبی صاحب اللہ تعالی علیہ وسلم اہل اللہ کو شتر
 باید نمود و کار دین اختیار باید کرد کہ ہر خلاف ایشان گذرند نوز ایمان از و سلوب شود نمودن باسد من ذلک
 کا قال فی الدین بر العری فی فتوحات الحکی و تقدلا عن رویم رضی اللہ تعالی عنہا من قعد فی الصوفیۃ و خالہم
 فی شیء مما تحقیقون نزل اللہ نورا لیمان قلبہ و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ در زمان

حضرت قہد عالم رضی اللہ تعالیٰ عنہ در میان درویشان خلق بسیار بود چنانچه ماوراء السجود سکونت
داشتیم در گوشه مسجد یک کل لشمن انداخته بودیم و دو یار دیگر از پشاور بر آفرودختن سجدہ آندند ایشان
نیز در مسجد سکونت داشتند وقت خفتن اگر ایشان بر کل ما خواب می نمودند ما بزرگترین خفتیم لظلم ہر کہ
خلق از خلق او خوشنود نیست + هیچ قدری بر در معبود نیست + خوبی بد در تن بلائی جان بود +
مردم بخونماز انسان بود + حضرت قبلہ قدس سرہ بزرگان مبارک ماندند کہ خواجہ عبدالشکور بلخی
رحمۃ اللہ تعالیٰ و تمہید آورده کہ تحتعالی را خالق الخیرین باید گفت از سبب ادب اگر فی الحقیقہ
خالق خیر اوست چنانچہ حضرت آدم صلوات اللہ تعالیٰ علیہ نبینا و علیہ السلام نگاہ داشت ادب نمود و گفت
رَبَّنَا ظَلَمْنَا انْفُسَنَا لِمَ نَقْبُولُ مَجْزُوبٌ مَّرْغَاهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ گشت ابلیس ملعون گستاخی نمود و گفت با خود
مردود جناب او شد نمود بالبدن ترک المادب نیز الشریعۃ کلہا آداب چنانچہ التصوف کلمہ ادب
ہست از خدا خواہیم توفیق ادب + بی ادب محروم ماند از لطف رب + و نیز فرمودند کہ بزرگی ابلیس
را دید در صحران شستہ چنان میگرفت کہ اب از چشم او من جوی بزرگ روان بود بزرگ رسید چرا
گریه میکنی ای ابلیس جواب داد کہ حق سبحانہ از درگاہ خود مردود است از ان گریه میکنم آن بزرگ فرزند
کہ قبر حضرت آدم علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ والسلام را سجدہ بکن تا باز ترا تحتعالی مقبول بارگاہ خود نماید ابلیس
ملعون جواب داد کہ چون در حین حیات آدم سجدہ نمودم اکنون جیامی آید کہ تبت اورا سجدہ کنم و نیز فرمودند
کہ ہمہ با ظہور اسماء الہی است مثلاً کسی مومن را گوید کہ ترا دہ ہزار دینار دہم کافر شو نمود بالبدن
من ذلک ہرگز قبول نخواہد کرد زیرا کہ مظهر اسم ہادی است و اسم ہادی مومن را نکذارد کہ
سوی کفر رود و اگر کسی کافر را گوید کہ مسلمان شو ترا دہ ہزار روپیہ دہم کافر ہرگز اختیار نماید زیرا
کافر مظهر اسم مضل است اسم مضل اورا نکذارد کہ سو اسلام رود و لظلم قبطنی و سبطی ہمہ بندہ تو اند
عاجز امت تو اناستمند + ای دعا از تو اجابت ہم ز تو ایمنی از تو ہبات ہم ز تو + شبی
نجم الحق در خدمت حضرت قبلہ من قدس سرہ عرض نمود کہ غریب نواز دعا فرماید تا مرامصال معشوق
حاصل شود و حضرت من فرمودند ہنوز عشق تو خام است چون بچہ شود معشوق تو بر تو عاشق خواہد
این بیت خوانند بیت بصدق انکسر کہ ز دور عاشقی گام + بمعشوقی بر ادا خوش نام + و نیز فرمودند
مردے بزرگے عاشق شد بعدہ در میان ایشان مفارقت واقع شد بعد از یکسال چون یکدیگر دیدند
بجز دیدن وفات یافتند و نیز فرمودند کہ از ہمہ دیوانان کلام دیوان حافظ صاحب تمام نثر است و نیز فرمودند کہ
حافظ شیرازی سکہ وحدت وجود را در پردہ مصلحات صوفیہ بیان نموده کہ بغیر دستہ اصطلحات صوفیہ

کلام دیوان حافظ مفہوم کسی نشوونیز فرمودند کہ بلاہ شاہ شمشیر بر بندہ است کہ مسئلہ وحدت وجود را
 بغیر پروردہ نموده دیگر عارفان مسئلہ مذکور را اور لغت عربی و فارسی بیان نموده و بلا شاہ در شہادی روزے
 در خدمت قبلہ من عرض نمودند کہ شخصہ وزوز حجہ وزدی کرده قرآن مجید وقت ظہر برود کہ در دست
 بر آخوندن نماز در مسجد آید و در حجہ را افضل نموده بود از سبب شوشی چون این خبر اطلاع نمودند بزبان مبارک
 راندند کہ روزمان سابقہ مردم را خوف خدا تعالی بود قرآن و کتابت بزودی نبردندی و نیز فرمودند کہ عکالت
 قیامت است کہ مردم بد مذہب خواهند شد و کافران غلبہ کنند چنانچہ در بیت اللہ شریف بتان خواهند نمود و زمان از
 قوم اوسن پیشین تمان پارکوبی و بازی خواهند نمود و بعدہ حق تعالی عوجل ملائکہ را فرمان دہد تا کعبۃ اللہ را از زمین
 برداشتن بسوی آسمان خواهند برد و نیز فرمودند کہ قیامت در آن وقت قائم شود کہ هیچ کس بر زمین اسم اللہ
 گوید ششی بر لفظ مبارک نماند کہ عرس اول حضرت قبلہ عالم رضی اللہ تعالی عنہ در وطن خود کہ کوبہ در کست
 کردہ بودیم و بزرگہ گو سفند خریدیم کہ یکیک گو سپندہ قیمت پیر و پیر گرفتیم و فریح کردیم و چون بچینہ
 یک یک گو سپندہ صد مرد کو ہستانی دادیم کہ مردم مندی طاقت خوردن مان نداشتند کہ بسیار
 فریب بودند و بیان فریبی گو سپندان نمودند کہ طاقت رفتارند شدندی دادشان از پرچار پائہ برداشتہ
 آوردند باقی عرس قبلہ عالم رضی اللہ تعالی عنہ مدت پنجاہ سال با زیادہ بر جانقاہ شریف کردیم و نیز فرمودند
 در ملک صحرابورہ گو سپندان بسیار قیمت با بند چنانچہ یک یک نہ قیمت دوازده روپیہ فرود شدند
 روزے شخصہ در خدمت حضرت قبلہ من چند گل تازہ نگذارند حضرت قبلہ من بر گلہا نظر فرمودہ این بیت
 بر زبان در افشان نماند بلیت نام و نشانت نہ و دامن کشان میگند رمی بر ہمہ نام و نشان ہونیز
 این مہرچ در پڑہ عیان بانم و بے پردہ ہنایم و نیز این مہرچ بر زبان در افشان راندند مصرع
 حکیم سخن بر زبان آفرین - و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ مولوی سلطان محمود خان بیلہ
 بسیار دنیا جمع کردہ بودند بعد از وفات ایشان خوششان مولوی مذکور در نزاع افتاد و دنیا مولوی
 مذکور رحمۃ اللہ تعالی سبب خرابی خوششان شد - حضرت قبلہ من قدس سرہ العزیز در اتنا تعلیم کیا
 احوال العلوم این عبارت را بر زبان در افشان راندند من اراد الراحۃ مع التوبۃ نمودہ و زمان
 اراد الخیرۃ بلا توبۃ فہو مشرف - و نیز فرمودند کہ العالم بلا عمل کالتجابل - روزے در خدمت
 قبلہ من نواب عبد الجبار خان نواب ڈیرہ غارنجان عرض نمود کہ غریب بوزانہ از براخرج
 در و نشان شہر جھامری ما گیر گیرید حضرت قبلہ من قدس سرہ جواب فرمودند کہ تا
 این ما گیرنے گیریم کہ خلاف سنت پیران و شیخان ماہر گرنہ خواہیم نمود کہ ایشان قبول

نکر و نیک بعضی مردمان عرض کردند که برائے صاحبزادہ گل محمد جاگے کبیرید۔ فرمودند گل محمد را نیز
 حاجت بگیر نیت۔ اگر نعلین و رویشان است کند بر آفتاب و مقربان خدمتگذار شوند۔ و نیز زور و قدرت
 حضرت قبلہ میں شخصی عرض کرد کہ غریبے از ما فقیران در دنیا برسے معاش خوار شیم در روز قیامت
 حال ما فقیران جہ طوع و عیب شد۔ حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ فقیران پیش از تو نگران با نصیب
 در شبت داخل شوند الحمد للہ ذاک۔ شبے حضرت قبلہ من قدس سرہ بر زبان مبارک راندند
 کہ درویشی بود مالش مردان بسبقت بردن آن درویش مال خود را از مردان طلبید و مردان با
 نمودند بزرگ بدو عا کہ شمارا مورچه ها خواهند خورد و بعدہ مردان ہر جا کہ می نشستند مورچہ گرد و مردان
 تمام انبوه میکردند و مردان را ہلاک ساختند و نیز فرمودند کہ شخصی را کسی از آریسانید زنجہ خاطر
 شد فرمود کہ ترا گسہا ہلاک خواهند خست آن شخص انگسہا ہلاک نمود و بعد حضرت قبلہ من قدس سرہ
 فرمودند کہ فضل الناس انبیا و اولیا راند کہ دنیا را ترک نموده اند و اذنی ابراہیم حقیقیانہ گرفتند برائے
 باغراض دیگر شخصی در خدمت حضرت قبلہ من قدس سرہ عرض نمود کہ کتاب سلک سلوک باسطا لہ نمودی
 در آن صفات آدمی مذکور است از آن صفات بیچ در خود نمیشناسم حضرت قبلہ من قدس سرہ بر زبان
 مبارک راند کہ آدمی شدن بسیار مشکلست و این بیت را نیز فرمودند بیت آدمی نیست کہ
 دینی دروست + محو گمان کردہ یقینی دروست + نیز شخصی عرض نمود کہ ادا و فرمایند کہ نفس خود را
 معلوم سازم حضرت قبلہ من فرمودند کہ شناختن نفس بسیار مشکلست بعدہ این حدیث را بر زبان
 گوہریشان راندند من عرفت نفسہ فقد عرفت ربہ و حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ روپا
 نام ہند و از کاروان مسو خان بود پیش از اظہار نمود کہ مرا با کیے دہقان دشمنی بود کیے کرادہ
 را گفتیم چون آن دہقان مزارع از زراعت خود گیاه بجانہ آور و خفیہ چند خوشہ داخل گیاه او
 کن کرادہ بچیان کرد چون مزارع گیاه نزدیک خانہ خود آورد کرادہ گیاه او را تفحص نمود بیچ خوشہ در
 گیاه او نبود ہم چنین تہ روز با و این معاملہ بیچ خوشہ در گیاه او نیافتہ شد حق تعالی بآن دہقان
 حافظ و نامرود دستیار بود بیچ فریب ما با و تاثیر کرد و بعد روپا ند کو گفت چون این معاملہ دیدم از دشمنی
 مردم تو بگردم و نیز حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ شخصی را دشمنی تہرہ تفنگت چون حق تعالی
 حافظ آن شخص بود از مردن او را نگاہ داشت و نیز حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ بہ اگر زبیر بسیار
 سعی و کسب نماید نمود کہ ان قدر و وزی کہ حق سبحانہ مقدر کردہ است بغیر کسب وسیع برساند و غم
 واضطراب نماید خورد کہ اور تراق مطلقست روزی دیدند ہمہ مخلوق اوست چنانچہ در قرآن

شریف می فرماید و ما من دابة فی الارض الا علی الله یزقیها بیت ضامن بودی تو روزی رساں + دیده
 کور تو بسوی خسان + حضرت قبله من قدس سره بلفظ مبارک را مذکر کی اهل السور راه میرفت زنکه
 زشت رو در پیش او آمد ابل السور پرسید تو کیسی زنکه مذکور عرض نمود که من دنیا ام باز بزرگ پرسید که تو
 چنین زشت روی ترا مردم جزا دوست دارند که طالبان خود را صورت خوب می نمایند هر که طالب بن سیت
 در نظر او زشت می آید و از من نفرت می سازد و من قبول نماید شخصی در خدمت حضرت قبله من عرض نمود که
 غریب نواز جنگها که میشوند بسیار مخلوقات منتزل گرد و حق سبحانه تماشای بیند حضرت قبله من قدس سره
 فرمودند هندی اساو امرن تساو اما سا + کندی او تے و یکپه کهلو تماشای + نیز شخصی عرض نمود که کی بود
 اظهار ساخت که زنکه من با مردم فریب نموده در دانه گلچ اینجته می فروشتد حضرت قبله من قدس سره
 فرمودند که آن زن را خوف ایمان نبود لگرا و را ملاحظه ایمان بود این فریب با مردم نمودی شخصی گفت
 زنی اب در شیر انداخته فروخت بعد مردن او را دیدند که هر دو پا او با سوی پیشانی بسته بودند سو او زنجیر
 سخت تر شده با کسی خرید و نشد همچنان او را در گور مدفون ساختند حضرت قبله من قدس سره بزبان
 در افشان را ندند که حق سبحانه عمل صالح نصیب کند نیز فرمودند که کتابها که بدین زبان تصنیف کرده اند چنانچه
 مستزلیان و خاجیان و ابایان و راضیان بود دیگر فرقه با باطله مطالعه نباید کرد که ممنوع است چنانچه
 در فوائد آمده که مخدوم بهار الدین پسر خود را منع فرمود از شروع نمودن کتاب که مصنف او مذمت معتزلی
 داشت نیز فرمودند که چون ساک را حق سبحانه روزی شب روز بغیر سوال و احتیاج مردم نصیب کند
 شکر او بجا آرد که او را بدروازه غیر خود محتاج نگریزد و نیز فرمودند که روز خادم در خدمت حضرت رسید
 جلال الدین رضی الله تعالی عنه آنگاه عرض نمود که امر دزدان شما یک فلوس شخصی نذر گذرانیده است
 دیگر هیچ چیز نیامده سید مذکور خادم را فرمود که شکر خدا تعالی باید گزارد که فلوس را بر دریا شخصی آورده
 نه ما احتغالی بر آن فلوس بر دروازه غیر محتاج نموده لفظ آنکه شیر از آن کند و با مزاج + احتیاج است احتیاج
 است احتیاج + آنکه شیر اندر و بکے شوند + احتیاج چو که پیش کی برند + کاتب حروف پیش شهم خود
 قاری فتوحات کی بود چون این آیت آمد و ما انا بظلام للعین بزرگان مبارک را مذکور کسی
 مومن حق تعالی را ظالم گوید کافر گردد و نعوذ بالله من ذلک نیز چون آیت آمد لا تدركه الا بصائر و هو
 یذکر الا بصائر فرمودند که ادراک ذات حق باعتبار کینه محال است که کینه ذات مدبرک هیچ نبی و اولی گردد
 چنانچه در کسکول شریف فرموده است لا یدرکة نبی و لا ولی نیز حضرت حافظ شیرازی فرموده بیت
 عنقا شکار نشود دام باز چین + کاینجا همیشه باو بیت است دام را به عنقا بیت از ذات مطاعت

باعتبار مرتبه لاتعین چون از مرتبه لاتعین در مرتبه تعین مروج و ظهور کند درک و مشهود شود باعتبار اسما
 وصفات لامن حیث الکنه روزی قاضی نوز محمد عرض نمود دعا فرمائید که حضرتعالی باران خیر ببارد و دعا
 فرموده این بیت فرمودند بیت قاضی اربابانشیند برفشاند دست راه مختسب گرمی خورد معذور
 وار دست راه و نیز فرمودند چون مسلمان نوکر کافر گردد بر کمان ایمان و جان بر باد دهد نیز این بیت
 فرمودند بیت سب اول ان فروماه شاده که از بهر دنیا و بدین بیاید و نیز فرمودند چون مسلمان
 نوکر کافر ان شود و حکم کافر نیست در کتب فقها آمده که خون معین ظالم بدست و معین کافر اگر کشته شود از
 دست مسلمانان مردود شود و نعوذ الله ذلک و اگر مسلمان از دست او کشته شود شهید بود و اگر او را کبشند
 غازی بشند و لوبر غازیان یا بدروز مردم عرض نمودند که غریب نواز دودیش صائم الدین بزرگ می میان غلام محمد
 دیگر علیجان حضرت قبله قدس سره فرمودند که حق تعالی ایشانرا زیاده توفیق دهد روزی در خدمت حضرت
 قبله من خبر کردند که شخصی بازن بیگانه بد فعلی نمود او را کار داران گرفته حبس نمودند و جرمانه می طلبند
 چون حضرت من این خبر شنید گفتم که چون بنده را حق سبحانه از دست خود بگذارد و بدو قهر نازل گردد
 و شیطان بر آن غالب گردد و او را در مناسبتی اندازد و نعوذ بالله من ذلک چون حضرتعالی بنده را از دست خود
 بگذارد هرگز نفس و شیطان غالب و قادر نشود و هر وقت عا باید کرد که حق تعالی از دست نگذارد و زیر ساه
 فضل خود بار و نفس و شیطان غالب نشوند بیت نامه فضیلت و شکر ماست و اگر باز آنکه رسوا می شود
 یک شخص خدا یابد و فعل بد صادر شد خبر نمودند که فلان کس ترکب مناسبتی گردیده است چون حضرت من این خبر شنید
 فرمودند اگر قهر خدا بر و نازل نشدی این چنین بفضل از و صادر نشدی مصرع الامان یا الامان یا الامان
 و نیز فرمودند که بخش نام لغاری بود شعر سندی خوب گفته هندی آکی بخش لغاری جو کهن کیتی ہے
 زاری و نگاتیر و میند کاری و مین او گن باری و پرده کچین تو میر اسائین و و این نیز فرمودند بیت
 کشتگان نخر تسلیم را و هر زمان از غیب جان دیگر است و نیز فرمودند لفظ پادشاه جرم بار و گذار
 مانگه کاریم تو آرم ز کار و تو نکو کاری ما بد کرده ایم و جرم من اندازد بید کرده ایم و نیز فرمودند که
 صحت بدن از همه نعمت دنیاوی فاضلتر است که کار دین و دنیا بر صحت بدن موقوفست
 و نیز این بیت خوانند بیت چنانکه کسی از تنگدستی که گنج بیکر است تندستی و مناسب
 این حکایت فرمودند که یکی پادشاه را جسر بول شنبلیله و صحت روی نمود و بعد از یک بزرگ
 اندوه التماس نمود که حضرتعالی مرا صحت دهد بزرگ فرمود که اقرار بکنم با و شاه می بینا نوشته بر ده تا نرا
 و حالتم که حق سبحانه ترا شفا کامله بخشید همچنان فرمان بجاءورد بدعا آن بزرگ صحت یافت بعد از آن

بزرگ دستاویز حوالہ پادشاہ نمود و فرمود کہ من این معاملہ برای آن نمودم کہ ترا آگاہ سازم کہ پادشاہ
 ملک دنیا بیکارست کہ قبول عمومی از روزیادہ قیمت ندارد بلکہ مدت دنیا کی ساعت و نیز در حدیث
 است الدنیا ساعۃ لا تیس فیہا راحۃ فاجعل فیہا طاعۃ دنیا مثل مردارست بہیچ قدر نزد حق سبحانہ
 ندارد ازین سبب انبیاء و اولیا اور اختیار نمودند قنوتی ترک این شرب بار اندر دست بگویی
 یکدور روزہ تا کنی اندر شراب خلد پوزہ یکدور روزہ چہ کہ دنیا عتاست بہر کہ ترکش کرد اندر
 راحتست بہ معنی التترک راحت گوش کن بہ بعد از ان جام بقار نوش کن بہ بر سگان بگذار این
 مردار را بہ خوردہ لشکر شیشہ پندار را بہ الدنیا حیفتہ و طاب لہا کلاب و نیز فرمودند کہ چون
 دنیا زیادہ گردد آدمی غناک و خوار شود چنانچہ در زبان افغانی گویند دنیا دار خدای خوار و نیز حضرت
 نظام الدین گنجوی مینرماید بیت فراوان خزانه فراوان غمست ہم اندوہ آنرا کہ دنیا کمست و نیز فرمودند
 کہ اگر کسی را مشکلی پیش آید بگوید خداوند بجزمت نیکم و انیکزنان مشکل مرا آسان کن حق تعالی مشکل
 آسان گرداند و نیز فرمودند کہ زبان نیک قلیل باشد سالے بدش باران شد مردم اسحاق و راز می تمام
 نمودند حضرت قبلہ من فرمودند زبان نیک نماز خوان بعد از نماز فجر یا عصر یکجا جمع شدہ دعا بخوانند حق
 سبحانہ دنیا ایشان قبول خواهد فرمود همچنان کردند باران رحمت نازل شد و نیز فرمودند نبی صاحب
 در زبان بیوہ رفتی و دعا خیر از ایشان التماس نمودی چنانچہ مولانا روم گفته است رحمۃ اللہ علیہ بیت
 بر در بیوہ زن رفتی رسول کہ دعا کن تا شود احمد قبول و نیز فرمودند کہ سالک را صحبت
 صالح بہترست از صحبت بد چنانچہ تفحیات الانس آدہ کہ سوزترین چیزے مریدان صحبت صالح و
 اقتدا با ایشان مراد از فعال و اسلاق و زیارت قبرهای دوستان خدایتعالی قیام بجزرت یاران و فقران
 کند و نیز این بیت فرمودند بیت خدا را ارقب امشب زانی دیدہ بر ہم نہ کہ من بالعل شیر پیش نہانی
 ایست سخن دارم و نیز بار بار این سخن بار زبان مبارک اندر دہندی تاری ہی صحبت تی بوڑھی و
 صحبت بہ یعنی صحبت صالحان سجد امیر سازند و صحبت بدان از وصول حق باز دار و نیز فرمودند
 اگر کسی چیزی بدزد و مسروقہ رانفع خود اندنی الحقیقہ زبان دار و چنانچہ در مثنوی شریف آدہ کہ درو
 چون بال کسی را بر تصور کند کہ شکاری کہ دم و غنچ شدم و این نسید اند کہ خار را گل و سم را حل و مار را گنج و صدرا گوہر
 و شراب آب استہ خود را در عین ہلکہ اندازد کہ دشمن جان را دوست تصور نمودہ کہ اسما المؤمنون الکریم و اولاد
 کہ وقتہ پست اگر برد مالیت عدو پرفنی بہ را بہرین را بردہ بہرا حزنی و نیز فرمودند اگر کسی شہر
 شیخ فرید گنجشکر عرض نمودے کہ بر آسن بجانب فلان امیر سفارش نامہ عنایت فرمائند حضرت جنتشکر

در بیان
 صحبت صالح
 و صحبت بد

همین عبارت که این تعظیم حقیقی است و آنست که گفتند و آنست که گفتند و آنست که گفتند و آنست که گفتند
و آنست که گفتند و آنست که گفتند و آنست که گفتند و آنست که گفتند و آنست که گفتند و آنست که گفتند
حق سبحانه اکثر لطیف اند همیشه بر مخلوقات احسان و لطف می فرماید بعضی اسما قهریه اند و آنست که کافران
دارند در حق مومنان بلکه حقیقتا کمال را دوست دارد و این الله جمیل و رحیم الجلال و نیز فرمودند که عشتور
مداریدن با کوردگان و زنان بلا نیست ازین دور باید بود چنانچه در قرآن مجید آمده کسیکه در مصیبت صوت
از حقیقت بی صورت محجوب ماند فقد خسر خسرنا مینماید و نیز فرمودند نماز و روزه از افضل حق سبحانه اودا
می شود و دنیا داران نماز ترک سازند و روزه ماه مبارک رمضان نیز اودا انسانانند و ازین سعادت محروم نموند
با وجود آنکه طاقت و وسعت دارند که تابستان را در زمستان سازند و زمستان را تابستان سازند که با دنیا
بمناسبات همیشگی چون برایشان نفس و شیطان غالب و حاکم اند میگویند که ما را بروزه داشتن
خسته بخشد ازین سعادت باغی نفس و شیطان محروم مانند آغاز نالند و جمیع المسلمین بمن شرویر
النفس و الشیاطین و نیز فرمودند که کلمه شریف گفتن بسیار آسان است الا که الا الله محمد رسول الله
بر مومنان و برگز کافران کلمه نگویند بعضی از کافران را بعد از اسلام آوردن پرسیدم که شمار کلمه شریف
پیش از اسلام آوردن بچه طور منظر میآید بیان نمودند مثل کوه می نمود یعنی چنانچه بر کسی افتاد که بخت باشد
ما را اینچنین کلمه گفتن دشواری آمد چون حقیقتا عنایت فرمود گفتن کلمه مبارک ما آسان شد الحمد لله
ذکر و نیز فرمودند بیدیت سکه که بر سیرب و بطحا زدند و نوبت آخر به بخارا زدند و همانوقت شخصی آمد اظهار
نمود که من ملک خراسان و هندوستان را دیده ام که بیچ جاویداری نیست مثل بخارا و دیگر دوله
مبارک از سبب برکت آن صاحب بسیار دیداری است و هم فرمودند که صحبت صاحبان بطحا اثر
است و صحبت بدان سبب الاثر است و از صحبت بدان دور باید بود و نیز فرمودند که سالک باید که خود را
از همه بدتر و کمتر بداند و این بیت فرمودند قطعه مرای پروا اما مرشد شهاب و داندند فرمود بر روی آب
یکی آنکه در خویش خود بین مباش \times دیگر آنکه در غیر بدین مباش \times الحمد لله علی ذالک و نیز فرمودند
هر کس موجب عمل خود جزا خواهد یافت - اگر نیک عمل کند چنانچه خیر باید من تعین بمقال در توجیه و تیره
و من تعین بمقال در توجیه و تیره و هم فرمودند قل کل شیء علی شاکلته \times و نیز فرمودند بیدیت من نگویم
طاعتم بپذیر \times قلم عضو بر گناهم کش \times شب در مناقب حضرت قبله عالم مبالغه میفرمودند بعد از آن آه
سوز بر آوردند و اکثر این بیت را بخوانند \times حریفان ما را خوردند و رفتند \times حتی خوانده ما کردند و رفتند
و نیز این آیت را فرمودند ان الله یحب المتطهرین و یحب المتطهرین نیز حضرت قبله من قدس سر

فرمودند که اگر همه مخلوق را تنبیه بودی کار جهان خراب شدی زیرا که بنای جهان بر عقالت است و از صد
 هزار یکی متنبه میشود ترک دنیا نموده طالبی شود و سبب وزر پیداو باشد و نیز فرمودند که کسی در راه حق تکیه
 خرج کند حق تعالی نیز او را چیزی عطا کند چنانچه او می کسی را همانی کند بهادر دل خیال کند که من اورا نیز بهمان
 خواهم نمود حق سبحانه که اگر ملاکر این است بر بنده خیرات کند عطا کند روزی مردم بسیار الحاح نمود
 که زراعت ما گرمی میخورد که اور در بندی نڈی میگویند حضرت بن این بیت فرمودند بلیت
 سه بلا نازل شده بر تن ضعیف و پیشه و دزد و دگر قاضی شریف - و نیز این مصرع فرمودند
 از در دیواری آید سگ یا حین + و چون نصاری قلعه عثمان تسخیر نمودند با مقابله بسیار خدی
 ادلی نمودند چون این خبر به سمع مبارک رسید این بیت بر زبان مبارک رانند بلیت چون خدا
 خواهد که ده کس در سایش اند طعنه پاکان برد شبی حضرت قبله من فرمودند که ما دست مردم از
 سیکریم - که شاید دست مغفور در دست آید من آرزیده شوم از بکیت آن است - حضرت من قدس سره فرمودند
 که ما شاء الله کان و ما لم یشاء لم یکن و نیز فرمودند که اگر همیشه خراب باشد این بیت خوانند بلیت که
 بفضله روح نوح - ابله اند خراب یافته گنج - نیز شخصی فرمودند که فرنگیان ایشی زنی آن شخص ضحاکه مراقت
 نیست شما کند بعد از آن این بیت بر زبان مبارک رانند بلیت کمان بر ما کماند اچست - بوقت
 در آید در دست - نیز این بیت بر زبان در نشان رانند بلیت - مرتب از مرتب آید پدید اول
 زوال شده پس برید و نیز این بیت بر زبان در نشان رانند بلیت - کنت دنیا چه علم پیش کم و ختم نبوت
 سپر و نیز فرمودند هر کسی که بجز زیارت بزرگ میزد آن بزرگان شخص را از هر بلا مصیبت گمراه
 باشد بجز سفر باشد و از هر آفت مان یابد و حضرت قبله من عالمیان قدس سره فرمودند که در خدمت
 حضرت قبله عالم رضی الله تعالی عنه در شہر شریف بودیم روزی بر حاجت از شہر بیرون رفتیم بسوی مغرب
 قدم خود را بر یک استخوان خشک نمودم چون در شہر باز آمدم در خواب شدم آن استخوان خشک مرا میگوید این بیت
 در خواب بلیت و در از من قدم احکام پوست اگر چه خاک بوی عشق آید دوست + و نیز فرمودند بلیت
 آئینه سکندر جام جم است بگره تاب بر تو عرض دار و لوال ملک دارا شخصی در خدمت حضرت قبله من عرض نمود که چون
 سوره الم نشرح در ختم شریف خوانده شود هر بار تسمیه بر سر او باید خواند یا یکبار حضرت قبله من فرمودند اول یکبار باید
 خواند کافیست + و نیز کتاب الحرون در خدمت حضرت قبله عرض کرد که چون مسلمات عشر خوانده شود تسمیه
 بر بار خوانده شود یا یکبار فرمودند یکبار کافیست و حضرت قبله من قدس سره "عزیز فرمودند سالک باید
 که چون طعام موجود شود تنها خورد و بار فین باید خورد که برکت کثیر در دستهاست بسیار موجود و در دستها خورد

بیعت خوردہ بہانہ کہ میرا ان خوری + حیف بر آن خوردہ کہ تہا خوری + اللہم از قنایہ الصنفۃ
 الحمیدۃ بجزمتہ مولانا و سیدنا حضرت خواجہ سلیمان اللہم متبع المسلمین بطول بقائہ شخصی فرخندست
 عرضداشت کرد کہ خوب نواز من از خوف دشمنان اندیشہ نام وظیفہ فرمائے تا از شر دشمنان در آمان
 باشم فرمودند بعد از ہر نماز یا ناصر یا نصیر ہفت بار ورد کن نیز شخصی عرض کرد کہ خوب نواز روزی مرتبگ
 نسبت و در فرمائے کہ روزی من فراموش فرمودند اسم پاکریم بعد از ہر نماز صد بار بخوانند نیز شخصی عرضداشت
 کرد وظیفہ فرمائے کہ حقیقتی خطرات دفع سازد حضرت من فرمودند کہ بعد از ہر نماز اسم یا غفور یا سبحان
 و نیز فرمودند تصوف خلق است التَّقْوَىٰ هُوَ الْأَخْلَاقُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ هُوَ الْحَرِيَّةُ وَالْقَوِيَّةُ وَتَرْكُ
 التَّكَلُفِ وَالسَّخَاؤُ بَدَلُ الدُّنْيَا شَخْصِي عَضُ نَمُوذُ كَ از من هیچ کاریک وجود نمی آید جز نماز چو نت فرمودند کہ
 ہر کہ درین زمانہ نماز چو وقت جماعت بخواند اولی است کہ درین زمانہ بیدنی تمام است کہ اکثر زمان بخوانند
 اگر کسی زن نماز میخواند دیگر زمان برسو سحریت کنند و بروشل زند کہ ہفت موش خرورہ بر آج کردن میرود و
 حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند کہ مرتبہ تسلیم یعنی است کہ در تسلیم ہمہ خیر است بعد از ان این بیت زبان پاک
 رانند بیت گشتگان خیر تسلیم را ہ ہر زبان از غیب جان دیگر است + و نیز فرمودند اَلَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
 فَلَمَّا خَسِنَ الطَّافُ خَفِيَتْ + و نیز اس بیت فرمودند شاعر جراحات الشَّامِ كَمَا الْتِيَامُ + وَ مَا يَلْتَأَمُ
 مَا جَرَحَ اللِّسَانَ + و نیز فرمودند کہ اگر بلا و مصیبت بر آدمی نازل شود بایک صبر و تسلیم کند تا حقیقتی آن
 دور کند و نیز حضرت قبلہ من قدس سرہ فرمودند ہر لفظ کہ بزبان بزرگان رود تا بظہر عظیم دار و مناسب
 این حکایت فرمودند کہ حافظ نور محمد چولستانی بزرگے بود کامل رحمۃ اللہ علیہ رحمۃ واسعہ شخصی پیش حافظ صاحب
 مذکور آمدہ عرض نمود کہ خوب نواز یک سپردارم اور انوزنگ خان حبس نمودہ است و عافرا مژد اور ارجح
 مخلصی ہد حافظ صاحب محمد نور حیو فرمودند ان شخص سوالی را کہ برو جانب نوزنگ خان اور انکو کہ سپر مرا کہ
 حبس نمودی دخترش میدہی آن شخص بحسب فرمودہ حافظ جانب نوزنگ خان رفت اور گفت کہ
 سپر مرا کہ حبس نمودی دخترش میدہی چون نوزنگ خان ان سخن بشنید خطرناک گشت و در ہشت
 مردل او آمد سپر اور از بند خلاص کرد و خلعت ہم داد و نیز فرمودند کہ دختر حجام چون محبوس کردہ شد
 در خانہ بہاول خان رفت و ہمیں لفظ آغاز نمود ہندی کہ ہر آن کہ تیا کہ ہر اس + و یکیمان کیوین
 نجدہی ہاں + چون این لفظ مذکور بہاول خان شنید مردل او در ہشت آمد و دختر حجام را از خانہ خود بسو
 خانہ لوروانہ نمود و نیز فرمودند کہ بعضی بزرگان دوستو بود چون از ایشان کسی بر حاجت خود تعویذ
 طلب نمودی ہمیں نوشتہ داوندی ہندی آبا سانوں میں کانہ پیپے پس حاجت اوروان سنگ

حضرت قبله من قدس سره فرمودند **لَوْ لَمْ يَخْرُجْ مِنْ عِبَادَةِ الْجِبَالِ لَعَبَّازِينَ** این آیات بر زبان مبارک رانند
 نظم آن امامانی کردند اجتهاد و رحمت حق بر روان جمله باو و بوضیفه بدام باصفاء آن سراج استان مصطفی
 شخصی در خدمت حضرت قبله من قدس سره عرض داشت کرد و عا فرمایند که همه بار از احتفالی بسوی جناب خود گشت
 در جواب فرمودند که ما می خواهیم که همه یاران با حق عزوجل اولیا سازد و لیکن کار بر شیت خدا وابسته است چه خواهد همان شود
 این بیت بر زبان مبارک رانند بیت کار با برخواستن خود ساختن کار خدایت سنده با ای تو نادان پس خدای گری
 چراست و حضرت قبله من قدس سره فرمودند چون بلا بر اولیا نازل شود تسلیم نمودند از ترس آنکه مبادا که دیگر
 نازل شود که سخت تر باشد از بلا اول چون تسلیم نمایند خفتعالی ایشان را از جمیع بلیات محفوظ دارد و هر ساعت
 بر ایشان از غیب فیض نازل شود و انگاه این بیت خوانند بیت کشتگان خیر تسلیم را به بر زمان از
 غیب جان دیگر است و نیز فرمودند که مراد از جان فیض حق جمل و علاست که بر دوستان خدا نازل
 میشود شبی این آیات خوانند **مَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَعِزَّ بِمَنْ يَشَاءُ مِنْ رَبِّهِ فَلْيُحْبِطْ** و از جدای ماشکات میکند
 از نیستان مر ببردند از نیرم مردوزن نالیده اند هر کسی که دور ماند از اصل خویش باز جوید
 روزگاری وصل خویش بعد از آن این بیت فرمودند بیت من چه گویم وصف آنعالی جناب
 نیست پیغمبری دارد کتاب مولانا جامی در مدح مولانا روم این بیت را گفته شبی حضرت قدس
 سره فرمودند که قوت ما اکنون یک شاکر شده است گاهی از یک شاکر کم این سخن در آنوقت فرمودند
 که سن عمر ایشان از هشتاد سال زیاد بود شخصی در خدمت حضرت قبله من قدس سره عرض داشت کرد که مردم
 بروقت در خدمت شما می آیند هرگز شما در کسی رنج نمی شوند فرمودند الحمد لله که مردم بردار می آیند و من در کسی
 میروم حضرت من تلاوت قرآن شریف را اول عمر و سپاره خوانند می و آخر عمر نیچا و قرآن شریف می
 خوانند و فرمودند که از سپاره و کبریا که نباید نراند و نیز فرمودند که خفتعالی اول در قرآن شریف میفرماید
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا زِينَتَكُمْ بعد از آن فرمودند رب پرورنده گویند عمر روزی نباید خورد خود ضامن روزی است
 و شبی فرمودند که درین زمانه مردمان فسق و جور میکنند توبه و استغفار نکنند بعد از آن این بیت فرمودند بیت
 آنچه زانست که از هر طرف هست به فسق اهل جهان اشرف و نیز در مدح رسول کریم صلی الله تعالی
 علیه و آله و سلم این بیت فرمودند بیت زجودش گرگشتی راه مفتوح بودی که رسیدی گشتی نوح
 و نیز فرمودند که حضرت نوح علی نبینا و علیه الصلوة و السلام که از عدم استقرار گشتی حیران ماند حضرت حق
 سبحانه حضرت نوح را فرمود و دوست با حضرت محمد رسول الله صلعم درود بخوان چون نوح علی نبینا و
 علیه و آله و سلم درود بخواند گشتی بر کوه بود قرار گرفت و نیز این بیت فرمودند بیت سید المومنین

ختم المسلمین با آخر آمد بود فخر الاولین در روز در خدمت حضرت من بولیان آمدند زیارت نمودند
 بازگشتند شخصی عرض کرد که غریب نواز بولیان بزه کاری می نمایند و حیاء دارند حضرت من جواب
 فرمودند که در بولیان صفتی هست که خود را بدکار و گنهگار تر میداند خدا تعالی ایشان را خواهد بخشید زیرا که
 هر که خود را از همه کس بداند بهتر از آنکس است که خود را نیک داند آنکه این بیت فرمودند قطعه مرابره انامی مرشد
 شهاب در و اندرز فرمود بر روی آب یکی آنکه در خویش خود بین مباش و اگر آنکه در غیر بد بین مباش
 و نیز در حدیث است که ظنوا انفسکم خیر او نیز فرمودند بلیت چه خوشگفت است آن پیر خرابات که
 التوحید اسقاط الاضافات و نیز فرمودند که حق تعالی انسان را خلیفه خود ساختست قوله تعالی انی جاعل
 فی الارض خلیفه نبیان و اصل منشی عرض نمود که غریب نواز مولوی عظیم الدین بهاولپوری بسیار باهمنه دانند
 چنانچه ساخته است که خود بخود در حرکت میاید از اندازه گذشتن روز و شب معلوم میشود و نیز ظن بود
 ساخته است که خود بخود آواز میکند بغیر نواختن ادمی قبله من جواب فرمودند که بغیر یادگیری حق سبحانه و دیگر همه
 اشیا یا چیز اند مقصود یادگیری حق سبحانه است دیگر همه چیزها باشند یا نباشند برابر است نیز مندی کلام فرمود
 هندی سببی گلین چو پرتکه دهنند محمود همین دال خون و نیز این بیت فرمودند بلیت پس از
 سی سال این معنی محقق شد بخاقانی که یکدم با خدا بودن به از تخت سلیمانی در روز در مجلس بیستم حضرت قوال
 صاحب دروغال مولوی صاحب گفت مردمان از سوزش بی شد غزل شهید تیر آن ترکم که از ابرو کمان
 دارد و خدنگ از دست آن خردم که از مژگان سنان دارد و چشمم است بیمار چه بیماری فرود آید
 هر سو که می بینم هزاران کشتگان دارد و حدیث حسن یوسف را کجا دانند اخوانش و زلیخا بپرس از او
 که صد شرح و بیان دارد و خوش آن عاشق که از جانان رخ مهر و وفا بیند و زیار خویش میرانم نه این دارد
 نه آن دارد و صبا با آن طیب نشوق حال مولوی برگوی که بس عمر سیت کین پار سر آستان دارد
 چون این مصرع چشمم است بیمار شنیدند حضرت قبله فرمودند بیمار مگوی بلکه چشمم است بیمارش بگو
 این چنین صحیح است نیز غزل مغربی گفت غزل هر سو که دو دیدیم همه سوی تو دیدیم و هر جا که رسیدیم همه سوی
 تو دیدیم از مغربی احوال پر سید اورا سو از ده طره مهند و تو دیدیم و نیز غزل بن همین گفت غزل
 خاک آن گوی با چشم ما رساند هر سحر این امید از جانب با صبا داریم ما اگر شود این همین کشته به تیغ عشق
 او و غم نباشد چون وصالش خون با داریم ما حضرت قبله من فرمودند کفی بحقیقه دنیا نیست و ناخوب است
 و آنکه ساز که عشق از عشق و محبت خود محروم ساخته است دنیا در چشم ایشان خوب نماید مناسب این
 بیت فرمودند بلیت کمال صنعت مشاطه باید که روی نهشت را زیان نماید و اما آنرا که عشق

و محبت خود نصیب کرده است دنیا را در چشم ایشان زشت و ناخوب محقر و ذلیل نماید قوله تعالی
 ذلک فضل اللّٰه یؤتیہ من یشاء و مناسبت این حکامت فرمودند که روزی دنیا در شکل زشت و
 دندان دراز و خدمت اهل اللّٰه آمد آن اهل اللّٰه دنیا را گفت تو چنین زشت رویی و مردم ترا دوست
 دارند گفت من فی الواقع چنین زشتم لیکن آنکس که مرادوست دارد در چشم او خوب بنام و آنکس که مرادوست ندارد
 در چشم او زشت و ناخوب نام بدیت مقبل آنم روی که شد زین محبت طاق و پشت بر او کرده و او را
 سه طلاق و نیز فرمودند آنکه دنیا را جمع سازند از هر چه در دنیا را با خود ببرند و نصیب دیگران
 شد و نیز فرمودند اگر در ویشش خدایا دوزنی را در نکاح او و خراب شود یعنی زن و فرزند از یاد گیری حق
 که نعمت عظیم است او را مانع شوند شب بوز در خیال روزی زن فرزند باشد مثل آنست که بزرگ گفته
 قطع شب چون عقد نماز بر بندم و چه خورد با داد فرزندم و چشم فرزند و نان و جامه و قوت و بازت
 آرزو سیرت ملکوت و نیز در کیمیا سعادت آورده که سفیان ثوری رحمه اللّٰه تعالی میگوید لَقَدْ حَلَّتْ
 الْفَرْدِیَّةُ فِی ذَکِ الْزَّیَّانِ یعنی سجده که بی زن بودن درین زمانه حلال است نیز در نواید شریف که ملاحظه
 سلطان المشایخ است آمده که بنی حنا صلعم فرموده اند که بعد از من پنج طائفه خواهند بود مدت هر طایفه
 چهار سال باشد تفریق و تقریر هر فرقه بیان نمودند چون تفریق طبقه پنجم بیان نمودند اصحاب کرام ضوآن
 اللّٰه تعالی علیهم اجمعین در گریه و زاری شدند مجموع مدت پنج طایفه و صد سال باشد بعد از گذشتن و صد سال
 اگر زن حامله بشکند یا فرزندش گزند بهتر از فرزند قطع زن بار و اربابی مرد همیشه اگر وقت لا اوتار آید
 از آن بهتر بنزدیک خود رسد که فرزند نامهور آید و حضرت قبله من گره اسد باخیر فرمودند که در روز و
 صلوة تخمینا و شغل و قوت قلبی و پاس انفس که این هر سه چیز سالک ضرورت مداومت باید نمود
 و نیز فرمودند بیت اگر تو پاس داری پاس انفس و سلطانی رسانندت ازین پاس و ترا یک بندگی
 در هر دو عالم که بر نماند ز جانت بی خدا دم و کل و دم یخرج بلا ذکر اللّٰه فهو شیث و کل و دم یخرج بذكر اللّٰه
 فهو حی و نیز حضرت قبله من رضی اللّٰه تعالی عنه بر زبان مبارک را اندک هر کس که کلمه شریف بگوید نیک محبت
 است روز میان نهد که صاحب ر و بود در خدمت حضرت قبله من آمد بعه زن و فرزندان حضرت من فرمودند
 که سالک را مجرد بودن بهتر است از اهل کعبه ایداری بلا است که ازین راهی یافتن مجالست عیاد با اللّٰه اگر
 از بنده گن و صا و شود بعد توبه کند آمرزیده شود و اگر اعیان و طحال توبه کند توبه او قبول نشود و حدیث است
 السَّلَامَةُ فِی الْوَاحِدَةِ وَالْآفَاتُ بَيْنَ الْأَثْمِینِ یعنی سلامت در تنها بودنت و در عزت نشستن آفت و
 بلا است در جلوت و مردم نشستن هر که با مردمان آمدن نشستن کند از مقصود اصلی که ذکر و فکر

حق است محروم ماند ذکر فکر و عزت و تنهایی حاصل شود که اکثر دوستان حق از انبیا اولیا عزت
را دوست دارند چنانچه نبی صلی الله علیه و آله و اصحاب و سلم جمعین قبل از نبوت تنها و فارغه منته
و عبادت کرده در کیمیا سادت آمده است که فضیل بن عیاض میفرماید که من است آنکس دارم
که چون در رگبند سکو کوچ در پیش من آید سلام نگویید و چون بیمار شوم عبادت کنید این چنین است
خدا عزت و تنهایی را عزیز داشته اند بلیت مجردی بحقیقت هزار سلطنتی است با اسیر کنید شهوت
بقید شرفی است به ذکر فکر حق تعالی مقصود اصلی است در عزت و تنهایی حاصل شود - و نیز فرمودند
که نبی صاحب محاسن است لیکن کار می که بود از جناب حق سبحانه اذن خواسته بجز اذن هیچ کار نکردی و
نیز فرمودند که سوال خدا صلی الله علیه و آله و سلم بسیار سعی نمود که هم من ابی طالب ایمان آورد و
را فرمودند که در گوش من بگو که تو میمیر حق هستی رنگه بر ایمان تو روز حشر کافی ام ایضا گفت
که هر لحاظ آید که گویند طالب برادر زاده شد و بر ایمان آورد دست عبادت و زخ را اختیار نمودم -
اخترت انوار علی العار و نیز فرمودند که ولایت بدست اولیا بود همه اولاد خود را دلی کردند اگر علم
بدست خود بود و علماء اولاد خود را اولاد نمودند و لیکن این امر موقوف بر نصیب خداست و نیز فرمودند
که اولیا خدا منظر حق مانند چینی که از نشان صبا و شود از حق سبحانه است مثل زنده چنانچه میگویی که با
جاری است تا در آن با این شرف است که آب از جاری باشد اولیا را نیز همچون نادران
شرف است که حق سبحانه تعالی در ایشان کمال اسما و صفات خود ظاهر نموده که نظایر نکلمات
مثل آنند است که در بعضی آوند شکر اند از خود در بعضی آوند خنده و سرگین کنند و نیز فرمودند که درین
میشود چنانچه باران از آسمان بر زمین از شامت به اعمالی است و همچنین روز قیامت بر شود و در دنیا گمانند
که باران می آید بجا باران از آبر باران در زمین نازل شوند از سبب کثرت شومست اعمال بد و در میان کثرت
و باران ایشان بخورند و فریاد و افغان نمایند **مصرعه** **الانان یا انان یا الانان اللهم انزلنا ایمانا**
مستقیما و عملا صالحا و سائنا و اگر او خلقا حسنا اللهم احفظنا من خزی الدنيا و عذاب الاخرة و نیز این
بیت را بخوانند بلیت ترسم که روز حشر عنان بر عنان روند و شیخان خرقه پوس برندان با دهن خوار و نیز
حضرت قبله من فرمودند که حق سبحانه حکم احکامین است هر چه کند رضا باشد و چون در چر انبیا که در این بیت
را فرمودند بیت اگر شاه را روز را گوید شب است این + باید گفت اینک ماه و پر دین + و نیز فرمودند
که ظلم نمودن کشتن هیچ چیز نیست بلیت هر که او از کشتن میگوید سخن + کشتن او را بر سر او کشتن
چنانچه در فتوحات کی آمده است که کشتن هر امر است هیچ چیز نیست بلکه کشتن و کرامت است

که سالک جمیع اوقات خود را بعبادت حق تعالی معبود دارد و هیچ ادم بصدالت و عفت گذارد و در
 طاعت فوق ولذت یا بد و نیز حضرت من فرمودند که خدمت صاحبزاده خوابه محمود که دعا فرماید که
 حق تعالی خیر محمد را متابعت ما نصیب کند و نیز فرمودند که قبله عالم را با چنان عنایت نموده اند که نعمت ظاهری
 و باطنی موجود است بلکه روز بروز فیض بر پا و ترقی است و به هیچ چیز محتاج نشدیم و خویشان ما را
 روزی خود گیاه و بهیچ میفرود شدند و مان بدست آمدند و نیز فرمودند که چون نبی صاحب صلعم متولد شدند
 از خانه عبدالقدوسی بسوی آسمان صعود نمود چون ابلیس آن نور را دید غناک شد ابلیس را پرسیدند چرا
 غناک شدی بیان نمود که امشب در خانه عبدالقدوسی بیدار شده و از خانه او نوری بسوی آسمان میرو و راه
 رفتن ما بسوی آسمان بند نموده است که بعد ازین بر آسمان طاعت رفتن نماز و نیز فرمودند که عبدالمطلب
 در خواب دید که در خانه من بیدار شده است چون بیدار شد پیش معبر رفت میان خواب و معبر تعبیر کرد که
 در خانه تو نبی اخر الزمان پیدا خواهد شد و نیز این بیت فرمودند بیت یتیمی که ناگفته قرآن در دست است که کتب
 خانه چند ملت بشست در آن زلات مغزی بر او در گرد که تورات کجیل منسوخ کرد و در روز حضرت صاحب
 خوابه محمود پیش حضرت من بیان نمود از جده ماجده کلان خود که جده شریفه ماکه و والده حضرت قبله عالم
 بود پیش میان احمد دودی و والده عرض نمود که پس من چند سال است که از خانه رفته باز نیامده است و عاقر مانم
 که در خانه خود باز آید میان احمد جی صاحب معنی بود فرمود پس تو قطب زمان شده است که در خانه بعد از
 هشت روز خواهد آمد خود بدولت چون این نقل شنیدند بر زبان مبارک ماندند که حق سبحانه و تعالی خود
 را همه چیز نامیکند چنانچه مولیای روم فرموده بیدیت بلکه پیش از او نوساها ما دیده باشندت ترا با
 حالها بعضی یاران هر کلمه لا اله الا الله شروع نمودند آواز ایشان در سمع مبارک حضرت من رسید
 فرمودند که ایشان جبر غلط میکنند چه صحیح باید کرد و در هر ضرب با اسم الله ظاهر باید نمود و ضرب بزبان
 مبارک ماند که ضرب لا اله الا الله و دیگر الله همچنین و ضرب صحیح کردند و نیز فرمودند که در وقت شنیدن
 فوق و شوق در او بیدار شود و حضرت من از همه از کار ذکر هر کلمه شریف لا اله الا الله یاران خود را تلقین
 میفرمودند که در ذکر لا اله الا الله محبت حق سبحانه و بزدی حاصل شود و نیز فرمودند حق سبحانه و تعالی ترا
 صفت ستاری عطا فرموده است از هر کسی که عیب ببیند پوشند و ظاهر نمیکند چنانچه حدیث نبوی است
 طوبی لمن شغل عن عیوب الناس روزی صاحبزاده خوابه محمود در خدمت حضرت قبله من قدس سره
 عرض نمود که از زمین ملک شما که در کوستان بود باقیست یا نه حضرت قبله من قدس سره فرمودند
 زمین مذکوره در ملک ما باقی است از آنکه روزی حضرت قبله عالم رضی الله تعالی عنه مخاطب کرده

فرمودند ای فلان یعنی محمد سلیمان در مزاج تو طور سی می بینم مبادا که زمین ملک خود را بکسی اختیار
 نمائی زمین خود را نگاهداری از سبب منع نمودن قبله عالم رضی الله تعالی عنه زمین مذکوره در ملک
 ما باقی مانده است بدین گفته که گفته الله بود که هر چه از خلق تو محمد عبد الله بود بدین بی سجاده
 زنگین کن گرت پیرمغان گوید که سالک بخیر نبود راه و رسم منزلها به حضرت قبله من قدس سره
 العزیز سلطان التارکین بود هزاران نفوذ و اسپان و شتران و دیگر چیزها از امتعه و قمشه که مردان
 در نزد آوردند می نمودند هیچ چیز با خود نماندند اللهم ارزقنا هذه الصنفه بحکمته محمد
 واله و صحابه صلی الله علیه و آله و صحابه اجمعین و سلم روزی در خدمت حضرت من خدا بخش لاگری
 عرض داشت که در غریب نواز قرص بسیار شده است فرضداران تقاضا میکنند حضرت من فرمودند که نم
 بخور که ما دست خود بدست شیر خدا داریم یعنی دست قبله عالم مهاروی گرفتیم بیچکس محتاج نخواهیم شد
 بدین هر که بدل دامن پیران گرفت بگنج بقا زین ده و پیران گرفت به لختی سخن دران افتاد که مسلمانان
 شدن کمال اسلام داشتن کار بسیار مشکست مناسب این فرمودند که در زمانه بانی سبطام قدس سره
 همسایه او یهودی بود مرد آن یهودی را گفتند تو چرا مسلمان نشوی یهودی جواب داد سلامی که بانی پید
 وارد مرا حاصل نشود و آن سلام که شما واردید من قبول نکنم آنکه این است بر زبان مبارک انداخت بدین
 سالک سلام که آسان بد و هر کسی چون شبلی و او هم شدی به خواجه قطب الدین رضی الله تعالی عنه
 در فواید سالکین فرمادند ای فرید الدین طالبان حق طعام و خواب خود حرام کرده اند تا بد چه قرب سیده اند
 و حضرت فرید الدین در راحت القلوب میفرماید ای نظام الدین در رویش باید که اول چشم خود را از عیب
 مردم کور سازد و گوش از شنیدن عیب ایشان کور سازد و سیوم زبان را از گفتنی گنگ سازد
 چهارم پاست خود را ننگ سازد یعنی در جا نماندنی که نفس او را تقاضا کند نرود و خلان کند چنانکه
 النفس خائفة مایعة و افضل الاعمال خلافتها مقبول و محبوب و گاه حق تعالی شود و نیز در کیمیا
 سعادت آمده است سالک باید که از چهار چیز حصار خود سازد یکی عزلت دوم کم گفتن که از بسا گفتن
 دل سالک تاریک شود سیوم کم خوردن که از کم خوردگی راه شیطان بسته شود چهارم اندک گفتن که بسیار
 گفتن غفلت آوردن بدان که بد چه ابدالی رسیده اند بد است این چهار چیز نوشته اند و ذلک فضل الله
 یوتیه من یشاء و روزی در خدمت حضرت قبله خود نشسته بودیم یک هندوی آمد و در خدمت حضرت قبله
 من عرض داشت که در که برای زیارت شما اشتیاق بود حضرت قبله من قدس سره فرمودند که در طریق است
 که مسلمان و هندو صلح باید داشت این بیت شاهد آورد بدین حافظا که وصل خواهد صد کن بافان عالم

با سلمان الله با برهنه رام رام + لختی سخن در آن اوقات که هر کس را مردی و دنیاوی
 بر اعتقاد حاصل شود مناسب این حکایت فرمودند که شخصی در ملک رفت در آنجا مردی را دید
 که در خشک زمین نیشکر میکاشتند آن شخص مردمان را گفت که چرا تخم را در زمین خشک ضایع میکنید
 مردمان آن شخص را گفتند که در ملک بیباشی که بر قنار مطلق یقین و توکل نداری باز گفتند که بنشین که
 حق سبحانه بر اعتقاد آب باران نازل میکند و گفت دیده شود یک ساعت آن مرد مذکور در آنجا
 بنشیند همان ساعت قنار مطلق در آسمان پاره پاره پدید آمد و در آن ساعت چندان باران بارید
 که آب باران بقدر زانو شد و نیز فرمودند که در کوستان که وطن باست در آنجا مردمان بر کوه میز
 نوازند در موسم کاشت تخم ارزن و کبوتر در زمین خشک اندازند و بر آن قلبه رانی می کنند
 حق تعالی موجب اعتقاد ایشان بعد از دو یا سیوم روز باران می بارد و آن زراعت آب باران
 پخته میشود و همچنین در ملک هندوستان نیشکر و بیج و دیگر زراعتها آب باران پخته شوند بعد از آن
 بر لفظ مبارک رانند این حدیث قدسی انا عند ظن عبدي فی حق سبحانه میفرماید که من بنزدیک
 یقین بنده خود باشم که بمن دارم آمده به یقین او حاصل کنم بلیت بر توکل که بود و فیروزیت
 حق دهد مانند مرغان روزیت پستی کمان نرم باید که اندک است که وقت کشیدن در آید در
 کمان نرم عبادت از نفس است که سالک نفس خور او را ریاضت عبادت حق سبحانه رام فرماید و
 وارد آمدی تعالی سستی کند و حضرت قبله من قدس سره فرمودند که با بیل و قابیل هر دو پسران
 حضرت آدم بودند قابیل پسران شد با بیل را شهید ساخت کافر شد نعوذ بالله من ذلک و کفر
 از او پیدا شد همه نسب او تا بحال کافر اند و اولاد با بیل همه مسلمان اند و نیز بنده می بگویم شاه بر زبان مبارک
 رانند هندی با بیل قابیل آدم کے بیٹے آدم کس کا جایا و نیز این بیت فرمودند بیت سر نوشت
 مابست خود نوشت به خوش نویسیست او سخاوت بدو نوشت و نیز این بیت فرمودند بیت
 زبانه در گون آئین نهاد به شدن رخ کو خانه زین نهاد بیت بجناب مرانا بنجد زمین
 بهین گوشت باز گویم همین به بیت پناهی بلند می و پستی تو می به همه نیستند آنچه هستی تو می
 بیت یاری دارم که جسم و جان صورت است به چه جسم چه جان جمله جهان صورت است
 غزل عشقم که در دو کون و مکانم پدید نیست به عنقای مغزیم که نشانم پدید نیست به زابرد
 و غمزه بر وجهان صید کرده ام به بگردان که نیرو کمانم پدید نیست به چون آفتاب در رخ هر زره
 ظاهرم به از غایت ظهور عیانم پدید نیست به گویم به زبان و بهر گوش بشنوم به

دین طرفه تر که گوش و زبانم پدید نیست چون هر چه هست در همه عالم همه منم مانند درود
 عالم زانم پدید نیست به حضرت قبله من فرمودند که در صحبت اولیا بسیار تاثیر است چنانچه
 این که به پارس رسد فی الحال بصورت طلا شود و دیگر یار این بیت در حضور پر نور بخواند میت
 تاش خورشید اگر تابد بسیر در بد خشان لعل سازد سنگ را به حضرت قبله من سلطان
 انبار کین بریان العاشقین المتوکل علی الرحمن حضرت خواجه سلیمان رضی الله تعالی عنین
 بیت را در تاریخ بیت نهم محرم الحرام بر زبان مبارک سازد میت این که پارس آشنا شد
 فی الحال بصورت طلا شد بعد از آن این بیت مذکور را در سه شنبار و زبهار خواندند و در تاریخ
 هفتم ماه صفر نماز عشاء و تهجد را ادا می نمودند و دیگر او را در تسبیح خود خواندند بعد از قریب صبح بر شغل
 پارس انقاس در شب پنجشنبه وصال نمودند در سن یک هزار و دو صد و شصت و هفت در شب دینیه
 در بنگله شریف که در حین حیات معبد ایشان بود مدفون ساختند اکنون هم در انجا روضه مبارکست
 بوقت مغرب بحمد مبارک تیار شد چنانکه گفته اند میت کت نبیا و علم پسین در ختم نبوت بحمد سپرد

تاریخ وصال خواجه محمد سلیمان در هفتم ماه صفر پنجشنبه ۲۶۷۷ هجری قمری در رحلت فرمودند

سلیمان زمان رحلت چو فرمود	یکایک در جهان ظلمت بفرود
پس سال وصالش تا قف غیب	گفت او آفتاب چشتیان بود

و کاتب حروف می گوید نظم

حق چو ولایت جهان در نمود	ختم ولایت به سلیمان نمود
بو که شود وصل سلیمان نصیب	نا که شود درد جهان باصیب
وصل سلیمان وصال خداست	و انداین نکته که اهل صفاست
خواجه سلیمان سلیمان نظیر	مست مراد و جهان دستگیر

و نیز کاتب حروف میگوید نظم

امام الدین غلام شاه توشه	به تنهایی گرفت از خلق گوشه
به بیند هر دو عالم مظهر پاک	بدار و خویش را کم از حسن و خاک
همه کس بدانند نیک از خویش	همین تعلیم کرد از مرشد خویش
خداوند بجزمت شاه توشه	ز ابان کن مرا همراه توشه

این چند کلمه مفوض فقیر حقیر تقصیر خاک راه درو مندان فقیر امام الدین بن
 میان تاج محمود بن حافظ شرف الدین متوطن شاه اعظم غفر الله تعالی لهم
 وجميع المومنین والمومنات جمع کرده بر اسید انکه حق تعالی عاقبت
 با بخش گرداناد اللهم امین یا رب العالمین وانت ارحم الراحمین
 اللهم انت ولی فی الدنیا والاخرة توفنی مسلماً والحقنی یا
 الصالحین اللهم اغفر لضعفه ولقاریه ولکاتبه و
 لناظره ولجميع المسلمين والمسلمات بحرمة خواجه خواجگان
 حضرت خواجه محمد سلیمان رضی الله تعالی عنه و بحرمته عنی
 وعن جميع المومنین والمومنات یا الله یا الله یا محیب یا محیب محیب
 اللهم افتح لنا بالخیر ولختم لنا بالخیر ولجعل عواقب امورنا بالخیر
 بحرمت نبی اخر الزمان صلی الله تعالی علیه وآله واصحابه وازواجه

وعائلته وعشیرته اجمعین وسلم برحمتک یا ارحم الراحمین

وارحمنا وانت خیر الراحمین واغفر لنا وانت خیر الغافرین

امین تمت بعونه تعالی شانہ فی یوم الثلاثاء

وقت الظهر فی ثمان من شهر جمادی

الثانی سنه ۹۰۰

محمد باقر خورشید زریں

عبد اللطیف

ت

گوهر کیتای سخن که به گنجینه دل سست نثار بارگاه معروف حقیقی که از ناست مشفق
 ندای سخن اقرب الیه من جبل الوردید بگوش هوش جهانیان انداخته و هر درک آب و تاب
 و تکلم که در صدق ناست هدیه عاکفان درگاه معکون تحقیق که از بس اشتیاق چرخ
 ایما تلووا فتم وجه الله فراره هر جو یا نصیب ساخته لالی بیشن بهائے نعت
 تحفه خادمان عرش آستان رسالت دستگاه ختمی نیا به مور دسوق لعیطیک فترضه

و در اے گرانمایہ مدح نزل ملازمان والا نشان تاجدار سرر سیاوت و لقا بت اشرف المخلوق سید
 الانبیاء صلو علیہ و علی آلہ العجا و صحبہ بنوم الہد اما بعد این جو اہر زواہر دریا بشریعت و طریقت و در
 غور بحر حقیقت و معرفت کہ بحرے ست از معانی رنگین موج زن و دریا ست پر از امواج سحر از متلون
 گلشنی ست کہ آیش از دریا قدس اوہ اند بوستانی ست کہ نونہا لکش از صدمہ خزانے از اوہ اند
 این ہمہ از ادست نہ اور کہ تکلف را دور و راہ نیست زور طبیعت کہ معلمش معلوم اول ست و پیک
 ست ہمانا از غیب ست کہ بر زبان متکلم رفتہ صد ساز محفل از لپست کہ جان را پر گندہ و دہا را
 ہ شفتہ مطالعہ اش خدای جوی از خود دور را سر و دست مستانہ کہ گیت سست اورا کش را
 بسر منزل مقصود می رساند و حقیقت خویش تن جوی از خود رفتہ را قلا و زری ست فرزانہ کہ سمند
 پالنگ تحقیقش را عنان بکف گرفته بسر مطلب فرو نشاند کسیر گر این کہیمیا سعادت و ترکیب
 وہ این معجون فطرت یعنی مصنف این رسالہ و مولف این عجالہ کسے است کہ
 چہانے از فیضیان النوار کلام فیض نظامش بہرہ و دست و عالی از ارشاد
 رحمت بنیادش شور و در سحر قلم از تحریر حدیثش کوتاہ دست و زبان را از
 تقریر و صفتش حوصلہ پست قبلہ شناسان عالم را قبلہ کعبہ پرستان چہان
 کعبہ شاور در بابے تصوف عابز بحر شرف مقبول رحمان حضرت خواجہ
 محمد سلیمان صاحب ساکن تونہ شریف رحمۃ اللہ علیہ الذی
 یس لعمر الا الحق یبظن علی لسانہ التی ما وے الانام و لیس لعلی رضا لکنہ باب
 مدینہ المسلم و الکلام و سادہ نشین رشادت ما ب ہدایت انتساب حضرت
 خواجہ نور محمد ہیل بہارومی خلیفہ جناب رشد انتساب حضرت مولوکر
 فخر الدین دہلوی رحمۃ اللہ علیہم جمعین پر گندہ و منتشر افتادہ بود
 و از اختلافش کلفتے دید انرا رو دادہ بنا بران تقا وہ دو دو مان فطرت
 نور چشم دووہ عزت مولومی اما ہر الدین بن میان تاج محمود ساکن
 شاہ اعظم ادام السد فیضہ کسرمیت با جماع آن بر بست و این جو اہر پریشان
 را بساک تالیف در سفت و درین زمان فیض تو امان از بہر ہدایت عام و ایقا ظ
 عوام از سنام مجمع اخلاق حمیدہ مصدر اطوار برگزیدہ جان صورت مروت صورت

جان فتوت حافظ عزیز الدین متوطن دہلی بہ فراوان اہتمام و سعی مالاکلام
حافظ صاحب مذکور مالک و مہتمم مطبع مرتضوی دہلی کجبن خط و غایت صحت
علیہ لطیف و دربر کشید و منتظران را سرہ چشم بصارت گردید الحمد للہ علی ذلک
السنۃ بیچ و علیہ توکل و الیٰ انیب کنون در شجرہ تاریخ الطبا عیش اہتمام میرود و
سال خاتمہ اش از سبب کاغذ سبکدہ قطعہ تاریخ از شاعر شیرین
مقال ماحر رنگین خیال حافظ عمر دراز سلمہ ریبہ

طبع این محفوظ مطبوع جہانی افتاد
گفت فائز مطبع لکھنؤ کمال

ہر کہ دید شایقت در کف گوہر درج مراد
گوہر دریا معنی مخزن گنج سداد

شجرہ حضرات چشت اہل بہشت

بسم اللہ الرحمن الرحیم

اسے خداوند تو ذات کبریا کے واسطے
میں ہوا ہوں سخت راز اس بند محبت میں اسیر
خوب میں بصری حسن کا نام لانا ہوں شفیع
فضل کر مجھ پر طفیل خواجہ ابن العیاض
حضرت خواجہ خدیفہ کے لئے نمک رحم کر
خواجہ مٹاد کے خاطر میرا دل شاد کر
خواجہ ابدال احمد بو محمد مفتاد
خواجہ مودود حق اور خواجہ حاجی شریف
والی ہندوستان خواجہ معین الدین حسین
دور کر ظلمت سراج الدین دنیا کے لئے
کام کر شیرین طفیل خواجہ گنج شکر
دلگوروشن کر طفیل شاہ نصیر الدین چراغ
حضرت محمود راجن سرور دنیا و دین
شیخ حسن اور خواجہ شیخ محمد کے طفیل

رحم کر مجھ پر محمد مصطفیٰ کیواسطے
کہو لدے مشکل علی المرتضیٰ کیواسطے
شیخ عبدالواحد اہل بقا کیواسطے
شاہ ابراہیم بلخی پادشاہ کیواسطے
پیر بہر البصری صاحب ہدایا کیواسطے
شیخ بوسحاق قطب چشتیا کیواسطے
خواجہ بو یوسف صاحب صفا کیواسطے
خواجہ عثمان اہل اقتدا کے واسطے
شیخ قطب الدین قطب نقیہ کیواسطے
اور علم الحق و دین علم الہدیٰ کیواسطے
اور نظام الدین محبوب اولیا کیواسطے
اور کمال الدین کمال اصفا کیواسطے
اور جمال الدین جن صاحب صفا کیواسطے
حضرت یحییٰ مدنی مقتدا کے واسطے

اور نظام الدین مقبول خدا کیواسطے خواجہ نور محمد رہنما کیواسطے قبلہ حاجات کعبہ دعا کیواسطے واسطی پیران شجرہ چشتیا کیواسطے	فضل کر مجھ پر طفیل شاہ کلیم اللہ ولی دین دنیا کا وسیلہ پیر عالم فخر دین حضرت خواجہ سلیمان دوجہان کے دستگیر بخشدے اپنی محبت ماسوی کو قطع کر
---	---

بسم اللہ الرحمن الرحیم

یاد تہ نامت بلہم از بھر رسول امین مدوی محمود محمد ختم رسل یا طہ ویالیس مدوی مقبول اللہ علی ولی اسے خسر و معتقدین مدوی منعم محسن حسن بصری سر سلسلہ تلقین مدوی محبوب اللہ عبد الواحد بانعامات قرین مدوی در خلق جہان فیاض تومی ای قدیس یقین مدوی ای ابرہیم کریم لقا ای مالک رکزین مدوی اسی تحفہ وہی خلیفہ لقب یا میر سید الدین مدوی ذی النون بہرہ صاحب فرامون امین الدین مدوی مشاود علی دینوری ای کوکب ماہ چین مدوی ای خواجہ ابوسحاق اصل آقا عرش برین مدوی یا خواجہ خلق ابواحمد ای قدوہ قباہ دین مدوی وز نام سہمی محمد تو اسے صاحب قدر کین مدوی ای خواجہ خلق ابویوسف زمر کہ ناصر دین مدوی ای قطب زمانہ چشت نشان یا ذات بہترین مدوی ای قدوہ حاج شریف زمر ان اقراب کعبین مدوی مشہور ولی بہار عثمان اکمنزل مکہ نشین مدوی بحسن مشہور شاہ سنجریا خواجہ معین الدین مدوی رونی تہ دائرہ دہلی یا حضرت قطب الدین مدوی	درماندہ اعانت میطلبم یا حضرت اب معین مدوی تو شاہ رسل دلیل سبل داری باحاطہ چہ جزو کل ای صاحب کرمیت ازلی از نور خفی فیض جلی ای آنکہ تو مجتہد عصری بانفرت غیب ابوالنصری یو افضل بفضل خدا زہدی بدہ زین بدین عابد یو فیض فضیل عیاض تومی مران تومی ممتاز تومی سلطان انان الارض شہار مطلع ملت رشک ہسا ای زینت عرش عاشق رب مرعیش محبت را سبب در کشور بصرہ تمام بصر علی العرفان بلند نظر ای آنکہ معظم و منصوری در عالم بہترین بہترین ای صبح منور شام محل ای مھر تجلے نور ازل در جملہ اوسیان تو واحد ای ابن فرس نافہ محسد ای در ہمہ خالق مجتہد تو در جوہر عقل منتقد تو یعقوب تہید بردیوسف جوید ز اثبات ابویوسف مودود و دود و بہشت مسکان محمود لقا شریعیاں ای جہاں چنان مسکن ز زندہ کن دل از زبدین نورانی شعرات قران از سجدہ جہہ نر المعان مگر کردہ راترا ای اہرا منظر حق و صفا ظہر مشہور بدولت لم یزلی از لطف نبی و علی ولی
--	---

زینت دایره اجود ہر کان مشہور است پیاکپٹن
 ای مشعل روشن برائے یک لخط عنایت تو سجدا
 برآمدان رحمت از تو در خواست چه دل نعمت از تو
 ہم دست عطا و نوال توئی سرماہ لطف جمال توئی
 ای از تو نرم جهان تزمین از نور تو خلق خدایہ بین
 خاقان عنایت آمینی موصوف بعزت مکین
 ای عشق الہی مقصودت انوار تجلی مشہودت
 ہر حال حقیقت حال ترا محبوب حق منوال ترا
 ای سورت لغت مسجی تو دی سبب کمال مقصد تو
 ای اعلیٰ مرتبہ الیق از جملہ بمعنی برده سبق
 ای قطب مدینہ بقیعہ جاد رساۃ خلوت عثمان جا
 روت عا - اعلیٰ ہر طور دولت پر نور جلی
 اورنگ باوزنگ ابادت بر خلق دو عالم ارشادت
 تو ہم نفس المل طلبی مادستی رہ علم و ادنی
 در وقت عبادت عرش نشین رسایہ لطفتی ترخ زیز

فرید الافراد ہدایت فن یا شیخ فرید الدین مددی
 محبوب الہی خاص سلطان نظام الدین مددی
 مسطور زحق نصرت از تو محمد دوم نصیر الدین مددی
 علامہ ملک الملتمعی یا خواجہ کمال الدین مددی
 روشن فروغ تو خانہ دین یا شیخ سراج الدین مددی
 ووصف غزاعلم الدینی ای مین امین الدین مددی
 حق کرد بعالم محمودت اکطرز حمید گزین مددی
 از رب جمیل جمال ترا یا شیخ جمال الدین مددی
 گردیدہ حسن ز محمد تو ای ساکن علیین مددی
 یا شیخ مدد حامد حق عین حقیقت بین مددی
 اسے زندہ کن بجلی اسے یا اور معتقدین مددی
 یا شیخ کلیم اللہ ولی ای سرور با ملکین مددی
 شانان معظم منقادت یا شاہ نظام الدین مددی
 محبوب خدا و محبوب نبی یا خواجہ فخر الدین مددی
 مشہور شدی بسیمانی از رہبر معتقدین مددی

تمام شد شجرہ شریف
 استہما واجب الاظہار

چونکہ مصنف نے حق کاپی رائٹ اس کتاب یعنی نافع الساکین کا حق التبریہ کو کر دیا ہے پس بدون
 اجازت میری کسی صاحب قصد طبع کا تقاضا سے ہذا العہد
 حافظ عزیز الدین مالک و مہتمم مطبع مرتضوی

